قەڵەی ئاژەڵان

نوسینی

جۆرج ئۆرویل

وەرگێڕ

ئەحمەد دەشتی

چاپی یەکەم

ناوی کتێب

- قەلای ئاژەلان.
- نوسینی جۆرج ئۆرویل.
- وەرگێردراو لە فارسیەوە: ئەحمەد دەشتی.
- تایپ هەلێر دەشتی.
- وێنەی بەرگ:خوناو دەشتی کێساویەتی
- چاپی یەکەم

چەند پەیڤێک

قەلای ئاژەلان وەك چۆن كە من تێی گەیشتووم

داهێنانی ئەدەبی وەكو مۆركێكی ڕەسەن هەمیشە دەست نیشانكەرەوەی بوونی ڕووداوێكی ڕاستەقینەیە لە كات و شوێنێكی تایبەتی ڕۆژگاران دا، ئەگەرچی هەموو ڕووداوێك لە هەر كۆمەڵگایەكی مرۆڤایەتی دا بێت، پەیوەندیەكی ڕاستەو خۆی بە ئاستی پێشكەوتنی ئەوسەرچاوەبەهێزەی سەرهەلدان و داهێنان كە بێ شەك كۆمەل خۆیەتی هەیە.

قەلای ئاژەلانیش نمونەی داهێنانێكی بە پێزە كە ڕاستەوخۆ ئەو تێكچڕژان و هەراو هۆریایانەی نێوان هەموو چینەكانی كۆمەل وەدەر دەخات و پەردە لە ڕووی ڕوداوێك دا هەل دەمالێ و ئاشكرای دەكات كەوا ئەوەش لەڕێی هەلبژاردنی چەند كەرەستەیەكی ئاساییەو، ئەوەش بۆئەوەیە كەوا ڕوون كردنەوەی مەبەستێكی ئاسایی بداتە دەستەوە، ئەو بڕستە بەر هەستە وەدەر بخات كە چەقی كێشەكانەو سەری دەزولكەكانی گەرمی ژیانی پێوە لكێندراوە، ئەوەی كە زۆر دیارەو ڕوونە ئەوەیە كە كەرەستەی وێژەیی نمونەی نیشان دانی بەشێكی گەورەی مەسەلەكەیە ، چونكە هەر نوسینێكی ئەدەبی لە ڕووی دەست نیشان كردنی مەبەستەوەبێت دەبێت كە كەرەستەكانی نەخشەی تایبەتی خۆیان تیادا ببینن، هەر بۆیەشە كە نوسەری ئەم ڕۆمانە كەرەستەكانی خۆی لە چینە بوونەوەرێك دا هەل دەبژێرێ كەبیگرەو بەری مەدە ئەو مەبەستە بداتە دەستەوە و ژیانی ژێر دەسەیی و نەهامەتی و چەوساوەیی و گیرمەوكێشەی چینایەتی و ئازوردەیی و ڕەنج و ئازارەكان و دووپات بوونەوەی بێ ماناو ڕێ ون كردن و نارێكی و نەبوونی یەكێتی و ڕێك نەكەوتن لە گەل یەكتر دەگرێتەوە، ئەوەش بۆ زیندوو بوونەوەی ڕەگی ئاژەلیەتی لە دەروونی مرۆڤ دا.

ئاخۆ نوسەر ئەم جۆرە كەرەستەیەی هەر ئاوا بە ڕووتی دەخاتە ناو بنەماكانی ئەوان و باسی گرنگ و پڕ لە ڕووداوی نامۆیی ومرۆڤایەتی وهەڕمێنی ئەوگێرمەو كێشەیەدەدكاتن؟ هەلبەتە نا، چونكە كۆڕی مرۆڤایەتی لە زۆر شوێن و لە گەلێ ڕۆژگاران دا ئەو تەگەرەیەی تیادا دەئاخنرێت كەوا خەسڵەتەكانی ناتەواوی مرۆڤی تیادا سەرجەم كۆ دەبێتەوە، بۆیێكە نوسەریش دەچێتەسەر ئەو بۆشاییانەو جێ خالیانەی كە چەقی بگرەو بەردەی ڕوو داوەكانە، هەمیشە دەیەوێت لە ڕێی بەسەر هاتە دلتەزینەكانەوە گەش بینی وبەرچاو ڕوونی بە مرۆڤەوە ببەخشێت، نوسەری ئەم ڕومانەو ئەم كێشانە نەك هەر سەركەوتووە لە چۆنیەتی پیادە كردن و بە كار هێنانی ئەو كەرەستانەوە ، بەلكو زۆر چاك توانیویەتی كە گەورەترین گیانی تێك هەلچون و كێشمەكێشم لە كەرەستەی فرە ون بوو

دابگیرسێنێ و ڕێگەی نوسینی پێ گەش بکاتەوەو ویستی مرۆڤیش بەوە تەیار بکات کە بڕستی ڕاپەڕینی تێدا بینێتە کایەوە.

دابەش کردنی دەورەکان بە چەشنێ ئەنجامیان گرتووە کە خوێنەر لە تەواوی کون و کەلەبەرەکان داسەری پڕ لە سوڕمانەوە دەبێت و سەری نەوازش دا دەنەوێنێت و تامێکی زۆری لێ وەردەگرێت، کەواتە ڕۆمانی قەلای ئاژەلان نمونەی ئەدەبی دەربڕینی ناڕاستەوخۆیمەسەلەکانیمرۆڤایەتیو، وەدەرخستنی چەوساندنەوەی مرۆڤ وسەرهەلدانی بیرو ڕای ڕزگاری و هەستی پێشکەوتنخوازیە، هەر لە سەرەتاوە کە مرۆ لە دەرگای ئەو ڕۆمانە دەدات و ڕەنگە کەمێ دەست شل بکات لە هەلدانەوەی لاپەڕەکانی دوایی دا، بەلام کە تۆزێ هەلدەڕژێتە سەر ئەم کارەوە هەلبەتە گەلێك لە ڕووداو و خالە سەرنج ڕاکێشەرەکانی ئەم ڕۆمانە وای لێ دەکات کە حەز لە دوپات کردنەوەی بکاتن.

من بۆ خۆم کە دەستم بە خوێندنەوەی ئەم ڕۆمانە کرد تامێکی زۆر زۆرم لێ چێژت ، کە هەر ئەوەش بوو هانی دام کەوا وەری بگێڕمە سەر زمانە شیرینەکەی خۆم کە زمانی کوردیە ، جگە لەوەش کە بینیم پێنج نوسەری فارس ئەم ڕۆمانەیان وەرگێڕاوەتە سەر زمانی فارسی و چاپیان کردووە کە ئەمەش زیاتر ناوەرۆك دەبەخشێتە سەر ئەم ڕۆمانە مەزنەی جۆرج ئۆرویلەوە و زیاتر هاندەری من بوون بۆئەوەی کە ئەم کارە بە جێ بینم و هیچ نەبێ خزمەتێکی بچکۆلانە بە کتێبخانەی کوردەواری بکەم ئەوەی کە من بیزانم ئەم ڕۆمانەی(قەلای ئاژەلان) بە زۆربەی زمانەکانی جیهانی وەرگێڕدرایەو من ئەم ڕۆمانەم بە زمانی ئەلمانیش خوێندۆتەوەو لە گەل ئەویش دا بەراوردم کردۆتەوە بۆم دەرکەوت کە بەڕاستی ئەمیر شاهی وەرگێڕی ڕۆمانی قەلای ئاژەلان بۆ سەر زمانی فارسی کارێکی زۆر جوان و پوختی ئەنجام داوەو پڕ بە پێستی خۆی توانیویەتی لەو کارە گەورەیەدا کە زانیاری وەرگێڕانە سەرکەوتوو بێت، منیش بە هیوام کە توانیبێتم خزمەتێکم گەیاندبێت بە کتێبخانەی گەلی کورد و کارێکی وام کردبێ کە بە لانی کەمەوە جۆشێك بخاتە سەر کۆڕی تاساوی گۆڕین، پێشم وایە ئەوەی کە دەست دەداتە کارێکی وا هەلبەتە لە سەرەتاوە خۆی بەرپرسیار دەزانێت کەوا گیانی نوسینەکە بپارێزێت و لەهەمان کاتیش دا چۆنیەتی تێك هەلکێشانی زمانەکەی خۆی فەرامۆش نەکات و هەروەك کەلەپوورێکی نەتەوایەتی خاوەن شتی تایبەتی خۆی بیپارێزێت.

ئەحمەد دەشتی

1982/9/15

شاری پیران-ئێران.

جۆرج ئۆرویل لە چەند دێرێك دا.

(جۆرج ئۆرویل)ناوی بەڕاستی(ئیریك بلیر)ە ناوی ئەم ڕۆمانەش بە ئینگلیزیەکەی (ANIMALFARIM) ە (جۆرج ئۆرویل)لە سالی 1903 دا لە هیندوستانەوە هاتۆتە جیهانەوە، بۆ ماوەیەکی کەم لە شاری(بۆرما)دا ژیاوە ، نەزیکەی دوو سالانیش لە وەلاتی فەرەنسا دا ژیانی بردۆتە سەر ، پاشان چوەتە ئینگلستانەوە لەوێ بوەتە ماموستا و لە قوتابخانەیەك دادەرسی گوتوو تەوە ، کاری پەرتوك فرۆشیشی لە یەکێك لە پەڕتوکخانەکانی ئینگلستانەوە کردووە.

لە کاتی شەڕی دووەمی حیهانی دا لە ئینگلستان ژیاوە ، لە یەکێك لە ئێزگەی ڕادیۆکانی ئەو سەردەمانە دا کاری کردووە ، لە سالی 1943 دا لە گۆڤارێك بە ناوی (تریبۆن) کاری کردووە و لاپەڕەیەکی تایبەتی لەو گۆڤارە دا بۆ تەرخان کراوەو بە وتاری ئەدەبی و سیاسی ئەو لاپەڕەیەی ڕازاندۆتەوە و بە ڕێوەی بردووە.

لە دوای ئەمە دا بۆ ماوەیەك لە وەلاتی فەرەنسا و ئەلمانیا دا بووە بە پەیام نێر.

لە سالی 1950 دا لە شاری لەندەن کۆچی دوایی دەکات و بۆ هەتا هەتایە چاوی تێك دەنێ و مال ئاوایی لە جیهان دا دەکات.

جۆرج ئۆرویل هەر چەندە کە تەمەنێکی زۆر کورتی بردۆتە سەر و تەنیا 48 سال ژیاوە بەلام توانیویەتی لەو ماوەیە کورتەی تەمەنی دائەم بەرهەمانەی خوارەوە لە دوای خۆی دا بە جێ بهێلێت:

1- ئاس و پاس لە لەندەن و پاریس دا.
2- ڕۆژگارانی بۆرما.
3- قەلای ئاژەلان.
4- خیابانێك بەرەو ئەسکەلەی ویگن.
5- سالی 1984 .

بە بڵاو بوونەوەی ڕۆمانی (قەڵای ئاژەڵان) ناو بانگێکی زۆری دەرکردووە، کە ئەم ڕۆمانە مەزنە چەند ملیۆن کتێبی لێ فرۆشرا، بە زۆربەی زمانەکانی زیندووی میللەتانی ئەم جیهانە وەرگێردراوەو بلاو بوەتەوە، بە نوسینی کتیبی 1984یش کە لە سالی 1948 دا چاپی کرد جۆرج ئۆرویل لە جیهان دا زیاتر ناو بانگی دەرکرد.

وەرگێڕ

بەشی یەکەم

خواجە جۆنزی خاوەنی کێلگەی(مانر) ئەوەندە سەرگەرم ومەست بوبوو ئێوارە کاتێ کە دەرگای کۆلیتی مریشکان و تەویلەکەی گالە دەدا ئەوەی لە یاد چۆوە کە کولانەکەی سەرەوەی هۆلەکەش دا بخات و بیبەستێت، بەلەنگەلەنگ لەگەل ڕۆناکی فانوسە بە پرتە پرتەکەیەوە سەرتاسەری حەوشەکەی گەڕاو هەمووی بە تەواوی پشکنی، ئەوساکەبە دڵنیاییەوە پێلاوەکەی خۆی لە پشتەوەی دەرگای ژووری مالەکەیەوە لە پێ کردەوەو دواگلازی لە قەڕابەی چێشتتخانەکەدا پڕ کرد و بە هێواشی و بە ئارامی بەرەو ژووری نوستنی خۆی کە خانم جۆنز لەوێندەرێ لە پرخ و هۆڕی خەوادابوو خزا.

هەر لە گەل کوژانەوەی چرای نوستنی ژوورەکەی جۆنزدا جم و جۆل کەوتە ناو مەزراکەوە، لەو ڕۆژانەش دا ئەوە بلاو ببوەوەو،وەها کەوتبووە سە زارانەوە کە مێجەڕی نێرە بەرازی سەرکەوتوو لە بردەنەوەی پاداشی پیشانگای ئاژەلان دا ، دوێنێ شەوێ خەونێکی پڕ لە سەیرو سەمەرەی بینیوەو دەیەوێت کە ئەو خەونەی لە هەلێك دا کەوا ترسی خواجە جۆنز لە ئارادا نەما، بۆ تەواوی ئاژەلانی تر بیگێڕێتەوە، ئەوەش وا بڕیار بوو کە لە عەمبارە گەورەکەدا ئاژەلەکان بە شەو کۆ ببنەوەو مێجەری پیرە بەراز ئامادە ببێت و لەوێندەری ئەو خەونەیان بۆبگێڕێتەوە.

مێجەری پیرە بەرازیش کە هەمیشە بەو ناوەوە بانگ دەکرا، هەرچەندە کە ئەو بە ناوە خۆشەکەی(ویلینگدن) بەشداری لە پیشانگادا کردبوو بەلام هەر بە ناوی مێجەری پیرەوە ناو دەبردرا، مێجەرە پیرەش ئەوەندە ڕێزەی لە لایەن ئاژەلەکانەنەوە لێ دەندرا کەوا تەواوی ئاژەلانی ئەو مەزرایە ئامادەی ئەوەیان هەبوو کەوا سەعاتێکی تەواو لە کاتی خەوی خۆیان دا ببڕن و تەرخانی بکەن بۆ گوێ گرتن لە قسەکانی مێجەرە پیرە بەرازەوە.

لە لایەکی تەویلەبەر فرەکەوە ، لە شوێنێکی وەکو سەکۆ لە ژێر ڕۆناکی ئەو فانۆسەی کە بە ساپیتەکەوە هەلواسرا بوو ، مێجەرە پیرە لە سەر پێشەیەکی پووشەوە وەرکەوتبوو، ئەو دوازدە سالی ڕەبەقیشی بە سەر تەمەنیادا تێپەڕ بوو بوو ، مێجەڕ لەو دواییانەدا کەمێك توند و تۆلتر بووبوو ، لە گەل ئەوەش دا هێشتان شەلفەکانی نەکەوتبوون و زۆر لە سەرخۆو بە سەرو پۆتەلاك وزیت بوو ، ئیتر هەندەی پێ نەچوو کە وردەوردە ئاژەلانی تر هێواش هێواش دەهاتن و هەر یەکەش بە شێوەیەکی تایبەتی خۆیەوە لە شوێنێك دا جێگەی خۆی دەگرت، بۆ یەکەمجار هەرسێ کسۆکەکان کە ناویان

(بلۆبل) و (جیسی) و(پێنچەر) بوون هاتن و جێگەی خۆیان گرت، لە دوای ئەوانیشەوە بەرازەکانی تر هاتن و هەرلە نەزیك مێجەڕی پیرەوە جێگەی خۆیان لە پێشەوە کردەوە و دامەزران ، مامرەکانیش هاتن و لە سەر لێواری پەنجەرەکانەوە جێگەی خۆیان گرت و هەڵنیشتن، کۆترەکانیش بە باڵ کوتانەوە هاتنە ژوورەوەو لە سەر شەقرەو کاریتەکانی بن میچ دا هەڵنیشتن و بەتەواوی دامەزران، مەڕ و مانگاکانیش لە پشت سەری بەرازەکانەوە مۆل بوون و دەستیان کرد بە کاوێژ کردن، هەردو ئەسپەکەی کە ناویان (باکسەر) و(کلۆر) بوو بە یەکەوە زۆر بە ئارامی و بە لە سەر خۆییەوە هاتنە ژوورەوەو سمە گەورەو توکناویەکانیان بە ئارامی و زۆر بە هێواشی دادەنایە سەر زەوی نەوەکو خوانەخواستە ئاژەلێکی بچکۆلانە لە ژێر پایان دا بتلێتەوە، کلۆریش کە ماینێکی بە سالا چوو بوو لە گەل ئەوەش دا کە باری دایکانە و چوارەمین جوانە ماینی وەدونیا هێنا بوو، بەلام هێشتان هەر لە سەرخۆ و قیت و قۆز بوو، بە قەد و قەلافەتی بڵندیەوە دیار نەبوو کە ڕێك و پێکی جارانی خۆی لە دەست دابێت(باکسەر)یش کە ئەسپێکی بە قەلافەت وبە خۆوە بوو، بڵندایی هەژدە دەستی تەواو دەبوو، هێزو توانایەکی لە ڕادە بەدەری هەبوو، هێز و توانای بە قەد دوو ئەسپی ئاسایی دەبوو، ئەو هێلە سپیەی کە لە ژێر لمۆزیەوەبوو دیاردەیەکی گەلۆرانەی ئەوی نیشان دەدا، لە ڕاستیش دا (باکسەر) لە ڕێزی ئاژەلانی پلەی یەکەم دا نەبوو، بەلام بە هۆی خۆ ڕاگرتن و هێزو توانای و کاریگەریەتی لە کار کردن دا جێگەی ڕێز گرتنی هەموو لایەکەوەبوو، تەواوی ئاژەلان (باکسەر) یان خۆش دەویست، هەر لە دوای گەیشـــتنی (باکسەر) و (کلۆر) دا (مۆریل)ی بزنە سپی و(بنیامین)ی کەرە دێزە بە یەکەوە هاتنە ژوورەوە (بنیامین)ی دێزە کەرێکی بە تەمە ن و بە سالا چوو بوو، خوو و ڕەوشتی ئەو کەرە دێزەیە لە تەواوی ئاژەلانی ئەو کێلگەیە خراپتر بوو، زۆر کەم دووبوو، ئەگەر قسەیەکیشی بکردابایە ئەوا پڕ لە تەوس و پەلار بوو، بۆ وێنە دەیگوت: خوا کلکی بە من داوە کەوا مێشولەی پێ پاس بکەم، بەلام ئەگەر بە دەست من بوایە نە کلك و نەمێشیشم دروست دەکردن (بنیامین) تەنیا ئاژەلێك بوو کە لە نێوان هەموو ئاژەلانی تری کێلگە دا هەرگیز پێنەدەکەنی ، ئەگەر هۆی ئەوشیان لێ بپرسیبایە کەوا بۆچ قەت ناخەنی ؟ ئەوا ئەویش لە وەرام دا دەیگوت: هیچ شتێك وەدی ناکەم کەوا جێگەی خەندە بێتن(بنیامین)بەبێ ئەوەی کە دەری ببڕێت دۆستێکی دلسۆزو ڕاستەقینەی (باکسەر) بوو (باکسەر) و (بنیامین) هەمیشە هەردوکیان بە یەکەوە لە هەموو ڕۆژانی یەکشەممەدا لە لەوەڕگاکەی پشتەوەی باخچەکەی کێلگەکەی قەلای ئاژەلانەوە دا بەبێ

ئەوەی کە تەنیا تاکە قسەیەکیش بە یەکەوە بکەن و لە گەل یەکتری بدوێن ئەوا تا تێرو پڕ دەبوون دەلەوەڕان.

(باکسەر) و (کلۆر) تازە جێگەی خۆیان لە تەویلەکەدا گرتبوو کەوا کۆمەلێك لە جوجەلە مراویەکانی بێ دایك و باو بە جووقە جووقەوە یەك لە دوای یەك دا هاتنە ژوورەوە، ئەملا ئەولا گەڕان تا شوێنێك بۆ خۆیان بدۆزنەوەو نەکەونە ژێر پێیانەوە(کلۆر)بە هەردو سمەپان و پۆڕەکانی پێشەوەی پەرژینێکی بۆ دروست کردن و جووجەلە مراویەکانیش تێیدا خەوتن ، لە دوا سات دا (مالی) ماینە سپیەکەی ڕاکێشەری گالیسکەکەی(جۆنز)ی خاوەن کێلگەی (مانر) لە کاتێك دا کەکلۆیەك شەکری بە زارەوە بوو و زۆر بە ئارامی خرمە خرمی لەکلۆ شەکرەکە دەهێناو دەیکرۆشت ، زۆر بە نازو فیزوەش و بەلە خۆڕازی بوونێکی زۆرەوە هاتە ژوورەوە ، لە شوێنێکی کەمێ لە پێشەوەدا لێی پال کەوت و وورده ووردەش خەریکی مووی سپی گەردەنیەوە بوو، بەو نیازەوە کەوا سەرنجی ئەوانیتر بۆ لای ئەو ڕێشمە سوورەی کەوا بە گەردەنیەوە هەلواسرا بوو ڕا بکێشێت. لە دوای هەموان پشیلەش بە میاوە میاوەوە هاتە ژوورەوەو هەروەك هەمیشە لە دوای شوێنێکی گەرم دا دەگەڕاو تا لە نێوان (کلۆر)و(باکسەر)دا جێگەی خۆی کردەوە و کەوتە پرخ و هۆڕی خەوەوە و بە دلنیایی و ئاسودەیی لێی خەوت و، تەنانەت گوێی لە قسەیەکی (مێجەر)ە پیرەش نەبوو، جگە لە (مۆز)ی قەلە ڕەشەی کەوی کە لە سەر درەختەکەی حەوشەکەی کێلگەکەدا ، لە پشت دەرگاکەوە لێی خەوتبوو ، تەواوی ئاژەلەکانی تر هەموویان هاتن و ئامادەبوون.

هەرکە (مێجەر)ی پیرە نێرەبەرازیش زانی کەوا هەموو ئاژەلەکان جێگەی خۆیان گرتووە و ئامادەن ، ئەویش خۆی ئامادە کرد و لە دوای ئەوەی کە قورگی خۆی خاوێن کردەوەو بە تەواوی ئامادەبوو دەستی کرد بە قسان و گوتی:

هاوڕێیان هەموو لایەکتان دەربارەی ئەو خەونەی کە من دوێنێ شەوێ دیومە شتێکتان بیستوە، من لە بارەی ئەو خەونەوە پاشان قسەتان بۆ دەکەم ، چونکە بە پێویستی دەزانم کە هەندێ شتی گرنگ هەیە کە ئەوانیشتان بۆ باس بکەم و پێتان ڕا بگەیەنم، ئێوە دەزانن کە من تەمەنێکی دوورو درێژم لە هۆلی بەرازان دا بردۆتە سەر، ماوەیەکی زۆرم بۆ بیر کردنەوەو زانین و زانیاری هەبووە، دەتوانم ئەوە بلێم کە من بە ئەندازەی هەر ئاژەلێکی زیندوو لە چۆنیەتی ژیانی ئێستای ئەم جیهانە دەگەم و دەزانم، بۆیەکە دەمەوێت کەوا دەربارەی ئەوەوە باستان بۆ بکەم و ئەوەی کە من دەیزانم هەتا ماوم پێتان ڕا بگەیەنم و پێتان بلێم تا ئێوەش بیزانن و فێر بن.

هاوڕێیان دەمەوێ بڵێم کە چۆنیەتی ژیان بە چ شێوەیەکەو چۆنە؟ بۆ وەرامی ئەمەش دەبێت ئەوە بزانین کە ژیانی ئێمەی ئاژەلان زۆر کورتە، لە گەل ئەوەش دا پڕە لە جەفاو ڕەنج و ئازارو نەهامەتی و کوێرەوەری و ئازوردەییەوە، هەر لەو کاتەوە کە هەر ئاژەلێ لە دایك دەبێ ئەوا جگە لە بژیوی نەمری و نەژی خۆی زیاتر هیچ شتێکی تری نیە و جگە لەوەش لە نێوان ئێمە دا ئەوانەی کەوا هێزی کار کردنیان هەیە ئەوا دەبێت هەتا مردن و دوا هەناسەی ژیانیان کاریان پێ بسپێردرێت و دەبێ هەتا مردن هەر کاریش بکەن، لەو کاتەوەش کە پەك کەوتە دەبن و ناتوانن کار بکەن ، ئەوا دەبنە قوربانی وبەدەستی زۆر و زۆرداری و نارەوایی و گەلێ بێ بە زەییانەوە ڕەفتارمان لە گەل دا دەکەن، هیچ ئاژەلێك لە ئینگلستان دالە تەمەنی یەکسالی بەولاوە تامی خۆشی و بەختەوەری ژیانی خۆی ناچێژێت ، هیچ ئاژەلێك لەم ئینگلستانە دا ئازادو ڕزگارو سەربەست و ڕەها نیە، ژیانی تەواوی ئاژەلان بریتیە لە هەژاری و چەوساوەیی و کۆیلەتی ئەمەش بۆ خۆی ڕاستیەکە کەوا هەرگیز ناتواندرێت نکۆلی لێوە بکرێت ، ئایا ئەم ژیانەی ئێمەی ئاژەلان لە ڕاستی دا پێویستیەکی سروشتیە و دەبێ هەر ئاوا بێت؟ ئایا ئەمە بەلگەی ئەوەیە کە ئەم سەر زەمینە ئەوەندە هەژارە کە ناتوانێت ژیانێکی خۆش و پڕ لە کامەرانی و شادی و بەختەوەری بۆ دانیشتوانی خۆی مسۆگەر بکات؟ هاوڕێیان، من دەلێم نەخێر سەد جاران نەخێر، ئەمە هەرگیز وانیە، خاکی ئینگلستان هەتا بلێی خاکێکی بە پیت و فەرە، ئاوو هەوای ئەوەندە خۆش و لەباری هەیە کە توانای ئەوەی هەیە خۆراك و ئالیکێکی یەکجار زۆر بێنێتە بەرهەم، کەوا ئەم بەرهەمە گەلێك زیاترە لە بەشی تێرو تەسەلی تەواوی ئەو ئاژەلانەی کە تیادا دەژین، هەر ئەم کێلگەیەی کە ئێمەی لە سەرا دەژین، توانای گەلێ لەوە زیاترە کە دوازدە ئەسپ و بیست مانگا و سەدەهاسەر مەڕ بەڕێوە بەرێت و ژیانیان مسۆگەر بکاتن، بە شێوەیەك کە هەموویان تیادا بەختەوەرو شاد و خۆش گوزەران بن، ئەو شادی و خۆشیەی کە هەتا ئێستاکە ئێمەی ئاژەلان نەمان دیوە و گەلێك لێیەوەوە دوورین کە بیریشی لێ بکەینەوە و هەرگیز بە چاوی خۆمان نەمان دیوە، بەلام دەبێ ئەوە بزانین کە هۆی چیە و بۆچ و لە بەرچی ئاوا لێیی دوورین و ئێمەی ئاژەلان لەو خۆش بەختیەدا بێ بەشین، وەرامی ئەوەش ڕوون و ئاشکرایەو دەبێ هەموو بیزانین کە هەموو ڕەنج و ئازارو کوێرەوەریەکانی ئێمەی ئاژەلان و هەموو دزین و خواردنی بەرهەمی ڕەنج و ئازارەکانمان، تەنیاو تەنیا لە لایەن مرۆڤەوەیە کەوا هەمووی بە تالان دەبردرێت و زەوتیان کردووە، بەلێ هاوڕێیان وەرامی هەموو ئەو گیرو گرفت و مەسەلانەی ژیانی چەوساوەیی ئێمەی ئاژەلان لە یەك خال دا کۆ

دەبێتەوە ئەویش وشەی (مرۆڤ)ە تەنیا و تەنیا (مرۆڤ)ە دوژمنی سەرەکی و ڕاستەقینەی ئێمەمرۆڤە، مرۆڤ دەبێ لە ناو بڕوات و دوور بخرێنەوە، ئەوساکە ڕیشەی برسیەتی و بێکاری و سوخرەو زۆرداری بۆ هەمیشە لە ناو دەچێت و نامینێت، مرۆڤ بۆ خۆی تاکە بوونەوەرێکە کەوا مەسرەف دەکاتن وبەبێ بەرهەمە، مرۆڤ نەشیر دەداتن و نەهێلکە دەکاتن، گەلێ لەوەش بێ هێز ترە کە بتوانێت گاسنێك بۆ کێڵان ڕا بکێشێت و خێراییشی هەرگیز ناگاتە ئەو ئەندازەوە کە بتوانێت کەرویشکێکیش بە ڕاکردن بگرێتن، لە گەل ئەوەشدا ئاغاو چەوسێنەرەوەی ئاژەلانەو هەر مرۆڤیشە کەوا ئاژەلان وەکار دەخات و لە تەواوی ڕەنج و بەر و بوومەکانیان تەنیا ئەوەندەیان پێ دەدەن کە نەمرن و پێ بژین و بتوانن کاریان بۆ بکەن و دەست بە سەر هەموو ئەوانیتر دا دەگرن، هەر ئێمەی ئاژەلین کەوا زەوی دەکێلین و هەر بەپەینی ئێمەیە کەدەبێتە زبری کیمیایی و بەرو بوومەکانی پێ زیاد دەبێت، ئێمەی ئاژەلیش جگە لە پێستی خۆمان خاوەنی هیچ شتێکی تر نین و بێ بەشین لە هەموو شتێك.ئێوە ئەی ئەو مانگایانەی کەوان لە پێشەوەی من دان دیارن لە سالی ڕابوردوو دا چەند هەزاربۆشکە شیرتان لێ دۆشراوە، ئەو شیرەی کە دەبوایە بۆ بەهێز کردنی گۆلکەکانتان سودی لێ وەرگیرابایە، کوانی و چی بە سەر هات؟ هەر دلۆپێکی لە گەرووی دوژمنانی ئێمەی ئاژەلانەوە چووەتە خوارەوەو بووەتە بژیوی ئەوان ، ئێوە ئەی مامرەکان، لە ساڵی ڕابوردوو دا چەند هێلکەتان کردوە؟ تەنیا چەند دانەیەکیش لەو هێلکانەتان نەدراوەتێ و نەبوونەتە جووجەلەی خۆتان، تەواوی هێلکەکانتان هەمووی لە بازرگانی بۆ سوودی جۆنز و کەسانی تر بووەتە پارەو پۆلی ژیانی ئەوان، تۆ ئەی (کلۆر)تا ئێستا چەند جوانیت وەدونیا هێناوە، لە جیاتی ئەوەی کە ئێستاکە دەست بە گۆپاڵی پیریتەوە بان ، ئەی کوانێ و چیان وەسەرهات و ئیستاکە لە کوێن؟ خۆ هەر هەمویان لە تەمەنی یەکساڵی دا فرۆشراون و تۆش هەرگیز نایان بینیتەوە، لە تای چوار جوانە ماین و ئەو هەموو ڕەنج و ئازارانەو کوێرەوەریانەی هەمیشەییت لە ناو مەزراو لە ژێر گالیسکەدا جگە لە بژیوی ڕۆژانەت و گۆشەیەکی تەویلە بەو لاوە، ئاخر چیترت هەیەو خاوەنی چی؟

هاوڕێیان ئەوە زۆر باش بزانن کە تازە بە هیچ شێوەیەك لێ ناگەڕێن کەوا ئەم ژیانە بگاتە ئاستی سروشتی خۆیەوە، من دەربارەی ژیانی خۆم هیچ گلەیی و شکایەتێکم نیە، چونکە من زۆر کامەران و خۆش بەخت بوویمە لە ماوەی ژیانم دا باش ژیاوم ، من کە دوازدە ساڵی ڕەبەق ژیانم بردۆتە سەر و زیاتر لە چوارسەد توولە بەرازم وەدونیا هێناوە، خۆ ژیانی سروشتی هەر بەرازێکیش هەر ئاوایە، بەلام هیچ ئاژەلێك نیە کە لە

بەر دەمی چەقۆ دا ڕزگاری ببێتن، ئێوە ئەی ئەو بەرازانەی کەوان لە پێشەوەی من دا وەرکەوتوون، لە ماوەی ساڵێك دا لە سەر کۆلکەی کوشتارگادا هەراو هۆریاتان لە تاو مەرگتان دەچێتە عەرشەوە، ئەم بەلایە وەسەر هەموو لایەکی ئێمەی بەرازەکان دێتن، تۆ ئەی(باکسەر)ئەو ڕۆژەی کەوا لە هێز دەکەویت و توانات نامینێت بۆ کار کردن، ئەوا هەر(جۆنز)ە بە کوشتارگات دەفرۆشێت و ئەوسا سەرت لە تەنت جیا دەکەنەوەو دەبی بە خۆراکی سەگەکان ، کاتێ کە سەگەکانیش لە هێز دەکەون و پیر دەبن ئەوا هەر(جۆنز)ە کە بەردێکی سەنگیانن لە مل دەکات و دەیان خنکێنێ، جا ئەی هاوڕێیان ئایا هەریەك لە ئێوە وەك ڕۆژی ڕوون لێتان دیارنیە کە تەواوی ئەم هەموو چەوساندنەوەو دەردو جەفاو ئازارو شکەنجانەو نەهامەتیانەی ئێمە هەمووی سەرچاوەکانی تەنیا و تەنیا مرۆڤە؟ جا کەواتە مرۆڤ لە ناو بەرن وخۆتان خاوەنی بەرهەمی ئەو هەمووکارە پڕ لە کوێرەوەریەی خۆتان بن، تەنیا بە لە ناو بردنی مۆرۆڤەوە و لەو ڕێگەوە دەتوانن کەوا ئازاد و بەختەوەر و دەولەمەند ببن، جا بۆ ئەو مەبەستەش دەبێ چی بکەین کە وا باشە؟ ئەوەش زۆر سادەیە کە دەبێت شەو و ڕۆژ لە هەول وتێکۆشان دابن و بۆ نەهێشتنی مرۆڤ هەرگیز نەسرەون و زۆر چالاکانە لەم ڕێگەوە لە بزاف و خەبات و هەول و تێکۆشانی زیاتر دابن ، هاوڕێیان ئەو پایەو پەیامەو ئەو شتەی کە من بۆ ئێوەم هێناوەو باسی لێوە دەکەم و پێتانی ڕادەگەیەنم کە بزانن ئەوە (شۆڕشە، شۆڕش) جا من نازانم کەی ئەم شۆڕشەبە کردەوە دێتە کایەوە، لەوانەیەکە لە ماوەی هەفتەیەك دا یان لە دوای ساڵێکی تر ئەم شۆڕشە بەرپا بێت و ڕوو بدات، بەڵام من هەروەك چۆن ئەم گیایەم وا لە ژێرەوەیەو دەیبینم ئاواش باوەڕم وایەو دەزانم کە زوو یان درەنگ دادپەروەری ڕاستی و ڕزگار بوون لەو هەموو میحنەتانە دا نەزیکە و وەدی دێت.

هاوڕێیان لە هەموو کاتێك دا با ئەوەتان لە یاد بێت و لە بیری نەکەن کە لەوەش گرنگتر ئەوەیە کە دەبێت ئەمەی کە من دەیلێم و باسی لێوە دەکەم بلاوی بکەنەوەو بەهەموو ئەو کەسانە بلێن کەوا لە دوای ئێوەوە پێ دەخەنە جیهانەوەو، بۆ ئەوەی نەوەکانی ئایەندەمان هەتا ڕۆژی پیرۆزی و سەرکەوتن لە هەول و خەبات بۆ ئەو مەبەستە لە تێکۆشان دا بن.

هاوڕێیان:ئەوەشتان لە یاد نەچێت کە هەرگیز نابێت لە ناو دلتان دا دوو دڵی و گومان هەبێت و هیچ بەلگەیەکیش نابێت کەڕێگە لەوهەنگاوەو ئەو ڕێبازەوە بگرێت و لەو ڕێگەیەوە لاتان بداتن ، لە هیچ کات و شوێنێك دا نابێ کە باوەڕ بە مرۆڤ بکەن و ئەو قسە بێ کەلك و پووچەلانە و درۆیانەی کە دەلێن ئێمەی ئاژەلەکان لە سود و قازانج دا هاوبەشین و

یاخود پێشکەوتن وسەرکەوتنی یەکێ بە سەرکەوتن و پێشکەوتنی ئەویتر بەستراوەتەوە وانیەو، ئەمانە هەمووی قسەی پڕو پوچ و بێ سودن و هەمووی درۆ دەلەسەیە قەت نابێ کە باوەڕی پێ بکرێت و هیچ بنچینەیەك و ڕاستیەك بۆ ئەو پەیڤانە نیە ، مرۆڤ هەرگیز بیر لە بەرژەوەندی و قازانجی هیچ بوونەوەرێکی تر ناکاتەوە، بۆیەکە کە لە خەبات و تێکۆشان دا پێویستە کە ئێمەی ئاژەلان هەموو لە هەموو دۆستی یەکتری بین و یەك بگرین و ناکۆکی و دووبەرەکێ لە ناومان دا نەبێت و تەواوی ئاژەلان یەکگرتوو بن و هاوکارو دۆستی یەکتربن، هیچ مرۆڤێك نیە کە دوژمنی ڕاستەقینەمان نەبێت، لەو کاتەدا کە(مێجەر)ەپیرە نێرە بەراز لەم قسانە دابوو، بوو بە غلبە غلب و هەراو هۆریا ، چونکە لەو کاتەدا چواردانە مشکی بیابانی لە ناو کونەکانی خۆیانەوە هاتبوونە دەرەوەو بە سەر سوڕمانەوە سەرگەرمی گوێ ڕاگرتن لە قسەکانی (مێجەر)بوون ولە ناکاو سەگەکان چاویان بە جورجەکان دەکەوێت و یەکسەر پەلاماریان دەدەن و جورجەکانیش ڕا دەکەن و بە سەلامەتی بۆی دەردەچن و خۆیان دەکوتنەوە ناو کونەکانیانیەوە ئەگینا ڕزگاریان نەدەبوو (مێجەر)ە پیرەش بە نیشانەی وس بوون وبێ دەنگی دەستەکانی بەرز کردەوە و گوتی: هاوڕێیان دەبێ لێرە دا ئەوە بلێم و بۆتانی ڕوون بکەمەوە، ئایا کە ئاژەلەکانی کێویش وەکو مشك و جورج و کەروێشك لە ڕێزی دۆستانن یان دوژمنان؟ بۆ ئەم مەبەستەش دەبێت و پێویستە کە ڕای گشتی وەریگیرێت(مێجەر) گوتی: من پێشنیار دەکەم کە ئەوە بخرێتە دەنگ دانەوە، ئایا مشکان لە ڕێزی دۆستانن؟ ڕاستەو خۆ خرایە دەنگ دانەوەو، ڕای گشتی وەرگیرا بە زۆربەی دەنگەکان بڕیار لە سەر ئەوەدرا کە ئەوانیش لە ڕێزی دۆستانن، تەنیا چوار دەنگی دژ هەبوو کە ئەویش بریتی بوون لە دەنگی سێ سەگ و پشیلەیەك، پاشان ئەوەش ڕوون بۆوە کە پشیلە ڕای بۆ هەردو لا داوە (مێجەر) لەسەر باسەکانی ڕۆیی و گوتی: ئیتر من قسەی زیاترم لا نەماوە، تەنیا ئەوەتان بۆ دوو بارە دەکەمەوە و پێتانی ڕا دەگەیەنمەوە کە دەبێت هەرگیز ئەوە لە بیر نەکەن و باشی بزانن و هەمیشە لە ناو یادو هەستتان بێت کەوا دوژمنی سەرەکی و ڕاستەقینەتان (مرۆڤە)و ئەوەش هەردەم بە پێویستی سەر شانتانی بزانن کەهەمیشە دژی هەموو ڕەفتارو هاکارو کردەوەکانی مرۆڤ بن و هەتا هەن دوژمنایەتی مرۆڤ بکەن.

ئەمەش دروشمی ئێمەیە کە هەرکەسێك لە سەر دوو پێیان دا بڕوات و بالی نەبێت ئەوا دوژمنەو هەرکێش کە لە سەر چوار پایان بڕاوت و یان بالی هەبێت ئەوە دۆستی ئاژەلانە، دەبێت ئەوەش بزانن کەهەرگیز نابێت لاسایی مرۆڤ بکرێتەوە و وەك ئەوان بکەین، تەنانەت لە کاتی

سەرکەوتنیش دا دەبێت لە کەم و کوڕیەکانی مرۆڤ خۆتان بپارێزن ، هیچ ئاژەلێك بۆی نیە کە لە ناو خانوو دا بژیت و یا نیشتە جێ بێت، نابێت هیچ ئاژەلێك بە هیچ شێوەیەك لە سەر تەخت دا بخەوێت، هیچ ئاژەلێك بۆی نیە کەوا جل و بەرگ لە بەر بکات و ئارەق بخواتەوەو جگەرە بکێشێت، مافی هیچ ئاژەلێك نیە کە مامەلە بە پارەو پوول بکات و یا بچێتە ناو کارو باری بازرگانیەوە، هەرچی خوو و ڕەوشتێکی پڕو پووچ هەیە پێویستە کە ئاژەلان لێی بە دوور بن و نەزیکی نەکەونەوە، لە هەموو ئەوانە گرنگتر ئەوەیە کە نابێت هەرگیز دژی هاوڕەگەزی خۆت زۆردارانە ڕەفتار بکەیت، بێ هێز یان بەهێز، زیرەك یان تەمەل، هەموو لە هەموو یەکسانن و لە گەل یەکتری دا بران، هیچ ئاژەلێك مافی ئەوەی نیە کە ئاژەلێکی تر بکوژێت، جیاوازی لە نێوان ئاژەلان دا بە هیچ شێوەیەك نابێت هەبێت، هاوڕێیان:جا ئێستاکە دێمە سەر باسی چیرۆکی ئەو خەونەی کەوا دوێنێ شەوێ دیومە، هەرچەندە ناتوانم بە تەواوی ئەو خەونەتان بۆ ڕاڤە بکەم و بە تەواوی وەك خۆی کە دیومە بۆتانی بگێڕمەوە، بەڵام ئەوەی کە لە یادمە بۆتان دەگێڕمەوە، لەو خەوەم دا ڕۆژگارانێك بوو کە مرۆڤ لەم جیهانەدابە تەواوی لە ناو چوو بوون، ئەو خەونەشم ئەوبیرەوەریانەشی هێنایەوە یادم کە لە مێژ ساڵ بوو لە یادم چووبۆوە، ئەویش ئەوە بووچەند ساڵێك لە مەو بەر کە زیاتر لە کودەلە بەرازێك نەبووم، دایکم لە گەل دێلە بەرازەکان دا سرودێکی زۆر کۆنیان دەچڕی کە جگە لە ئاواز و سێ وشەی یەکەمی ئەو سرودە هیچی تریانم لە یادا نەمابوو، من هەر لە منداليوە ئەو ئاوازەم دەزانی و فێری بوو بووم، بەلام لە بیرم چووبۆوە، کەچی دوێنێ شەوێ ئاوازی ئەو سروودەم لە جیهانی خەون و خەیالەوە هاتەوە یاد و لەوەش سەیر تر ئەوەیە کە تەواوی وشەکانی سروودەکەم بە تەواوی هاتەوە بیر، بەلێ ئەو وشانەی کە باوەڕم وایە لە ڕۆژگارانێکی زۆر زوو دا لە لایەن ئاژەلەکانەوە خوێندراوەتەوە وسروودی شانازی بووە ، کە سەردەمێکی زۆرە ئەم سرودە فەرامۆش کراوەو لە یاد چووەتەوە.

هاوڕێیان من هەر ئێستاکە ئەو سرودەتان بۆ دەڵێمەوەو بۆتان دەچڕمەوە ، هەرچەندە کەمن پیر بوویمەو دەنپێشم بە تەواوی نوساوە بەڵام دەیلێمەوە تا ئێوە فێری ئاوازەکە ببن و ئەوسا دەتوانن چاکترو باشتری بلێنەوەو ئەو سرودە بچڕنەوە، ناوی ئەم سرودەش(سروودی ئاژەلانی ئینگستان)ە.

لە دوای ئەوەی کە (مێجەر)ی پیری نیرە بەراز سنگی خۆی پاك کردەوە، ئەوسا دەستی کرد بە خوێندنەوەی سرودەکە، هەرچەندە گوتبووی کە دەنگم نوساوە بەڵام لە گەڵ ئەوەش دا سەرکەوتوانە سرودەکەی چڕاند کە پڕ بوو

لـە هـەلچـون و جـۆش و خرۆشـەوە، ئـاوازەکـەشـی لـە نێـوان (کلمـانتین) و (لاکۆکاراچا) بوو ، ئـەمـەش دەقـی سرودەکـەیـە:

سرودی ئاژەلانی ئینگلستان

ئـاژەلانـی ئینگلـــــــستان
ئـاژەلانـی گشـــــت جـیهان
گـوێم لێگرن بـەدڵوبـەگیان
کـەمـوژدەیـەبۆ شـادی ژیان

وای بـۆ ڕۆژێ کـەوازۆرچـاك
نـابـود ببـێ مـــرۆ لـەخـاك
دەروهامۆن هـەمووی‌بن پاك
هـی خۆمان بـێ زەوی‌نمنـاك

نیـــر لـــە ملان بـکرێتـــەوە
ئـەلقـەو بزمـوك ببـڕێتـــەوە
وەسـەر شـانـی ئێمـەی ئـاژەل
زەختـەو لغاو بســـــڕێتـەوە

وێنجـەوگیـــاو پـاوان و جـۆ
چـــەوەنـدەری بـەتـــام و بۆ
هـەرچـی‌لـەخاك سـەردەربێنـێ
بۆ بژیومان هـەمـــووی بـۆ خۆ

دەشت وچیا سـەوزوڕەنگین
کـانـی وڕوبـار پاك و شـیرین
سروەی‌کێوان هـەر فێنك بـێ
هـەرسـەوزبـێ خـاکی زەمـین

کـەر وبـەرزەو خڕ ئـاژەلان
زۆر نـەمـاوە شـــادی ژیـان
وەدەرکـەوێت لـەناو جیهان
ڕزگـار ببـن گشت ئـاژەلان

هۆ ئاژەلانی ئینگلســـتان
ئەیئاژەلانی گشتجیهان
لەگوێ بگرن پەیامی ژیان
موژدەیشادیگشتئاژەلان

*

تەواوی ئاژەلەکان بە خوێندنەوەی ئەم سروودەی ئاژەلان زۆر دڵشادو پڕ لە جۆش و خرۆش بووبوون کە هێشتان پیرە (مێجەڕ)سروودەکەی بە تەواوی نەچڕی بوو کە زۆربەی ئاژەلەکان ئەم سروودەیان یاد گرت و تەنانەت تەمەل ترینشیان چەند وشەیەکی ئەو سرودەو ئاوازەکەی فێربووبوون، بەرازەکان وسەگەکان و ئاژەلە زیرەکەکان لە ماوەیەکی زۆر کەم دا هەموویان لە بەر کرد، دوای پراوەکردنی چەند جارێکیش بە تێکڕایی ئاژەلان تەواوی سرودەکە فێر بوون و لە بەریان کرد، گایەکان بە بۆڕە بۆڕ و سەگەکان بە لوورە لوورو مەڕەکان بە باعەباع و ئەسپەکان بە حیلەحیل و مراویەکان بە جوقە جووقەوە سرودیان دەخوێندەوە، ئاژەلەکان بە جۆرێك کەوتبوونە هەلچونەوە کە هەموویان بەیەکەوە پێنج جاران ئەم سرودەیان دەچڕیەوە، خۆ ئەگەر هیچ شتێك ڕووی نەدابایە ئەوا هەتا بەیانی هەر سرودیان دەچڕی، بە هۆی سەرو سەدایەکی زۆری ئاژەلان لە سرود خوێندنەوە، (جۆنز)ی خاوەن کێلگەکەیان واگا هێناو لە خەویان ڕاپەڕاندو لە سەر تەختەکەی هاتە خوارەوە وای زانیی کە ڕێوی هاتۆتە ناو کێلگەکەیەوە، پەلاماری تفەنگەکەی خۆی دا کە هەمیشە لە ژوورەکەی خوی دا هەڵی دەواسی، فیشەکێکی هاویشتە بەرێ و لەچەخماخەی تفەنگکەی داو لە تاریکی ئەو شەوەدا پوللەیەکی تەقاند و ساچمەکانی پوللەکە بەر دیواری ئەو خانووە کەوت کەوا ئاژەلەکان تیادا کۆببونەوە، لەو کاتەدا هەموو ئاژەلەکان لە بەر تەقەی تفەنگەکەی جۆنز هەلاتن و هەر یەکە چۆوە جێگەی نوستنی خۆی و باڵندەکانیش لە سەر لقی درەختەکان هەلنیشتنەوە و ئەوانی تریش جێگەی خۆیان کردەوەو ئیتر ئارامی و بێ دەنگی بە تەواوی مەزراکەی (مانر)ی داگرتەوەو ئەو ناوە کش و مات و بێ دێ دەنگ و ئارام بۆوە.

*

بەشی دووەم

لە دوای ئەم روداوە گرنگە سێ شەوی تەواو بە سەرچوون، واتە لە سەرەتای مانگی ڕێبەندانی ئەو ساڵەدا (مێجەر)ە پیرەی نێرە بەراز بە ئارامیەوە سەری نایەوە و چاوەکانی خۆی تێك ناو بۆ هەمیشە ماڵئاوایی کرد و جیهانی بەجێ هێشت، تەرمەکەشیان هەر لە خوارووی باغەکەی مێوەجاتی قەڵای ئاژەڵان دا بە خاك سپارد.

دوای ئەوەی کە سێ مانگ بە سەر نەمانی (مێجەر)ە پیرەدا بە سەر چوو، جم و جۆل و کارو بارێکی زۆر لە ئارا دابوو، تەواوی گۆتنەکانی پیرە (مێجەر) هییواو ئاواتێکی زۆری خسبووە ناو دل و دەروونی ئاژەلەکانەوە، ئەوانیش نەیان دەزانی کە کەنگی و لە چ کاتێك دا ئەو شۆڕشەی کە (مێجەر) پێش بینی لێوەکردبوو، پێ دەگاتن و دێتە کایەوە ، هیچ دیاردەیەکیشیان لێوە دیار نەبوو کە بزانن و دلنیا بن لەوەی کە بەرهەمی ئەو شۆڕشە دەبینن یاخێر، بەڵام بە تەواوی ئەوەیان دەزانی کە دەبێت ئەوان خۆیان بۆ ئامادە بکەن و بۆ وەدی هێنانی ئەو شۆڕشە مەزنەیان لە خەبات و تێکۆشان دا بن و نەوەستن، بۆ ئەو مەبەستەش تەواوی کارو بارەکان و بەڕێوە بردن و سەرکردایەتی کردنی ئەو شۆڕشە کەوتە ئەستۆی بەرازەکانەوە، ئەمەش بە هۆی ئەوەوە بوو کە بەرازەکان لە تەواوی ئاژەلەکانی تر زیرەکتر و لێ هاتوو تر و بە توانا تربوون. ئەو دوو نێرە بەرازەش کە ناویان (سنەوبال) و(ناپلیۆن)بوو لە لایەن جۆنزەوە بۆ فرۆشتن دابەسترابوون (ناپلیۆن)یەکانەییکی تا بلێی زەبەللاح و بە سەرو پۆتەلاك و قەڵەو و تێك چەقیو بوو ، تا ڕادەیەکیش درِ وهارو درِندە بوو، لە قسەکردن دا زۆر ڕەوان بوو، بۆخۆی لە (بیرکشایەر)ە وە وەدونیا هاتبوو، بەرازێکی تابلێی کەللەشەق و زۆر توندو تۆل بوو، بەوە ناسرابوو کە تەواوی قسەکانی لە جێگەی خۆیەوە دەکات و سوریشە لە سەر ئەوەی کە دەیلێتن(سنەوبال)یش یەکانەیەکی پڕ لە هەڵچوون و داهێنەر بوو ، ئەویش زۆر توندو تۆل وزیت بوو، بەلام وەك (ناپلیۆن)بە شان و باهوو نەبوو، تەواوی بەرازەکانی مەزرا بە تێکڕایی دابەستە بوون، لە ناو ئەو بەرازانە دا یەکێکی تریان هە بوو کە بە ناو بانگ بوو و لە پەیڤگوتن دا ڕەوان بوو،ئەو ناوی(سکۆئیلەر)بوو کە بەرازێکی تێك چەقی و خرپن و زۆر قەلەو پڕ بوو، تەبەشێکی پڕو چاوێکی زیتی ترۆسکەداری هەبوو، ئەویش تابلێی چاپووك و توند و تۆل بوو، زۆر ڕەوان و قسەزان بوو و، لە کاتی قسە کردن و

ڕۆیستن دا ورشەی کلکی دەهات و زۆر زۆر لە خۆ ڕازی بوو، کاتێ دەربارەی مەسەلەیەکی ئالۆزەوە قسەی دەکرد بەملاو ئەولادا هەڵ دەبەزیەوە وکلکی خۆی بە توندی با دەداو ڕای دەوەشاندو سەرنجی تەواوی دەورو بەری بۆ لای خۆی ڕا دەکێشا، ئەوسا دەربارەی باسەکە دەدوا، دەیانگوت: کە (سکۆئیلەر)توانای ئەوەی هەیە کە بە ماست بلێت ڕەش و بە ڕەشیش بلێ سپی، ئەو هەرسێ بەرازە واتە(ناپلیۆن) و (سنەوبال)و (سکۆئیلەر) پەیامەکەی (مێجەر)ە پیرەیان وەکو دەزگایەکی بیری ئاژەلی ئامادە کردبوو، هەموو هەفتەی جارێك لە دوای خەوتنی جۆنز لە عەمبارەکە کۆ دەبوونەوەو چۆنیەتی بیری ئاژەلیەتیان لە سەر ڕۆشنایەتی ئەو پەیامەوە بۆ ئاژەلانی ترییش شێ دەکردەوە، لە سەرەتای ئەو کارەوە، بە گەمژەلیەتی وگرنگی و نادانی ئاژەلان ڕوو بەڕوو بوونەوە، گەلێ جاران ئاژەلەکان باسی وەفاداری و دلسۆزیان بۆ (جۆنز) دەکردو بە گەورەی خۆیانیان دادەناو داواکاریەکانیان کە لەلایەن (جۆنز)ەوە جێ بەجێ کراوە باسیان لێوەدەکردو، دەیانگوت:جۆنز ئالیك بە ئێمە دەدات و بە خێومان دەکات، خۆ ئەگەر(جۆنز)نەبێت ئەوائێمە لە برسان دەمرین ، هەندێ لە ئاژەلەکان پرسیاری ئەوەیان دەکردو دەیانگوت: بە ئێمە چی کە لە دوای مەرگمان چی ڕوو دەدات، وەیان دەیان گوت: ئەگەر شۆڕشیش ببێت هەول و تێکۆشانی ئێمە چ کار تێکردنێکی بە سەر ئەو شۆڕشەوە دەبێت ؟ بەرازە ڕابەرەکانیش کە دەیان ویست ئاژەلەکان تێ بگەیێنن و ئەوەیان پێ بلێن کەوا ئەم جۆرە قسانە هەمووی بە پێچەوانەی یاسای ئاژەلیەتیە توشیان بە گەلێ گیرو گرفت دەبوو، گەوجانەترین پرسیار لە لایەن(مالی)ماینە سپیەکەی ڕاکێشەری گالیسکەی (جۆنز)ەوە دەکرا، یەکەمین پرسیاری(مالی)لە (سنەوبال)ەوە ئەوەبوو کە دەیگوت: ئایا لە دوای شۆڕشیش شەکری قەند هەردەمینێ؟ (سنەوبال)یش لە وەرام دانەوەی ئەو پرسیارە زۆر بە توندی دەیگوت: نەخێر چونکە لەم مەزرایە کەل و پەلی شەکری قەند دروست کردمان نیە، بەڵام جۆ و وێنجە و ئالیکی تر هەرچەندی بتانەوێ هەیە(مالی) پرسیاری دەکردەوە و دەیگوت: ئایا من لە ڕێشمە بەستن بە گەردەنمەوە ئەو ساکەش ئازادم؟ لە وەرام دا (سنەوبال)دەیگوت: هاوڕێ ئەو ڕێشمەیەی کەوا تۆ ئەوەندە پێت جوانەو پەیوەندیت وا لە گەل دا هەیە ئەوە نیشانەی کۆیلەتیە، باوەڕت نایەت کە نرخی ئازادی گەلێ لەوە زیاتر و باشترە لەم ڕێشمەیەی کە تۆ ئەوەندە شاییت پێیە؟ دیاربوو کە(مالی)باوەڕی کردبوو بەلام بە تەواوی لەو قسانە ڕازی نەبوو.

بەرازەکان کارێکی سەخت تریان لە پێشەوە بوو کە ئەویش بە درۆ خسستەنەوەی(مۆز)ی قەلە ڕەشەی سیخوڕی جۆنز بوو، کەوا درۆی زۆر

زلزلی دەکردن و پڕو پاگەندەیەکی زۆری بڵاو دەکردەوە (مۆز)ی قەلە ڕەشە لە لایەن (جۆنز)ەوە پەروەردە کرا بوو و، جگە لە سیخوڕی کردن دا بۆ جۆنز کارێکی تری نەدەکرد، ئەو قەلە ڕەشەیە هەمیشە دەنگ و باسەکانی کۆ دەکردنەوەو بۆ (جۆنز)ی دەبرد، ئەو قەلە ڕەشەیە هەتا بلێی زیرەك و چاپووك و وریا چوست و چالاك بوو، هەمیشە دەیگوت: لەم گەردوونەدا شوێنێك هەیە بە ناوی(سەرزەوی شیرو هەنگوین) کە تا بلێی شوێنێکی خۆش و پڕ لە سەفایە، لە ئەنجامی دوایی دا هەموو ئاژەلێك لە دوای مردنیەوە دەچێتە وێندەرێ، ئەو دەیگوت: ئەو شوێنەلە ئاسمانەوەیە و کەمێك لە هەوران بەرز ترە، لە سەر خاکی شیرو هەنگوین دا تەواوی ڕۆژەکانی هەفتە هەمووی یەکشەمووە، لە سەر ئەو خاکە دا چەوەندەر و جوو و گیاو وێنجەو چرو هەمووی لە مشەیە و زۆرە، درەختەکانی سەر ئەو خاکە هەمووی بەری نوقل و نەباتە.

زۆربەی ئاژەلانی مەزرا نەفرەتیان لە (مۆز)ی قەلە ڕەشە دەکرد چونکە ئەو سیخوڕی دەکرد و گوێی خۆی لە قسەی ئەم و ئەو ڕا دەگرت و دووزمانی دەکردن، هەندێك لە ئاژەلەکان ئەوەیان باوەڕ کردبوو کەوا سەر زمینێك هەیە بە ناوی سەرزەوی شیرو هەنگوین، جا بۆ ئەوەی بەرازەکان کارێکی وا بکەن کەوا بتوانن کار لە تەواوی ئاژەلان بکەن کە قسەی(مۆز)ی قەلە ڕەشە پوچە و درۆیەو بە هیچ شێوەیەك شوێنێکی ئاوا نیە کە ناوی خاکی شیرو هەنگوین بێت، بۆ ئەو مەبەستەش بەراز و ئاژەلەکان وایان بە باش دەزانی کە بکەونە باس و لێکۆلینەوە لەو بارەوەو کە بتوانن وا لە هەموو ئاژەلەکان بگەیێنن و باوەڕیان پێ بێنین کە بە هیچ شێوەیەك باوەڕ بە (مۆز)ی قەلە ڕەشەی سیخوڕی جۆنز نەکەن، چونکە قەلە ڕەشە ئاژەلێکی درۆزن و سیخوڕوخیانەتکارە.

چاکترین دوستی بەرازەکان(باکسەر)و (کلۆر)بوون بە لای ئەو دوو ئەسپەوە چارە سەر کردنی ئەم گیرو گرفتە گەلێك ئالۆزو پلۆزی تێدایە، بەلام هەردوکیان هەر لەو کاتەوە کەوا بەرازەکانیان بەدەوڕاستی خۆیان دەزانی و ئەوانیان بە ڕابەر و مامۆستای خۆیان قەبوول کردبوو، بۆیەکە هەرچیەکی کە ئەوان بیان گوتبایە ئەوا بە تەواوی گوێ ڕایەڵی و پیرەویان لێوە دەکردن، وە بە شێوەیەکی زۆر سادەوە بە ئاژەلەکانی تریشیان ڕا دەگەیاند و لە هیچ کاتێك دا کەم تەرخەمیان لە ئامادەبوونی کۆبوونەوە نهێنیەکانیان نەدەکرد، ئەوان سەرپەرشتی (سرودی ئاژەلانی ئینگلستانیان) دەکرد و بە ڕێوەیان دەبرد لە هەموو کۆبوونەوەکانیش دا بە سروودی ئاژەلانی ئینگلستان کۆتاییان دەهینا.

بە پێی ڕووداو، شۆڕش و ڕاپەڕین زۆر زووتر لەوەی کەوا چاوەڕوانی لێوە دەکرا هاتە کایەوە، ئەوە ڕاست بوو کەوا(جۆنز)ی خاوەن کێڵگە زۆر بێ ویژدان بوو، بەلام لە چەند ساڵی ڕابوردوو دا جوتیارێکی کارامەو پڕ لە کردەوە بوو، لەو دواییانەش دا توشی بە گەلێ گیرو گرفت و ڕۆژانی نالەبار و بەدبەختی هاتبوو.

لە دوای ئەوەی کە کە توشی گرفتاری دادگایی کردنێك هاتبوو، زەرەرو زیانێکی زۆری لێ کەوتبوو، کەوا لە داخ ئەم زەرەرو زیانەی دارایی کە لێی کەوتبوو ببوە ئەلکولیەکی بێتام و گەلێ جاران لە بەیانی هەتا ئێوارە لە کونجێکی چێشتخانەکەدا لە سەر کورسیەکی دار دا ڕۆژنامەی دەخوێندەوەو بیرەی پێ دا دەکرد و یەك بە خۆشی لێی ڕا دەکشاو جارو بارەش تیکەیەکی نانی لە بیرەکەی هەل دەهێناو دەرخواردی (مۆز)ە سیخورەکەی خۆی دەدا، لەو کاتانەدابوو کەوا(جۆنز)بۆ خۆی زۆر دلساردو بێ هیوا بووبوو، تەواوی کریکارەکانیشی لە کارکردن دا تەمەل و تەوەزەل بووبوون، مەزراکە وای لێ هاتبوو کە پڕ بووبوو لە بژارو گیاو گۆلی بێ کەلك و زیان بەخش، خانوەکانی مەزراکە پێویستیان بە نوێ کردنەوە و چاك کردنەوە هەبوو چاك نە دەکرانەوە، تەواوی ئاژەلەکان برسی بوون و تێر ئالیك نەدەکران و خواردنیان کەم ببۆوە.

مانگی جۆزەردانی ئەو ساڵە بوو کە گەرمەی وەدەست هێنانی بەرو بوومی مەزرا بوو، هەڕەتی درویێنەی وێنجەبوو، شەوێك لە ڕۆژی شەموو دا (جۆنز) چوو بۆ مەزرای (ویلینکدن) و لەوێ لە مەیخانەی(شێری سوور) دا ئەوەندەی خواردبۆوەو کە خۆی زۆر زۆر مەست کرد بوو، بەتەوای گێژو وڕ بووبوو، بۆیەکە هەتا ئێوارەی ڕۆژی یەکشەممە نەگەڕایەوە مەزراکەی خۆی، کرێکارەکانی(جۆنز)یش سەر لە بەیانی زوو لە دوای دۆشینی ئاژەلە شیردەرەکان، بەبێ ئەوەی کە بە یادی ئالیك دانی ولساتەکان بن، هەستان بۆ ڕاوە کەروێشك چوون(جۆنز)یش لە دوای گەڕانەوەی بۆ مەزراکەی بەبێ چەند و چوون چوو لە سەر تەختەکەی ژووری مێوانخانەکەی دا ڕۆژنامەیەکی لە ڕۆژنامەکانی هەوالەکانی جیهان بە سەر چاوان داداو لێی خەوت و کەوتە پرخ و هۆڕی خەوەوە.

ئاژەلەکانیش ئەو ڕۆژە هەتا ئێوارە بەبێ ئالیك و خۆراك مانەوە، برسیەتی تەواوی شەنگ و تاقەتی لە ئاژەلەکان بڕیبوو، یەکێك لە مانگاکان لە تاو برسیەتی دا خۆی بۆ ڕانەگیراو ڕاستەو خۆ چوو بۆ لای عەمباری ئازۆقەکەو بە شاخە زلەکانیەوە دەرگای عەمبارەکەی لە ڕیسمە برد و ئەوسا تەواوی ئاژەلەکان بە یەکەوە هێرشیان کردە ناو عەمبارەکەو ملیان لە بەر خواردنی ئازۆقەی دا کراودا ناو لرفیان دەکرد، لەو دەمەدا کە

ئاژەڵەکان خەریکی تەواو کردنی ئازۆقەکان بوون و دەیانخوارد (جۆنز) واگا هات و هەندەشی پێ نەچوو، بە خۆی و چوار کارگەری خوترمە بە دەستەوە، چوونە ناو عەمبارەکەوەو پەلاماری ئاژەڵەکانیان داو خوترمەکانیان بە کار هێنا، ئەمەش لە سەرووی تواناو خۆ ڕاگرتنی ئاژەڵەبرسیەکان بوو، بۆیەکە خۆیان پێ ڕا نەگیراو، هەرچەندە کە هیچ نەخشەیەکی ئامادە کراویان دیاری نەکرابوو، بەلام کاسە کە پڕ بوو لێی دەڕژێت، بۆیەکە ئاژەڵەکانیش پشتیان بە یەکەوە بەستەوە و هەمویان بە یەکەوە دەستیان کردەوە و کەوتنە سەر و گێلاکی دوژمنە زۆر دارەکانیان، هەر لە ناکاودا(جۆنز)و کارگەرە خوترمە بە دەستەکان لە بەر دەرگای عەمبارەکە دا کەوتنە بەر پەلامارو هێرشی شاخ و لەققەو جووتەی بە هێزی ئاژەڵەکانەوە، ئیتر ئەوانیش هیچ چارەیەکیان نەما کەوا بۆ یەکەمجاریش بوو ئەو جۆرە ڕەفتارانەیان لەو ئاژەڵانەوەدەدی، ئەو ئاژەڵانەی کە (جۆنز)و کارگەرەکانیان هەرچیان ویسبایە لە گەلیان دا دەکردن و ئێستاش وا دژیان ڕاپەڕیون و پەلاماریان دەدەنەوە، ئەم کارە ترسێکی زۆری خستە ناو دلی(جۆنز)و کارگەرەکانەوە کە وزەی بیر کردنەوەیان لە بەر بڕا بوو، لە دوای ماوەیەکی کەم وازیان لە بەرگری هێناو(جۆنز)و کارگەرەکان هەلاتنیان لە مانەوە بە باشتر زانی، لە دوای چەند دەقیقەیەك دا هەر پێنج نەفەرەکە لە ڕێگە سەرەکیەکەی گالیسکە ڕۆکە دا کە بە شەقامی سەرەکی دوایی دەهات زۆر بە پەلە و زەندەق چووانە قوچاندیان و تێیان تەقاند، ئاژەڵەکانیش سەرکەوتوانە وەدوایان کەوتن و ڕاویان نان و لە مەزراکە دەریان پەڕاندن.

ژنەکەی (جۆنز) لە پەنجەرەی مالەکەیەوە ئەم ڕووداوەی چاو لێ بوو، ئەویش زۆر بە پەلەپەلەوە هەندێ کەل و پەلی خۆی لە دەرگاکەوە فڕێ دا دەرەوەو بە دزی لە ڕێگەیەکی ترەوە بۆی دەرچوو(مۆز)ی قەلەڕەشەش لە سەر لقی ئەو درەختەی کە شوێن لانەی بوو فڕی و بە دوای خانمی(جۆنز) کەوت و ئەویش بە بال کوتانەوە ئەوێندەرێی بە جێ هێشت ئاژەڵەکان کە(جۆنز)و کارگەرەکانیان هەتا شەقامی سەرەکی ڕاو ناو وەدوایان کەوتن، پاشان سەرکەوتوانە گەڕانەوەو دەرگای قەمتەرەکەی پێنج شومشێریشیان بە هەراو هۆریاوە لە سەر داخستن و توندیان بەست و گالەیان دا. ئا یەم شێوەیە بەبێ ئەوەی کەوا ئاژەڵەکان هەستی پێ بکەن شۆڕشیان بەر پا بوو و سەرکەوتوانە وەدیان هینا(جۆنز) لە کێلگاکە دوور خرایەوەو هەموو مەزراکە بۆ ئاژەڵەکان مایەوەو بوونە خاوەن مەزرای کێلگەی مانر.

ئاژەڵەکان لە سەرەتاوە، ئەو خۆشی وکامەرانیەی کە وەدەستیان هێنابوو باوەڕیان پێ نەدەکرد، یەکەمین هەنگاویان ئەوە بوو کەوا بە

تێکڕایی تەواوی ئاژەڵەکان ، بۆ دلنیا بوونیان لە وەی کە هیچ مرۆڤێك لە مەزرادا نەماوەو لە هیچ شوێنێك خۆیان نەشاردۆتەوە چوار جاران دەورو بەری کێڵگەکە گەڕان و زۆر بە باشی هەموو کون وقوژبنەکانیان بە تەواوی پشکنی، پاشان بە تەواوی بە خانوەکانی مەزرا داهاتن و هەرچی شوێنەواری (جۆنز)و مرۆڤ بوو هەمویان پاکسازی کرد و ئەوسا دەرگای خانوەکەی پشتی تەویلەکەشیان شکاند و لێ چوونە ژوورەوەو هەرچی تیا دابوو لەزەختەو قامچی و هەوسارو قەڕاسەو نیرو بەرمل و کۆپان و تەنگەو خوترمەوکورتان و ڕێشمەولغاو وکێردو سیکاردە تیژەکانی بێ بەزەیی و کۆلکی گۆشتفرۆشان و هەرچی کەل و پەلی لەو بارەوە بوو هەموویان کۆ کردەوەو لەناو ئەو ئاگرەی کەوا لە ناوەندی حەوشەکەدا بۆ مەبەستی سوتاندنی ئەو ئامرازانە کرابۆوە، هەمویان تیا خست و سوتاندیان، کاتێ کە ئاژەلەکان چاویان بە سوتانی زەختەو قامچی و تەواوی ئەو کەل و پەلانە دەکەوت لە شادی و خۆشیان دادەکەوتنە بەزم و سەیرانەوە(سنەوبال)لە کاتێك دا کەڕێشمەو پولینگ و کورتان و بەرمل و کۆپەرەکانی ئەسپەکانی دەخستە ناو ئاگرەکەوە دەیگوت: ئەم کەل و پەلانە هەمووی وەکو جل و بەرگ وایە و نیشانەی مرۆڤە، تەواوی ئاژەلان دەبێت دوور بن لە هەموو نیشانەکانی مرۆڤ(باکسەر)بە بیستنی ئەو قسانە هەستا کلاوەحەسیرەکەی کەوا لە هاویناندا بۆ پاراستنی خۆی لە مێش و مەگەس و گەرما بە کاری دەهێناو هاویشتیە ناو ئاگرەکەوە و سوتاندی. لە ماوەیەکی زۆر کەم دا ئاژەلەکان هەر شتێکی کە بۆنی (جۆنز)ی لێوە دەهات هەموویان سوتاند و لە ناویان بردن، پاشان کە تەواو بوون(ناپلیۆن)تەواوی ئاژەلەکانی گێڕایەوە تەویلەو بە هەریەکێك لەو ئاژەلانە دوو بەرابەر خۆراکی پێ دان، بۆ هەرسەگێك دوو پسکویتی تری دانا، ئاژەلەکان دەستیان کرد بە چڕینی(سرودی ئاژەلانی ئینگلستان)حەوت جاران لە سەر ڕا تادوایی سرودەکەیان خوێندەوەو ئەوسا چوون بۆ حەسانەوە و پشوودان و خەوتن، خەوێکی کە هەرگیزاو هەرگیز لە خەونیش دا ئاوایان نەدی بوو کە لە ناکاودا ڕووی داوە،ئەوکاتە شەوە پڕ لە شکۆیەکەی شەوی پێشویان هاتەوە یاد، بە یەکەوە ڕایان کردو چوون بۆ لەوەڕگاکەوە، کە لە خوارەوەی ئەو لەوەڕگایە دا بەرزاییەکی کەمێ بلند هەبوو، کە بە سەر تەواوی مەزراکەی دەڕوانی، هەموویان بە پەلە چوونە سەر ئەوبەرزایەوە، بەو بەرە بەیانە زووە کە لەدەورو بەری ئەو کێڵگەیەیان دەڕوانی بە جاری دلخۆش و پڕ لە شادی و دڵ نیایی دەبوون، کە بیریان دەکردەوە ئەو هەموو مەزرایە هی خۆیانەو خۆیان تاکە خاوەنی ئەم کێڵگە مەزنەنەن و دلیان پڕ لە شادی وخۆشحالی دەبوو، ئەوسا کەوتنە جم و جۆل، لە هەوای ئازادو پاکی ژیانی

ڕزگاریان دا تێر و پڕ هەناسەی ئازادی و بەختەوەریان هەل دەمشت، لەناو مێرگ وقەرسیل و پاوان و باخچەکان و زەنوێرەکان دا دەگەوزین و، گیاو گۆلیان پێکۆل دەکرد و ڕمبازیان لەوناوەدا دەکرد، خۆیان بە کەیفی خۆیان تێرو تەسەل دەبوون و سەربە خۆ بوون، ئەوسا بە مەبەستی پشکنینی دەورو بەری مەزراوە زۆر بە باشی گەڕان و هەمویان دیسان پشکنیەوە، زۆر بە ئارامی وبێ دەنگی و لە سەرخۆییەوە دەست بە کار کردن بوون، تەواوی پەرژینەکان و باغی مێوەجات و وێنجەوحەوزی ئاوو جەنگەلە بچکۆلەکەو هەموو شوێنە خرابووەکانیان بە هەرەوەز چاك و پاك دەکردەوە و هەر وەکو ئەم شتانەیان لەمەوبەر بە خۆوە نەدیبوو باوەڕیان بە خۆیانەوە نەدەکرد کەوا ئەم هەمووشت وشوێن و جێگایانە هی خۆیانەو خۆیان خاوەنی ئەو مەزرایەن.

جا نۆرەی خانوەکانی (جۆنز)هات، هەموو ئاژەلاکان بە تێکڕایی بەرەو خانوەکانی (جۆنز)چوون، لەبەر دەرگاکەوە کەمێ ڕاوەستان و کە سەیریان دەکرد ئەمەش هەر هی خۆیانەو دلیان دەگەشایەوەو شادتر دەبوون، زۆر بە هێمنی وئارامی و ترسەوە دەچوونە پێشەوە(سنەوبال)و(ناپلیۆن) دەرگای مالەکەی(جۆنزیان)بە هێزی شانیان کردەوە و ئەوسا ئاژەلەکان یەك لە دوای یەك بە ورەیەکی زۆر بەرزو پڕ لە وریاییەوە چوونەژوورەوە، زۆر بە ئاگاداری و بە هێواشی و لە سەر پەنجەو نوکی سمەکانیانەوە لە ژوورەوە دەڕۆیشتن نەوەك شتێك لە ژێر پێیانیانەوە خراپ ببێتن و تێك بچێتن، لەو ژوور بۆ ئەو ژوور دەگەڕان و دەیان پشکنی و بە لە سەر خۆییەوە قسەیان دەکردو دەنگیان بەرز نەدەکردەوە، سەیری تەواوی کەل و پەلەجوانەکانی ژوورەکانیان دەکرد، لە تەختەکانی خەوو و دۆشەکە نەرمەکانی تووکی قوو و ئاوێنەو کورسی و قالیچە ڕەنگینەکانی دەستکردی(بڕۆکسل) و وێنە جوانەکانی چینراوی شاژنی(ڤیکتۆریا) کەلەسەرەوەی سۆباکەی ژووری پێشوازی دا هەلواسرابوون، گەلێك بەسەر سوڕمان و واقیڕمانەوە لێیان مووڕ دەبوونەوە و سەیریان دەکردن، تازە لە پێپلیکانەکانی خوارەوە دەچوونە ژوورەکەی نوستنی خانمی (جۆنز)کە سەیریان کرد وا (مالی)لە گەلیان دا نیە، کە چوونە ژوورەوە دیتیان وا (مالی)لە ژووری نوستنی خانمی (جۆنز)ەو ڕێشمەیەکی شین وڕەنگینی لە سەر مێزە تایبەتیەکەی خانمی(جۆنز)هەلگرتووەو بە شێوەیەکی زۆر گەمژەلانە لە سەر شانی خۆیا داینناوە و لەبەرامبەر ئاوێنەکە ڕاوەستاوەو سەیری خۆی دەکاتن و بە خۆی دا هەل دەلێت، ئاژەلەکانی تریش کە چاویان بەوە کەوت زۆر بە توندی لۆمەی (مالی)و سەرزەنشیان کرد، پاشان هاتنە دەرەوە، لە دوای ئەوەی کە پارچە گۆشتێکی خوێ کراویان کە لە سەر مێزەکەی چێشتخانەکەدا ئاوێزان

کرابوو و دیتیان، هێنایانە دەرەوە، ئەو گۆشتەیان لە ژێر گل ناو شاردیانەوە، هەروەها ئەو بۆشکە بیرەیەی کە لە چێشتخانەکەدا بوو ئەویش(باکسەر) بە لەققە تێکی شکاند و فڕێ درایە دەرەوە، لەوە زیاتر دەستیان لە شتێکی تر نەدا، هەموویان ڕایان وابوو کە تەواوی خانوەکان هەروەکو مۆزەی بیرەوەری بپارێزرین و دەستیان لێ نەدرێت، بە تێکڕایی دەنگ بڕیاریان لە سەر ئەوەدا کە نابێت هیچ ئاژەلێك سوود لەو خانوەدا وەربگرێت و تیادا نیشتەجێ ببێت.

ئەو ڕۆژە کە لە خواردنی چێشتخانە بوونەوە (سنەوبال)و(ناپلیۆن)تەواوی ئاژەلەکانیان کۆ کردەوە (سنەوبال)گوتی: هاوڕێیان ئیستاکێ کات ژمێر شەش و نیوی سەر لە بەیانە، ڕۆژێکی دوور و درێژمان لە پێش دایە، با ئیمڕۆکە بە دروێنەی وێنجەوە خۆمان سەرگەرم بکەین و دەست بە کارو بار بین، بەلام شتێك هەیە کەپێویستە ئەو شتە لە پێشان ڕێك بخەین و ئەوسا بە تەواوی دەست بە کار بین، لەو کاتەدا بەرازەکان ئەوەیان ئاشکرا کرد و گوتیان لە ماوەی ئەم سێ مانگەی ڕابوردوو دا سودیان لەو کتابانەی کە هی منالەکانی(جۆنز) بووە و لە سەر گوفەکەکانی مەزرادا دۆزراونەتەوە خۆیان پێ فێری خوێندەواری و نوسین کردووە (ناپلیۆن)فەرمانی دا کە دوو قووتی بۆیاغی سپی و ڕەش بێنن و هەموویان بچن بۆ لای دەروازەی سەرەکی قەمتەرە پێنج شومشیرەکەوە کەلە سەر شەقامی سەرەکییەوە دەچێتە دەرەوە ، ئاژەلەکان بەرەو قەمتەرەکە چوون(سنەوبال)بە هۆی ئەوەوە کە لە هەموان باشترو چاك تری دەینوسی و خەت خۆشتر بوو، پێنوسێکی ڕیشەیی لە نێوان سمی دەستی دا گرت وئەو نوسینەی کە لە مەو پێش نوسرابوو بە ناوی(قەلای مانر)ڕەشی کردەوە و لە جێگەی ئەو نوسینەدا نوسی(قەلای ئاژەلان)و لەو ڕۆژەوە ناوی ئەو مەزرایە بوو بە(قەلای ئاژەلان)ئەوسا بە تێکڕایی هەموویان گەڕانەوە کێلگەوە و(سنەوبال)و(ناپلیۆن)ناردیان کەئەو پەیژەیەی کەبە دیواری تەویلەکەوە هەلواسرابوو هێنایان و ئامادەیان کرد، ئەوسا بەرازەکان ئەوەیان بۆ ئاژەلەکان ڕوون کردەوە کە لەو سێ مانگەی ڕا بوردوو دا لە دوای لێکۆلینەوە و توێژینەوەیەکی زۆر توانیویانە کەپڕۆگرامێك بۆ بنچینیەتی ئاژەلیەتی لە حەوت فەرمان دا کورت بکەنەوە و دایبڕێژن، ئەو حەفت فەرمانەش بۆ ئاگاداری و زانینی تەواوی ئاژەلان لە سەر دیوار هەل دەواسرێت و ئەمەش دەبێتە یاسای چەسپاوی(قەلای ئاژەلان) و دەبێت هەموو ئاژەلێك پەیڕەوی ئەم یاسایە بکاتن و نابێت هیچ ئاژەلێك بە هیچ شێوەیەك لێی لا بدات.

هەرچەندە کە زۆریش زەحمەتە بەراز لە سەر پەیژەوە ڕاوەستێت بەڵام(سنەوبال)بە هەزار ناری عەلی بە سەر پەیژەکەوە کەوت، خۆی بە تەواوی گرت و ڕاوەستا، لە کاتێك دا کە (سکۆئیلر) قوتیە بۆیاغەکەی لە چەند پلەیەکی خوارتر بۆ(سنەوبال)ڕاگرتبوو ئەویش لەسەر ئەو دیوارە ڕەشە دوکەلاویەوەدا بە خەتێکی خۆش و گەورە کە لە ماوەی سێ مەتر دەخویندرایەوە ئەم حەوت فەرمانەی خوارەوەی بەم شێوەیەی نوسیەوە:

1- ئەوەی کە لە سەر دوو پێیان بڕوات ئەوە دوژمنە.
2- ئەوەی چوار پێیەو یا بالندەیە ئەوە دۆستە.
3- هیچ ئاژەلێك بۆی نیە کە جل و بەرگ لە بەر بکات.
4- هیچ ئاژەلێك نابێت لە سەر تەخت بخەوێت.
5- هیچ ئاژەلێك بۆی نیە کە ئارەق بخواتەوە.
6- هیچ ئاژەلێك مافی ئەوەی نیە کە ئاژەلێك بکوژێت.
7- تەواوی ئاژەلان دۆستی یەکترین و جیاوازی لە نێوانیان دانیە.

ئەو حەوت فەرمانەی سەرەوە زۆر بە ڕێك و پێکی و لە بار نوسرایەوە، جگە لە هەلەیك کە ئەویش وشەی دۆست بوو کە بە **(دویت)** نوسرابۆوە لەم هەلەیە زیاتر هیچ هەلەیەکی تری تیادا نەبوو(سنەوبال)بۆ زیاتر سود لێ وەرگرتنی ئاژەلان هەر ئەو حەوت فەرمانەی بە دەنگێکی بەرز خوێندەوە، تەواوی ئاژەلەکان بە سەرلەقاندنیانەوە ڕەزامەندی خۆیان دەربڕی، ئاژەلە زیرەکەکانیش ڕاستەو خۆ خەریکی لە بەر کردنی بڕیارەکان بوون(سنەوبال)قەلەمە خوشنوسەکەی فڕێ داو بە هاوارەوە گوتی: هاوڕێیان جا بۆ پێشەوە بەرەو کارو وێنجەزارا، وەرن با هەمو پێکەوە خۆ ئامادە بکەین و تەواوی بەرو بوومەکانی مەزراکەمان زۆر بە گورج و گۆلی و زووتر لە زەمانی جۆنزەوە بەرهەمەکانمان وەدەست بێنین و داهاتەکان کۆ بکەینەوە. لەو کاتەدا هەرچوار چێرەکە کە ماوەیەك بوو نەدۆشرا بوون و زۆریان ئازار هەبوو بە هۆی نەدۆشینیانەوە دەستیان کرد بە بۆرە بۆڕ، ئاخر بیست و چوار سعات بوو کە شیر لە گوانەکانیان مابۆوە بۆیەکە ئازاریان هەبوو و گوانەکانیان ئاوسا بوو، بەرازەکان لە دوای کەمێ بیر کردنەوە چەند مەنجەلی شیر دۆشینیان هێناو سەرکەوتوانە مانگاکانیان دۆشی، دەستە بچکۆلەکانی بەرازەکان بە تەواوی بۆ ئەو کارە دەلوا، زۆری پێ نەچوو کە پێنج دانە مەنجەلی کۆچەری گەورەیان پڕ لە شیر کرد، تەواوی ئاژەلەکان بە دلخۆشیەوە لەو کارە مووڕ ببوونەوەو سەیریان دەکرد، یەکێ لە ئاژەلەکان گوتی: چی لەو شیرە دەکەن؟مامرێك گوتی(جۆنز)لە کاتی خۆی دا بەو شیرە بڕپۆرەی بۆ دروست دەکردین و بە ئێمەی دەداو دەمان خوارد، لەوکاتەدا ناپلیۆن ، هاتە پێشەوەو گوتی: هاوڕێیان لە شیر

گەڕێن، پاشان قسەی لە سەر دەکەین و چارە سەری دەکەین، ئەوەی کە ئیمڕۆ گرینگە کۆ کردنەوەی بەرهەمەکانە، با هاوڕێ(سنەوبال)بە پێش بکەوێت و منیش لە دوای چەند دەقیقەیکی تر دێم، هاوڕێیان بۆ پێشەوە، وا مەزرای وێنجە چاوەڕوانمانە، ئاژەلەکان یەکسەر بە یەکەوە ڕویان کردە وێنجەزارەکەوە لەوێ دەست بە کار کردن بوون، دروێنەی وێنجەیان دەست پێ کرد ئەو ڕۆژە هەتا شەو داهات زۆریان کار کرد و زەحمەتیان زۆر کێشاو پاشان گەڕانەوە ، ئاژەلەکان کە سەیریان کرد و بینیان کەوا هیچ مەنجەلە شیرێ لە ئارا دا نیە و لەو ناوە نەماوە و دیارنیە.

*

بەشی سێیەم

زۆریان ڕەنج و ئازارو کوێرەوەری کێشاو گەلێکیان ئارەق ڕشت تا توانیان بەرو بومی مەزراو وێنجەزاران بدوورنەوە لە عەمبارەکان دایان بگرن و ئازۆقەی بژیوی خۆیان دابین بکەن و هەتا توانیان کاریان کردو ئازۆقەیان داگرت ، ئەو هەموو زەحمەت و ماندوو بوونەیان ئەوەی دەهێنا چونکە ئاکامی کارەکانیان سەرکەوتوتر بوو لەوەی کە چاوەڕوانی لێ دەکرا ، لە گەل ئەوەش دا کە کارکردن بۆ ئەوان گەلێك دژوار بوو ، لەبەر ئەوەی کە هەموو ئەو ئامرازانەی کە لە بەر دەستیان بوو بۆ مرۆڤ دروست کرابوو نەوەك بۆ ئاژەلان ، هیچ ولساتێك نەی دەتوانی کە کار بەو کەرستانە بکاتن کە پێوییستی بە لە سەر دوو پێ ڕاوەستانەوە هەیە ئەمەش بۆ ئەوان گیرو گرفتێکی مەزن بوو ، زۆریان بیر لێ دەکردەوە ، هەولی چارەسەرکردنیان دەدا ، ئەسپەکان کەوا لە کارو باری کێلگە دا ئاشنایی و شارەزایی پتریان هەبوو و لە جۆنزو کارگەرەاکانی چاکتریان لێ دەزانی و لە کاری چەمەن بڕی و شەغرەو گێرەو شەنەباکردن و خەرمان هەلگرتن و تەواوی کارەکانی وەبەرهەم هێنان لێزان تر بوون و خۆیان زۆر ماندو دەکرد ، بەرازەکان بە خۆیان کاریان نەدەکرد تەنیا سەرپەرشتی و ڕابەرایەتی کارەکانیان دەکرد ، ئەمەش شتێکی ئاسایی بوو لەبەر ئەوەی کە زیرەکی و لێ هاتووی و بیر کردنەوەو زانیاری بەرازەکان شایەنی ئەوەیان هەبوو کەوا سەرکردایەتی و چاوەدێری کردنی کارو بارەکانیان بکەن ، (باکسەر)و(کلۆر)یش خۆیان بە ئامێرەکانی درویەنەو جەنجەڕو زیخ کێشانەوە باش خەریك کردبوو ، ئەلبەتەلەو ڕۆژانەش دا لغاو و ڕێشمەو نەقیزە لەئارادا نەمابوو ، لە کاتێك دا بەرازێکیشیان بە دواوە بوو ، جارو بارەش هاواری دەکرد و دەیگوت(هۆهۆ)یان(هڕهڕ)یان لێ دەکردن ، تەواوی ئاژەلەکان تەنانەت بێ هێزەکانیشیان بۆ بەرهەم هێنانی وێنجەو درویەنەو تەواوی کارو بارەکان کەمتەرخەمیان نەدەکرد و لە هەموو لایەکی کێلگەکەوە هەنگاوی باش باشیان دەهاویشت و تەوای کارەکانیان هەموو لە هەموو زۆر بە چاکی ئەنجام دەدا ، مراویەکان و مامرەکان لە شوو کردنی وێنجەو دانەویلەدا لە ژێر گەرمای ڕۆژدا گەلێکیان خۆ ماندو دەکرد و

هەرچی کەوا بلاو دەبۆوە ئەوا بە دنوکەکانیان دانە بەدانە کۆیان دەکردەوەو زۆریان ڕەنج دەکێشاو خۆیان ماندوو دەکرد.

کارو بارەکانی هەلگرتنی خەرمان دوو ڕۆژ زووتر لە ڕۆژگارانی (جۆنز) و هاوڕێکانی تەواو بوو ، لە گەل ئەوەش دا کە دەستکەوتی بەرو بوومەکان گەلێ زیاترو بە بەرەکەت تر بوو ، تا ئەو کاتە ئەو مەزرایە ئەو هەموو بەر و بوومە زۆرەی بە خۆیەوە نەدیبوو چونکە تەنیا دەنکێکیشی بە خەسار نەدەچوو ، مامرەکان و مراویەکان بە چاوە تیژەکانیانەوە هەموو دنك و چلەبچکۆلەکانیشیان کۆ دەکردەوە و وشویان دەکردن ، هیچ ئاژەلێك نەبوو کەوا بە ئەندازەی سەری دەرزیەکیش خیانەت بکاتن.سەرتاسەری ئەو هاوینە کارو بارەکانی کێلگەکە هەروەك کاتژمێر بەڕێوە دەچوو و تا بلێی ڕێك و پێك و لە بار بوو ، هەموو ئاژەلەکان شادو دلخۆش و کامەران بوون ، هەرگیز لە ماوەی ژیانیان دا ئاوایان بە خۆیەوە نەدی بووو هەرگیز بە خەیالیشیان دانە هاتبوو ، لە هەر لوقمەیەکی خۆراکیان تام و بۆیەکی خۆشتریان دەکردو هەموو بژیو و ئازۆقەی مەزراکەیان هی خۆیان بوو ، هەموویان دوورە ژێر دەستی و چەوساوەیی بوون و ئازاد و سەربەخۆو دلشاد بوون ، خۆیان خاوەن و خودانی هەموو شتێکی خۆیان بوون و دوور بوون لە چەوساندنەوەی ئاغا قرچۆکەکانیان کەوا خۆراکیان بۆ دابەش بکەن و بیان چەوسێننەوە.

لە گەل نەمانی مرۆڤە چاو چنۆك و مشەخۆرەکان ، خواردن و ئالیکێکی زۆریان هەبوو ، لە گەل ئەوەش دا کە ئاژەلەکان شارەزایی و پسپۆریان لە تەواوی کارو بارەکان دا نەبوو و گیرو گرفتێکی زۆریان دەهاتە پێش ، بۆ وێنە پاش کۆ کردنەوەی کشت و کال و دانانی خەرمان بە شێوەیەکی زۆر کۆن جۆخینیان دەهاڕی و شەنەبایان دەکرد ، چونکە لە ناو کێلگەکەدا ئامێری خەرمان کوتان دەست نەدەکەوت و نەیان بوو ، بەلام تەواوی ئەو کارو بارانەیان بە هۆی زیرەکی و وریایی بەرازەکانەوە و هێز و توانای لە ڕادەبەدەری(باکسەر)لە ئیش و کارەکان دا هەمیشە بەرەو پێشەوە دەچوو و تەواوی گیرو گرفتەکانیان دابین دەکرد ، خۆ توانای لە ڕادە بەدەری(باکسەر)جێگەی شانازی و ڕەزامەندی هەموان بوو ، کەوا ئێستاش بە ئەندازەی سێ ئەسپی تەواو(باکسەر)کاری دەکرد و ڕۆژ لە دوای ڕۆژیش دا کارو بارەکانی مەزرا زیاتر دەکەوتە ئەستۆی(باکسەر)ەوە ئەویش هەمیشە بەبێ وچان ملی دەدایێ و هیچ کەم تەرخەمیەکی نەدەکرد و گەلێك سەرکەوتوانەتەواوی کارو بارەکانی ئەنجام دەداو نەدەسرەوت(باکسەر)لە گەل جووجە کەلەشێردا وای بڕیار دابوو کە لە هەموو بەیانێك دا نیوسعات پێش تەواوی ئاژەلەکان لە خەویا هەلیسێنێتن ، هەرکارێکی کەوا زۆر

سەخت وسەنگین بوو ئەوا(باکسەر) زۆر دلسۆزانە ڕای دەگەڕاندو بەبێ دوا کەوتن ئەنجامی دەدا ، لە هەموو کاتێك دا کە باسێك دەهاتە گۆڕەوە ئەوە (باکسەر)بوو دەیگوت:من هەمیشە زیاتر کار دەکەم ، ئەمەش دروشمی هەمیشەیی ئەو بوو ، هەر ئاژەلێك بە پێی توانای خۆی کاری دەکرد و هیچیان درێغیان نەدەکرد ، مریشك و مراویەکان دانەوێلە پەرت وبلاو بووەکانیان دانەدانە کۆ دەکردەوە ، هیچ ئاژەلێك دزی نەدەکردو لە ئالیك وبژیوی ڕۆژانەیان نارازی نەبوون ، ئەو کارانەی کە لە ڕابوردو لە لای ئاژەلانەوە وەك شتێکی ئاسایی لێ هاتبوو وەکو لەققە وەشان و پازگرتن و جووتە هاویشتن باویان نەما بوو ، هیچ یەکێك لە ئاژەلان خۆی لە کارو بارەکان نەدەشاردەوە و کەم تەرخەمیان نەدەکرد ، تەنیا (مالی)بوو کە بەیانیان بۆ لە خەو هەلسان و چوونە سەر کار تەمەل بوو و هەروەها هەمیشە نیو سەعات زووتر لە تەواوی ئاژەلانی تر بە بیانووی ئەوەی کە زیخ و وردە بەردو دڕووی چووەتە ناو کەلێنی سمەکانیەوە کارەکەی بە حێ دەهێشت ، کردەوەی پشیلەش تا ڕادەیەك سەیر بوو ، ئاژەلەکان هەستیان بەوە کردبوو کەوا پشیلە لە کاروبارەکان دا خۆی دەدزێتەوەو تەنیا لە دوای کارو خواردن سەرو کەللەی پەیدا دەبێ و خۆی نیشان دەداتن ، هەمیشە بە پرخەپرخی تایبەتی خۆیەوە وای نیشان دەدا کە هیچ شتێك ڕووی نەداوە ، زۆر بە دلۆپانی و خۆشەویستیەوە بۆ ئەوەی کەوا کەسێك لێی دوو دل نەبێتن و نیازی ناپاکی خۆی بە تەواوی بشارێتەوە هیچ خۆی شلوێ ناکرد و کە هەروەك بلێی نەبایەو نەبارانە(بنیامین)ی دێزەش لە دوای شۆڕش و ڕاپەڕین دا هیچ گۆڕانکاریەکی بە سەر نەهات و هەروەك خۆی لە ڕۆژگارانی(جۆنز)دا چۆن بوو هەرئاوا ماوەتەوەو کارو بارەکانی زۆر بە سستی و هێواشی ئەنجام دەدا ، بەلام هەرگیز خۆی لە کارەکان نەدەشاردەوە و هەمیشە قەت کاری زیادیشی نەدەکرد ، بە هیچ شێوەیەك لە بارەی شۆڕش و ئەنجامەکانی ڕای خۆی دەرنەدەبڕی و باسی ناکرد ، ئەگەرلەو بارەوە پرسیاریشیان لێ کردبایە و بیان گۆتبایە ئایا ئێستا لە زەمانی(جۆنز)خۆشترنیە؟ئەویش واتە کەرە دێزە لە وەرام دا دەیگوت(کەر تەمەنێکی درێژی هەیە هیچ یەکێك لە ئێوە تا ئێستا کە کەری مردوتان نەدیوە) ئاژەلەکانیش بە ناچاری خۆیان بەم وەرامە پڕ لەتەوسە ڕازی دەکرد.

لە ڕۆژانی یەکشەممە دا کار نەدەکراو ڕۆژی پشودان بوو ، لەو ڕۆژانەدا ئالیکی بەیانیان سەعاتێك درانگتر دەخورا ، و لە دوای ژەمی بەیانیان کوبوونەوەی هەفتانە دەستی پێ دەکرد ، یەکەمجار ئالای قەلای ئاژەلانیان بەرز دەکردەوە ، ئالاکەش لەو چەرچەفەی کە (سنەوبال)لە تفاقخانەکە

دۆزی بوویەوە و هی خانمی(جۆنز)بوو کە ڕەنگێکی سەوزی هەبوو ، وێنەی سمێك و شاخێکیشیان بە ڕەنگی سپی لە سەر کێشابوو ، کردبوویانە ئالای قەلای ئاژەلان و لە ڕۆژانی پشودان دا ئەو ئالایەیان بەرز دەکردەوەو لە ناو مەزراکەیان دا دەشەکایەوە(سنەوبال)دەیگوت:ڕەنگی سەوزی ئالامان نیشانەی سەوزایی و ژیانی مەزراکانی ئینگلستانە ، وێنەی سم و شاخیش نیشانەی کۆماری ئاژەلانە ، کە ئەوەش لە دوای نەمانی مرۆڤ دێتە کایەوە.

لە دوای بەرز کردنەوەی ئالا تەواوی ئاژەلەکان بەشداری کۆبوونەوە گشتیەکانیان دەکرد کە لە تەویلەکە دا ئەنجام دەدرا ، بەو کۆبونەوەیان دەگوت(میتینگ)کە لەو خڕ بوونەوەیەدا تەواوی کارو بەارەکانی هەفتەی ئایەندە لە دوای گفت و گۆ لە سەر شێوە و ئەنجامدانی کارەکان ڕێك دەخراو نەخشەی بۆ دەکێشراوبڕیاری لە سەر دەدرا و ئیشەکان دیاری دەکران ، هەمیشە بەرازەکان پێشنیارەکانیان وەردەگرت و بڕیاریان لە سەر دەدا ، چونکە ئاژەلەکانی تر نەیان دەتوانی کە بڕیار بدەن ، بەلام ئەوە فێر بووبوون کەوا ڕای خۆیان لە سەر بدەن(سنەوبال)و(ناپلیۆن)لە گفت و گۆکان دا لە هەموو ئاژەلەکانی تر زیرەکتر بوون ، هەست بەوەش دەکرا کە ئەم دوو بەرازە لە هیچ کاتێك دا لە ڕاو بۆ چوونەکانیان دا وەکو یەك نین و لە بیرو بۆچونەکانیان لە گەل یەکتر جیان ، هەمیشە یەکێك لەو دوو بەرازە کە پێشنیارێکی بکردبایە ئەوا ئەویتریان دژی بوو ، تەنانەت لەو پێشنیارانەش کەوا لە جێگەی خۆی بوو و پێویستی بە گفت و گۆ نەدەکرد ، بۆ وێنە لە بارەی زەویەکەی کە بۆ ئاژەلە پیرەکان پێشنیار کرابوو لە نێوان ئەو دوو بەرازەدا مشت و مڕێکی زۆر کراو زۆریان لە سەر باس کرد ، هەمیشە کۆبوونەوەی(میتینگ)بە سرودی ئاژەلانی ئینگلستان دوای پێ دەهێندرا ، هەموو دوا نیوەڕۆیانی ڕۆژی یەکشەموو تەرخان کرا بوو بۆ کاتی شادی گرتن و حەسانەوە.

بەرازەکان تفاقخانەیان کردبووە جێگەی فەرماندەیی و هەر لەوێش شەوانە موتالای ئەو کتێبانەیان دەکرد کە لە مالەکەی (جۆنز)یان هێنابوو و تیادا فێری ئاسەنگەری و دارتاشی و هەندێ پیشە سازی تر دەبوون(سنەوبال) سەرگەرمی پێکهێنانی کۆمیتەیەك بوو بە ناوی(کۆمیتەی ئاژەل)کە بۆ ئەو مەبەستەش هەرگیز درێغی نەدەکردوزۆری خۆماندو دەکرد ، بۆ مامرەکان(کۆمیتەی هێلکە وەبەر هێنان)و(کۆمیتەی تازە کردنەوەی ڕا بۆ ڕام کردنی ئاژەلانی کێوی)وەك کەرویشك و مشك و جورج و ئەوانی تر ، بۆ مەڕەکانیش(کۆمیتەی خوری و شیر)یان پێك هێنا بوو ، لەگەل ئەوانەش دا چونیەتی فیر بوونی خوێندەواری گشتی دیاری کرابوو ، بەلام ئەم کاروبارو بیرکردنەوانە بە تەواوی سەرکەوتوو نەبوون ، بۆ وێنە(کۆمیتەی

ڕام کردنی ئاژەڵە کیویەکان) حەل کرا بە هۆی ئەوەی کەوا ئاژەڵەکێویەکان ئەوڕەفتار و ڕەوشتانەی کە فێری بوو بوون لە یادیان نەدەکرد و کاتێك کە لە گەل ئاژەڵەکانی تر ڕەفتاریان دەکرد بە هەلیان دەزانی و کاری خراپیان ئەنجام دەداو خوو و ڕەوشتی جارانیان لە یاد نەدەچۆوەو کاری ڕەفتاری سروشتی خۆیان کەمتر لە یاد دەچۆوە ، پشیلە کە بۆ خۆی ئەندامێك بوو لەو لێژنەیەدا لە کاتێك دا کە زۆر چالاکانە کاری دەکرد هاوڕێکانی دیتیان ئەوا خەریکە لە گەل چۆلەکە قسان دەکاتن و دەلێت ئێستاکە هەموو ئاژەڵەکان دۆستی یەکترین و ئێوەش دەتوانن بێنە سەر پەنجەکانی من هەل نیشن و بفڕنەو!بەلام چۆلەکەکان باوەڕیان نەدەکرد ، هەروەك کەمێ لە پشیلەکە دووربوون ئاواش زیاتر دوور دەکەوتنەوە.

پۆلی خوێندەواری زۆر باش بە ڕێوە دەچوو و زۆر سەرکەوتوو بوو بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری ، لەوەرزی پاییز ئەو سالە دا تا ڕادەیەك هەموو ئاژەڵەکان فێری خوێندەواری بوون ، سەگەکانیش هەموو شتێکیان دەزانی بخوێننەوە ، ئەوان جگە لە حەوت فەرمانەکە بەولاوە حەزیان لە خوێندنەوەی شتی تر نەدەکرد(مۆریل)ی بزنە سپی چاکتر لە سەگەکان سەری لە خوێندەواری دەردەچوو ، جارو بارەش ئەو پارچە ڕۆژنامەیەی کە لە سەر گوفەکەکانەوە چنگی دەکەوت ئەوا دەیخوێندەوە(بنیامین)ی کەرە دێزەش هەروەك بەرازەکان بوو لە خوێندەواری دا بەلام سودی لێ وەرنەدەگرت و دەیگوت(تا ئەوەندەی کە ئاگادارم ئەوە دەزانم خوێندنەوە شتێکی ئاوا نیە کە جێگەی سودو قازانجی هەبێتن).(کلۆر)یش هەموو پیتەکانی لە بەر دەکرد ، بەلام لە توانای دا نەبوو کە تەنانەت وشەیەکیش پێکەوە بنێت(باکسەر)یش لە فێر بوونی پیتی دال دابەولاوە هیچی تری لێ بە تەواوی لێ فێر نەبوو ، هەرچەندە کە پیتی(ئا ، بێ ، سێ ، دێ)ی بە سمە زلەکانیەوە لە سەر خۆل دا دەکێشاوەو گوێچکەکانی شۆڕ دەکردەوەو لێیان مووڕ دەبۆوە و سەری بۆ تەکان دەداو بە هەموو توانایەکیەوە هەولی ئەوەی دەدا کە پیتەکەی دوایی بێنێتەوە یاد بەلام بێ سود بوو ، چەند جار ئەو پیتانەی دەور دەکردەوە و پیتەکانی(ئا ، بێ ، سێ ، دێ)ی لە یاد دەچۆوە ، ئیتر وای لێ هاتبوو کە بەتەواوی واز لە پیتەکانی تر بهێنێ و بەو چوار پیتانەی کە لە هەوەل جار فێری بووە ڕازی بێتن ، هەمو ڕۆژێ جارێکیش ئەو پیتانەی دەور دەکردەوە بۆ ئەوەی کە بە تەواوی زاری لە گۆتنی ئەو چوار پیتەوە ڕا بێت.(مالی)یش جگە لە چوار پیتی ناوی خۆی زیاتر فێر نەبوو ، ئەو پیتانەشی بە چیکەلە دارێکەوە دەنوسی و بە چەند پولێکیشی دەڕازاندنەوەو بە بەبەهبەه گوتن لە دەورەیا دەخولایەوە ،

ئاژەڵەکانی تریش جگە لە پیتی(ئەلف)تەنیا پیتێکی تریان بڕ نەکردو فێری نەبوون.

لەدوای تاقی کردنەوەش ئەوە دەرکەوت کەوا ئاژەڵە تەنبەڵەکان وەك مریشك و مراوی و مەڕەکان توانای لەبەر کردنی هەر حەوت فەرمانەکەیان نیە ، پاشان(سنەوبال)لە دوای ماوەیەك بیرکردنەوەو گوتی:دەتوانن ئەو حەوت فەرمانە لەم ڕستە کورتەدا کورت ببکەنەوەو ئاوا فێری ببن و لە بەری بکەن ، ئەوەش بەم شێوەیەیە کە(چوار پا باشەو دوپا خراپە)و ئەم ڕستەیە تەواوی خالەکانی بنچینیەتی ئاژەلایەتی دەگرێتەوەو دروشمی ئاژەلانە ، هەر ئاژەلێك کە ئەم ڕستەیەی لە بەر بێتن ئەوا لە هەلس و کەوت وڕەفتارەکانی مرۆڤ دەپارێزرێتن ، لێرەدا بالندەکان ڕەخنەیان لەم ڕستەیە گرت ، چونکە ئەوان بە ڕوالەت لە سەر دوو پا دەڕۆن(سنەوبال)گوتی هاوڕێیان بالەکانی بالندەکان ئەندامێکی کاریگەری جولانەوەو فڕینی بالندەیە و وەك دوو پای تر وایەو بۆ ژیان بە سودە ، دەست کە نیشانەی مرۆڤەو هەر بە هۆی دەستیشەوەیە کە مرۆڤ تووشی بە تەواوی کردەوە ناشرینەکان و نالەبارەکان دەبێتن ، هەرچەندە بالندەکان شتێکیان لە گۆتنی (سنەوبال)وەگیر نەکەوت بەلام ڕازی بوون ، تەواوی ئاژەلەکان بۆ لە بەر کردنی ئەو دروشمە کورتەو بنچینەیی ئاژەلیەتی کە(چوار پا باشەو دوو پا خراپە)ئامادە بوون ، لە دواییش دا ئەو دروشمە کورت کراوەیان لە سەرووی حەوت فەرمانەکە بە خەتێکی درشت و جوانتر نوسیەوە ، کاتێ کە ئاژەلەکان فێری ئەو دروشمە کورت کراوەیە بوون و چڕینیان زۆر بەلایانەو خۆش بوو بە تایبەتی مەڕەکان لە کاتی پشودانیش دا چەد جارێك بە باعە باعەوە ئەو دروشمە کورت کراوەیەان دووبارە دەکردەوە.

(ناپلیۆن)بە هیچ شێوەیەك گوێی بەو کۆمیتانە نەدەدا کەوا(سنەوبال)دروستی کردبوون ، ئەو دەیگوت:پێگەیاندنی ئاژەلانی هەراش و لاوەکانی تازە پێ گەیشتو بۆ گەورەکان لە هەموشتێك گرنگترو پێویست تره.بە ڕێکەوت ماوەیەکی کەم لە دوای تەواو بوونی درویێنەدا هەردو دێلە سەگەکان(جسی)و(بلوبل)نۆ دانە تولە سەگی ژیکەلەیان وەدونیا هێنا ، هەر ئەو کاتە کە تولە سەگەکان لە شیری دایکیان کرانەوەئەوا(ناپلیۆن)ڕاستەو خۆ گوتی ئەو تولە سەگانە من بە خێوو پەروەردەیان دەکەم ، هەر نۆ تولە سەگەکانیان لە دایکیان جیا کردەوە(ناپلیۆن) یەکسەر بردنیە ئەو ژوورەی کە تەنیا دەرگەیەکی هەبوو ئەویش دەبوایە بە پەیژەوە لە تفاقخانەکەوە ڕا بۆی بچیە ژوورەکەوە ، لەوێ لە گۆشەیەکی چۆل و هۆلی دانان ودووری خستنەوە ، ئاژەلەکان زۆر بە زوویی تولە سەگەکانیان لە یاد چۆوە.

شیری مانگاکانیش زۆر بە زوویی جێ بەجێ کراو هەموو ڕۆژێك لە گەل خۆراکی بەرازەکان تێکەلاو دەکراو بەرازەکان لرفیان دەکرد ، دارە سێوەکانیش بەریان داو پێ گەیشتن ، بەرو بوومێکی یەکجار زۆریان دابوو ، باغەکە پڕ بوو بوو لە سێوی هەلوەرا ودا ، ئاژەلەکان کە سێوە هەلوەریوەکانیان کۆدەکردەوە وایان دەزانی کە بە شێوەیەکی یەکسان لە نێوانیان دا دابەش دەکرێتن ، بەلام لە ناکاوا فەرمان دەرچوو کە دەبێت تەواوی سێوەکان کۆ بکرێنەوە و بۆ بەرازەکان لە ژووری ئازۆقەکەدا دابندرێتن ، لە دوای دەرچوونی ئەو فەرمانە ، هەندێ لە ئاژەلەکان ڕازی نەبوون و قمۆقمۆیان دەکرد ، بەلام هیچ سودێکی نەبوو ، چونکە(سنەوبال)و(ناپلیۆن)لەو بڕیارە دا پێکەوە بوون و ناکۆکیان نەبوو ، (سکۆئیلەر)یان تەرخان کردبوو کە بۆ شێ کردنەوە و لێدوان لە سەر ئەو باسە بدوێتن و بۆ تەواوی ئاژەلەکان ئەم فەرمانە ڕوون بکاتەوە(سکۆئیلەر)دوای کۆ کردنەوەی ئاژەلەکان بە دەنگێکی بەرزەوەبەوانی گوت:بە هیوام کە هیچ ئاژەلێك وا بیر نەکاتەوە کە ئەم فەرمانەمان بۆ کۆ کردنەوەی سێوەکان لە ڕووی خۆ پەسندیەوە و یان خۆ بە باشتر زانین ئەنجاممان داوە ، زۆر لە ئێمە بە هیچ کلۆجێك مەیلی شیر و سێوخواردنمان هەر نیە!من بۆ خۆم یەکێکم لەوانەی کە حەز لە شیر و سێو ناکەم ، تەنیا ئامانج لەو کارەدا ئەوەیە کە خواردنی شیر و سێو سەلامەتی و تەندروستی تیایە ، ئەمەش لە ڕێگەی زانستیەوە زاندراوە کە شیر و سێو هەندی پیتامینی تیایە کە بۆ بەرازەکان زۆر پێویستە ، هاوڕێیان ، ئێمەی بەرازەکان ئیش و کارێکی زۆرمان لە ئەستۆ دایە ، کە هەموو ئەو کارانە پێویستی بە بیر کردنەوەیەکی زۆر هەیە ، تەواوی کارو باری قەلای ئاژەلان ، پەیوەندی بە ئێمەوە هەیە ، دەبێتن کە شەو و ڕۆژ بۆ لە ناو بردن و نەهێشتنی گیرو گرفتەکان و نالەباریەکان ، بیر بکەینەوە ، جا ئەوە باش بزانن کەوا خواردنی شیر و سێو لە بەر خاتری ئێوەیە کە ئێمە وا دەیخۆین ، ئادەزانن ئەگەر ئێمە بە کارو بارەکانی خۆمانەوە خەریك نەبین و پیێ هەلنەستین ، ئەوسا چی ڕوو دەداتن؟بەلێ ئەو کاتە (جۆنز) دەگەڕێتەوە(سکۆئیلەر) لە کاتێك دا کە کلکی ورشەی دەهاتێ و بای دەدا و بەولا و ئەملای دا دەڕوانی و هەل دەبەزیەوەو خنکە خنکی بوو ودەیگوت:ئەمەش شتێکی دیارە کە هیچ یەکێك لە ئێوە ناتانەوێت کەوا(جۆنز)بگەڕێتەوە مەزراکەمان ، ئەم قسانەی (سکۆئیلەر)کاری لە بەرازەکان دا دەکرد ، خۆ هیچ یەکێك لە ئاژەلەکان حەزیان لە گەڕانەوەی دام و دەزگای (جۆنز) نەبوو لە کاتێك دا(سکۆئیلەر)ئەو قسانەی بۆ کردن ئیتر هەموو قسەو قسەلۆکی ئاژەلەکانی بڕی و تەواوی ولساتەکان ،

تەندروستی و سەلامەتی بەرازەکانیان بەلاوە گرنگ بوو ، هەر بۆیەش بوو کە بەو بڕیاردانەی کەوا شیرو سێوە ساغ و وەریوەکان بۆ بەرازەکان بێت ڕازی بوون و ورتەیان لێوە نەدە هات و بێ دەنگ دەبوون .

*

بەشی چوارەم

*

لە کۆتایی هاوینی ئەو ساڵەدا دەنگ و باس و ڕوو داوەکانی قەلای ئاژەلان دەنگی دایەوەو لە تەواوی ئەو ناوەدا بڵاو بۆوەوە (سنەوبال)و(ناپلیۆن)هەموو ڕۆژێك کۆترەکانیان ڕا دەسپارد و دەیان ناردنە مەزراکانی تر هەتا لەو مەزرایانەی هاوسێکانیان دا دەنگ وباس و ڕووداوەکانی قەلای ئاژەلان بۆ ئەوانی تر بڵاو بکەنەوەو داستانی شۆڕش بۆ ئاژەڵەکانی دەرەوەی قەڵای ئاژەڵان شێ بکەنەوەو پێیان ڕایگەیەنن و سرودی ئاژەلانی ئینگلستانیان بۆ بخوێننەوەو فێریان بکەن.لەو ڕۆژانەش دا(جۆنز)لە مەیخانەی(شێری سووور)دا سەرو کەللەی پەیدا ببوو ، بۆ هەموو ئەوانەی کە حەوسەلەی گوێ ڕاگرتنیان لە(جۆنز)بوایە ، ئەوا باسی ئەوەی بۆ دەگێڕانەوە کەوا چۆن ، کۆمەلێ لە ئاژەلان زۆر بێ بایەخانە ئەویان لە مەزراکەی کە مەزرای(مانر)ە دەرپەڕاندووەو چۆن زولمیان لێ کردووەو گەلێك بە ناڕازی بوونەوە باسی شۆڕشی قەلای ئاژەلانی دەکرد ، تەواوی جوتیارەکانی تر هاوڕازی و پێ ناخۆش بوونی خۆیان بۆ(جۆنز)دەردەبڕی و خۆیان زۆر هەل دەکێشا ، بەلام لە هەوەل جارەوە هیچ یارمەتیەکی(جۆنز)یان نەدا کەوا شایەنی باس کردن بێتن ، هەموویان بیریان لەوەش دەکردەوە کەوا بە چ شێوەیەك بتوانی لەم کلۆلە(جۆنز)ەوە ڕزگاریان ببێ و بتوانن سودێك لەم بەسەر هاتەوە وەربگرن و قازانجێك بکەن ، لە ناو خاوەن مەزراکانی ئەوناوەیەدا خۆشبەختانە هەمیشە ناکۆکی و ناڕێکیەکی زۆر هەبوو ، مەزرا فراوانەکەی (فاکس وود)کە هاوسێی مەزراکەی(مانر)بوو خاوەنەکەشی ناوی(پیلکینگتن)بووکابرایەکی زۆر تەوەزەل و تەمەل بوو ، زۆر بە کەمی کاری دەکردن ، کێلگەکەی هەروەك بلێی لە بیر کرابوو ، تەواوی پەرژین و سابات و ڕێگەو بانەکانی تێك چووبوو ، خانوەکانی ببون بە کەلاوە ، هەموو زەوی و زارەکانی پڕ لە گیای بژارو درك و داری بێ سود بووبوون(پیلکینگتن)ی خاوەنی ئەو مەزرایە ، زۆربەی زۆری کاتەکانی خۆی بە ڕاوە ماسی دەبردە سەرو زۆری گوێ بە کارو بارەکانی مەزراکەی نەدەدا ، کێلگەیەکی تریش لەو ناوە هەبوو کە ناوی کێلگەی(پێنجفیلد) و خاوەنەکەشی ناوی(فریدریك)بوو ، ئەو مەزرایە بچکۆلە تر بوو باشتر خزمەتی دەکراو(فریدیریك)ی خاوەنی ئەو کێلگەیە کابرایەکی

زۆر تورەو تۆسن بوو ، لە گەل ئەوەش دا زۆر هوشیارو زیرەکیش بوو ، ئەو کابرایە هەمیشە خەریکی مەحکەمەو مەحکەمەکاری بوو بە هۆی مامەلەی خراپ و کارە نابەجێکانی لە گەل ئەم و ئەو دا ، ئەم دوو خاوەن کێلگەیە واتە(پیلکینگتن)و(فریدریك) هەمیشە دژی یەك بوون و بەربەرەکانی یەکتریان زۆر دەکرد ، لەگەل ئەوەش کە لە بەرگری کردنی ئاژەلانی مەزرای (مانر)دا زۆر هەراسان و تووڕە بووبوون ، هەمیشە وریای ئەوەبوون کە ئەو شۆڕشەی قەلای ئاژەلان بلاو نەبێتەوەو دژی هەموو پڕو پاگەندەو دەرچوونی ناوی ئەو شۆرشەی ئاژەلان بوون و ڕێگەیان لە بلاو بوونەوەی ئەو دەنگ و باسانە دەگرت کە لە ناو ئاژەلانی تر بلاو نەبێتەوە ، لەو بارەوە هەمیشە بە قاقای پێکەنین و مەسخەرە بازیەوە دەیانگوت:بەڕاستی جێگەی سەرسوڕمان و سەیرە کەوا کێلگەی(مانر)ئاژەلان بە ڕێوەی ببەن ، دەیانگوت:ئەم کارە لە هەفتەیەك زیاتر سەر ناپرێتن ، ئەم شۆڕشە لە ناو دەچێتن ، ئەوان ئەوەیان لە ڕوو نەدەهات کەوا کێلگەی (مانر) بە قەلای ئاژەلان ناو ببەن و هەمیشە بە ناوە کۆنەکەی مەزرای (مانر)ەوە ناویان دەبرد و دەیانگوت: هاکا بینیتان کە تەواوی ئاژەلەکانی مەزرای(مانر)دەکەونە گیانی یەکتری و هەمووشیان لە برسان دەمرن ، بەلام کە ماوەیەکی بە سەر چوو ، بیریان لەوە کردەوە کە ئەوەی دەیانگوت وانیە ، ئەوان واتە (فریدریك) و (پیلکینگتن)شێوەی قسەو ڕەفتارەکانیان گۆڕی و پڕو پاگەندەیەکی تریان دژی قەلای ئاژەلان بلاو دەکردەوە و دەیانگوت:خراپە وفەساد و کوشتن وبڕینی خۆ بەخۆیی لە ناو قەلای ئاژەلان دا بلاو بووەتەوەو زۆری پەرەسەندووە و وا خەریکن یەکتری دەخۆن و کەس دۆستی کەس نیە و یەکتر ئازاردان و شکەنجەیان لە ناو دا یەکجار زۆر بووە ، تەواوی ئاژەلەمێیەکان لە ناو نیرەکان دا هاوبەشن ودەیانگوت:کە تەواوی ئەو ڕوو داوانە سەرەنجامی سەرپێچی کردنە لە یاسایە سروشتیەکان.

ئەم داستانەی قەلای ئاژەلان زۆر بە تەواوی جێگەی بڕواکردن نەبوو ، کەوا بەو شێوەیە ئاژەلان بکارن کەوامرۆڤ لە کێلگەی(مانر)دا ڕاو بنێن و دەریان پەڕێنن ، ئەو داستانەی قەلای ئاژەلان بە زۆر شێوەی جۆراو جۆرباسی لێوە دەکرا.هەر لەو سالانە دابوو کە هەلگەڕانەوەو یاخی بوونێکی زۆر دەورو بەری قەلای ئاژەلانی گرتەوە ، ئەو گایانەی کە هەمیشە ڕام بوون ئەوا کێویانە ڕەفتاریان دەکرد ، مەڕەکان پەرژینەکانیان دەشێلاو تێکیان دەدا ، بە پاوان و قەرسیلەکان وەردەبوون وتخوب و سنورەکانیان دەبەزاند و لێی دەردەچوون ، چێلەکان و گامێشەکانیش بە لەققە دیزە شیرەکانیان وەردەگێڕا ، ئەسپەکان لە کاتی ڕاو کردن دا ساتمەیان دەکرد و بە سەر کۆسپ و تەگەرەکان ملیان نەدەناو دەغەزرین وسوارەکانیان دەگلاند ، لە

هەموو ئەوانە گرنگتر ئەوەبوو کەوا سرودی(ئاژەلانی ئینگلستان)بە شێوەیەکی سەرسوڕهێنەرەوە لە تەواوی ئەو دەورو بەرەی قەلای ئاژەلان دابلاو ببوەوە ، هەموویان وشەکانی سرودی(ئاژەلانی ئینگلستان)یان دەزانی هەرچەندە کە مرۆڤەکان وایان نیشان دەدا کە ئەمە شتێکی مەسخەرەو گالتە پێکراوەو زۆر بێ نرخە ، بەلام مرۆڤەکان ئەوەیان نەدەتوانی کەوا لەڕاست ئەوەدا بێ دەنگ بن و گوێی پێ نەدەن و دەیانگوت:کە چۆن دەبێتن چوار پایەکان ئامادە بن و بە ئاوازەوە ئەم سرودە بێ نرخە بچڕن ، هەر ئاژەلێك لە کاتی خوێندنەوەی ئەم سرودە بگیرێتن ئەوا تێرو پڕ بە خوترمەو مەترەق دەیان کوتن ، لە گەڵ ئەوەش دا سرودی (ئاژەلانی ئینگلستان)نەدەبڕایەوەو پێشگیری لێ نەدەکراو بێ دەنگ نەدەکرایەوە ، هەر بڵاو دەبوەوە ، بالندەکان لە سەر دارو لێواری پەرژینەکان بە جریوە جریو و جوکە جوکەوە سرودیان دەچڕی ، کۆترەکان بە گمە گمیانەوە سرودیان دەچڕی ، ئاوازی سرودی (ئاژەلانی ئینگلستان)لە دەنگی زەنگی کلیسەکان ولە گەل چەکوچی ئاسنگرەکان و دەنگ وڕەنگی دەدایەوەو بە تاخی ئاسمانەوە دەچوو ، بیستنی ئەو ئاوازەو هەوالەکانی قەلای ئاژەلان ترسێکی زۆری خستبووە ناو دڵی خەڵکەوە ، مرۆڤەکان ئایەندەیەکی زۆر خراپ و شومیان تیادا وەدی دەکرد.

لە سەرەتای مانگی ئۆکتۆبەری ئەو ساڵە دا ، کە داناش و دانەوێڵە درووینە کرابوو ن و گەلێك لە خەرمانەکانیش گێرە کرا بوون و کوترا بوون ، دەستەیەك لە کۆترەکان لە حەواوە چەرخێکیان لێ داو زۆر بە پەلە و پەشۆکاویەوە لە حەوشەی قەلای ئاژەلان دا نیشتنەوەو هەواڵیان بە ئاژەلان ڕا گەیان کەوا دوژمنان هێرشیان هێناوە.

(جۆنز)لە گەل شەش کەسی تر کە سەر بە مەزرای(فاکس وود)و (پێنجفیلد)بوون لە دەروازەی قەمتەرەکەی قەلای ئاژەڵان دا هاتوونەتە ژوورەوە ، وا بەرەو پێشەوە دێن ، جگە لە(جۆنز)کە تفەنگدارەو وەپێش هەموان کەوتووەو ئەوانی تریش هەموویان خوترمەو گۆپال بە دەستەوەن و دیارن کە نیازیان خراپەو نیازیان هێرش کردنە بۆ سەر قەلای ئاژەلانەوە و دەیانەوێ کە قەلای ئاژەلان داگیر بکەنەوە ، ئەوەش وەنەبێت کە چاوەڕوانی لێوە نەکرابێت ، ئاژەلەکان هەموویان وشیارو ئامادەی بەرگری کردن لە دەستکەوتەکانیان دژ بە هەموو هێرشێکی مرۆڤەوە بوون(سنەوبال) کە دەربارەی جەنگەکانی(ژۆلسزار)ەوە لە پەرتوکە کۆنەکانەوە خوێندبۆوەو لەوە فێری بەرگری کردن لە کاتی هێرشەکانی دوژمنان بووبوو ، یەکسەر کە هەواڵی هێرشی مرۆڤەکانی بیست ، فەرمانی پێویستی دەرکرد ، لە ماوەی دەقیەقەیەك دا تەواوی ئاژەلان ئامادەی بەرگری کردن

بوون(سنەوبال)یەکەم هێرشی دەست پێ کرد ، کۆترەکان کە ژمارەیان سی و پێنج کۆتر دەبوو لە حەواوە جقنە بارانی مرۆڤە نەیارەکانیان دەست پێ کرد ، تا مرۆڤەکان خەریکی لە ناو بردنی ئەو گرفتاریە بوون ، مراویەکان لە ناو پەرژینەکانەوە لێیان ڕاپەڕین وپەلاماری جومگەوپا و قاچ و قولی مرۆڤەکانیان دەداو زۆر بە توڕەیی و قینەوە بە گەزەو دنوك لێ دانیان دایان دەگرتن ، ئەم بەرگریە تەنیا تاقی کردنەوەیەك بوو بۆ سەر لێ شێواندن ، مرۆڤە نەیارەکان توانیان کە بە ئاسانی بە خوترمەو گۆپالەکانیانەوە مراویەکان ڕاو بنێن ، ئەمجارە(سنەوبال)دوەم هێرشی دەست پێ کردەوە(مۆریل)ی بزنە سپی قۆچ دارو (بنیامین)ی کەرەدێزەش بە هەموو هێزو توانایانەوە لە هەموو لایەکەوە مرۆڤەکانیان دایە بەرهێرش و پەلەماردانەوە ، بە قۆچ و لەقە وەشاندنیانەوە هەرچی هێزوتاقەتێکی کە هەیان بوو بە کاریان هێنان ، بەڵام خوترمەو پێلاوە بزمار دارەکانی مرپەکان لە خۆ ڕاگرتنی ئاژەلەکان بەدەربوو ، بەو نەعرەتەی کە (سنەوبال)دای بە نیشانەی کشانەوە بەرەو دواوە ، تەواوی ئاژەلەکان لە ڕێڕەوەکە بەرەو دواوە کشانەوە ، مرۆیەکان هاواری سەرکەوتنیان کرد ، کە دوژمنەکانیان بەو شێوەیەراو ناو وا هەلاتن ، مرۆڤەکان زۆر بە ناڕێکی و کەمتەرخەمی کەوتنە دوای ئاژەلەکان ، نەیان دەزانی کە ئەمەتەکتیکی (سنەوبال)بوو کە دەیەویست دوژمنەکانیان واتە مرۆڤەکان زیاتر بچنە ناو قولاییەوە ، ئەوسا ئاژەلەکان دەستی تەواوی خۆیان بوەشێنن ، لەو کاتەدا کە مرۆڤەکان بە کۆلانە تەنگەبەرەکە بەرەو تەویلەکەوە دەڕۆیشتن ، ئەوسێ چێرو بەرازانەی کە لەوێ سەنگەریان لێ گریبوون و لە کەمین دا بوون ، لە ناکاو لێیان هاتنە دەست وپەلاماری مرۆڤەکانیان داو ڕێگەیان لێ گرتن ، ئەوجا(سنەوبال)بە نیشانەوە فەرمانی هێرشی تەواوی ئاژەلانی داو بۆ خۆشی ڕاستەوخۆ هێرشی کردە سەر(جۆنز)و پەلاماری دا و (جۆنزی)ش یەکسەر ڕووی لە(سنەوبال)کردو فیشەکێکی لێ خاڵی کردو ساچمەیەکی ئەو پوللەیەپشتی(سنەوبال)ی کەمێك زامدار کردو مەڕێکیشی کوشت ، ئەوسا (سنەوبال)یش بە بێ چەند و چوون ، بەو جەستە زلەی خۆیەوەخۆی هاویشتە سەر(جۆنز)ەوەو بە زەویا داداو تفەنگەکەی لە دەستەوە پەڕاندە ئەولاوە ، لەوەش سامناکتر ئەوەبوو کە(باکسەر)هەستابۆوە سەر پاشییان و بە هەموو هێزو توانای سمە گەورەنالدارەکانی خۆیەوە ڕای دەوەشاند و سەرو گێلاکی مرۆڤەکانی دەکوتاو یەکەم چەپۆکی بە هێزی بە کەللەسەری یەکێك لە کرێکارەکانی(فاکس وود)ی دادا و جێ بەجێ لەوێی خستیەسەر زەویەوەو کارگەرەکە وەك مردویەك یەك بە زەوی خۆی ڕاکێشا ، ئەم دیمەنە بۆ تەواوی مرۆیەکانی تر زۆر ترسناك بوو ، یەکسەر هەندێکیان

خوترمەکانیان فڕێ داو بۆی دەرچوون ، لەو کاتەش دا کە هەندێکیان هەلاتن ، ئەوانی تریش ترسێکی زۆر دای گرتن ، ئاژەلەکانیش بە تەواوی لێیان هاتنە دەستەوەو لەدەورو بەری حەوشەکەوە پەلاماریان دان ، بە قۆچ و لەققە و گەزەو جووتەوە کونەمشکیان لە مرۆڤەکانەوە کرد بە قەیسەری و شەپرزەیان کردن ، پشیلەش لە ناکاوەوە لە سەر یەکێ لە خانوەکانەوە خۆی فڕێ دایە سەر شانی یەکی لە پاوانەکان و چڕنوکی تێژی خۆی بە توندی لە گەردەنی گاوان دا گرت و گاوانیش یەك بە خۆی هاواری لێ هەستاو زۆر بە پەلە ڕای کرد و قوچاندی ، هەر لە گەل ئەوەی کە هێرشکەرە مرۆڤەکان ، هەلیان بۆ ڕەخسا بە پڕە پڕەوە ڕایان کرد و ، لە شەقامەکەی سەرەکی قەلای ئاژەلانەوە تێیان تەقاندو هەلاتن و لەو ناوە نەمان ، تەنانەت پێنج دەقیقەش لە دوای هێرشەکەوە خۆیان پێ ڕا نەگیراو تێك شکان ، لە کاتێ کە مرۆیەکان هەل دەهاتن ، ئاژەلەکان وەدوایان کەوتن و مراویەکان بە جووقە جوق و قیژە قیژەوە جومگەو قاچی مرۆڤەکانیان گاز دەگرتن و تا لە قەلای ئاژەلان دەریان پەڕاندن و ڕاویان نان ، مرۆیەکان هەموویان قوتار بوون جگە لە یەکێکیان کە کە بە لەققەی(باکسەر) کەوتبوونە سەر زەوی و لە سەر زگ لێی کەوتبوون (باکسەر) دەیەویست کە بە سمە گەورەکانی وەری بگێڕێتە سەر پشت و بزانێ ماوە یان مردووە ، بەلام کابرا نققەی لێ بڕا بوو(باکسەر)یش کەئاوای دیت مردووە گوتی:من نەم دەویست ئەم کارە بکەم ، ئەوەم لە یاد چوو بوو کەوا نالی سمەکەم ئاسنە ، هیچ مەبەستێکی کوشتنی ئەم کابرایەم نەبوو ، بەلام کێ باوەڕ دەکاتن کەوا من مەبەستی کوشتنم نەبووە ؟(سنەوبال)یش کە هێشتان خوێن لە برینەکانی دا بازڕقەی دەکردو نەڕاندی و گوتی:هاوڕێ (باکسەر)سۆز و دلسۆزی پێویست ناکات ، شەڕ هەر شەڕە ، تەنیا مرۆڤێکی مردوو مرۆیەکی باشە(باکسەر)یش لە کاتێك دائەسرین لە چاوەکانی زەنپول زەنپول دەهاتە خوارەوە ، دووبارەی دەکردەوەو دەیگوت:من نەم دەویست ئەم کارە بکەم و دەست بخەمە گیانی هیچ بوونەوەرێکەوە ، تەنیاگیانی مرۆڤیش. لەو کاتەدا یەکێك لە ئاژەلەکان گوتی:ئەی هاوڕێیان کوانی(مالی)خۆ ئەو دیار نیە؟دەبێ چی وەسەر هاتبێتن؟ ماوەیەك ترسێکی زۆریان لێ نیشت ، لەوە دەترسان کە دوژمنەکان زیانێکیان بە (مالی)گەیاندبێتن ، لە دوای گەڕان و سوڕان دەرکەوت کە(مالی)لە لای ئاخوڕەکەی خۆیەوە دۆزرایەوە کەوا سەری بردۆتە ژێر وێنجەوەو لەوێ خۆی شاردۆتەوە ، هێندەی پێ نەچوو دیان کە کابرای بێ گیان و کەوتوو وەسەر زەوی دا کە بێ هۆش بووبوو و ئەو نەمردبووو هاتۆتەوە هۆش خۆی و وا ڕا دەکات ، ئەو دیمەنە سەرکەوتووە ،

تەواوی ئاژەلەکانی شاد و دلخۆش دەکردو ئەوەندەکامەران و خۆشحال بوون کەوا یەك بە دەنگی خۆیانەوە هاواریان دەکردو داستانی پڕ لە سەرکەوتن و سەربەرزی خۆیان لەو جەنگە دا دەگێڕایەوەو بۆ یەکتریان ڕاپە دەکرد ، بەبێ هیچ خۆ ئامادە کردنێك جەژنی سەرکەوتنیان ساز کرد و ئاهەنگی سەرکەوتنیان بەرپاکرد ، ئالا بەرز کرایەوە ، سرودی (قەلای ئاژەڵانی ئینگلستان)یان چەند جارێك لە دوای یەك خوێندەوە و چڕاندیان ، ئەوسا زۆر بە ڕێکی و سەربەرزیەوە تەرمی مەڕەکەیان ناشت و چەپکە پولیان لە سەر گۆڕی مەڕەکە داناو ئەوسا(سنەوبال) لە سەر مەزاری مەڕە کوژراوەکە دا وتارێکی خوێندەوەو گوتی:دەبێتن تەواوی ئاژەلان خۆیان لە پێناوی قەلائاژەلان دا بەخت بکەن و ژیانی خۆیان بکەنە قوربانی و ئامادەبن تا دوا هەناسەی ژیانیان بەرگری لە قەلای ئاژەلان بکەن (سنەوبال)ئەم قسانەی دوبارە دەکرنەوە ، ئەوسا ئاژەلەکان بە تێکڕایی بڕیاریان دا کە میدالیای ئازایەتی و گیان بەخت کردن دیاری بکرێت بۆ تەواوی ئاژەلانی نەترس و ئازاو لە خۆ بوردو کە لە ئاوا ڕۆژانێك دا ئازایەتی دەنوێنن ، ئەمەش پەسەند کراو میدالیای پلەی یەکەم درا بە(سنەوبال)و(باکسەر)یش ئەو میدالیایەی کەلە ژووری ئەسپەکاندا لە زین و کورتانەکان دۆزرا بۆوەوە و ڕەنگێکی زەردو نایابی هەبوو ، واش بڕیاردرا کە ڕۆژانی یەکشەموان لە کاتی حەسانەوەدا میدالیاکە بەسنگیانەوە هەلواسن ، میدالیای پلەی دووەمیش دیاری کرا و درایە مەڕەکوژراوەکە ، پاش ئەم بڕیارە درێژەیان بە کۆبوونەوەکەداو لەو کۆبوونەوەیەدا باسی تەواوی شەڕەکە و سەرکەوتنیان بە سەر هیرشی مرۆڤەکان دا کرد ، بیریان لەوە کردەوە کەوا ناوێك بۆ ئەو شەڕە دیاری بکرێت ، بە تێکڕایی بڕیاریان دا کە ناوی ئەو شەڕە ببێ بەجەنگی (مۆلگا)چونکە لەوێوە واتە لە مۆلگاوە هێرش دەستی پێ کرابوو ، تفەنگەکەی(جۆنزی)یش کە لەسەرزەوی دا کەوتبوولە گەل تەواوی فیشەکەکان هەلگیرایەوەو بڕیاردرا کە وەك شتێکی گرنگ بپارێزرێت و لە خواروی ئالای قەلای ئاژەلان دا هەلبواسرێت و لە سالێکیش دا دووجاران لە ڕۆژی دوازدەی ئوکتۆبەرەوە و لە ناوەڕاستی وەرزی هاوین دا بە یادو بیرەوەری سەرکەوتن لە جەنگی(مۆلگا) و سەرکەوتنی ئاژەلان لەو شەڕەدا وەسەر مرۆڤان و سەربەرزی قەلای ئاژەلان و بەرپا بوونی شۆڕشی قەلای ئاژەلان تەقەیەکی پێ بکرێت و هەڵبگیرێت.

*

بەشی پینجەم

*

ساردو سڕی زستان و بەفرو بووران تا دەهات نەزیکتر دەبۆوە(مالی)یش ڕۆژ بەڕۆژ گیرو گرفتەکانی زۆرتر دەبوون ، هەموو ڕۆژێك مالی بە بەهانەی زۆرەوە درەنگترلە ئاژەلانی تر لە خەو هەل دەستاو درەنگ دەهاتە سەرکارکردنەوە ، هەرچەندە کە (مالی) لە خواردن دا هیچ بەلایەکی لێ نەبوو و زۆربەباشی خواردنی دەخوارد ، بەلام هەمیشە خۆی وا نیشان دەدا کە ئەو نەخۆشیەکی نادیاری هەیەو گەلێ ڕەنجی گێوە دەکێشێتن ، زۆری بڕوبیانووی بۆ خۆی دەدۆزیەۆە و ، بە بچوکترین بە هانە کاری بەجێ دەهێشت و دەچۆوە سەر گۆماوەکەو لەوێ زۆر بە گەوجانە دەیڕوانیە وێنەی خۆی کە لە ناو ئاوەکەڕەنگی دەدایەوە ، گەلێ پرو پاگەندەو قسەوقسەلۆکیش بە ڕاست و درۆ لە دواوەی مالی دەکرا ، ڕۆژێکیان(مالی) لە حەوشەکەی قەلای ئاژەلان گیاسەی دەکرد و هێواش هێواش کلکە شۆڕەکەی خۆی ڕادەوەشاند و وێنجەی دەخواردو لەوکاتەدا(کلۆر) ئەوی بانگ کردە ئەولاوە و بە(مالی) گوت:شتێکی گرنگ هەیە کە دەمەوێ گێت ڕا بگەیێنم و باست بۆ یکەم ، ئەویش ئەوەیە کەئیمڕۆکەبەیانی من تۆم لە لای گەرژینەکەوە دیوەو سەیری ئەودیوی گەرژینت دەکردو لە مەزرای(فاکسوود)مۆڕ بووبیەوە ، یەکێك لە مرۆکانی ئەو مەزرایە لەودیوەوە وەستابوو ، هەرچەندە من دوور بووم لێتان ، بەلام تۆ ڕوخسەتت بەو کابرایە مرۆڤە دابوو کە دەست بە سەرو لموزی تۆیا دابێنێتن و قسانت لە گەل دا بکاتن ، ئەمە یانی چی؟تۆ چ وەرامێکت بۆ ئەو گرسیارە هەیە؟(مالی)یش دوای ئەوەی کە ئەولا ئەولای ڕوانی و ئەوسا بە جووتە هاویشتن و لەققە کوتانەوە هاواری کرد وگوتی وا نیەو دەستی بەسەر لموزی من دانەهێناوە و هەرگیز من ئەم کارەم نەکردووەو ئەمە درۆیە(کلۆر) ڕووی کردە (مالی)و گوتی سەیری چاوی من بکە و سوێند بخۆ بلێ کە تۆ ئەم کارەت نەکردووە و ئەو کابرایە دەستی بە سەر لمۆزی تۆوە نەهێناوە(مالی)هەرچەندی دەکرد نەیدەتوانی کە تەماشای(کلۆر)بکاتن و سوێند بخواتن ، بەلام دیسان هەر

حاشای لێ دەکردو دەیگوت ئەمە درۆیە ، ئیتر لەو ڕۆژەوە(مالی) ڕۆیشت و قەلای ئاژەلانی بەجێ هێشت و لەوێ نەماو بۆی دەرچوو.

(کلۆر) بەبێ ئەوەی کە هیچ شتێ بە کەس بلێت چووە لای ئاخوڕەکەی (مالی) لەوێ بە سمە گەورەکانی هەموو کاو وێنجەکەی ناو ئەو ئاخوڕەی سەرو بن کردو بە وردی دەگەڕا تا چەند کلۆ شەکرو ڕێشمەیەکی ڕەنگاو ڕەنگی لە ژێر وێنەو گیای ناو ئاخوڕەکەی(مالی)دا کە شاردرابۆوە دۆزیەوە ، لە دوای هەفتەیەك لە ون بوونی(مالی)دا کۆترە هەوال دەرەکان هەوالیان هێنا کەوا(مالی)یان لەوبەری مەزرای(ویلنگدن)ەوە لە پێش دەرگای مەیخانەکەوە کە گالیسکەیەکی سورو سگی بە دواوە بوو و مرۆڤێکی سورەی خرگن و گوگن کە لە کرێکارەکان دەچوو دەستی بە سەر لمۆزی(مالی)وە دا دەهێناو وردە وردە کلۆ شەکری دەدایە (مالی)ئەویش دەیکرۆشت و دەیخوارد ، کۆترەکان دەیانگوت وا دەردەکەوت کە (مالی) لە مێژ نەبوو قەشە کرابوو ، ڕێشمەیەکی بنەوشیان بە سەر و کەللەیەوە هەلواسی بوو ، کۆترەکان دەیانگوت(مالی)وا دیاربوو کە زۆر لە وەزعی خۆیەوە ڕازی بوو ، ئیتر لەو کاتەوەئاژەلان باسی (مالیان) نەدەکرد و لە بیرەخۆیان بردەوە.

مانگی ڕێبەندان هات و سەرماو سۆلێکی زۆری ئەو زستانە بە تەواوی هێرش هێناو شەختەو سەهۆل بەندانێکی تا بلێی سەخت و ساردو سڕ بوو ، تەواوی کارو بارەکانی قەلای ئاژەلان گەکی کەوتبوو و هەمووی ڕاوەستا بوو ، ئاژەلەکان زوو زوو کۆبونەوە وسمینارەکانیان ئەنجام دەدا ، بەرازەکان سەرگەرمی نەخشەکێشان و کارو بارەکانی داهاتوو بوون ، تەواوی ئاژەلەکان دانیان بەوە دانا بوو کەوا بەرازەکان زیرەك و ریاترن وهەر ئەوانیشن کە دەتوانن نەخشەو گیلانەکان و کارو بارەکانی قەلای ئاژەلان دابڕێژن و دیاری بکەن ، ئەو کاروبارانە هەر بەبەرازەکان دەکرێت ، بەلام دەبێت هەموو نەخشەو گیلانێکیش ڕای هەموانی لە سەر بێتن ، ئەگەر (ناپلیۆن)و (سنەوبال)یەکگرتوبان ئەوا تەواوی کارو بارەکان لە جێگەی خۆیاندا بەڕێوە دەچوون ،

بەلام ئەو دوو نێرە بەرازە لە تەواوی کارو بارەکان دا هەمیشە دژ بە یەکتر بوون بۆ وێنە ئەگەر یەکێ بیگوتبایەکەوا باشترە ئیمسال جۆی ڕەش بچیندرێت ئەویتر قیت دەبۆوەو دەیگوت نەخێر وا باشترە کە ئیمسال جۆی سگی بچیندرێتن ، یان یەکێکیان ئەگەر بیگوتبایە فلانە زەوی بۆ چاندنی کەلەم باشە ، ئەویتر دژایەتی دەکرد و دەیگوت نەخێر ئەو زەویە بۆ چاندنی چەوەندەر گەلێ باشترەو لە بارترە ، ئا بەو شێوەیە ئەو هەردو بەرازە دژ بە یەکتر بوون و هەمیشە مشت و مڕیان بوو لە گەل یەکتری ، هەر یەکێکیش لەو بەرازانە لایەنگری خۆیان هەبوو ، بە هۆی ڕەوانی و

قسەی گوخت و ڕوختی(سنەوبال)هەمیشە لە تەواوی مەسەلەکان دا دەنگی زیاتری لە(ناپلیۆن)دەهێناو لایەنگری گتیر هەبوون ، لەدەرەوەی کۆبوونەوەکانیش دا هەردەم (سنەوبال)سەرکەوتووتر بوو ، بە تایبەتی لە ناو مەڕەکان دا لایەنگری زیاتری هەبوو ، لەو دواییە دا مەڕەکان فێر بووبون ، کە بە باعە باعەوە بڕگەکەی بڕیارەمی(چوارگێ باشەو دوو گێ خراگە)یان لە جێ و بێ جێ دا بە باعەباعەوە دەگوتەوە و دەیان چڕاندو زۆر جاران بەو باعە باعەیان کوۆبوونەوەکەیان لێك دەدا بە تایبەتی لەو کاتەدا کە (سنەوبال)قسەی کردبایە ، (سنەوبال)چەند گەڕتوکێکی لە بارەی جوتیاری و مەڕداری و مالات بە خێو کردن خوێندبۆوکە لە ڕووی ئەو کتێبانەدا گەلێك نەخشەی کارو بارەکانی جوتێری و مەزرا فێر بوو بوو ، لە بارەی جوتیارو گەینی کیمیایی و ڕێخستن دا زۆر لێزانانە دەگەیپی و گەلێك نەخشەی گرنگ و گوختی بۆ کارو باەکان کێشا بوو کە بە پێی نەخشەکانی(سنەوبال)ئاژەلەکان هەموو گەینەکانیان لە شوێنێکی دیارکراودا دادەنا ، (ناپلیۆن)هیچ نەخشەیەکی نەبوو ، تەنیازۆر بە لە سەر خۆیییەوە دەیگوت نەخشەکانی(سنەوبال) بە هیچ ئەنجامێك ناپاتن ، دیابوو کە (ناپلیۆن) بە تەمای هەلێکی لەباربوو ، دەربارەی ئاشی با دروست کردن مشت و مڕێکی زۆر کرا ، کە بۆ هیچ کارو بارێکی تر ئا بەو شێوەیە مڕە مڕ نەکرابوو(سنەوبال)لە دوای شێ کردنەوەیەکی زۆر گوخت و لە بارگوتی:پێویستە کە (ئاشی با)لەو شوێنە بەرزەی مەزرای ئاژەلان دروست بکرێتن کە کەمێ لە خانوەکان دوورەو گردێکی لە بارو جێگەیەکی زۆر باشە بۆ ئەو مەبەستە ، لەوێ دەتواندرێت بە(ئاشی با) کارەبای تەواوی قەلای ئاژەلان دابین بکرێتن ، ئەوساکە هەموو ئاخوڕەکان ڕێگەو بانەکانی قەلای ئاژەلان بەو کارەبایە ڕوناك دەبێتەوەو تەواوی ئامرازە پێویستەکانی میکانیکی مەزرا وەك مشاری کارەبایی و ماشێنی خەرمان کوتان و وێنجە ورد کردنی کارەبایی و ماشێنی شیر دۆشین و تەواوی ئامێرازەکانی تر بە هۆی کارەبای ئاشی بایێ دابین دەکرێتن ، ئاژەلەکانیش کە تا ئێستا ئەم کەل و گەلانەیان نەدیبوو و تەنانەت ناویشیان نەبیستبووچونکە تەواوی کەل و گەلاکانی قەلای ئاژەلان سەرەتایی و کۆن بوون ، هەر بۆیەش بوو کە زۆر بە سەرسوڕمانەوەگوێیان بۆ (سنەوبال)شل دەکردو کە باسی ئەو کەل و گەلانەی بۆ دەکردن گوێی خۆیان قەلاغ دەکرد(سنەوبال)شێوەی کارکردن و سود وەرگرتن لەو ئامێرە جۆراو جۆرانەی بۆ ئاژەلەکان ڕون دەکردەوەو و باسی بۆ دەکردن ، دەیگوت کە ئەو ئامێرە عەنتیکانە خوێندن و لەوەڕگای ئاژەلان و بیرکردنەوەیان زیاتر بەرەو پێشەوە دەباتن و تەواوی ئاژەلان لەم کێلگەیە لە هەموو ڕویەکەوە دلنیاتر دەبنەوە(سنەوبال)هەموو کارو

بارەکانی ئاشی بایێی بە تەواوی نەخشەکچشا بوو ، بۆهەموو کارێك بە شێوەیەکی لە بارەوە تەواوی ڕێکخستبوو کەوا چی بکەن باشە ، سنەوبال ئەو هەموو نەخشەو شارەزایی و زانینانەی لە گەڕتوکەکانی کتێبخانەی مالی جۆنزەوە سودی لێ وەرگرتبوو ، هەموو ئەو زانیاریانەی کە وەری گرتبوو لەم سێ کتێبانە فێر بووبوو:

1-هەزار کاری بە سود بۆمال.

2-هەموو دەتوانن ببن بە ئەندازیار.

3-فێربوونی کارەبا بۆ تازە کاران.

ئەو ڕۆژەی کە (سنەوبال)کارو بارەکانی نەخشەکێشانی تیادا ئەنجام دەدا ئەو ڕۆژە بوو کەلە پێشو ژووری سەربرینی جوجەکان بوو ، ئەو شوێنە جێگەیەکی لە بار بوو بۆ ئەو مەبەستە ، بۆیەکە(سنەوبال) ڕۆژێ چەند جارێك دەچووە ئەو ژوورەو خەریکی دانانی نەخشەکێشان و ئەنجام دانی تەواوی کارو بارەکانی قەلای ئاژەلان دەبوو ، هەموو ڕۆژێك چەند جارێك دەچووە ئەو ژوورەو دەرگای لە سەر خۆیا گالە دەداو لەوێ خەریکی دروست کردنی نەخشەکانی کارو بارەکان دەبوو ، کتێبەکانی دەکردەوەو ئەو شوێنەی مەبەستی بایە ئەوا گەلە بەردێکی لە سەر دادەناو موتالای دەکردن ، گارچە گەچێکی باریکی لە نێوان هەردو سمەکانی دەگرت و زۆر بە گەلە گەل بەملاو ئەولا دەهات و دەچوو و هێلی بە سەر ئەو شوێنانە دا دەهێنا کە مەبەستی بوایە ، لە خۆشیانیش هەر ویزە ویزی بوو ، نەخشەکەی ئاشی ئیدەبایێ وەك خەتی خوارو خێچ و لاترقەوچ و ددانەداری وەك هیندلی ئوتوموبێل لێك گیر کردبوون و ئاوا دەهاتە بەر چاوان ، ئەم نەخشەیەی بۆ ئاژەلەکان ڕوون نەبوو کەوا چیە؟ئاژەلەکان هەرکات کە دەچوونە سەر ئەو نەخشەیە وشت دەبوونەوەو بە وریاییەوە لە خەتخەتۆکەکان مۆڕ دەبوونەوەو گوێیان قوت دەکردەوە ، کە هەموو ڕۆژێك جارێك دەهاتنە شوێنەکەی (سنەوبال)تەماشای ئەو نەخشەیان دەکرد ، مامرەکان و مراویەکان کە دەهاتنە ژوورەوە زۆر بە وریایی ورد دەبوونەوەو هەنگاویان دەهاویشت لەبەر ئەوەی کە نەبادا گێ لە هێلەکانی نەخشەکان بنێن و ڕەش ببێتەوە ، تەنیا ئەو ئاژەلانەی کە خۆی دەخستە گەناوە ئەوە(ناپلیۆنی)ی نێرە بەراز بوو کە هەمیشە خۆی لاتەریك دەگرت و لەم کارە ناڕەزایی خۆی دەردەبڕی ، هەتا ڕۆژێکیان لە ناکاو خۆی کرد بە ژوورا و زۆر بە قولی لە نەخشەکەی (سنەوبال)ورد بۆوەو بۆ زیاتر تۆژینەوە لەو نەخشەیەدا بەولاو ئەملای نەخشەکەدا دەسوڕایەوەو زۆر بە سەر سوڕمانەوە تەماشای ئەو نەخشانەی دەکرد و بیری لێ دەکردەوەو هەر لەو کاتەدا کەمێ لە سەلایەکی نەخشەکە ڕاوەستاو بەلاچاوێکەوە خێسەی لێ

دەکرد و زۆر بە مۆڕیەوەتێی دەڕوانی و ورتەیەکیشی لێوە نەدەهات و تا لە گڕ گای خۆی بلند کرد و لە نەخشەکەی میست و ئەوسا چووە دڕەرەوە.

تەواوی خەلکی قەلای ئاژەلان دەربارەی دروست کردنی (ئاشی ئیدەبایێ) ببون بە دوو بەشەوە ، (سنەوبال)نکۆلی لەوەوە نەدەکرد کەوا دروست کردنی (ئاشی بایێ)دژوارو سەختەو کاری زۆری دەوێتن ، چونکە نەخشەکە بە خۆی داینابوو دەیزانی کە دروست کردنی دیواری ئەو ئاشە گێویستی بە بەردو چەگل و زیخێکی زۆر هەیە ، دوای ئەوەش دەبێتکە گەروانەیەکی زەبەلاحی بۆ دروست بکرێتن بۆ سوڕانی بەرداشەکەجگە لەوانەش گێویستی بە دینام و تەلی ئەستور ئەستور هەیەکە (سنەوبال)بۆ گەیدا کردنی ئەو کەل و گەلانە هەمیشە بێ دەنگی لێوە دەکرد و باسی نەدەکرد ، لە گەل ئەوەش دا باوەڕی وابوو کە بۆ ماوەی سالێکیش تەواوی کارو بارەکانی (ئاشی بایێ) تەواو دەبێتن و لە دوای تەواو بوونی ئەوکارە ، ئیتر دەکەونە خۆشیەوەو کارەکانیان ئەوەندە کەم دەبێتەوە کە وای لێ دێتن لە هەفتەیەك دا تەنیا سێ ڕۆژان کار دەکەن.

لە لایەکی ترەوە (ناپلیۆن)دەیگوت :کە گەورەتربن ، گێویستی بە زێدە کردنی بەرو بوومی خۆراکی ڕۆژانەیە ، بۆ ئەوەش دەبێت خەباتیکی زۆر بکرێت و هەول بدرێتن ، خۆ ئەگەر ئاژەلان تەواوی کاتی خۆیان بۆ دروست کردنی (ئاشی بایێ) بە فیڕۆ بدەن ئەوا هەموو لەبرسان دەمرن و گرانیەکی تەواو دادێتن.جا بۆ ئەو مەبەستەش ئاژەلان ببون بە دوو بەشەوە ، بەهۆی ڕای جیای (سنەوبال)و (ناپلیۆن)لەیەکتر ، بۆ ئەو مەبەستەش تەواوی ئاژەلەکان ببون بە دوو بەشەوە ، کاتێ کە ئەمە خرایە دەنگ دانەوە ، هەندێك دەنگیان دایە(سنەوبال)و بۆ سێ ڕۆژ کارکردن هەندێکیشیان دەنگیان دایە(ناپلیۆن) بۆ خۆراکی زیاتر ، تەنیا ئەوەی کە دەنگی بە هیچ لایەکەوە نەدا ئەوە(بنیامین)ی کەرە دێزە بوو کە بۆ بەرژەوندی هیچ لایان دەنگی نەدا ، چونکە باوەڕی وابوو کە نە خۆراك زیاد دەبێ و نە (ئاشی بایێ)ش دەبێتە هۆی کەم کردنەوەی کار (بیامین) دەیگوت: (ئاشی بایێ)هەبێ و نەبێ ژیانی ئاژەلان هەر وەك خۆیەتی و هیچ گۆڕانێك وەدی نایەت و ئەوەی هەیە هەروا بە پرو گوچی دەمێنتەوە.

جگە لە دروست کردنی (ئاشی بایێ) شتێکی گرنگتر هەبوو کەوا باسی لێوە بکرێتن ئەویش بەر گری کردن لە قەلای ئاژەلان بوو ، هەرچەند مرۆڤەکان لە هێرشێکییان کە کردبویانە سەر قەلای ئاژەلان تێك شکێندرابوون بەلام شتێکی ڕوون و دیار بوو کە مرۆڤەکان واز ناهێنن و ئەمجارەش بە شێوەیەکی باشتر و ئامادەبوونێکی چاکتر دیسان گەلاماری قەلای ئاژەلان دەدەنەوە و بە هیوای تێك شکاندن و داگیرکردنەوەی قەلای ئاژەلان

هێرشێکی بەهێز تر بۆ گەڕانەوی (جۆنز) دەکەنەوە ، بە تایبەتی لەوکاتەدا کە سەرکەوتنی قەلای ئاژەلان و ڕاگەڕاندنی (جۆنز)لەم کێلگەیەو دەنگ و باسەکانی سەر کەوتنی شۆڕش لەم مەزرایەدا دەنگی دابۆوەو مقۆ مقۆ کەوتبوە ناو مەزراکانی تری دەورو بەری قەلای ئاژەلان و باس لەو شۆڕشە بە زۆری دەکرا زۆربەی ولساتەکانی مەزراکانی تر لەو ناوە بەرگێچیان لە جێ بەجێ کردنی کارو بارەکان و فەرمانەکانی مرۆڤ دەکرد ، ئەم هەلس و کەوتەی ئاژەلان لە تەواوی مەزراکان دا ڕۆژ لە دوای ڕۆژ زیاتر گەرەی دەسەند ، هەر بۆیەش بوو کە مرۆڤەکان زیاتر بیریان لە هێرشێکی زووتر بۆ سەر قەلای ئاژەلان دەکردەوەو خۆیان بۆ ئەو مەبەستە ئامادە دەکرد.

(سنەوبال)و (ناپلیۆن)لەو بارەشەوە هەر دژی یەکتر بوون ، ڕای (ناپلیۆن)وابوو کە دەبێت چەکی ئاگردار بۆ بەرگری لە خۆ کردن گەیدا بکرێتن و گرنگی بە چۆنیەتی بە کار هێنان هەولێکی باشی بۆ بدرێتن ، بەلام(سنەوبال)پێی وابوو کە دەبێتن بۆ بێ هێز کردنی مرۆڤەکان زیاتر هەول بدرێتن کەوا شۆڕش بۆ دەرەوەی قەلای ئاژەلان بنێردرێتن و کارێکی زۆریش بکرێتن تا ئەو شۆڕشە لە دەرەوەی قەلای ئاژەلان وەدی بێتن و سەر بگرێتن ، ئەوەش بە هۆی پروپاگەندەی زۆر و ناردنی کۆترەکان بۆ مەزراکانی تر ، تەواوی ئاژەلان ئاگادر بکرێن و فێر بکرین کە دژی ئاغاکانیان ڕاگەڕن و شۆڕش بکەن ، ئەگەر بێت و لەم کارە سەرکەوتوو بن ئەوا مرۆڤەکان لە گەل و گۆ دەکەون و زیاتر بێ هێز دەبن و بیری هێرش و گەلاماریان بۆ قەلای ئاژەلان نامینێتن و لە تاقەت و هێز دەکەون ، بەلام ناپلیۆن پێی وابوو ئەگەر بێت و ئاژەلانی مەزراکەیان ، هێزی بەرگریان نەبێت ئەوا مرۆڤەکان لە هێرش کردن بۆ سەر قەلای ئاژەلان سەردەکەون ، بەلام (سنەوبال) پێی وا بوو کە ئەگەر شۆڕش ڕوو بداتن لە مەزراکانی تر ئەوا گێویستی بە بەرگری نیە چونکە مرۆڤەکان توانای هێرش کردن لە دەست دەدەن.

ئاژەلەکان گوێیان لە (ناپلیون)و(سنەوبال) ڕادەگرت ، بەلام نەیان دەتوانی کەوا دەست نیشانی ئەوە بکەن کامیان بۆ چونەکەی ڕاست ترە ، لە ڕاستی داکامە لەم دوانەکە قسەیان کردبایە ئەوا ئاژەلان لەو ساتی قسە کردن دا بەویان باوەڕ دەکرد ، نەخشەکانی(سنەوبال)تەواو و ئامادە بووبو بڕیار وابو کە لە کۆبونەوەی دوایی دا کە لە ڕۆژی شەموو ئەنجام درا بوو مەسەلەی دروست کردنی(ئاشی بایێ)بۆ وەرگرتنی هەموو بیر و ڕاکان بخرێتە ڕووی باس و لێکۆلینەوە.

کاتێ کە تەواوی ئاژەلان لە تەویلە کۆبوونەوە(سنەوبال)هەستاوە سەر گێ و زۆر بە لەسەرخۆییەوە ڕووی لە ئاژەلەکان کرد و دەیەویست کە زۆر بە

چاکی ئەو مەسەلە گرنگە ڕوون بکاتەوەو بە تەواوی شێی بکاتەوە ، بەلام باعەباعی مەڕەکان دەبووە هۆی گێرە شوێنی ، بەلام(سنەوبال)قسەکانی خۆی نەدەبڕی وهەر گەرەی بە وتەکانی خۆی دەداو هەر شتێکی کە لەو بارەوە دەیزانی و بە خەیالی دادەهات باسی بۆ دەکردن ، پاشان(ناپلیۆن)هەستایەوەو زۆر بە ئارامیەوە گوتی:هاوڕێیان(ئاشیبایێ) شتێکی پرو گوچە ، ئەوەی ڕا گەیاند کە هیچ کەسێ بۆ دروست کردنی ئەو ئاشە دەنگ نەداتن و دوای ئەم قسانەی کە سێ سانیەی زیاتر نەخایاند (ناپلیۆن) ڕاستەو خۆ ڕوونیشتەوە ، وا دیار بوو کە هیچ گرنگیەکی نەدەدایە کارتێکردنی قسەکانی(سنەوبال)دیسان هەستایەوە ئەمجارە بە تورەیی چاوی لە مەڕەکان سور کردەوە ، چونکە دیسان ئەوان بە باعە باعەوە دەستیان کرد بە گێرە شوێنی و دەیان ویست وتەکانی (سنەوبال)ببڕن ، ئەمجارە زۆر بە گەرمی و ڕەوانی و گوخت و ڕوختی ، دەربارەی وەدی هاتنی (ئاشیبایێ) دەدوا و باسی دەکر ، قسەکانی ئەوەندە گوخت و ڕەوان بوو کە گارسەنگی ڕای ئاژەلەکانی تێك وەرشێلا ، چونکە بە شێوەیەکی گڕ لە تام و بۆوە و لە بارەوە سیمای ئەو ڕۆژانەی بەختەوەری وێنە دەکێشاو باسی لێوە دەکردن کە لەو ڕۆژە دا بە هیچ شێوەیەك خراگەکاری و نارەوایی کردن و زۆلم و زۆرداری نامینێتن ، هەموو ئیش و کارێ لە ئامێری خەرمان کوتان و شێلم ورد کردن ، تەواوی دەزگا میکانیکیەکانی تری جوتێران دێتە کایەوەو زۆر باشتر بە ڕێوە دەچێتن ، ئەو دیگوت:کە هێزو توانای کارەبا دەتوانێت هەموو گێویستیەکی چارەسەربکاتن ، ماشێنی جۆخین گاك کردنەوە و کوزر کوتان وەکار بخات و تەواوی ئامێرەکانی زەوی کێلان و ڕاست کردنی شۆو و وەردو و هەموو زەوی و زارەکان ئەنجام بداتن ، ئاخوڕ و تەویلەکان هەمووی ڕوناك بکاتەوە ، ئاوی ساردو سازگار زۆر دەبێتن تەواوی گێویستیەکانی ژیانی ڕۆژاگارانمان چارەسەر دەکاتن و لە کارەبا بۆ ژیان باشتر نیە ، ئیتر لە دوای وتەکانی (سنەوبال)گومان لەوە دا نەما کە تای کام لا بەلای ئەویتر لار بووەتەوە ، لەو کاتە دا(ناپلیۆن)هەستایەوەو بە تیلە چاوێکێکی سەیرێکی (سنەوبالی)کردو بە دەنگێکی زۆر سەیرەوە لێی مراند کە تا ئەو کاتە ئەو جۆرە دەنگەیان لە (ناپلیۆنە)وە نە بیستبوو ، ڕاستەو خۆ لە دوای ئەو دەنگەی (ناپلیۆن)حەگەحەگێکی زۆر و ترسناك لە دەرەوە بەرەو شوێنی کۆبونەوەکە دەهات ، لە ناکاو نۆ دانە سەگی زەبلاح کە هەموویان زەنجیریان بە گەردەنەوەبوو لە عەمارەکەوە خۆیان کرد بە ژووراو یەکسەر گەلاماری (سنەوبالیان)دا ، خۆ ئەگەر سنەوبال چوست و چالاك نەبوایە ئەوا هەر لەوێندەرێ گارچە گارچەیان دەکرد ، ئیتر(سنەوبال)بەرەو دەرەو ڕای کرد سەگەکانیش وەدوای کەوتن و ئاژەلەکانی تریش زۆر بە سەرسامی و

ترسەوە کە هەموویان زمانیان گیرا بوو و بە تەواوی حەگەسا بوون و لە پێش دەرگاکەوە سەیری سەگەکان و (سنەوبال)یان دەکرد(سنەوبال) بە ناو مێرگەکانەوە تا هێزی لە بەر بوو زۆر بە توندی بەرەو ئەو شەقامە سەرەکیەی کە بە دەرەوەی مەزراکەوە دوایی دەهات ڕای دەکرد(سنەوبال) بە شێوەیەك هەلدەهات کە تەنیا بەرازێك دەتوانێت ئەوهالە ڕا بکاتن ، سەگەکانیش ڕاستەو خۆ لە دوای گاشقولی (سنەوبال)ەوە بوون وشالاویان بۆدەبرد ، لە ناکاو سنەوبال خلیسکێکی برد و کەوت ، تەواوی ئاژەلان وایان زانی کە سەگەکان دەیگرن و گارچە گارچەی دەکەن ، بەلام (سنەوبال)زوو هەستایەوەو زۆر بە توندتر ڕای کردەوە ، دیسان سەگەکان بە دوایەوە بوون و زۆری لێ نەزیك ببوونەوە و یەکێك لە سەگەکان گەلاماری کلکی(سنەوبال)ی داو گرتی ، بەلام (سنەوبال) تەکانی دایە خۆی و زۆر بە هێزەوە کلکی لە دەمی سەگەکەوە ڕزگار کردەوە ، لەو کاتەدا کە زۆری نەمابوو سەگەکان بگەن(سنەوبال)تەکانێکی تری بەهێزی دایەخۆی و لەناو کونێکەوە کە لە ژێر گەرژینەکەوەبوو بۆی دەرچوو و نەگیراو ئیتر نەدیترایەوە ، تەواوی ئاژەلەکانیش کە ئەو دیمەنە ترسناکەیان بە چاوی خۆیانەوە دیت ئیترزۆر بێ دەنگ بوون و هەمویان بەرەو تەویلەکە خزان ، هەندەی گێ نەچوو کە سەگەکان بە مرەمڕ و ڕەگەڕەگەوە گەیدا بوونەوە ، گاش ماوەیەك بۆ ئاژەلەکان ڕوون بۆوە کە ئەو سەگانە هەمان تولە سەگەکانن کە کاتی خۆی(ناپلیۆن)لە دێلە سەگەکانی دایکیانیان جیا کردەوە و بۆ خۆی ئاوای گەروەردە کردن ، لە گەل ئەوەش کە هێشتان بە تەمەنی ئاسایی خۆیان نەگەیشتبوون بەلام هەر نۆ دانە تولە سەگەکان وا ڕسکا بوون کە هەر لە گورگ دەچوون ، هەموو سەگەکان لە دەورو بەری (ناپلیۆن) دا وەستا بوون و کلکە لەقێیان بۆ (ناپلیۆن)دەکر ، ئاژەلەکان زۆر بە وردی لە سەگەکان مووڕ ببونەوەو سەیریان دەکرن کەوا سەگەکانی خواجە(جۆنز)ی خاوەن کێلگەی پێشو چۆن بەرامبەر بە (جۆنز)ڕەفتاریان دەکرد دەیان بینی کە ئەو سەگانەش هەر ئاوا ڕەفتار دەکەن بەرامبەر(ناپلیۆن)و بە هەمان شێوە نوسکە نوسك و کلکە لەقێنەیان دەکرد.

(ناپلیۆن)لە کاتێك دا کە تەواوی سەگەکان دەورا دەوریان ئابلۆقە دابوو ، ئەویش لە سەر هەمان سەکۆکەی کە مێجەری گیری نێرە بەراز خەونەکەی بۆ لەوێ گێڕایەوە وەستا بوو(ناپلیۆن) بە ئاژەلانی ڕاگەیاند وگوتی: لەم ڕۆ ڕا کۆبوونەوەکانی ڕۆژانی یەکشەموو نابەسترێت و گێویست ناکاتن کە کاتی خۆمان بە فیڕۆ بدەین ، لە مەو دوا هەموو ئەو کارو بارانەی کە پەیوەندی بە قەلای ئاژەلانەوە هەبێت ئەوا لە کۆبوونەوەکانی تایبەتی دا ئەنجامی دەدەین و لێیان دەکۆلینەوە ، هەموو کۆبوونەوەکانمان لە مەو

دوا تایبەتی دەبن و تەوای بڕیارەکان لەو کۆبوونەوە تایبەتیانە بڕیاری لە سەر دەدرێتن و پاشانیش ئەو بڕیارانەی کە گێویست بوو ئاگاداری هەموتان دەکرێتەوە ، لە تەواوی ڕۆژەکانی یەکشەموو دا سەر لە بەیانی زوو کۆ دەبینەوە بۆ ڕێز گرتن لە ئالای قەلای ئاژەلان و چڕاندنی سرودی(ئاژەلانی ئینگلستان)ئەم سرودەش بە تێکڕای دەگوترێت و پاشانیش تەواوی بڕیارەکانی هەفتەیی ڕا دەگەیەندرێت ولە دوای گفت و گۆ لە سەر کردن و موناقەشە کردنیان ئەنجام دەدرێتن.

ئەو ترس و لەرزەی کە ئاژەلەکان بە هۆی ڕاگەڕاندن و ڕاو نانی (سنەوبال)ەوە کەوتبوە سەریانەوە هێشتان هەر مابوو و ورەیان گەلێك نزم بووبوو ، زۆریان لە ئاژەلەکان ئەگەر توانایان هەبووایە و ڕێگەیەکی بەرهەلستیان بوایە ئەوا دەنگی خۆیان دژی ئەو کردەوە نالەبارە و ترسناکەی کە بەرامبەر (سنەوبال)ئەنجام درا بە ئاشکرا دەریان دەبڕی(باکسەر)یش لەو کردەوەیە بە شێوەیەکی کەوا بە سەر خۆیا نەدەهێنا زۆر نا ئارام بووبوو ، هەمیشە گوێچکەکانی خۆی موت دەکردەوەو سەری خۆی تەکان دەداو بیری دەکردەوە و زۆری لە خۆیەوە دەکرد کەوا هەرچی لە دلی دایە کۆی بکاتەوەو شتێکی لە بارو باش بلێتن و دەری ببڕێتن ، بەلام بەبێ سود بوو بۆی نەدەکرا(باکسەر)پێوەیەوە دیار بوو کەوا ناڕازیە دلی شکاوە و بەلایەوە ناخۆش بوو کە دژی(سنەوبال)ئەم کارە ئەنجام درایە بەلام ترسی نەبوونی بەتەوای دەربڕینی ڕێگەی دژایەتی کردنی لێ بڕیبوو.

لە ناکاو چوار دانە بەرازی دابەستە لە ناو بەرازەکان کە لە پێشەوە دا هەلتوتکا بوون وێکڕان ڕەخنەیان لەو کارەی (ناپلیۆن)گرت و هەستانەوە سەرگێ و باسیان کرد ، بەلام لە ناکاو سەگەکانی کە دەورو بەری (ناپلیۆن)یان ئابلۆقە دابوو لەو بەرازانەیان مڕاند وبە هڕەشەو گوڕەشەوە بێ دەنگیان کردن و لە جێگەی خۆیان دایان نیشاندنەوە ، لەو کاتەش دا مەڕەکان هەستانەوەودەستیان کردە باعە باع و بە گوتنی فەرمانی (چوار گا باشەو دووگا خراگە)کە نەزیکەی چارەگە سعاتێکی خایان کۆتاییان بە هەموو باس و خواسێکی چاوەڕوان کراو لەو بارەوە هێنا ، پاشانیش(سکۆئیلر) ڕاسگێردرا کە ڕێکخستنی تازە بە ئاژەلان ڕا بگەیێنی و بۆیان باس بکاتن ، ئەو وای ڕاگەیاند و گوتی:هاوڕێیان من باوەڕم وایە کە تەواوی ئاژەلان خۆشەویستی و ڕێزیان هەیە بۆ هاوڕێ(ناپلیۆن) کە ئەو ئێستاکە لێگرسراوەتی زیاتری بە ئەستۆی خۆیەوە گرتووە و هەیەتی ، درێژەی بە قسەکانی خۆی داو گوتی:هاوڕێیان ، وابیر مەکەنەوە کە ڕابەرایەتی و لێگرسراوەتی هۆی کامەرانی و شادمانی و دلخۆشیە ، بە گێچەوانەوە ئەم

کارە گرییەتی لە سەر ئێشی و وردەکاری لێگرسینەوە ، کەسێك نیە کە بە ئەندازەی هاوڕێ (ناپلیۆن)باوەڕی بە یەکسانی ئاژەلان هەبێتن ، ئەو کەسەیە کە زۆر خۆشحال دەبوو کە چارەنوسی خۆتان بداتەو دەست خۆتانەوە ، بەلام خوا نەخواستە ئێوە توشی هەلە کردن ببن و لە ڕێبازدا لا بدەن و بڕیاری هەلە بدەن ، ئەگەر ئێوە لە بارەی بۆچوونەکانی(سنەوبال)ئەو (سنەوبال)ەی کە تا ئێستا ئێمە دەزانین لە ڕێزی تاوانباران دایە و بڕیارێکی ناڕاست خراگ بە رامبەر(ئاشی بایێ)بدەن چی ڕوو دەداتن؟ لەو کاتەدا یەکێك هەستاوە گوتی(سنەوبال)لە شەڕی (مۆلگا) دا زۆر ئازایانە جەنگاو بەرگریەکی زۆری کرد وکارێکی بە دوژمنان کرد نەبێتەوە(سکۆئیلر) لە وەرام دا گوتی:تەنیا ئازایەتی و نەترسان بەس نیە ، کارزانی و لێ هاتوویی گوێ ڕایەلی کردن لە هەموو شتێك گرنگترە ، من باوەڕم وایە کە ڕۆژێك دێتن دەربارەی جەنگی (مۆلگا) گەلێك شتتان بۆ ڕوون دەبێتەوە کەوا دەربارەی (سنەوبال) و نەخشەکانی لەو شەڕە دا گرِ گۆییەکی زۆر کرازوە ، هاوڕێیان(دیسیگلین ، دیسیگلین)ی ئاسنین دروشمی ئیمڕۆی ئێمەیە ، یەك هەنگاو هاویشتنی هەلەو و کەم تەرخەمی کردن دەبێتە هۆی هاتنەوەی دوژمنانمان و سەرکەوتنیان بە سەرمان دا ، شتێکی ڕوون و دیارە کە هیچ یەکێك لە ئێوە داخوازی گەڕانەوەی (جۆنز) نین ، ئەم باسەی گەڕانەوەی (جۆنز)ئاژەلەکانی بێ دەنگ کرد چونکە هیچ ئاژەلێ نەبوو کە حەز بە گەڕانەوەی (جۆنز) بکاتن وحەز لە چەهرەی ئەو بکاتن(سکۆئیلر) تا ڕادەیەك توانی کە کاریان تێ بکاتن خۆ ئەنجام نەدانی کۆبوونەوەوکانی یەکشەموو زۆر چاکتر بوو لە گەڕانەوەی (جۆنز)

(باکسەر)ماوەیەك بوو زۆری بیر دەکردەوەو زۆریشی لە خۆی دەکرد تاوەکوبتوانێ ڕای خۆی کۆبکاتەوەو شتێك دەربڕێ ، هەستاوەو گوتی:ئەگەر ئەو قسانەی کە تۆی واتە(سکۆئیلر)کردت هاوڕێ(ناپلیۆن)وای گوتبێ ئەوا شتێکی ڕوونە کە ڕاستەو ئاوایە ، ئیتر لەو ڕۆژە دا دروشمی (باکسەر) هەر ئەوە بوو کە هەق بە (ناپلیۆن)ەو هەمیشە دروشمە تایبەتیەکەی خۆی کە (من زیاتر کار دەکەم) دەیگوتەوە و دوگاتی دەکردەوە.

سەرماو سۆلی زستانی ئەو سالە وردە وردە نەماو دەشکا ، هیواش هیواش بەهاری ڕەنگین و جوان بە هەموو ناز و عیشوەیەکەوە دەهات و هەوای گرِ لە شادی و خۆشی نەزیك بووەوە ، چاندن و تۆ کردنی وەرزی بەهار دەستی گێ کرد ، دەرگای ئەو ژوورەی کە نەخشی (ئاشی بایێ)ی تیادا کێشرا بوو گالە درا بوو ، وا گریمان کرابوو کە تەواوی نەخشەکانی(سنەوبال) بە تەواوی لە سەر زەوی گاك بووەتەوە ، هەموو ڕۆژانی یەکشەموو ئاژەلەکان

لــە کــاتژمێری 10دەی ســەرلــە بــەیانی بــۆوەرگرتنــی فــەرمانــەکــان کــۆ دەبونــەوە.کــەللــە ســەری (مێجــەر)ی گیــرە نیــرەبــەراز کــە تــەنیــا هێسکەانــی مابۆوە لە دیوارەکەی باغ دەرهێنرا بوو ، لــە لای ئــالای قــەلای ئــاژەلانــەوە لــە تەك تفەنگەکە هەلواسرا بوو ، وا بڕیار درا یوو کە لە دوای بەرز کردنــەوەی ئالاکەیان پێش ئەوەی کە بچنە ناو عەنبارەکەوە بۆ ڕێز زگرتن لــەمێجــەر و بیرەوەری ئەولە پێش ئەو کەللــە ســەرەدا بــە ڕێژەوە بــڕۆن.ئــاژەلــەکــان لــەو ســەردەم و ڕۆژگارانــەدا ڕەفتــارو ڕەوشتیان گۆڕا بــوو وەك جــاران نــەمــابوون (ناپلیۆن) و (سکۆئیلر) و بە رازێکی ترکە ناوی(مینیماس)بوو کــە ئــەو بــەرازە لــە ئاهەنگسازی و شیعر هۆنینەوە دەستێکی بالای هەبوو ، تا بلێی زیرەك و ڕەوان بــوو ، ئــەوان هــەر سێکیان بــە یــەکــەوە لــە ســەر ســەکۆیــەکــەوە ڕوو دەنیشتن ، هەر نۆ دانە سەگە زەبەللاحەکانیش ئابلۆقەی ئەوانیان دەداو گاسیان دەکرد ، تەواوی بەرازەکانی تریش لە گشت ئەوانەوە جێگەی خۆیان دەگــرت ، ئــاژەلــەکــانــی تــریش لــە نــاوەنــدی عــەنبــارەکــەوە لــە بــەر دەمــی بەرازەکان مۆل دەبــوون ، و جێگــەی خۆیانیان دەگرت(نــاپلیۆن) بــە دەنگێکــی زۆر ناخۆش و تیژەوە ، دەستورەکانی هەفتەیی بۆ ئاژەلــەکــان دەخوێندەوە و پاشانیش سرودی(قەلای ئاژەلان)بە تێکڕایی دەخوێندرایەوەو ئەوسا بلاوەیان لێ دەکرد.

لە سێیەم ڕۆژی یەکشەموو دا دوای ئەوەی کە(سنەوبال)ڕاونرائــاژەلــەکــان زۆر بــە ســەر ســوڕمان و ســەیرەوەلــە(نــاپلیۆن)یــان بیســت کــەوا ئــاشــی بــایــێ دروست دەکرێتن ، هیچ بەلگەیەکیشی بۆ گۆڕینی بیرو ڕای خۆی نیشان نــەدا ، بە هیچ شێوەیەك باسی لێوە نەکرد ، هەرچەندە کە لە مــەو پێش گوتبووی کــە دروســت کردنــی(ئاشــی بــایــێ)کــارێکی زۆر پرو گوچــەو دەبێتــە هــۆی کــەم بوونەوەی خۆراك و ئازۆقەی ئــاژەلان(نــاپلیۆن)بــە ئــاژەلانــی ڕاگەیانــد کــە لــە ماوەی سێ هەفتــەی ڕابــووردوو دا تــەواوی کــارو بــارەکــان لــە لایــەن کۆمیتــەی تایبــەتــی بــەرازەکانــەوە ڕێکخــراوە ، بــە هیــواین کــە لــە مــاوەی دووســالان دا خانووی (ئاشیبایێ) و ئەوانی تر تەواو بێتن و ئامادە بکرێتن. گــاش نیــوەڕۆی ئــەوڕۆژەش(ســکۆئیلر)بــە شــێوەیەکــی تایبــەتــی بــە ئــاژەلانــی ڕا گەیانــد کەوا(ناپلیۆن)هەرگیز دژی دروست کردنی(ئاشی بایێ)نەبووەبەلکو لە هەوەل ڕۆژەوە لایەنی دروست کردنی ئەو ئاشە بووە ، ئەو نەخشەیەی کە(سنەوبال) لــە ژوورەکــە داکێشــا بــووە ، ئــەوە نــەخشــەی (نــاپلیۆن)بــوو لــە نــاو کــەل و گەلەکانەوە دزرا بووگوتی:داهێنانی (ئاشی بایێ)هــی خودی داگلیۆن بــوو ، ئــەوســا لــە(ســکۆئیلر)ئــەم گرســیارە کــرا و گوتیــان ئــەی بــۆچی(نــاپلیۆن)وا سەرسەختانە دژایەتی (ئاشی)بایێی دەکرد؟لەو کاتەدا(سکۆئیلر)چاوێکی لــە زیــرەکــی ئــەو ئــاژەلــە کــرد کــە ئــەو گرســیارەی کــرد و ئــەوســا لــە وەرام دا

گوتی:ئەمەش هەر لە بلیمەتی و زیرەکایەتی (ناپلیۆن) بوو ، تەنیا مەبەستی هاوڕێ(ناپلیۆن)لەوەدا بوو کە وا نیشان بداتن دژ بەو کارەیە تاوەکو لە شەڕو گێچەلی(سنەوبال)کە زۆر خەتەر ناك و بێ کەلك بوو ڕزگاری ببێ ، بەلام ئێستاکە کە خۆ تێ هەلقوتانی ئەو خەتەرناکەو بێ کەلکە لە نێوان دا نەماوە دەتواندرێت (ئاشی بایێ) ببێ بە کردەوە(سکۆئیلر)لە سەر ئەو قسانە ڕۆیی و گوتی:ئەمەش ئەو شتەیە کەوا پێی دەلێن تاکتیك ، لە کاتێك دا کلکی تەکان دەداو ورشەی دەهات و بەملا و ئەولا دادەهات و دەچوودووگاتی دەکردەوە و دەیگوت:بەلێ(تاکتیك) هاوڕێیان (تاکتیك) ئاژەلەکانیش بە تەواوی لە مانای ئەو قسەیە واتە(تاکتیك)نەدەگەیشتن و نەیان دەزانی مانای چیە ، لە کاتێك دا کە(سکۆئیلر)زۆر بە توندو تیژی دەئاخافت و سەگەکانیش لە گەل ئەو توندو تیژیەی ئەو دەستیان دەکردە مرە مڕ و هەڕەشە کردن ئیتر ئاژەلەکانیش بە ناچاری و بەبێ چەند و چوون گوتن ڕازی بوون و ڕەخنەی تریان نەگرت.

بەشی شەشەم

*

لە سەرەتای ئەو ساڵەدا ئاژەڵان هەروەك كۆیلەیەك كاریان دەكرد و ، لە گەل ئەوەش دا كە ڕازی بوون و دلنیاش بوون لە كارو بارەكانی خۆیانەوە ، لە هەول و تێكۆشانیان دا بە هیچ شێوەیەك خۆیان لە كار كردن نەدەشاردەوەو كەمتەرخەمیان نەدەكرد ، چونكە ئەوەیان زۆر بە باشی دەزانی كەوا كار كردن و هەول دانیان تەنیا بۆ خۆیان و نەوەكانی دوا ڕۆژیانەو نەك بۆ بۆ دەستەیەك مرۆڤی بە تەماع ودزو تەمەل.

لە سەرتاسەری وەرزی بە هارو هاوین دا لە هەر هەفتەیەك 60 سعات كاریان دەكرد و زۆریان ئارەق دەڕشت ، لە مانگی خەرمانانی ئەوساڵە دا(ناپلیۆن)بە ئاژەڵانی ڕاگەیاند كەلە كاتی گاشنیوەڕۆیانی ڕۆژانی یەكشەمووش دا دەبێ كار بكرێتن ، ئەلبەتە ئەم كارەش بە تۆبزی نیەو بە حەز لێ بوونە ئەوەی كە بیەوێ كار بكات و ئەوەی نەشیەوێ كەیفی خۆیەتی ، بەلام لە كاتی دیار نەبوونی ئاژەلێك لە سەر كاردا ئەوا ئالیكی ئەو ئاژەلە نیوەی لێ كەم دەكرێتەوە ، ئەم شێوە دەربڕینەش بوو بە هۆی گشت گوێ خستنی كارو باری مەزراوە ، بۆ وێنە خەرمان كوتان و هەلگرتن وەكو سالی پێشو بە ڕێوە نەدەچوو ، ئەو دوو پارچە زەویەی كە لەمەو پێش دەكران شكارتەو دەچێندران بە بەلگەی شۆوو وەرد نەكردنیان لەو ساڵە دا لە كاتی خۆی دا ئامادەی چاندن و تۆ كردنیان نەكرابوو ، واش پێشبینی دەكرا كەوا زستانی داهاتوو زستانێكی یەكجار سەخت و سارد و سڕی و پڕ لە بەفرو بوران بێتن ، (ئاشی بایێ)توشی بە گەلێ گیرو گرفتی چاوەڕوان نەكراو هاتبوو ، لە ناو كێلگەئ قەلای ئاژەلان دا گەچ پەیدا دەبوو ، هەندێ زیخ و چەمەنتۆی كۆنیش لە یەكێ لە حەوشەكانی تەویلەكەدا لە بەردەستان بوو ، بەلام بەردی پێویست دەبوایەلەت لەت كرباو بشكێندرابایە ، كە ئەمەش كارەێكی سەخت بوو بۆ ئاژەلەكانو بۆتەواوی ئاژەلان كارێكی وا ئاسان نەبوو ، بۆ ئەم كارەش پێویستیەكی زۆر بە

باریەو کوتکی ئاسنی سەنگین و هەندێ کەل و گەلی تر هەبوو ، تەواوی ئەو کەل و گەلانەش بۆ بەرد شکاندن پێویستی بە وەستان لە سەر دووپێیانەوە بوو ، کە ئەمەش لە توانای هیچ ئاژەلێکەوە نەبوو ، بەلام لە دوای چەند هەفتەیەك دا یەکێ لە ئاژەلەکان بیری لەوە کردەوە کە سود لە هێزی ڕاکێشانی گاسن وەرگرن کەوا گوریس و کندڕ و کەژی لە دەورەی بەردەکان وەرگێڕن و بە هێزی تەواوی ئاژەلان ڕاییکێشن و لە کاتی پێویستیش دا خودی بەرازەکانیش هاوکاری لەڕاکێشانی بەردە زلەکان دا بکەن و بەرەو هەورازیان ببەن و ئەوسا لەو بەرزاییەوە گاشە بەردە گەورەکان بەرەو خوار غلۆر بکەنەوە تاوەکو وردو خاش ببێتن و گیرو گرفتی بەردە شکاوەکان کە ئەوسا پارچە پارچە دەبێت و کێشانەوەیان بۆ شوێنی (ئاشی بایێ)ئاسان دەبێتن ، ئەو کارەیان زۆر سەرکەوتوانە ئەنجام دا ، ئەوسا ئەسپەکان بە داشقەکانیانەو ملیان لە بەردە کەرت کەت بووەکان دەناو بۆ دەیان کێشانەوە بۆشوێنەکەی (ئاشی بایێ) ، تەنانەت (بنیامین)و (مۆریل)ی بزنە سپیش عارەبانەیان لە خۆ دەبەستاو بەشدار بوونێکی کاریگەرانەیان لەو کارەدا دەکرد ، لە ئاخرو ئۆخری ئەوسالە دا هەندێ بەردی پێویست کۆ کرایەوەو لە ژێر چاوەدێری بەرازەکان دەست کرایە دروست کردنی دیواری(ئاشی بایێ)بەلام کارو بارەکان بە هێواشی بە ڕێوە دەچوون ، زۆربەی کاتەکانیان بەوە دەڕۆیی کە دەیان ویست بەردێك بۆ سەرەوە ڕابکێشن وتا بۆ شکان لەوسەرەوە غلۆری بکەنەوە ، گەلێ جارانیش کە بەردێکیان دەبردە سەرەوەو تلیان دەکردەوە لە دوای ئەو هەموو ماندوو بوونە یان بەردەکە نەدەشکاو ڕەنج بە خەسار دەبوون ، ، هیچ کارو بارێك بەبێ (باکسەر)نەدەکراو بەڕێوزە نەدەچوو ، چونکە هێزو توانای لە ڕادەبەدەری(باکسەر)بەرابەر هێزو توانای تەواوی ئاژەلەکانەوە بوو ، لە کاتێك دا کە دا کە بەردێك کندرەکانی لێ دادەکەلاو بەرەو خزین دەڕۆیی ئەوا ئاژەلەکان قیژەیان لێ لێ هەل دەستاو هاواریان دەچووە ئاسمانەوە ، ئەوساکە هەر (باکسەر)بوو کە خۆی دەکردەپارسەنگ و بەردەکەی ڕا دەگرت و لە جێی خۆی دەچەقی ولێ نەدەگەڕا کە بە هیچ کلۆجێك بەردەکە بخزێتن بەرەو خوار ، قوربانی دان و گیانی هەست کردن بە لێپرسینەوەی ئەو هەموو هەول و ڕەنج و ماندووبوونەی(باکسەر)لە بڕینی ئەو هەورازە سەختە ببوە جێگەی سەرسوڕمانەوەو هۆی زیاتر خۆشەویستی و باس کردن و پیا هەلگوتنی ئەو لە ناو دلی ئاژەلانەوە ، (کلۆر)هەمیشە بە باکسەری دەگوت:ئەوەندە خۆت ماندوو مەکەوخۆت ئەوندە ئەزیەت مەدە چەنکە دوایی توش دەبی و ئازارت زۆر دەبێ ، بەلام(باکسەر)گوێی بەو قسانە نەدەداو هەمیشە دەیگوت:من زیاتر کار دەکەم و هەقیش هردەم بە(ناپلیۆن)ە ، ئەم

دوو دروشمەی کە لە مێژ بوو هەلی گرتبوون و هەمیشە دووبارەی دەکردەوەو وای دەزانی کە دەربڕینی ئەو دوو دروشمە وەرامی هەموو گیرو گرفتێکە.

(باکسەر)لە گەل (جووجە کەلەشێر)یش دا وا پێك هاتبوون کە بڕیاروابوو لە هەموو بەیانان دا لە جیاتی نیو سەعات سێ چارەگە سعات وا بکتن کە زووتر لە خەو هەلبستێ تاوەك و (باکسەر) زووتر لە هەموان بچێتە سەر کار کردنەوە(باکسەر)لە گەل ئەوەش دا کە هەلێکی بۆ هەلکەوتبایە بە تەنیایی دەچووە لای تەپۆلکەکەوە و بەردە کەرت کەرت بووەکانی کۆ دەکردەوەو بە داشقەکەوە دەیکێشایەوە شوێنی کار کردنەوە ، بە هەناسە سواریەوەو سمە پان و گەورەکانی لە زەوی گیر دەکرد وبە هەموو هێزو توانایەکی خۆی بە کار دەهێنا ، کە لە ئارەقە ڕەش و شین هەل دەگەڕاو خۆی زۆر ماندو دەکرد تاوەکو بەردەکانی بە داشقەکەوە سەردەخست ، (باکسەر) بەوپەڕی دلسۆزیەوە کاری دەکرد ، هەرکێ کە (باکسەر)ی بەو شێوەیە دەدیت سەری سوڕ لە هێزو توانای ئەودا دەماو زۆریان پێ هەل دەگووت و ستایشیان دەکرد.

بە درێژایی هاوینی ئەوسالە لە گەل ئەوەش دا کەوا کار کردنی ئاژەلەکان زۆر سەخت و تا بلێی ناخۆش بوو و بە باشی بەڕێوە دەچوو ، ئەگەر چی لە زەمانی (جۆنز)دا ئالیکیان پتر نەبوو بەلام کەمتریشیان بەش نەبوو ، تەواوی ئاژەلەکان بە شتێکی باشیان دەزانی کەوا ئەوان ناچار نین کە بۆ چەند مرۆڤێکی دەست بلاوو مشەخۆر کار ناکەن و ڕەنجی شانی خۆیان بەوان نادەن ، کە ئەمە شتێکی زۆر گرنگ بوو ، کە زۆربەی کەم و کوڕی و نالەباریەکانی ئاژەلانی دا دەپۆشی ، لە زۆر کارو بارەکان دا چاکتر لە مرۆڤەکان کارەکانیان بە ڕێوە دەچوو و ئیشیشیان کەمتر دەبۆوە ، بۆ نمونە هەلکەندنی گیاو گۆل ئەوەندە بە باشی بەڕێوە دەچوو کە هەرگیز مرۆ وایان بۆ نەدەکراو ئاوا فیری نەبووبوون ، هیچ ئاژەلێك دزی نەدەکرد ، پێویستیان بە دانانی تخوب و دیوارکێشان و جیاکردنەوەی پاوان و لەوەڕگاکان و زەوی زارەوە نەبوو ، هەربۆیەش بوو پاراستن و وریا بوون لە هەندێ شت دا هیچ پێویستیەکی نەبوو.

لە گەل بە سەر چوننی وەرزی هاوینی ئەو سالە دا هەندێ کەم و کوڕی چاوەڕوان نەکراو دەرکەوتن ، کە بۆ ئاژەلان چارە سەر کردنی ئەو گیرو گرفتانە سەخت بوو ، نەیان دەزانی کە بە چ شێوەیە چارەی بۆ بدۆزنەوە ، ڕۆژێ لە ڕۆژانی یەکشەموو دا(ناپلیۆن)ئاگاداری کردن کە بیر و بۆچوون و سیاسەتێکی تازە و نوێ لە ئارا دایەو ڕەچاو کراوەو بڕیاری لە سەر دراوە ، ئەویش ئەوەیە کە لە مەو دوائێمە واتە(قەلای ئاژەلان)لە گەل دراوسێکانمان دا پەیوەندی دەبەستین ئەمەش بۆ ئال و گۆڕی کارو بارو

پێویستیەکانمانە ، ئەمەش نەك لە پێناوی بازرگانی کردن دا بەلکو بۆ وەدەست هێنانی ئامێرەکانی پێویستی قەلای ئاژەلان(ناپلیۆن)گوتی (ئاشی بایێ)پێویستە و دەبێت لە پێش هەموو شتێکەوەبێت و کاری بۆ بکرێتن ، ئێستا کە هەندێ گەنم و جۆ و وێنجە لە بەردەستانە ئەوانە دەفرۆشین ، ئەگەر پێویستی ترمان بە پارەو پولی زیاتر هەبێت ئەوا بە هێلکە فرشتن تەواوی دەکەین کە هێلکە هەمیشە ڕەواجی هەیە ، دەیبێت بۆ ئەو مەبەستە تەواوی(مامرەکان) زیاتر خۆیان ماندوو بکەن و تێ بکۆشن بۆ تەواو کردنی(ئاشی بایێ)و بە هیچ شێوەیەك کەم تەرخەمی نەکەن ، ئاژەلەکان لە دوای قسەکانی(ناپلیۆن)بە شێوەیەکی نهێنی نارەزایی خۆیان لەو بارەوە دەر بڕی و بیریان لەوە دەکردەوە و دەیانگوت مەگەر پەیوەندی کردن لە گەل مرۆڤ و مامەلەی پارەو ئال و وێری کردن لە گەل مرۆڤ و بازرگانی کردن و پارە بە کار هێنان لە یەکەم کۆبوونەوەی سەرکەوتن قەدەغە نەکرابوو؟تەواوی ئاژەلان ئەو بڕیارانەیان لە یاد مابوو و بیریان لێ دەکردەوە کە شتێکیان لەو بڕیارەوە دێتەوە یاد ، پاشان هەرچوار بەرازەکەی کە لە نەکردنی کۆبوونەوەی ڕاوێژکارییەکەی شەموان ڕەخنەیان لە(ناپلیۆن) گرتبوو ، ئەمجارەش بە هاویشتنی ئەو هەنگاوانە ڕەخنەیان گرتەوەو نارەزایی خۆیان دەربڕی ، بەلام ئیسان بە هەڕەشەو گوڕەشەی سەگەکان و مڕەمڕیان و چاو لێ سورکردنەویان لە وان قڕو قەگیان گێ دەکردن و زەندەقیان دەبردن و دەمکوتیان دەکرنەوە ، دیسان هەروەك ئاسایی خۆیان بە باعەباعەوە دەستیان کرد بە خویندنەوەی دروشمی (چوارگاباشە و دووگاخراگە) کە کەمی نائارامی ئاژەلەکانیان لەو کاتەدا کەمتر دەکردەوە ، پاشان (ناپلیۆن) بۆ نیشانەی بێدەنگی ۆ کگ کردنی ئاژەلەکان قاچی پێشەۆەی خۆی بەرز کردەوەو پاشانیش گوتی:هەموو شتێك ڕوو بەڕا کرایەو جێ بەجێ بووە ئیتر گێویست بەوە ناکاتن کە ئاژەلەکان لە گەل مرۆڤەکان دا پەیوەندی ببەستن ، کە ئەمەش بە شێوەیەکی ڕاست و دروست ویست و داخوازی هیچ یەکێك نیە ، هەر بۆیەشە کە تەواوی ئەو کارو بارانە هەمووی دەخاتە ئەستۆی خۆی(ویمپەر)ناوێك کە ڕاوێژکاری ماف گەروەریەو لە دانیشتوانی مەزرای(ویلنگدن)ە بۆ پەیوەندی نێوان (قەلای ئاژەلان)و دەرەوە قەبوول کراوەکە لە ڕۆژانی یەکشەموان دا سەر لە بەیانی بۆ وەرگرتنی بڕیارە پێویستەکان بۆ(قەلای ئاژەلان)دێتن ، ئیتر(ناپلیۆن)هەروەك هەمیشە بە هاواری بزێ(قەلای ئاژەلانی ئینگلستان)کۆتایی بەو کۆبوونەوەیە هێناو ئاژەلەکانیش لە دوای چڕاندنی سرودەکە ئیتر بلاوەیان لێ کرد.

گاش ئەوەی کە (سکۆئیلر)گەشتێکی لە دەورەی(قەلای ئاژەلان)کردو ئاژەلانی دلنیا کردەوە لەوەی کە تا ئێستا هیچ بڕیارێك دەرباەی مامەلە کردن و ئالوگۆڕی و پارە بە کار هێنان نەدراوەو تەنانەت باسیشی لێوە نەکراوە ، ئەمە تەنیا خەیالێکە و فڕی بە سەر ڕاستیەوە نیە ، ئەوەش یەکێکە لە درۆکانی (سنەوبال)بەلام ئاژەلەکان ئەمەیان باوەڕ نەکردو هێشتان گومانیان لەوەدا ما بوو کە لەوبارەوە شتێك لە ئارا داهەیە ، بەلام(سکۆئیلر)زۆر زیرەکانە لەوانی دەپرسی و دیگوت:هاوڕێیان ئایا لەوە دلنیان کە کە ئێوە خەونتان نەدیوە؟ جا لەبەر ئەوەی کە هیچ بەلگەو مەدرەکێك بە دەستەوە نەبوو بۆیەکە ئاژەلەکان کەمێ باوەڕیان بە قسەی (سکۆئیلر) هات کەوا بە هەلە داچووینە.

هەموو ڕۆژانی دووشەموان(ویمپەر)ی ناو براو بە پێی بڕیاری پێشوو دەهاتە ناو (قەلای ئاژەلان)ەوە ، ناوبراو کابرایەکی خریلەو کەمێ بە خۆوە بوو بوو ، ڕاوێژکەرو مافگەروەرێکی زیرەوك زۆر وریا بوو ، لە پێشەوەی هەموو کەسێکەوە بیری لەوەکردبۆوە کە (قەلای ئاژەلان)پێویستی بە پەیوەندی کردن هەیەو ئەو کارەش سودێکی سەرنج ڕاکێشەری دەبێتن ، ئاژەلەکان لەوە زۆر نگەران بوو بوون کە(ویمپەر)هات و چۆی(قەلای ئاژەلان دەکاتن)تا ئەوەندەی کە توانایان هەبوو خۆیان لەوە دوور دەکردەوە و خێسەیان لەو دەکرد ، بەلام ئاژەلەکان کە ئەوەیان دەدیت(ناپلیۆن)ی چوارپا فەرمان بە(ویمپەر)ی دوو پا دەداتن ، ئەم کارە بەو شێوەیە غرووری ئاژەلەکانی دەجولاندەوە ، تا ڕادەیەك نگەرانیەکانیان کەمتر دەبۆوە ، پەیوەندی ئاژەلان و مرۆڤ وەك جاران نەبوو ، بەلام نەفرەت و قینی مرۆڤ بەرامبەر قەلای ئاژەلان هەروەك جاران بوو ، مرۆڤ باوەڕی بەوە هەبوو کە زوو یادرەنگ (قەلای ئاژەلان) بە شکەست و لە ناوچوون ڕوو بەڕوو دەبێتەوە ، دەریارەی(ئاشی بایێ)دەیان گوت کە بەهیچ ناپات و ئاژەلان لەوە سەرکەوتوو نابن ، مرۆڤەکان کە لە مەیخانەوە کۆ دەبوونەوە باس و خواسی(ئاشی بایێ)یان دەکرد و باوەڕیان وابووکە ئەم کارە بە هیچ شێوەیەك سەر ناپرێتن و تێك دەچیتن ، وە ئەگەر تێکیش نەچێت ناتوانن وەك گێویست سودی لێ وەربگرن ، مرۆڤەکان هەرچەندە بە گێچەوانەی مەیلی خۆیان باوەڕیان بەوە هێنا بوو کە ئاژەلەکان توانایان هەیە کە کار بکەن و کاروباری خۆیان بە ڕێوە بەرن ، یەکێك لە دیاردەکانی ئەو بۆ چونەیان ئەوە بوو کە ناوی کێلگەی(مانر)یان بە (قەلای ئاژەلان)ناو دەبردو (جونز)ی خاوەن کێلگەی (مانر)هیچ باوەڕێکی بە گەڕانەوەی کێلگەکەی خۆیەوە نەمابوو(جۆنز)بیری لە بەشێکی تر و شتێکی تر دەکردەوە ، بەلام هیچ کەسێك پیشتیوانی و لایەنگری لێوە نەدەکرد.

جگە لە(ویمپەر)لە نێوان قەلای ئاژەلان و دەرەوە دا هیچ کەسێکی تر پەیوەندی لە گەل(قەلای ئاژەلان)ەوە نەدەکرد ، بەلام ئەو پرو پاگەندەیە زۆرباو بوو کە گوایە(ناپلیۆن) بڕیاری ئەوەی داوە کە لە گەل (پیلکینگتن)ی خاوەنی کێلگەی(فاکسۆد)و خاوەنی کێلگەی (پینجفێلد)پەیمانی مامەلە کردن ببەستێتن ، ئەم مامەلە کردنەش لە هیچ کاتێك دا بەیەکەوە لە گەل خاوەنی ئەو کێلگا بە یکەوە نەدەکران ، هەرسێ لا پێکەوە یەکتریان نەدەدی و ئاگایان لە یەکتر نەبوو لەو بارەوە.

لەو سەردەم و کاتانەش دابوو کەلە ناکاو دا بەرازەکان جێگەی خۆیان گواستەوە ناو خانوویێکی مەزراکەوە و ئەوێندەرێیان کرد بەبنکەی خۆیان و لەوێ وە نیشتەجێ بوون ، دیسان داوەرەکان ئەوەیان وەبیر هاتەوە کە لە هەوەل جار بڕیارێك لەو بارەوە درابوو کە ڕونیشتن و ژیان لە ناو خانوودا بۆ ئاژەلان قەدەغەیە ، بەلام دیسان(سکۆئیلر) باوەڕی بە ئاژەلەکانەوە هێنا کە بەڕاستی بەو شێوەیە نەبووە کە ئەوان واتە ئاژەلەکان بیری لێ دەکەنەوە(سکۆئیلر)گوتی:بەرازەکان مێشکی بیرکردنەوەی (قەلای ئاژەلان)ن بۆ ئەوەش گێویستیان بە شوێن و جێگەیەکی ئارام و چۆل هەیە کە ئەوان واتە بەرازەکان بتوانن بە تەواوی بە شێوەیەکی باش و لە بار بیر بکەنەوەو بڕیاری سەرکەوتوانە بدەن ، لە گەل ئەوەش دا خۆ سەرکردەو پێشەوا ئەو مافەی هەیە کەوا شوێنێکی باشی هەبێتن ، لەو دوا دواییانە دا(سکۆئیلر)ناوی(ناپلیۆن)ی هەر بە پێشەوا ناو دەبرد ، ئەو گوتی:خۆ نابێت کە پێشەوا لە شوێنی بەرازان نیشتەجێ بێتن و دەبیت کە شوێنێکی تایبەتی هەبێتن ، لە گەل تەواو بوونی قسەکانی (سکۆئیلر)هەندێ لە ئاژەلەکان بە بیستنی ئەو هەوالانەی کەوا بەرازەکان نە تەنها چێشتخانەکەیان کردۆتە شوێنی خواردن و هەلس و کەوتی خۆیان و لەوێ خواردن بۆ خۆیان ئامادە دەکەن بەلکو ئێستا لە سەر تەختیش دەخەون و ئەمانە هەمووی ببوە هۆی نارازی بوون و دلتەنگی و نگەرانی ئاژەلان(باکسەر)هەمیشەو وەك جاران بە گوتنی دروشی هەمیشە هەق بە(ناپلیۆن)ە ئەو باس و خواسانەی دەبڕیەوە ، بەلام(کلۆر)بیری لەوە دەکردەوە کە ئایا ئەو بڕیارە هەیە کەوا نابێتن ئاژەلان لە سەر تەخت بخەون یاخێر؟بۆیەکەلەوێ هەستاو چوو بۆ لای هەفت فەرمانەکەی کە هەلواسرا بوون و دوای هەول دانێکی زۆر نەیتوانی کە فەرمانەکان بخوێنێتەوە ئەو گرسیاەی خۆی وەرام بداتەوەو حەلی بکاتن ، چونکە (کلۆر)تەنیا هەندێ گیتی جیا جیای کەمێ لە یەك دەکردەوە و سەری بە تەواوی لە خوێندنەوە دەر نەدەچوو ، تا بە(مۆریل)ی بزنە سگی گوت:وەر بەندەکانم بە تەواوی بۆ بخوێنەوەو بزانە بەندی چوارەم لەو فەرمانانەو

بڕیارانەدا چی ئێژێ؟(مۆریل)یش بەندی چوارەمی بۆ خوێندەوەکە ئەوهالە نوسرابوو(نابێت ئاژەلان بە چەرچەف لە سەر تەختی خەودا بخەون)سەیر ئەوە بوو کە(کلۆر)نەدەهاتەوە یادی و باوەڕیشی نەدەکرد کە ئەو بەندە ئاوا نوسرابووبێتن و وشەی چەرچەفی تیا نوسرابێتن ، بەلام لە بەر ئەوەی کە ئەم وشەیەی تیادا بوو لە سەر دیوارەکە هەلواسرا بوو دەبێت ئەوە وا بوو بێت و دیارە کە ئەمە ڕاستە.

لەو کاتەدا (سکۆئیلر)بە خۆی و هەر سێ سەگەگەروەردە کراوەکانەوە بەوێ دا تێ دەگەڕین و گوتی:هاوڕێیان ، زانیوتانە کە ئێمەی بەرازەکان لە سەر تەخت دا دەخەوین؟ ئەی بۆ لە سەر تەخت نەخەوین؟ ئەوەشتان بە خەیال دانێتن کە هیچ یاساییێك هەبێتن بڕیاری لە سەر تەخت نەخەوتنی تیادا بێت و حەڕامی کردبێتن ، خەوتن لە سەر تەخت بە شێوەیەکی سادە شوێنێکە کە لەسەری دەخەون ، خۆ کای تەویلەش هەر جۆرێکە لە تەخت و ئاژەلانیش لە سەری دەخەون ، یاسا تەنیا خەوتنی لەسەر تەخت بە چەرچەفی تەنك قەدەغە کردووە ، ئێمە تەواوی چەرچەفە تەنکەکانمان فڕێ داوەو وەلامان ناوە و بە گەتوو لە سەر تەختەکان دەڕازین ، تەخت بە تەواوی ئارامەو بۆ نوستن باشە بەلام نەك بەو ئەندازەوە کە ئێمە ئەوەندە بیری لێ بکەینەوە ، چونکە بەڕاستی ئێمە گێویستیمان بە شوێنی لە بار ترو ئارامتریش هەیە ، هاوڕێیان:شتێکی ڕوون و ئاشکرایە کە ئێوە لەو گایەنین کەبتانەوێ ڕێگەی ئاسایش و ئارامی و حەسانەوەمان لێ بگرن و گێتان خۆش بێت کە ئیمە نا ئارام بین ، چونکەهیچ کەسێك لە ناو ئێوە دا نیە کە بیەوێت ئێمە هەمیشە ماندوو بین و نەتوانین کە کارو بارەکان بە ڕێوە ببەین ، خۆ ئەمەش شتێکی ڕوون و دیارە کە هیچ یەکێك لە ئێوە داخوازی گەڕانەوەی(جونز)ی بۆ(قەلای ئاژەلان)ەوە هەبێتن ، لە دوای قسەکانی(سکۆئیلر) ئاژەلەکان بەرازەکانیان دلنیا کردەوە کە لە مەو دوا لەو بارەوە واتە باس و خواس لە سەر تەخت نوستن نەکەن ، لە دوای ئەوەش ڕا گەیەندرا کە بەرازەکان لە مەو دوا سەعاتێك درانگتر لە ئاژەلەکان لە خەو هەل دەستن و کەسێکیش ڕەخنەی لەوە نەگرت و هەموویان بێ دەنگ بوون .

لە وەرزی گایزی ئەو سالە دا تەواوی ئاژەلەکان زۆر ماندوو بووبوون ، لەگەل ئەوش دا تا بلێی دلخۆش و شادان بوون ، سالێکی سەخت و گڕ لە ناخۆشی و ماندوو بونێکی زۆریان بردە سەرلە دوای فرۆشتنی وێنجە و دانەوێلەو بەروبوومی تریان ، ئالێك و ئازۆقەی ئەو سالەشیان چەندان زۆر نەبوو ، بەلام لەو باوەڕە بوون کە (ئاشی بایێ) هەموو کەم و کوڕیەکان گڕ دەکاتەوەو هەموو تەنگ و چەلەمەیەك لە ناو دەباتن ، لە دوای هەلگرتنی

خەرمانان و کۆ کردنەوەی کشت و کاریان ، هەوا وشك و برینگ و ئاسمان ڕوون بووبوو ، ئاژەڵەکان بیریان لەوە دەکردەوە کە دەرهێنانی بناغەی ئاشی بایێ و بلند کردنی تەنانەت یەك ڕێز دیواری ئەو ئاشە نرخی تەواوی ڕەنج و ئازارو کوێرەوەریەکانی ئەوانیانی هەیە ، ئەوەندە دەهێنێ کە بە هەموو هێزو توانایانەوە هەولی تەواو کردنی بدەن ، هەر بۆیەش بوو کە بۆ ئەو مەبەستە زۆریان ڕەنج و زەحمەت دەکێشاو خۆیان گڕ ماندوو دەکرد ، (باکسەر)شەوانەش دەچووە سەرکارو لە ژێر ڕۆناکی مانگەشەوان دا یەك دوو سەعات کاری دەکرد ، تەواوی دەوارەکانی تریش لە کاتی بەتالیان دا لە دەورو بەری ئاشی بایێ دەسوڕانەوەو کون و کەلەبەری دیوارەکەیان گڕ دەکردەوەو ڕێکیان دەخست ، ئەوان کە لەو کارە گرنگەی خۆیان دەڕوانی ئیتر سەریان لەو کارانەیان سوڕ دەماو دلیان زۆر گێ شاد دەبوو ، تەنیا(بنیامین)ی کەرە دێزە لە دروست کردنی ئاشی بایێ هیچ دلخۆشیەکی نیشان نەدەدا بە شێوەیەکی گڕ لە سەیرو سەمەرەوە دەیگوت:کەران تەمەنێکی درێژیان هەیە.

مانگی سەرماوەز هات و باوو بووران و زریانێکی زۆر توندوتیژ و زستانێکی زۆر سەختی لە گەل خۆی دا هێنا ، بوو بەتەڕو توشیەکی یەکجار سەخت و ناخۆش ، ئەوەش بوو بە هۆی کار وەستان چونکە نە دەتواندرا کە چەمەنتۆ بە کار بێنن تا دیوارەکان گێ تەواو بکەن ، شەوێك لە ناکاو زریانێکی زۆر توند و بەهێز هات کە زۆربەی خانوەکانی (قەلای ئاژەلانی) هەلتەکاند و تەواوی جەمەلۆن و سەربانەکانی ئەو خانوانەی تێك شکاندو فڕێی دایە خوارەوە ، مریشکەکان زۆر بە گەشۆکاوی و بە قیڕە قیڕەوە لە خەودا ڕاگەڕین و وایان زانی کەوا ئەو دەنگەی کە گوێیان لێ بووە ئەوە دەنگی تفەنگەو لە دەرەوە ڕا هاویشترایە ، بەیانی کە ئاژەلەکان لە خەو هەستان و لە شوێنی خۆیان وەدەر کەوتن ، چاویان بەوە کەوت کە ئالاکەیان کەوتووەو درەختێکی زۆر گەورەی دار بەڕوو لە بن و بۆتکەوە دەرهاتووەوکە چاویشیان بە ئاشی بایێ کەوت زۆر بە نا ئومێدی لە ناخی دەروونیانەوە هاواریان کرد ئەها ئاشی باییێش وێران بووە و بە سەر یەکادا تەگیوە ، هەموویان بە تێکڕایی بەرەو شوێنی ئاشەکە ڕایان کرد و چوونە شوێنی ڕووداوەکە ، (ناپلیۆن)کە هەمیشە زۆر بە لەسەرخۆییەوە دەڕۆیشت ، بەلام ئەمجارە لە پێش تەواوی ئاژەلەکان بەڕا کردن بەرەو شوێنی (ئاشی بایێ) بۆی دەرچوو ، کە چاویان بە(ئاشی بایێ)کەوت دییان کە ئەو هەموو زەحمەت و ڕەنج و ئازارانەی کە لە مەوپێش کێشاویانە هەمووی بە فیڕۆ ڕۆیشتووە ، هەموو ئەو دیوارەی کە دروستیان کردبوو بەسەر یەکا دا تەگیوەو لە گەل خاك دا یەکسان بووە ، ئەو بەردانەی کە بەو هەموو کوێرەوەری و

ڕەنجەوە وردیان کردبوو و کێشابوویانەوە ئەو شوێنە هەمووی گەرت و بلاو بووەو با هەر بەردەی بەلایەکا فڕێ داوە ، تەواوی ئاژەلەکان کە چاویان بەو دیمەنە کەوت و(ئاشی بایێ) یان ئاوا دیت هەموویان لە داخ و حەسرەتان تاسابوون و تا بلێی مات و خەمبار بووبوون ، هەموویان لەو بەردە گەرش وبلاوەکانی کە لە کەلاوەکە دوور کەوتبونەوە مووڕ ببونەوە ، سەریان سوڕ مابوو(ناپلیۆن)یش لەو ناوەدا بە ورشە ورشی کلکیەوە دەهات و دەچوو ، جارو بارش زەوی بۆن دەکرد و بە بەلگەی زۆر بیر کردنەوە کلکی تەکان دەداو قیتی دەکردەوەو وای نیشان دەدا کەوا بە ئاکامێ گەیشتووەو لە گڕ وەستاو ڕووی کردە ئاژەلان و گوتی:هاوڕێیان دەزانن کە بەرگرسیاری هەمو ئەو خراگکاریانە کێیە؟ئایا ئەو دوژمنەی کە بە دزی و لە تاریکی شەودا هاتۆتە ئێرە (ئاشی بایێ)ی ئا بەو شێوە تێك و لێك داوە دەیناسن یاخێر؟ئەوە خودی(سنەوبال)ە و ئیتر دیسان هاواری کردەوەو بە دەنگێکی بەرزەوە گوتی(سنەوبال)ە (سنەوبال)کە ئەم کارەی ئەنجام داوەو ئەو خائینە هەربە یادی سەرنەکەوتن و تێك دانی تەواوی نەخشەکانی ئێمەوە بوو ، بۆ سەندنەوەی تۆلەی ئەو ڕەداوی دەرکردنە گڕ لە شەرمەزاریەکەی لە(قەلای ئاژەلان)ەوەدا سودی لە تاریکایی شەو وەرگرتووەو هاتووە و ئەو هەموو ڕەنج و زەحمەتەی کە ئێمە لە دوای سالێك دا کێشاوامانە ئاوا لێی بە فیڕۆ داوین بۆیەکە هەر ئێستا لەم شوێنەوە فەرمانی لە سێدارە دانی (سنەوبال)ی خائین دەدەین ودەلێم گاداشی گلەی دووەم و نیو کیلۆ سێوی زیاد بە هەر ئاژەلێکیش دەدەین کە دادگەروەری بە سەر ئەو خائینە واتە(سنەوبال)دا گیادە بکاتن و بە جەزای خۆی بگەیێنێ ، یەك کیلۆ سێویش گاداشی هەر ئاژەلێکە کە (سنەوبال)بە زیندووی بگرێتن و دەستگیری بکاتن ، تەواوی ئەم گەیپانەی(ناپلیۆن)تا بلێی کاری کردە سەر ئاژەلەکان کەوا(سنەوبال)تا ئەو ئەندازەیە پرو گووچ و نالەبارە ، تەواوی ئاژەلان بە تێکڕایی نا ئارام و دلتەنگ بوون ، هەموویان لەو یادەوە دابوون کەوا چۆن بتوانن لە کاتی گەڕانەوەی (سنەوبال)دابە سزای خۆی یان دەستگیری بکەن و تەسلیم بە دادوەری بکەن ، بۆ ئەو مەبەستەش بە تێکڕایی هاواریان دەکرد ، ئیتر لەو ناوە شوێن گای بەرازێکیان دۆزیەوە ، بە دوو شوێنەکەدا کەوتن(ناپلیۆن) شوێنی ئەو گایەی بۆن دەکرد و دەیگوت:ئەوە شوێن پێی(سنەوبالە)لەوانەیە لە لای کێلگەی (فاکسود)ەوەڕا هاتبێتن ، ئیتر وەدوای شوێن گاکەوە ڕۆیشتن تا لە کولانەیەکەوە چووبۆوە دەرەوەی قەلای ئاژەلان ، پاشان (ناپلیۆن) گوتی:ئیتر گێویست بە وەدوا کەوتن ناکاتن ، دەبێ هەولی ئەوە بدەین کە لەم ڕۆ ڕاوە دەست بە تازە کردنەوەو چاك کردنەوەی (ئاشی بایێ)بکەینەوە ، لەم زستانەدا تەواوی ئەو ڕۆژانەی کەوا

لەبارەو خۆشەو باو بووران و باران نیە ، بۆ کار کردن دەشێ دەبێتن هەولێکی باش بدەین ، تاوەکوو کارو بارەکانی (ئاشی بایێ)ڕوو بەڕا بکەینەوەو لەو بارەوە هەرگیز نەوەستین ، تاوەکو بەو خائینە بلێین:کە ئەو ئەوتوانایەی نیە کەوا بتوانێتن ئاوا بە ئاسانی کۆل بە ئێمە بداتن و کاری ئێمە لە ناو بەرێتن ، هاوڕێیان: دەبێت کە ئەوەتان لە یاد بێتن کە نەخشەکانی ئێمە هیچ گۆڕانکاریەکی تیا دا نیەو تیا نابێتن ، دەبێ ئەم کارەش لە کاتی خۆی دا سەرکەوتوانە تەواو بکرێتن ، هاوڕێیان بۆ پێشەوە بە رەو سەرکەوتن و هەر بژی (ئاشی بایێ)و هەر سەرکەوتوو و سەربەرزو کامەران بێتن (قەلای ئاژەلان).

بەشی حەوتەم

*

زستانێکی هەتا بلێی ساردو سڕو گڕ لە بەفرو بووران بوو ، شەختەو زریان و کڕێوە لەوگەڕی توندو تیژی دابوو ، مانگی بەفرانبار هەتا بلێی بە ئالۆزی و ناخۆشی و هەوای ساردو کڕێوەی دای هێنابوو ، هەموو ولساتەکان تا ئەو ڕادەیەی کە توانایان هەبوو لە هەول و کار و کۆشش دا نەوەستان ، بۆ دروست کردنەوەی (ئاشی بایێ)لە هیچ شتێك کەم تەرخەمیان نەدەکرد ، چونکە ئاژەلەکان لە ڕووداوەکانی دەرەوەی (قەلای ئاژەلان)بە تەواوی ئاگادار بوون ، ئەوەیان زۆر بە باشی دەزانی کە سەرنەکەوتنیان لەو کارەیان دەبێتە هۆی دلخۆشی نەیاران و گێ هەلکارانی دژ بە قەلای ئاژەلان و هەموو ئەوانەی کە حەز بە سەرکەوتنی قەلا ناکەن.

پرو پاگەندەی تەواوی مرۆڤان ئەوە بوو کە دەیانگوت هۆی ڕوخانی ئاشی بایێ تەنیا هۆی نەزانین وشارەزایی لە کارو بارەکان دا ، هەروەها باریك دروست کردنی دیواری (ئاشی بایێ)بووەتە هۆی ڕوخانی ئەو دیوارە نەك (سنەوبال) هەرچەندە ئاژەلەکان ئەو پروپاگەندانەیان باوەڕ نەدەکرد بەلام ئەمجارە بڕیاریان دا کە دیوارەکەی(ئاشی بایێ) بە بناغەیەکی لە بارترو باشتر دابنێن و دیوارێکی ئەستوترو قایم تریش لە جاری یەکەم بە گانتایی هەژدە ئینج دروست بکەن ، ئەمەش شتێکی دیارەو ڕوونە کە دەبێتن خۆیان زیاتر ماندوو بکەن و زیاتر کاربکەن ، مانەوەی بەردو کەل و گەلەکانی کار کردن لە ژێر بەفر دا ببوە هۆی ئەوەی کە کارو بارەکانیشیان بە ڕێوە نەچێتن و بۆ ماوەیەکی زۆر لە کارکردن بووەستن ، لە هەرکاتێکێش دا کە هەورو هێر نەدەما و خۆرەتاو وەدەر دەکەوت و ساردو سڕی کەمێ دەشکا ئەوا خۆیان لێ هەل دەکرد و دەست بە کار دەبوونەوەو کارو بارەکانیان بەرەو پێشەوە دەبرد ، ، هەرچەندە کەوا شۆل کردنیان گڕ لە زەحمەت بوو ، ئەو هیواو ئاواتەی جارانیشیان کەمتر ببوەوە ، سەرما کاری تێ دەکرن ، برسیەتیش تەنگی گێ هەل دەچنین ، تەنیا (باکسەر)و(کلۆر)بوون کە هێشتان ورەیان بەر نەدابوو و خۆیان نەدابووە دەستی نا ئومێدی و ڕوخانەوە ، (سکۆئیلر)گەلێ قسەی گان و گۆڕو جۆراو جۆری بۆ ئاژەلان دەکردو دەربارەی کارو کۆشش و هەول دان زۆر دەدواو ئاژەلەکانی فرە هان دەدان و وەدەیگوت: هەول و خەبات و ماندوو بوونی

هەریەکە هەمیشە باسی لێوە دەکرێتن وهەرگیز لە یاد ناکرێتن ، هەمیشە زیاتری تیخ تیخەی ئەوانی دەدان بۆ کار کردن و دەیگوت: هەول و ماندوو بوون لە کار کردن هەمیشە جێگەی شانازیە بۆ هەر یەکێ کە خۆی ماندوتر بکاتن ، هەموو ئاژەلانیش لە هێزو تواناو دلسۆزی(باکسەر)بۆ کار کردن و هاواری هەمیشەیی و نەبڕاوەیی کە دەیگوت(من هەردەم زیات کار دەکەم) ئەوەش ببوە هۆی هان دان و زیاتر باوەڕ کردن بە قسەکانی(سکۆئیلر) و ئاژەلان بەوە گەرمتر دەبوونەوەو ورەیان بەرز دەبۆوە بۆ کار کردنیان.

لە مانگی سەرماوەزی ئەوسالە دا ئازۆقەو ئالیکی ئاژەلان کەمتر ببۆەوە ، دانەوێلەو خۆراك وەك جاران نەمابوو ، ئاگاداری ئەاژەلەکان کرایەوە کە لە جیاتی کەم بوونەوەی ئالیکی ئەوسالەدا هەر ئاژەلێك دانەیەك گەتاتەی زیاتری گێ دەدرێتن ، گاش ئەوەی کە سەیری گەتاتە عەمبار کراوەکانیشیان کرد بینیان کەوا بە هۆی چاك ئاگا لێ نەبوون و خزمەت نەکرن لە کاتی عەمبار کردن دا زۆربەی ڕزیوەو ڕەش هەلگەڕاوەو کەڕەکیفەی هەلێناوە ، جگە لە هەندێ گەتاتە کەبە کەمی مابوونەوە ، ئەوەی کە هەش بوو هەمووی نەرم بوو بوونەوە و ڕەنگیان هەلبزڕکاو کەڕەکیفەیان هەلێنابوو ، ئەوە کە کەمێ بە کار دەهات ئەوانیش بەرەو خراگ بوون دەچوون ، ولساتەکان هەندێ ڕۆژان لە بەیانی تا ئێوارە هیچیان نەدەبوو کە بێخۆن ، تەنیا هەندێ وێنجەو چەوەندەرو کەمێ گیاو گۆل مابوو ئەویش لە (قەلای ئاژەلان)دابەرەو نەبوونی و بڕان و گرانی قات وقڕی دەچوو.

شاردنەوەی تەواوی ئەو دەنگ و باسانەی (قەلای ئاژەلان)گێویستی سەر شان و فەرمانێکی ژیان بوو ، خەراگ بوونی ئاشی بایێ تەواوی مرۆڤەکانی بێ گەروا تر و دلخۆشتر کردبوو ، گەلێ درۆی زل و تازەیان بۆ ئاژەلان هەلبەستابوو ، پروپاگەندەی زۆریان دژی(قەلای ئاژەلان)بلاو دەکردەوە ، هەموو درۆ و دەلەسەکانی مرۆڤ بەرامبەر(قەلای ئاژەلان)گەرەی سەندبوو ، تازە بلاویان کردبۆوە کەوا هەموو دەوارەکان بە هۆی گرانی و قات و قڕی وا خەریکن لە برسان مندالانی یەکتری دەخۆن و بەربوونەتە گیانی یەکتری و هەمیشە شەڕ و شۆڕیانە.

(ناپلیۆن)زۆر بە چاکی سەرەنجامەکان و نالەباری و کەم بوونەوەی ئازۆقەی هەست گێ کردبوو ، بۆیەکە بڕیاری دا کە لە(ویمپەر)ی مرۆڤەوە سودوەرگرێتن ، ئەو هەموو پرو گاگاندانەی کە دژ بە قەلای ئاژەلان دەکرێتن و بلاو بووەتەوە هەولی لە ناو بردنیان بداتن ، هەتا ئەو کاتە پەیوەندی لە گەل (ویمپەر)دا هەفتەی جارێك بوو ، لەو سەردەمانەدا چەند ئاژەلێك کە زۆربەیان مەڕ بوون هەلبژاردران کە بە شێوەیەکی ڕێکەوتووانە بە

(ویمپەر)ی مرۆڤ ڕا بگەیێنن کە ئالیکی ئاژەلان لە (قەلای ئاژەلان)دا زیاد بووە ، هەر لەو کاتەشەوە(ناپلیۆن)فەرمانی دا کە تەواوی جەوالەکانی نێوە خالی هەموو گڕ بکەن لە زیخ و بەردو سەرەکەش واتە زیخ و چەوەکان بە ئالیك دابگۆشن تا لێواری سەرەوەی جەوالەکان ئازۆقەی لە سەر بکەن و بنەوەشیان گرلە زیخ و چەو بێتن و کەمێکی سەرەوە بە ئالیك دا بگۆشرێتن و وا دیار بێتن کەئەو جەوالانە هەمووی گڕە لە دانەوێلە ، بەو شێوەیە لە عەمبارەکان بە ڕێز بە سەروارایی دایان بنێن ، ئەوکارەیان ئەنجام دا ، لە هەلێکی باشیش دا(ویمپەر)یان برد بۆ بینینی عەمبارەکانی ئازۆقە ، بەم شێوەیە(ویمپەر)ی مرۆڤ خافل کرا تەواوی جەوالەکان بن زیخ و چەوو سەر ئازۆقەکان بە (ویمپەر) نیشان دران (ویمپەر)یش لەو کارە بێ ئاگاو هەوالەکانی دەبردە دەرەوەو دەیگوت: کە ئاژەلان هیچ کەم و کوڕیەکی ئازۆقەیان نیەوعەمبارەکانیان تەژی ئازۆقەیەو دەها جەوال ئازۆقەیان داگرتووە.

لە کۆتایی مانگی بەفرانباران دا ئەوە سەلمێندرا کە پێویستە و دەبێتن هەولی گەیدا کردنی ئازۆقەلە دەرەوەی (قەلای ئاژەلان) بدرێتن(ناپلیۆن)یش لەو ڕۆژانە دا زۆر بە دەگمەن وەدەر دەکەوت ، هەردەم لە ناو خانووەکەی ناو کێلگەکەدا کە سەگەکان گاسەوانیان لێ دەکرد دەمایەوەو زۆر بە کەمی دەهاتە دەروە ، لەو کاتەی کە دەهاتە دەرەوەش ئەوا سەگەکان بە مڕە مڕەوە هەرچوار لایان گەمارۆ دداو گاسەوانیەکی زۆر بە توندیان لێ دەکردو هەرکێ لە (ناپلیۆن)نەزیك ببوایەوە ئەوا لێیان دەمڕانـد و پێی دەحەگین و چاویان لێ سور دەکردەوە ، لەو سەردەمانەدا(ناپلیۆن) لە کاتی هاتنە دەرەوەی دا تا بلێی بە قان و قوون بووبوو ، ئەو لەو کاتانە دا بەشداری کۆبوونەوەکانی ڕۆژانی شەمووشی نەدەکردولەوێ ئامادە نەدەبوو ، بە هۆی یەکێ لە ڕابەرە بەرازەکان فەرمان و ڕاسگاردەکانی خۆی ڕا دەگەیاند ، بۆ ئەو مەبەستەش هەمیشە(سکۆئیلر)ی نوێنەر بوو(ناپلیۆن) بۆ تەواوی فەرمانەکان(سکۆئیلر)ی دەنارد تا بڕیارو فەرمانەکان ڕا بگەیەنێتن.

(سکۆئیلر) لە کۆبوونەوەیەکی ڕۆژی شەموو دا ڕای گەیاند کە مریشکەکان بە هێلکە هاتوون ، بۆ ئەوەش دەبێتن هێلکەکان ئامادە بکەن بۆ وەرگرتن ، چونکە(ناپلیۆن)لە ڕێگەی (ویمپەر)ەوە پەیمانێکی بەستاوە کە دەبێ لە هەفتەیەك دا چوارسەد هێلکە ئامادە بکرێتن و نرخی هەر هێلکەیەکیش دانەوێلەو بژیوی ڕۆژانەی ئالیك و خۆراکی ئاژەلانی کێلگەیە ، تا هاوین دێتن و وەزعێکی باشتر و چاکتر وەدی دێتن وئەڕزاق مسۆگەر تر دەبێتن ، کاتێ کە مامرەکان ئەوەیان بیست کەوتنە ناڕازی بوون و قرتە قرت

کردنێکی زۆر سامناکەوە ، لەوە پێشەوە ئەوەیان بە گوێ کەوتبوو کە کارێکی ئەوهالە لە پێشەو لەوانەیە گێویست ببێتن ، بەلام گیادە کردنی ئا بەوشێوەیە باوەڕ نەدەکرا کە وەدی بێتن ، هەموو مریشکە کان خۆیان بۆ ئەوە ئامادە کرد کە لە بەهاری داهاتوودا کورك ببن و بەو شێوە دەست بە سەردا گرتنی هێلکەکانیان بە گوناهێکی گەورە دەزانی ، لە دوای ڕاگەڕاندنی (جۆنز)لە(قەلای ئاژەلان)ەوە ئەوە بۆ یەکەمجارە کە نیمچە شۆڕشێك بەرگا دەبێتن کەوا مامرەکان بە ڕابەرایەتی سێ مامری ئەسگانیایی بەرگێچی لە فەرمانەکانی(ناپلیۆن)دا دەکەن ، هەر بۆیەش لە شوێنی لێژ و سەرەو خوار دا مریشکەکان هێلکەیان دەکرد تا سودیان لێ وەرنەگیرێتن و هێلکەکانیان غلۆر ببنەوەو بشکێن و بە فیڕۆ بڕۆن(ناپلیۆن)یش دژ بەو کارە زۆر بێ بەزەییانە ئازۆقەی مامرەکانی بڕی و فەرمانی دەرکرد کە هەر ئاژەلێك یەك دانە دانەوێلە بدات بە مریشکان ئەوا سزای لە دار دانە ، سەگە گاسەوانەکانی(ناپلیۆن)یش خۆیان بۆ جێ بەجێ کرنی تەواوی فەرمانەکانی (ناپلیۆن) ئامادە کردبوو.

مریشکەکان توانیان کە بۆ ماوەی پینج ڕۆژان خۆیان ڕا بگرن ، بەلام لە دوای ئەو گێچ ڕۆژە ئیتر ورەیان بەرداو نەیان توانی گەرە بەو کارەیان بدەن و ناچار مان کە خۆیان بە دەستەوە بدەن ، هەموویان گەڕانەوە کۆلیتەکانیان هەریەکە لە شوێن ڕاوکەکەی جارنی هیلکەی دەکرد ، لەو ماوەیە دا نۆ دانە مامر بوونە قوربانی هاوڕێکانیان و لە ناو باغی مێوەدا نێژران ، وا بلاو کرایەوە کە ئەو مریشکانە بە هۆی نەخۆشی جیقنەسگیلکە مردوون(ویمپەر) شتێکی لەو بارەوە نەدەزانی و نەی بیستبوو ، لە کاتی دیاری کراو دا تەواوی هێلکەکانی ئامادە کراوی وەرگرت ، ئەو هەمیشە بە ئوتوموبێلەکەی بەققالی هەفتەی جارێك دەهاتە (قەلای ئاژەلان) و هێلکەی خۆی دەبرد.

لەو ماوەیەش دا هیچ هەوالێك لە (سنەوبال)ەوە نەبوو ، ئەوەش دەزاندرا کە لە یەکێك لە مەزراکانی دراوسێی(قەلای ئاژەلان)واتە مەزرای(گینجفیلد)یان(فاکس وود)دا(سنەوبال)بزرەو خۆی شاردۆتەوە.

پەیوەندیەکانی (ناپلیۆن)لە گەل جوتیارەکانی دراوسێکان لە جاران چاکتر بوو ، ئەو تەختە دارانەی کە ماوەی دەسال دەبوو لە عەمبارەکەدا مابوونەوە بە تەواوی کۆن بوو بوون و وشك هەلگەڕا بوون ، ئەوتەختەدارانە هەمووی لە دار بەڕوو بوون و تەختەداری زۆر باش و گڕ سودو لە بار بوون(ویمپەر) بۆ (ناپلیون)ی پێشنیاری کرد کە ئەو تەختە دارانە بفرۆشن و گوتی(گیلکینگتن)و (فریدریك)یش هەردوکیان کڕیاری ئەو تەختانەن(ناپلیۆن)یش لەو کارە دا دوو دل بوو کە ئەو تەختە دارانە بە

کامەیان بفرۆشێتن ، هەر کاتێك کە مامەلەی لە گەل (فریدریك)دا دەکرد وا بلاو دەکرایەوە کە (سنەوبال)لە مەزرای(فاکس وود) دایەو خۆی شاردۆتەوە ، کەمامەلەی لە گەل (پیلکینگتن)دا دەکرد دەیانگوت کە(سنەوبال)لە مەزرای(پینج فیلد) دایەو خۆی شاردۆتەوە.

لە سەرەتای وەرزی بەهاری ئەو سالەدا وا بلاو کرایەوە کە(سنەوبال)شەوانە بە دزی هاتوچۆی (قەلای ئاژەلان)دەکاتن و زۆر کاری پرو گوچ و گەمژەلانە ئەنجام دەداتن ، ئەم پروو پاگەندەیە تەواوی ئاژەلەکانی شێواندبوو ، وایان لێ هاتبوو خەولە چاویان نەدەکەوت ، وا دەزاندراکە(سنەوبال)لە تاریکی شەودا دێتە ناو (قەلای ئاژەلان)و دزی و جەردەیی دەکاتن و هاتووە مەنجەلی شیری وەرگێڕاوەو هیلکەکانی شکاندووەو دەغل و دانی دزیوەو چوزەلە دارو موتربەکانی دارە میوەکانی قرتاندووەو قەرسیل و شکارتەو هەرچی شیناوەردە هەمووی شێلاوە و ئیتر ئاتاری لە سەر گاتاری نەهێشتووەو زەرەرو زیانێکی یەکجار زۆری لە قەلای ئاژەلانەوە داوەو هەمو کارێکی خراگ کە پێش دەهات ئەوا وەگال (سنەوبال)یان دەدا ، ئەگەر شوشەی گەنجەرەیك دەشکا ، یاخود بەری جۆگەیەکی ئاو دەگیرا ئەوا ڕاستەو خۆ دەیانگوت ئەوە (سنەوبال)ە لە تاریکی شەوانە دا هاتووە ئەو کارانەی ئەنجام داوە ، هەرکاتێ کلیلی ئەنبارەکان ون دەبوو ئەوا تەواوی ئاژەلان لەو باوەڕە دابوون کەوا خودی(سنەوبال)ە هاتووە کلیلی ئەنبارەکانی دزیوەو لە ناو بیرێی هاویشتووە ، بەلێ لە هەمووی سەیر تر ئەوە بوو کاتێ کە کلیلی ژوورێك ون دەبوو و پاشان لە ژێر کیسەیەکی ئازۆقەدا دەندراو دەدۆزرایەوە ئیتر ئاژەلەکان هەر لەو باوەڕە دابوون کە سنەوبال دزیویەتی ، هەموو ولساتەکان بە تەواوی لەو باوەڕە دابوون کە(سنەوبال)لە تاریکی شەو دا بە دزیەوە دێتە ناو (قەلای ئاژەلان) و لە کاتی خەوی مانگاکان دا هەموویان دەدۆشێتن و شیرەکانیان دەخواو دەدزێتن ، وا گەتا بوو کە مشکە بیابانیەکانی خەرابکار لە زستان دابوونەتە هۆی ئازارو گیرو گرفت بۆ ئاژەلان و هەموویان دەستیان لە گەل(سنەوبال)دا تێکەلاو کردووەو خراگە کاری دەکەن ، لە لایەن (ناپلیۆن)ەوە ئەو بڕیارە درا کە بەرامبەر ئەو هەموو خراگکاریەی کە لە لایەن(سنەوبال)ەوە ئەنجام دەدرێتن و پێویستە چارەسەریەکی باش بدۆزرێتەوە وئەنجام بدرێتن ، لە کاتێك دا کە سەگەکانی(ناپلیۆن)دەورەیان لێ دابوو و تەواوی ئاژەلەکان بۆ ڕێز گرتن لە (ناپلیۆن) لە دواوە دەڕۆیشتن ، ئەوا زۆر بە وردی و دیققەتەوە هەموو کون و قوژبنێکی (قەلای ئاژەلان)یان زۆر بە چاکی دەگشکنی(ناپلیۆن)لە گەل هەر هەنگاوێکی داکە دەڕۆیشت سەرنج ڕاکێشەرانە زەوی بۆن دەکردو ئەمەش بۆ

ئەوەی بوو کەشوێنگای (سنەوبال)بدۆزتەوەو هەلبگرێتن ، تەواوی تەویلەو کۆلیتی مریشکان و ناو باخچەکان و هەموو گاوان و مێرگ و زەویەکاندا بە تەواوی گەڕان و(ناپلیۆن) لە هەموو ئەوشوێنانەدا شوێنگای سەنوبالی دەدۆزیەوەو لمۆزی بە خاك دا دەهێناو بە هەناسەیەکی ساردەوە گشوی هەلدەکێشاو بە دەنگێکی زۆر سامناك و گڕ لە ترسەوە دەیگوت:کەوا(سنەوبال) لێرە لەم شوێنانە بووەو شوێنی گاو بۆنی سنەوبال دەناسمەوە ، کە ناوی (سنەوبال) دەهات ئیتر سەگەکان دەستیان دەکر بە وەڕین و حەگەحەگەوە و کەلبە تیژو درێژەکانیان نیشان دەداو دەیان مڕاند ئەوەندە ترسناك بوون بە شێوەیەکەوە کە خوێنیان لە لەجەستە دا دەوەستاند ، ئاژەلەکانیش بە تەواوی ترسیان لێ نیشتبوو چونکە وایان بەرجەستە کردبوو کە (سنەوبال) بوونەوەرێکی نەبینراوەو هەموو ئاسمان و دەورو بەری ئەوانی گرتۆتەوەو بە هەموو شوەیەك هەڕەشەیان لێ دەکاتن.ئەو ڕۆژە شەو هات و(سکۆئیلر)تەواوی ئاژەلەکانی کۆ کردەوە ، لە کاتێك دا کەترس و سامێکی زۆرئاسمانی ئەو ناوەی داگرتبۆوە گوتی: شتێکی گرینگ هەیەکە شایانی باس کردنەو دەمەوێ گێتانی ڕا بگەیەنم ، بە مڕو مۆچیەکی زۆر و ڕوو گرژیەکی بێتامەوە گوتی:(سنەبال)بە تەواوی خۆی بە فریدریکی خاوەن مەزرای(پینج فیلدەوە)فرۆشتووەو نیازیشیان وایە کە هێرش بکەنە سەر (قەلای ئاژەلان)و واش بڕیاریانە کە لە کاتی هێرش هێنانیان(سنەوبال) ڕێ نیشاندەری(فریدریك)بێتن ، لە سەر قسەکانی خۆی ڕۆیی و گوتی:باس و خواسی لەوە گرینگتر هەیە ئەویش ئەوەیە کە ئێمە وامان بیر دەکردەوە کە بەلگەی هەلگەڕانەوەی(سنەوبال) لە خۆ بایی بوون و کورسی گەرستی خۆیەتی ، بەلام هاوڕێیان لەوە بە هەلە دا چووبووین ، ئەگەر هۆی سەرەکی هەلگەڕانەوەی (سنەوبال) نازانن ئەوا گێتان ڕا دەگەیەنم کە(سنەوبال) لە هەوەلجارەوە لە گەل(جۆنز)دا هاوپەیمان بوون ، بۆ ئەو مەبەستەش بەلگە نامەی زۆ هەیە کە لەوەوە بەجێماوەو لەم دوا دواییەدا دۆزراوەتەوە(سکۆئیلر)گوتی:بە باوەڕی من ئەم باس و خواسە گەلێك شت ڕوون دەکاتەوە ، مەگەر نایەتەوە یادتان کە لە جەنگی تەویلە دا (سنەوبال) چەندی هەول دا کە ئێمە واتە (قەلای ئاژەلان) لەو شەڕەدا سەرنەکەوین ، بەلام خۆشبەختانە لەو هەولە دا سەرنەکەوت و ئێمە بە سەر نەیاران دا زال بووین ، تەواوی ئاژەلەکان کاس و وڕ بوو بوون و سەریان لێ شێوا بوو ، ئەمە لەکارەساتی داستانی (ئاشی بابێ)گەلێ خراگتر بوو لە دوای چەند دەقیەقەیك لە قسەکانی(سکۆئیلر)حالی بوون و ئەوسا هاتنەوە سەرخۆ و بیریان لەوە کردەوە کەوا (سنەوبال) لە جەنگی تەویلە دا لە پێشەوەی هەموان چۆن هێرشی دەبرد و ئاژەلە گەرت و

بـلاوەکـانـی چـۆن کـۆ دەکـردەوەو چـۆن ورەی بـەرز دەکردنـەوەو هـانـی شـەڕ کردنی دژ بە دوژمنانەوەی دەداو تا ئەو کاتەی کە ساچمەکانی تفەنگەکەی جـۆنز گشـتی (سـنەوبـال)ی زامـدار کـرد ئـەو هـەر لـە گـەلامـار دان دژی لایەنگرانی جۆنز دابوو ، چۆن ئێستاکە ئەوە باوەڕ بکرێتن کە ئەو هەموو کـردەوانەیـەی(سـنەوبـال) لایـەنگرایـەتـی کـردن لـە(جـۆنز)ەوەیـە ، تا(باکسەر)گرسیاری خۆی نەکرد زۆری بەلاوە سەیر بوو(باکسەر)ڕوونیشت وهەردوو قاچەکانی پێشەوەی خۆی خستە ژێرەوەی خۆی و هەردو چاوەکانی نوقاندو بە هەولێکی زۆرەوە بیرو ڕاکانی خۆی ڕێك خست و گوتی:من ئەوە باوەڕ ناکەم کە ئەمە ڕاست بێتن ، چونکە من بە هەردو چاوانی خۆم ئەوەم بینی کەوا(سنەوبال) لە گەرمەی شەڕی تەویلە دا چەند ئازایانەو دلسۆزانە جـەنگـا ، مـەگـەر بـۆ ئـەو مـەبـەسـتەش گلـەی ئازایـەتـی لـەو شـەڕەمـان بە(سنەوبال)نەبەخشرا؟

(سکۆئیلر) لـە وەرام دا گـوتـی: هـاوڕێ ئێمـە بـە هـەلـە دا چووبـووین ، ئێستاکە ئەوەی کە من دەلێم لە بەلگە نامەکانی کە بە نهێنی دۆزراوەتەوە ئەوەمان بۆ ڕوون بووەتەوە کە (سنەوبال)خائین بووە ئەو ویستوویەتی کە ڕێگە لە ئێمە دا ون بکاتن ، (باکسەر) گوتی ئاخر (سنەوبال)لەو شەڕەدا بریندابوو ، هەموومان بە چاوی خۆمانەوە دیمان کە چۆن خوێن لە برینی جەستەی ئەودا دەهاتە خوارەوە(سکۆئیلر)هاواری کرد و گوتی: ئەمە بەشێك بوو لە نەخشەیان ، پوللەی (جۆنز) تەنیا برینێکی سوکی وەدی هێنا ، ئەگەر ئێوە خوێندەواریتان هەبوایە ئەوا هەموو بەلگە نامەکانی خیانەت کردنی (سنەوبال)م دەدانێ کە خۆتان بیان خوێننەوە ، گێتان بلێم نەخشەی ئەوان ئەوەبوو کە(سنەوبال) لە هەلێکی ناسك دا نیشانەی کشانەوە لە شەڕ بداتن و (قەلای ئاژەلان)تەسلیم بە دوژمنان بکاتەوە ، تا ڕادەیەکیش لەو نەخشەیەدا سەرکەوت ، مەگەر بە خۆتان نەدتان دیت کە (جۆنز)و یاوەرەکانی هاتنە ژوورەوەی (قەلای ئاژەلان)و(سنەوبال) بە چە شێوەیەکەوە و چۆن ڕای کرد و هەلات و هەندێ لە ئاژەلەکانیش وەدوای کەوتن؟(سکۆئیلر) لە کاتێك دا کەبە هەلبەزینەوە دەیگوت:دیارە ئەوشتانەتان لە بیر چوەتەوە کە هەمووتان حەگەسا بوون و وا دەزاندرا کەوا هەموو شتێك لە دەست چووە و (قەلای ئاژەلان) گیراوەتەوە؟ ئالەو کاتەدا کەهاوڕێ(ناپلیۆن) هاتە دەست و بە هاواری مردن بۆ مرۆڤ چۆن بەرەو پێشەوە شالاوی برد و بە ددانە تێژەکانیەوە چۆن قاچ و قولی(جۆنز)و هاوڕێکانی دەدایە بەر گەزەو قەمگارلێدان (سکۆئیلر) لە کاتێك دا بەولاو ئەملادا هەلدەبەزیەوەو بە دەنگێکی زیق و زۆر بلندو گڕ لە حەماسەتەوە دەیگوت:دیارە کە ئەوانەتان هەمووی لەیاد چووەتەوەو لە بیرتان نەماوە!.

(سکۆئیلر)کاتێ کە تەواوی شتەکانی بە شێوەیەکی زۆر گوخت و ڕوخت و لەبار وێنە کێشاو وای بۆ باس کردن کە ئاژەلەکان وایان هاتەبەرچاو کەوا هەموویان لەبیر ماوە ، خۆ لەو کاتەدا هاتەوە بەرچاویان کە(سنەوبال)لە جەنگی تەویلە دا ڕای کرد ، بەلام(باکسەر)هیچ باوەڕی بەوە نەدەکرد کە(سنەوبال)خیانەتی کردبێ ، و دەیگوت:من هەرگیز باوەڕ بەوە ناکەم کە (سنەوبال)لە هەوەلجارەوە خائین بوو بێتن و ئەو لە جەنگی (تەویلە)دا هاوڕێیەکی گەلێ ئازاو نەترس بوو ، ئەوەی کە لە دوایی دا کردوویەتی ئەوە شتێکی ترە.

(سکۆئیلر)هاواری کردو گوتی:هاوڕێیان ڕابەری ئێمە (ناپلیۆن)ە ئەوەی زۆر بە ڕاستی و دروستی ڕاگەیاندووە کە(سنەوبال) هەر لە زووەوە لە پێش ئەوەی کە بیر لە شۆڕش بکرێتەوەوشۆڕش بەخەیال دابێتن بەکرێ گیراوێکی(جۆنز)بووەو خائین بوو ، (باکسەر)گوتی:باشە کەواتە مەسەلەکە شتێکی ترە ، ئەلبەتە ئەگەر هاوڕێ(ناپلیۆن)ئەوە بلێت ئەوە زۆر ڕاستە.دیسانەکە(سکۆئیلر)بە دەنگێکی زەق و ڕەق و بلندەوە گوتی:ئێستاکە ڕاستی مەسەلەکان دەبینن ، ئەوسا خێسەیکی بە(باکسەر)کردو گوتی:ئاگاداری تەواوی ئاژەلان دەکەم و گێتان ڕادەگەیێنم کە بە تەواوی وریای خۆتان بن وچاوی خۆتان بە باشی بکەنەوە چونکە هەموو بەلگەکان وا دەردەکەون کە لە ناو ئێمەدا ئا لەم کاتەدا بەکرێگیراوانی (سنەوبال)هەن.لە گاش چوار ڕۆژان دا(ناپلیۆن) فەرمانی دا کە کەوا ئێوارە لە حەوشەکەدا کۆ ببنەوە ، ئەو ڕۆژە تەوای ئاژەلان ئامادەی ئەو کۆبوونەوەیە بوون و چاوەڕوانی هاتنی هاوڕێ (ناپلیۆن)یان دەکرد هەندەی گێ نەچوو کە (ناپلیۆن)زۆر بە ناز و قان و قونێکی زۆرەوە لە کاتێك دا هەردوو نیشانەکانی گلەی یەکەم و دووەمی ئاژەلیەتی بە خۆوە کردبوو و هەر نۆدانە سەگە درندەکانیشی ئەولاو ئەملایان گرتبوو بەرەو کۆبوونەوەکە هات وسەگەکان بە مرە مرو ددان گر کردنەوە و خیسە کردنیان لە ئاژەلەکان کە تەواوی ئاژەلان نیوە زەندەق چووبوون دەورو بەری (ناپلیۆن)نیان گەمارۆ دابوو ، ئاژەلەکانیش بە کش و ماتی هەریەکە لە جێگەی خۆی دا کە تەواوی گیانیان لە ترسان دەلەرزی و سەری خۆیان شۆڕ کردەوەو دەتگوت کە دەزانن فەرمانێکی سامناك و گڕ لە ترس دەدرێتن و بەبێ دەنگی لەوێ خۆیان کڕ کرد و بێ دەنگ بوون ، .

(ناپلیۆن) بە ڕوییکی تا بلێی تال و گرژەوە چاوێکی بە ئامادە بووەکان دا گێڕاو بە مچ و مۆڕیەکی زۆرەوە سەیری ئاژەلەانی دەکردو لە ناکاو مڕیەیکی ترسناکی لێوە هات و ئاوڕێکی لە سەگەلەکە دایەوەو پاشان سەگەلەکە خۆیان کوتایە ناو ئاژەلەکان و لە ناکاو گوێچکەی چواردانە

بەرازیان گرت و بە زیقە زیقەوەبە کاتێك دا کە بەرازەکان خوێنان لە گوێچکەکانیان دا دەردەگەڕی ڕایان کێشانە پێش (ناپلیۆن)ەوە سەگەل بە بۆنی خوێنی بەرازەکان هارتر بووبوون ، زۆر بە سەر سوڕمانیشەوە سێ سەگ تاویان دایە(باکسەر)و گەلاماری ئەویشیان دا ، بەلام (باکسەر)لەو کاتە دا کە زانی وا گەلاماری دەدەن و ئازایانە هاتە دەست و هەستایەوە بە سمە گەورە بە هێزەکانیەوە لە ققەیکی ڕاوەشاندە سەگەکان و یەکسەر بەر یەکێ لە سەگەکان کەوت و نێوە گیانی کرد و بە واقە واقەوە کەوتە سەر زەوی و هەردوو سەگەکەی تریش خۆیان گێ نەگیراوکلکیان خستەوە ناو گەلیان و تێیان تەقاندن و هەلاتن(باکسەر)چاوێکی کردە(ناپلیۆن)تا بۆی ڕوون ببێتەوە کە سەگەکە ڕەها بکاتن یان لەژێر گاو سمە گەورەو بە هێزەکانیادا لە گەل زەوی دا یەکسانی بکاتن(ناپلیۆن)بە ڕوویێکی زۆر گرژ و تالیەوە داوای لە (باکسەر)کرد کە وازی لێ بێنێتن ، لە گەر بلند کردنی سمی باکسەر سەگی بریندار بوو بە لوورەلوورەوە وك دزێك ڕای کردو هەلات.

سەرو سەدا کەم بۆوە ، هەرچوار بەرازەکە لە کاتێك دا وەك مێژووکەلە ترسان دەلەرزین و لە دەم و چاویان دا نیشانەی گوناهکاری دەخوێندرایەوە زۆر بە کز و داماوی چاوەڕوانی فەرمان بوون(ناپلیۆن)داوای لێ کردن کە دان بە تاوانەکانیان بنێن.

ئەو هەر چوار بەرازە ئەو بەرازانە بوون کە لە کاتی کۆبوونەوەکانی ڕابووردو ڕووبەڕووی(ناپلیۆن)دەبوونەوەو ڕەخنەیان لێگرتبوو ، ئەو هەر چوار بەرازە لەوێ دانیان بەوە نا کە لەو کاتەوە کە(سنەوبال)هەلاتووە ئەوان بە شێوەیەکی نهێنیوە لە گەل ئەو دا پەیوەندیان هەبووەو لە تێك دانی(ئاشیبایێ)دا هاوکاری (سنەوبال)یان کردووەو لە سەر ئەوەش گێك هاتوون کە قەلای ئاژەلان بدەن بە(فریدریك) ئا زۆری لە سەر ڕۆیشتن و گوتیان:کە (سەنەوبال)بە شێوەیەکی تایبەتی لە لای ئەوانەوە دانی بەوە ناوە کە لە مەوپێشیش هەر بەکرێگیراوی(جۆنز)بووە ، ئیتر لە داوی دان نانی بەرازەکان بە گوناهەکانیان لە بەرچاوی تەواوی ئاژەلان ، سەگەل شالاویان بۆ بەرازە تاوانبارەکان برد و بەبێ چەند و چوون هەر چوار بەڕرازەکانیان لەوێ گارچە گارچە کرد و لە ناویان بردن(ناپلیۆن)یش بە مڕەمڕێکی سامناکەوە ڕووی لە تەواوی ئاژەلان کرد و گوتی:ئایا ئاژەلێکی تر هەیە کە شتێکی تری هەبێتن و دانی گێوە بنێتن ، لەو کاتە دا سێ مریشکی ئەسگانیایی کە لێگرسراوی هەلگەڕانەوەی مریشکەکان بوون کە لەمەو پێش ڕووی دابوو لە بارەی هێلکە کردنەوە ، هاتنە پێشەوەو دانیان بەوەناو گوتیان(سنەوبال)لە کاتی نوستنیان دا هاتووەو ئەوانی خافلاندووە تاکو سەرگێچی لەو هێلکە کردنەمان بکەنەوەو فەرمانەکانی (ناپلیۆن)جێ بەجێ

نەکەن ، ئیر ئەوانیش بە داننان بە گوناهەکانیان هەر جێ بەجێ لەوێندەر کوژران ، لە دوای ئەوانەوە قازێك هات و دانی بەوە ناو گوتی: لە کاتی هەلگرتنی خەرمانان دا سێ چلە فەریکە گەنمی بردووە و شەوان بە دزێ خواردویەتی ، لە دوای قازەکە مەڕێکیش هاتە پێشەوە و ئەویش دانی بەوە ناو گوتی:لە ناو ئاوێ گۆلێ دا میزتووە ، ئەو کارەرش بە قسەو هاندانی (سنەوبال)بووە ، دوو مەڕی تریش هاتنە پێشەوەو ئەوانیش دانیان بەوە ناو گوتیان:بەرانێکیان لە کاتی کۆخەکۆخ کردن دا ئەوەندە غارغارێنێیان گێ کردووەو تا زۆرماندوو بووەو ئەوسا گساوەو مردووە ، دوای ئەو دان گێ نانە ئیتر ئەوانیش هەر لەوێندەر لە بەر چاوی ئاژەلان هەموویان بڕیاری مەرگیان بۆ دەرچوو و گەل گەل کران.

ئا بەو جۆرە دان گێنان و کوشت وبڕین ئەوەندەی درێژە کێشا کە ئەو ناوە لە لاشەی کوژراوان گڕبوو کە لە دوای هەلاتنی (جۆنز)ەوە شتی ئاوا ترسناك نەبیندرابوو.

کاتێ کەکوشت و کوشتار تەواو بوو ئیتر هەموو ئاژەلەکان بەرەو دەرەوە خزان و تەنیا بەرازەکان و سەگەکان لەوێندەر مانەوە ، تەواوی دەوارەکان زۆر هەراسان و گەرێشان بوو بوون ، نەیان دەزانی ئەوە لێك جیا بکەنەوە کە ئایا هاوکاری کردنی ئاژەلەکان لە گەل سنەوبال گەورەترە یاخود ئەو تۆلە بێ بەزەییانەی کە ئەمڕۆ بە چاوی خۆیان دیتیان کە بەرامبەر هاوڕێکانی خۆیان ئەنجام درا؟خۆ لە کۆنەوەش ئەم جۆرە دیمەنانەیان زۆر دیبوو بەلام هەموویان لەو باوەڕە دابوون کە ئەو ڕووداوەی وا لەناو خۆیان ڕووی داوە گەلێ لە ڕووداوەکانی پێشوو واتە لە ڕۆژگارانی(جونز)سامناکترو بێ بەزەییانەترە ، لەو ڕۆژەشەوە کە شۆڕش کراوەو (جۆنز)لە کێلگە ڕاو نراوەو دەرگەڕێندراوەو هیچ ئاژەلێك دەوارێکی تری هاوڕێی خۆی نەکوشتووەو تەنانەت مشکێکیش نەکوژراوە ، ئیتر ئاژەلەکان هەموویان بەیەکەوە بەرەو (ئاشی بایێ)ی ناتەواو بە ڕێ کەوتن (کلۆر)و (مۆریل)و(بنیامین)و (مانگاکان)و(مەڕەکان)و(قازەکان)و(مامرەکان)و واتە هەموویان لە نەزیك یەکەوە هەروەك گێویستیان بە گەرمای یەکتری هەبێتن لەوێ مۆل بوون ، ئەمە جگە لە (گشیلە)کە لە کاتی کۆبوونەوەکەدا خۆی شاردبۆوەو دیار نەبوو ، ماوەیەك ئارامی و بێ دەنگی ئاژەلەکانی داگرت ، تەنیا(باکسەر) زۆر بە نائارامی و دلتەنگیەوە وەستابووو سەری بەولاو بەولادا دەلەقاندو کلکە شۆڕەکەشی بەولاو ئەملای تەنیشتەکانی خۆیەوە دا دەداوجارو بارەش حیلەیەکی کورت و گڕ لە سەر سورمانیەوە لێوە دەهات و پاشان گوتی:سەرم لەم کارەدا دەرناچێت و هەرگیز لەو باوەڕە دا نەبووم کە ئەم کارانە دێتە کایەوە ، گوتی:لە ناو ئەم قەلایەمان دا

هەموو کەم و کوڕیڕك تەنیا لە ئەستۆی خۆمانەوەیە ، تەنیا ڕێگەی چاەرسەر کردنی هەموو ئەو گیرو گرفتانە زیاتر کار کردنە ، لەم ڕێگەوە ڕا من هەموو بەیانیەك سعاتێك پێش هەلدەستم و دێمە سەر کار کردن بە هەنگاوی سەنگین و گرانیەوە بەرەو بەردە زلەکان ڕۆیشت و پاشان بەردێکی گەورەی هەلگرت و بۆ لای دیوارەکەی(ئاشیبایێ)ی برد و ئەوسا گشوی خۆی دا.

ئاژەلەکان بەبێ ئەوەی مرتەقێك بکەن دەورەی (کلۆر)یان دابووو خۆیان بەوەوە چەسگاندبووو نققەیان لێ بڕابوو ، لەسەر ئەو تەگۆلکەشەوە کە دەیڕوانیە تەواوی مەزراکەوەو هەموو لەوەڕگارو قەرسیل و گاوەنەکان و مێرگ و زەنوێرەکان کە تا شەقامی سەرەکی دەڕۆیشتن هەمووی کێلدرابوو ، تەواوی کرا بوو بە وێنجەو شکارتەی گەنم و جۆو هەمووی لە بەر چاویان دا سەوز دەچونەوە ، شێروانیە ڕەنگ سورەکانی خانوەکانی مەزراکان کە دوکەلیان لەسەر بانان لێ بەرز دەبۆوە هەموو ئەو دیمەنانەیان لە بەر چاوان بوو و دەیان دیتن ، ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی خۆش و هەوای بەهاری بوو ، هەموو زەوی و زارو مەزراکانی سەوزو ڕەنگینی خاك بە تیشکی خۆرەتاوی زێڕینی ڕازاوەتر بووبو و دیمەنی دلگیرو هەتا بلێی نەخشین تریان دەنواند ، ئاژەلەکانیش لەو بەرزاییەوە کە ئەو هەموو جوانی و ڕەنگینیەیان لە بەر چاوان بوو دەکەوتنە ئەو یادەوە کە ئەو زەویە گڕ خێرو بەرەکەتەو جوانەبۆ ژیان هەمووی بست بە بست هی خۆیانەو خۆیان خاوەنی ئەو هەموو زەوی زارەن ، کە تا ئێستا هەرگیز ئاوا لە بەر چاویان دلگیر نەبووە و نەیان دیوە(کلۆر) کە دەیڕوانیە دەورو بەری گردۆلکەکەوە ، هێواش هێواش ئەسرینی لە چاوان دەهاتە خوارەوە ، ئەگەر توانای هەبایەو ڕای خۆی دەر بڕیبایە بەبێ گومان دیگوت:ڕاو نان و دەرکردنی مرۆکان لە مەزرای قەلای ئاژەلان دا بۆ ئەوە نەبوو کە ئاوای لێ بێتن ، واتە ڕاگەیاندنی شۆڕش لە لایەن(مێجەر)ی گیرەوە کە لەوانی گەیاندووە بۆ ئەو هەموو کوشت و کوشتارە نەبووە ، ئەگەر(کلۆر) بە خۆی ئایەندەی هێنا بایە بەر چاوان و ئەوا ئایەندەیەکی شادو دوور لە هەموو ئازارو کوێرەوەری و زەبرو زەنگ و ناخۆشیەکانی کۆمەلگای ئاژەلانی بوو و ئەوەشی لە هەست و دەرونی خۆی دا بۆ ئایەندە بەرجەستە دەکرد کەوا هەمووی یەکسانی و شادی بوو ، هەرکەس بە پێی توانای خۆی کاری دەکرد و بە هێز بێ هێزی دەگاراست و گەورە بەرامبەر بچوك دلۆپان دەبوو ، هەروەك چۆن بە خۆی لە شەوی وتارەکەی(مێجەر)ە گیرە جێگەی بۆ جووجەلە مراویەکان کردەوەو کە چۆن ئەوانی گاراست و چاوی لێیانەوە بو و هەمیشە ئاوا دەبوو(کلۆر)هەرچەند لێکی دەدایەوە ئەوەی نەدەزانی کە بۆچی ئاوای لێ هاتووە کەوا هیچ

یەکێك لە ترسی دڕندایەتی و هاریەتی سەگەکان ناتوانێ نقە بکاتن و تەنانەت توانای ڕا دەربڕینیش نەماوە ، بە چاوی خۆیان دیان دی کە بە زۆری زۆرداریەوە چۆن دانیان بەگوناهباری هاوڕێکانی خۆیان هێناوەو چۆنیان کوشتن ، کەوا هەرگیز بیری زۆرداری لە مێشك دا نەبوەو و بەلام ئێستا وای لێ هاتووە ، لە گەل ئەوەش دا(کلۆر)ئەوشی باش دەزانی کە ئەم ڕۆژگارانەیان لە زەمانی(جۆنز) چاکترە ، گرینگترین کار بەرگری کردن لە گەڕانەوەی مرۆڤە بۆ ناو کێلگەکەیان ، ئەوەشی دەزانی کەوا دەبێتن هەمیشە وەفادار بمێننەوەو زیاتر کار بکەن و هەول بدەن و فەرمانەکانی(ناپلیۆن) قەبوول بکەن و بە تەواوی جێ بەجێیان بکەن ، هەرچەندە کە ئەو هەموو ڕەنج و ئازارانەی کە تەواوی ئاژەلان کێشاویانەو خەباتیان بۆ کردووە ئەوە لە گێناوی وەدی هاتنی ڕۆژێکی ئەوهالە نەبووە ، دروست کردنی ئاشی بایێ و خۆ دانە بەر پوللەی(جۆنز)و ئەو هەموو هەول و خەبات و قوربانی دانیان بۆ وەدی هاتنی ڕۆژێکی وەها نەبوو کەئاوا بێتە دی بەلکو بۆ یەکسانی و بەختەوەری تەواوی ئاژەلان بووە ، ئەمانە هەمووی لە بیروبۆچونی تەواوی(کلۆر)بوو ، هەرچەند ئەو توانای ئەوەی نەبوو کەئەم هەموو ڕاو بۆچوونەکانی خۆی بە تەواوی دەرببڕێتن و بیلێتن ، بۆیەکە بیری لە چڕاندنی سروودی(قەلای ئاژەلان)کردەوە هەتاکو ئەو هەموو بیرو بۆچونانەی ڕاستی خۆی کە توانای دەربڕینیان نەبوو گڕی بکاتەوە ، بۆیەکە دەستی بە چڕاتدنی سروودی ئاژەلان کردو ئیتر تەواوی ئاژەلەکانی تریش کە لە دەورو بەری (کلۆر)کۆببونەوە لە گەل ئەو دا بە یەکەوە سرودیان چڕی و هەتاکو سێ جاران لە سەر یەك ئەو سرودەیان لە دوای یەك بە ئاوزێکی گڕ لە شادی و سۆزەوە چڕاند کە هەرگیز ئەو سرودەیان ئاوا بە جوانی نەچڕی بوو ، کە جاری سێهەمیان تەواو بوو(سکۆئیلر) لە گەل دوو سەگی زەبەلاح و دڕندە لەوێ گەیدا بوون ، کە بۆ ڕاگەیاندنی شتێکی گرینگ هاتبوون(سکۆئیلر) گوتی: بە پێی بڕیارو فەرمانی(ناپلیۆن) لە مەو دوا چڕاندنی سرودی قەلای ئاژەلان قەدەغەیە چیتر ئەم سرودە نابێ بخوێندرێتەوە.

ئاژەلان لە بیستی ئەم فەرمانە واقیان وڕ ماو لە جێگەی خۆیان حەگەسان(مۆریل) خۆی گێ نەگیراو بە دەنگێکی بلندەوەگوتی:بۆچی؟(سکۆئیلر) فەرمان ڕەوایانە وەرامی دایەوەو گوتی:بە بەلگەی ئەوەی کە ئەم سرودە سرودی شۆڕش بوو ، خۆ ئێستاش شۆڕش نەماوە و بە ئامانج گەیشتووە ، هەموو خائینان بە سزای خۆیان گەیشتن و دوژمنان چ لە ناوەوە و چ لە دەرەوە تەفرو تونا بووینەو نەماون و شکەستیان خواردووە ، کە ئەو سرودە دەخوێندرایەوە بە هیوای ڕۆژێکی

چاکتر بووین ، خۆ ئێستاکە بە و ئاواتەوە گەیشتووین و ژیانێکی گڕ لە کامەرانی و بەختەوەری دەبەینە سەرو ئێستاش ئەو ژیانەمان هەیەوچڕاندنی ئەم سروودە هیچ مانایەکی نەماوە).

هەرچەند ئاژەلەکان ترسا بوون بەلام هەندێکیان نیازی ڕەخنە گرتنیان هەبوو ، کەچی مەڕەکان بە (باعە باعی چوار گا باشەو دووگا خراگە)ماوەی ڕەخنە گرتنیان بڕی.ئیتر سرودی ئاژەلانی ئنگلستان لەو ڕۆژەوە نەخوێندرایەوە ، (مینی موس)ی شاعیر ئەم سرودەی خوارەوەی داناو لە هەموو ڕۆژانی یەکشەموودا کە ئالای قەلای بەزدکرایەوە دەخوێندرایەوە هەرچەندە تەواوی ئاژەلان ئەم سرودەیان وەك سرودی پێشوو بە دل نەبوو ئەویتریان بۆ چڕاندن لا زۆر خۆشتر بوو بەلام چارەیان نەبوو ئەوە بڕیارە کە دەبێ ئەم سروده تازەیان بچڕن.

بەشی هەشتەم

*

لە دوای چەند ڕۆژێك و بڕانەوەی ترسی کوشت و کوشتارو ئەو سامەی کە لە ئاژەلان نیشتبوو ، ئەوە هاتەوە بیری ئاژەلەکان کە لەمادەی شەشەمی حەوت فەرمانەکەدا ئەوە گوتراوە کە (هیچ ئاژەلێك بۆی نیە کە ئاژەل کوژی بکاتن)لە گەل ئەوەش دا کە یەکێك لە بڕیارەکان ئەو بڕیارەیە بەلام هیچ ئاژەلێك بە یادی ئەوەوە نەبوو کە لە لایەن بەرازەکان و سەگەکان ئەوە باسە بکاتن ، هەرچەندە ئاژەلەکان هەستیان بەوە دەکرد کەوا کوشتن و بڕینی ئاژەلان لە لایەن ئاژەلانەوە بە گێچەوانەی فەرمانەکانی قەلای ئاژەلانە(کلۆر)داوای لە(بنیامین)ی کەرە دێزە دەکرد و لە بەری دەگاڕایەوە کە بەندی شەشەمی بۆ بخوێنتەوە بەلام (بنیامین) بە (کلۆری)دەگوت:من نامەوێ بچمە ناو ئەو باس و خواسانەوە(کلۆر)یش چووە لای(مۆریل)ی بزنە سگیەوە و داوای خوێندنەوەی بەندی شەشەمی فەرمانەکانی لەو کرد و ئەویش بە چاو خشانێك بە فەرمانەکانەوە بەندی شەشەمی بۆ (کلۆر)خوێندەوە کە ئاوا نوسرابوو(هیچ ئاژەلێك بەبێ هۆ بۆی نیە کە ئاژەل کوژی بکاتن)ئاژەلەکان بەو شێوە هەردوو وشەی (بەبێ)و وشەی(هۆ)یان لە ناو مێشکا دا لە بیر نەمابوو ، بە هەر حال ئاژەلان ئەوەیان بۆ ڕوون بۆوە کە دیارە بە گێچەوانەی فەرمانەکانی قەلای ئاژەلان ڕەفتار نەکراوە ، ئەوەیان بە تەواوی بۆ دەرکەوت کە کوشتن و بڕینی ئەو خائینانەی کەوا لە گەل(سنەوبال)هاوکاریان کردووە ئەوە بەلگەو هۆیەکە بۆ ئەنجام دانی سزادانی ئەو خائینانە.

لەوسالەدا هەموو ئاژەلەکان زیاتریان لە سالی ڕابوردوو کار کرد ، تازە کردنەوی(ئاشی بایێ) بە تایبەتی ئەستور تر کردنی دیوارەکە بە دوو بەرابەرەوە و تەواوکردنی لە کاتی دیاری کراو دا و جێبەجێ کردنی تەواوی کارەکانی ئاسایی کێلگە تا بلێی کوشەندە و گران بوو ، زۆر ڕۆژان ئاژەلەکان هەستیان بەوە دەکرد کە چەند سعاتێك لە زەمانی (حۆنز) زیاتر کاریان کردووە ، لە گەل ئەوەش دا خواردنی باش و تێرو تەسەلیان نەدراوەتێ ، لە ڕۆژانی بەیانی یەکشەموودا(سکۆئیلر)گارچە کاغەزێکی

درێژی بە یەکێ لە قاچەکانی پێشەوەی و سمەکانیەوە دەگرت وبۆ ئاژەلەکانی دەخوێندەوەو دەیگوت:بەرهەمەکانی جۆراو جۆری خۆراك لە سەدا دووسەد و سێ سەد و چوارسەدو هەتا لە سەدا پینجسەدیش چووەتە سەرەوە ، ئاژەلەکانیش بۆ باوەڕ نەکرنی ئەم قسانەی(سکۆئیلر)هیچ بەلگەیەکیان نەدەبینی ، بە تایبەتی کە مەرجەکانی باری ڕابوردویان لە بیر دا نەمابوو ، هەندێ ڕۆژان ئاژەلەکان دەهاتەوە یادیان و حەزیان بەوە دەکرد کەوا پێیان خۆشە هەندێ ئالیکی زیاتریان لە پێش دابنێن .

لەو ڕۆژانە دا هەموو فەرمانەکان بە هۆی (سکۆئیلر)ەوە یان بەرازێکی تر ڕادەگەیەندرا ، (ناپلیۆن)تەنیا جارێکیش لە کۆبوونەوەکانی ئەنجومەنەکان نەدەبیندرا ، لەو دوا دواییانە دا (ناپلیۆن)کە وەدەردەکەوت تەنیا سەگەکان لە دەورو بەریەوە نەبوون ، بەلکو لەو سەردەمانەدا جووجە کەلەشێرێکی ڕەشیش کە لە جێگەی شەیگورچی داندرابوو لە پێشەوەی (ناپلیۆن)دا دەڕۆیشت و لە کاتی وتارخوێندنەوەی(ناپلیۆن)یش دا ئەوا جوجە کەلەشێرەکە دەیقوقاند .

دەیانگوت(ناپلیۆن)لە خانوێکی تایبەتی و جیا لەوانی تردا دەژیت(ناپلیۆن)خۆراك و خواردنیشی لە ناو قاپ و قاچاغی چینی دا کە لە چێشتخانەکەی(جۆنز)دا هەبوو دەخوارد ، دووسەپێش هەمیشە بەلایەوەن و خزمەتی (ناپلیۆن) دەکەن ، بڕیار وابوو کە لە شەوی لە دایك بوونی(ناپلیۆن)دا هەروەکوو تێگەر بوونی دوو سالانی پێشو تەقەیەکی زۆر بەو یادەوە بکرێتن و جەژن بگیرێت.

ئیتر بەو جۆرە(ناپلیۆن) وەك جاران بەو ناوە بانگ نەدەکرا ، ناوی (ناپلیۆن)بە شێوەیەکی ڕەسمی بووبوو بە(ڕابەرمان هاوڕێ ناپلیۆن)و بەو ناوە ناویان دەبرد ، بەرازەکان دەیانگوت:کە دەبێت هاوڕێ ناپلیۆن بە (باوکی ئاژەلان و دوژمنی مرۆڤ و گارێزەری مەڕەکان و ڕزگارکەری بالندەکان و چەند ناوێکی تر) لەم جۆرە ناوانەبۆ (ناپلیۆن)دیاری بکرێتن و ڕێزی تایبەتی لێ بگیرێت.

(سکۆئیلر)لە کاتی قسەکانی دا فرمێسکی هەل دەڕشتن و دەربارەی زانایی و لێ هاتوویی و دلسۆزی و گاکی (ناپلیۆن)دا بەرامبەر ئاژەلەکان وتاری دەخوێندەوە ، ئەو لەباس و خواسی ئاژەلە بێ بەشەکانی دەورو بەری قەلای ئاژەلانەوە هەمیشە دەدواو باسی بۆئاژەلەکانی قەلا دەکرد ، کە چەندە مەغدوورن ، ئیتر وای لێ هاتبوو کە تەواوی کارە سەرکەوتوەکان بە ناوی(ناپلیۆن)ەوە لە قەلەم دەدراو بە ناوی ئەوەوە تەواو دەبوو ، زۆر جاران کە مریشکەکان هێلکەیان زیاتر دەکرد دەیانگوت لە سایەی سەری(ناپلیۆن)و ڕابەرایەتی ئەوە کە لە ماوەی شەش ڕۆژان دا هەر یەکە (پینج)هێلکەیان

کـردووە ، یـان مانگاکـان کـە لـە گۆماوێکـەوە ئاویـان دەخـواردەوە ئـەوا دەیـانگوت:بـە هـۆی ڕابـەرایـەتـی ژیـری و لـێ هـاتوویی هـاوڕێ(نـاپلیۆن)ە کـە ئاویش ڕوون و بـێ گەردە ، ئەو شیعرەی (مینیماس)ی شاعیر کـە لـە مـەدح و سەنای (ناپلیۆن)دا هۆنیبوویەوە هەستی تەواوی ئـاژەلانـی قـەلای بـە تـەواوی بزواند بوو کە شیعرەکەش ئەمەبوو:

هاورڕ ناپلیۆن
هاوڕێ ناپلیۆن
هـاوڕێ ناپلیۆن
تیشکی چاوانت وەکو نووری خۆر
بۆجیـهان ڕوونـە بـە هـەزاران جۆر
چونکە نیگای تۆ هاتە وجودم
سەربەست و ئازاد ئێژم درووودم
تۆ مایەی شادی و خۆشی ژیانی
ڕابەری مەزنی بۆ کامەرانی
یاری هەژارو گشت بـێ کەسانی
خەمخۆری یەتیم حامی ژنانی
هاوڕێ ناپلیۆن
هـاوڕێ ناپلییۆن
گەر بە ڕۆژو شـەو ئێمە زگ تێر بین
یـان لـە تـەویلـە شادی بژێر بین
لـە سایەی تۆیە دەژین لـە جیهان
شەوان تێردەنووین دوور لـە دوژمنان
هـاوڕێ ناپلیۆن
هـاوڕێ ناپلیۆن
گەر لـەوەش زیاتر بڕۆم بە ڕێوە
لـە سایەی تۆیە دەژیم لـەم نێوە
هەر لـە بـەر تۆیە ئـەم ڕەنگ و نێوە
گەر تۆمـان نـەبی ناچنە ڕێوە
هـاوڕێ ناپلیۆن
هـاوڕێ ناپلیۆن
گەر هەم بـێ شەنگ و هێز و ئاوازم
گەر خـودا گێم دا تووڵـە بـەرازم
فرچکی دەەم بە ناوی بـەرزت

خزمەت گوزار بێ بۆ تۆو بۆ ئەرزت
هاوڕێ ناپلیۆن
هاوڕێ ناپلیۆن
هەرهەستێ کەوا بێتە ناو یادم
هەرچی کە دەیلێم هەر تۆی فریادم
من هەر دەبێژم گیانم فیدات بێ
گشت کاتی ژیانم قوربانی تۆ بێ
هاوڕێ ناپلیۆن
هاوڕێ ناپلیۆن
گەورەی بێکەس وبێ نەوایانی
مایەی ڕزگاری و ئازادی ژیانی
هەر بژی بۆمان هەتاهەتایە
بەبێ تۆ ژیانمان بەبێ مانایە
*

(ناپلیۆن)ئەم شیعرەی گەسەند کرد وزۆری بە دل بوو ، بۆیەکە فەرمانی دا کە ئەم شیعرە لە جێگەی هەفت فەرمانەکە دا لە سەر دیوارەکە هەلبواسرێت و لە سەرەوەشی ئەو گەیکەرەی خۆی کە (سکۆئیلر)دایتراشی بووکە بە ڕەنگێکی سپێش ڕەنگ کرابوو و لایەکی (ناپلیۆن)ی نیشاد دەدا لەسەر ئەو شیعرەدا بندرێت و هەلبواسرێتن.

لەو ماوەیەدا(ناپلیۆن)بە گەرمی خەریکی ئەو مامەلەیە بوو کە بە هۆی(ویمپەر)ی مرۆڤەوە لە گەل (فریدریك)و (پیلکینگتن)دا هاتبوە کایەوە ، خودی(فریدریك) زیاتر وەدوای کڕینی تەختە دارەکانەوە بوو ، بەلام نرخێکی دادوەرانەی پێشنیار نەدەکرد ، هێشتان هەروا بلاو ببوەوە کە (فریدریك)و کەسانی تر خەریکی گیلانگێڕانن بۆ هێرش کرنە سەر قەلای ئاژەلانەوە و تێکدانی(ئاشی بابێ) کەوا ئێرەییان بە قەلای ئاژەلانەوە دەبرد بۆیەکە لە گیلان گێڕان دان و لە مەزرای(پێنجفیلد)ەوەلە بۆسەدان.

لە ناوەڕاستی هاوینی ئەوسالەدا ئاژەلەکان سەریان لەوە دا سوڕ مابوو کەوا سێ دانە مامر دانیان بەوەدانابوو کە بە هاندانی(سنەوبال)ەوە پیلانی کوشتنی(ناپلیۆن)یان گێڕا بوو، کە ئەو سێ مریشکە بە بێ دوا کەوتن لە سێدارە دران ، جا بۆ زیاتر پاراستنی گیانی (ناپلیۆن) پاسەوانی زیاتر ڕەچاو کران ، هەموو شەوانە چوار دانە سەگی زەبەللاح هەرچوار لای تەختی (ناپلیۆن)یان دەگرت و پاسداریان لێ دەکر،دبەرازێکی تازە لاویش کە ناوی (پینگتنیال)بوو دیاری کرا بوو بۆ ئەوەی هەمیشە خواردنەکانی (ناپلیۆن)تام بکات، نەبادا خواردنەکە ژەهراوی کرابێت ، ئەمانەهەمووی بۆ

اراستنی زیاتری گیانی(ناپلیۆن)ەوە بوو ، لەو سەردەم و کاتانەشدا وا پەتا بوو کە(ناپلیۆن)تەختە دارەکانی بە (پیلکینگتن)فرۆشتووەو، هەمووی جێ بەجێ کراوە، لە مەو دواش مامەلەو ئالو گۆڕی تر لە گەل(فاکس ود) دا دەکرێتن ، هەرچەندە کەمامەلە کردنی(ناپلیۆن) لە گەل (پیلکینگتن) دا لە ڕێگەی (ویمپەر)وە بوو کە تا ڕادەیەك دۆستانەو ئاشنایانە بوو ، ئاژەلەکان باوەڕیان بە (پیلکینگتن)ەوە نەبوو ئەوەش بە هۆی ئەوەوە بوو کە ئەویش مرۆڤە ، بەلام لە گەل ئەوش دا ئەویان لە(فریدریك)ەوە پێ باشتر بوو، چونکە هەمیشە لە(فریدریك)هەراسان بوون و نەفرەتیان زیاتر لەو دەکرد.

وەرزی هاوینی ئەوسالە ڕابرد(ئاشی بایێ)بەرەو تەواو بوون دەچوو ، لەو کاتەش دا هەمیشە پڕو پاگەندەی هیرش کردنی خائینان و نەیارانی قەلای ئاژەلان زیاتر دەبوو ، ئەوەیان دەگوت: کە(فریدریك)بە خۆی و بیست کەسی تری چەکدارەوە چووەتە لای قازی و پۆلیسیشی ئاگادرا کردووە کە هەر کاتێك تاپۆ و خاوەنیەتی(قەلای ئاژەلان)وەدەست بێنێت و هیچ داواو داواکاریەتی نێتە کایەوە ، ئەوەش دەگوترا کە زولم و زۆرداریەتی (فریدریك)بەرامبەر ئاژەلانی مەزرای(پێنجفیلد)زۆر نالەبارە ، وا باو بوو کە گوایە، ئەسپێکی بە سالا چووی مەزرای(پێنجفیلد) هەتا دوا هەناسەی کوتەك کاری کراوەو زەبرو زەنگێکی زۆرلە ئارادایە ، دەیانگوت: کە چێل و مانگاکنیشیان بێ ئالیك و بژیو کردووەو سەگێکیشیان بە زیندووی چاویەوە، خستۆتە ناو تەنوورەوە ، هەروەها گوایە بۆ ڕابواردن و سەیرانی خۆدی(فریدریك)کەلەشێرەکانی هێناوەو تیغی تێژی لە پێیان بەستوون و ئەوسا بە شەڕی هێناون ، ئیتر گەلێ قسەو قسەلۆکی تر دەگوتراو باسیان لێوە دەکردو پڕوپاگەندە یەکجار زۆر بوو بوو.

ئاژەلەکان لەم جۆرە هەوالانە کەوا (فریدریك)بەو کارە ناڕەوایانە هەل دەستێت و دژ بە هاوڕێکانیان ئاوا ڕەفتار دەکات خوێنیان دەجۆشا و ددانیان لە (فریدریك)دەقڕماندو بە هاوارو فریادەوە نەفرەتیان لەوکردارانە دەکردو وایان لێ هاتبوو کە دەیانەویست هێرش بکەنە سەر مەزرای(پێنحفیلد)و تەواوی مرۆڤەکان لەو مەزرایە دەر بکەن و ڕاویان بنێن و هاوڕێیە ئاژەلەکانیان لەوی ڕزگار بکەن ، بەلام(سکۆئیلر)ئەوانی ئامۆژگاری دەکرد و داوای لێ دەکردن کەلە هەموو کارێکی بزۆزانەو هەل نەسەنگێندراو دا خۆیان بپارێزن و پشت بە هوشیاری و زانایی هاوڕێ(ناپلیۆن)ەوە ببەستن ، لە گەل ئەوەش دا کە بەرهەلستکاری(فریدریك)پەرەی سەندبوو هەر دەشهات زیاتر دەبوو ، سەر لە بەیانی ڕۆژێکی زوو(ناپلیۆن)لە عەمبارەکە ئامادەبوو و ئەوەی دەر بڕی کە ئەو لە هیچ کاتێك دا بە یادی ئەوەوە نەبووە کە تەختەکان بە(فریدریك) بفرۆشێتن و گوتی:مامەلە کردن لە گەل

یەکێکی ئاوا هیچ و پوچ و خراپ دا لە شان و باهوی خۆیەوە بە دوور دەبینێ ، کۆترەکان کە هێشتان بۆ بلاو کردنەوەی شۆڕش بۆ دەرەوە دەنێردران ، لە چونیان بۆ مەزرای(فاکسوود)ەوە قەدەغە کرا بوون ، هەروەها لە جیاتی دروشمی مەرگ بۆ مرۆڤ مەر بۆ فریدریك داندرابوو وئەو دروشمە بەرز دەکرایەوە.لە ئاخرو ئۆخری هاوینی ئەو سالە دا پیلانێکی تری(سنەوبال) ڕوون کرایەوە ، ئەو پیلانەش ئەوە بوو کەگوایە(سنەوبال)شەوانە هاتووە ئالیك و دانەوێلەو ئازۆقەی تیکەلاو پێکەلاو کردووەو و بەرو بوومی گەنم و جۆی پڕ لە دانەوێلەی هەرزن کردوە وگەلێ خراپەو خراپە کاری ئەنجام داوە ، بۆ شایەدی ئەوەش نێرە قازێك ئاگای لەو پیلانە بووە و لە لایەن(سکۆئیلر) دانی بەوەوەدا ناوەوە وبۆیە ئاشکرا بووە، ئەویش خۆی بە کوارگی ژەهراوی کوشتوە ، ئەوسا ئەو ئاژەلانەی کەوایان بیر دەکردەوە کە (سنەوبال)لە جەنگی تەویلە دا پلەی یەکەمی ئاژەلیەتی وەرگرتووە ئێستا باوەڕیان بەوە هاتووە کە ئەمە شتێکی ئەفسانەییەو درۆیە(سنەبال)بۆ خۆی ئەم درۆیانەی هەلبەستووەو سازی کردووە ، ئەمە نەك مەدالیای ئازایەتی دراوەتێ بە لکو بە هۆی ترسنۆکایەتی و لێ نەهاتوویەوە گەلێ سەرزەنش و بە خۆ دا شکێندراوەتەوەو گالتەی پێ کراوە ، تەواوی ئاژەلەکان لە بیستنی ئەو شتانە ئیتر کش و مات دەبوون(سکۆئیلر)ئەمجارەش باوەڕی پێ هێنان کەوا ئاژەلان شتیان لە بیر چووەتەوەو وەبییانر نایەتەوەو فەرامۆشیان کردووە.

بە ڕەنج و ئازارو کوێرەوەریەکی زۆرەوە پایزی ئەو سالەش گەلێ ماندوو بوون و زۆریان کار کردو خەرمانیان هەلگرتن و کارو بارەکانی (ئاشی بایێشیان)تەواو کردو ، تەنیا کەل و پەلی ماشێن هاڕینی ئاشی بایێ مابوو کە ئامادەی بکەن و ئیتر ئەو ئاشە بکەوێتە گەڕەوە ، ئەوەش وا بڕیار بوو کە(ویمپەر)تەواوی ئامرازەکانی ماشێن ئالاتی ئاشی بایێ و پێویستیەکانی ئەو ئاشە جێ بەجێ بکاتن و بۆیان بکڕێتن.خۆ لە گەل ئەو هەموو بێ ئەزموونی لە کار کردن و نەبوونی ئامرازەکانی کار لە ناو قەلای ئاژەلان داو لە گەل ئەو هەموو پیلان و خیانەت و خیانەکاریانەی(سنەوبال)ئاژەلەکان سەرکەوتوانە توانیان کە (ئاشی با)تەواو بکەن هەرچەندەش کە گەلێ ماندوو و شەکەت بووبوون و زۆریان ڕەنج و ئازار لە دروست کردنی ئاشی بایێ کێشا ، بەلام شانازیان بە خۆوە دەکرد و توانیان کە خانووی ئەو ئاشە تەواو بکەن و هەمیشە لە دەورەی خانووەکە دەسوڕانەوەو دلیان بەوە زۆر خۆشتریش دەبوو کەوا ئەو شاکارەی خۆیان بە شێوەیەکی چاکترو دیوارێکی ئەستورتر تەواو کردووەو دلیان پێ گەرمتر دەبووکەوا ئەمجارە جگە لە مەوادی تەقینەوە شتێکی تر نیە کە بتوانی ئەم ئاشەو دیوارەکانی

بڕۆوخێنێ ، بیریان لەوە دەکردەوە و دیانگوت:ئای لە چ کەش و هەوایەکی ناهەموارو سەخت دا کاریان کردووەو چۆن بە سەر هەموو گیرو گرفت و نالەباریەکانی ڕۆژگارانیان زال بوون و زۆر سەرکەوتوانە ئەو کارە گرنگەیان تەواو کردووە ، دەیانگوت:لەو کاتەی دا کە ئەو ئاشە دەکەوێتە کارەوەو ئیتر هەموو ڕەنج و ئازارو کوێرەوەریەکی کە بۆ دروست کردنی ئەو ئاشەیان کێشاوە هەموویان لە بیر دەچێتەوەو ڕۆژانێکی پڕ لە شادی و بەختەوەریان بۆ دێتە کایەوەو ئیتر لە خۆشیان هەر بەدەورو بەری ئەو خانووە دا دەخولانەوەو لە خۆشیان هەل دەبەزینەوە.

(ناپلیۆن)لە گەل سەگەلەکەی و جووجە کەلەشێرەکەیەوە بۆ ڕوانین و چاو پێکەوتنی (ئاشی بایێ)هاتە وێندەر و پیرۆزباییەکی گەرمی لە هەمووان کردو گوتی:ئاشی بایێ ناوی(ناپلیۆن)ی لێ دەندرێت و هەر بەوناوەشەوە ناو دەبردرێت.

لە دوای سەردانەکەی (ناپلیۆن)بۆ ئاشی بایێ ئیتر تەواوی ئاژەلان بۆ تەویلەکە بانگ کران بۆ کۆبوونەوەیەکی ئاسایی خۆیان ، لەو کۆبوونەوەیەدا ئاگادار کران کەوا تەختە دارەکان بە (فریدریك)فرۆشراوە ، لەم ڕۆژانەدا لۆری بار هەلگری (فریدریك) دێتە ناو قەلاوەو تەواوی تەختەکانی فرۆشراو بار دەکەن و دەیبەن ، ئاژەلەکان واقیان لەوکارەدا وڕ ماو حەپەسان ، ئەوەی ڕاستی بوو ئەوە بوو کە(ناپلیۆن)لە کاتی گفت و گۆکانی لە گەل(پیلکینگتن)دا لە ژێرەوە لە گەل(فریدریك)یش خەریکی مامەلە کردن بووبوو ، کە پەیوەندیەکانی خۆی لە گەل (فاکسود)دا بە تەواوی بڕی بوو ، ئیتر کار پێچەوانە کرایەوە ، جنێوی ناشیرین و دروشمی دژایەتی (پیلکینگتن)بەرز کرایەوەو دەگوترا ، کۆترەکان ئاگادار کرانەوە کە ئیتر جنێو دان بە(فریدریك)و دوژمنایەتی کردن بەمەزرای(پێنجفیلد)نەماوە ، لە جیاتی چونیان بۆ مەزرای(فاکسود)ەوەو دەچنەمەزرای(پینج فیلدەوە)لە جیاتی دروشمی مەرگ بۆ (فریدریك)مەرگ بۆ (گیلکینگتن) بەرز دەکرێتەوە ، ئیتر ئاژەلەکانیان لەوە دلنیا کرد کەبەڕاستی هێرش کردن بۆ سەر قەلای ئاژەلان شتێکی ئەفسانەو دروست کراو بووە ، ئەو هەموو قسەو قسەلۆکەیەی کە بەرامبەر(فریدریك) گوتراوەو دەربارەی ئاژەلانی مەزرای (پینجفیلد)ەوە گوتراوە هیچی ڕاستی بۆ نەبووەو موبالەغەی تیا کراوە ، تەواوی ئەو پرو پاگەندانە لە لایەن خودی(سنەوبال)و دارو دەستەکانیەوە دروست کراوە ، (سنەوبال)هەرگیز لە مەزراس(گیجفیلد)دانەبووەو قەت پێی نەخستۆتە ئەو مەزرایەوە ، ئەمە بە گێچەوانەوە بووە کە(سنەوبال)بەوگەڕی شادی و خۆشیەوە لە مەزرای(فاکسود)ەوە بووەو لە وێندەربەوگەڕی شادی و

خۆشیەوە ژیاوە ، ئەوەی ڕاستی بێت(سنەوبال)سالەهایە چەلاو خۆری (گیلکیگتن)بووە.

تەواوی بەرازەکان بەوەوە زۆر شاد بوون کەوا(ناپلیۆن)توانیویەتی کە سەرکەوتوانەو زیرەکانە تەواوی کارو بارەکانی(قەلای ئاژەلان)ئاوا بە باشی بەڕێوە بباتن ، بە هۆی نیشان دانی دۆستایەتی کردنی لە گەل مەزرای (گیلکینگن) داو ئاوا نرخی تەختە دارەکان بەرز بکاتەوەو هەموو تەختەکان بە دوازدە لیرە گرانتر بە (فریدریك)بفرۆشێتن(سکۆئیلر) دەیگوت:گەورەیی (ناپلیۆن)و زیرەکی ئەو ڕابەرەمان لەوە دایە کە باوەڕی بە هیچ کەسێکەوە نیە ، ئەم بێ باوەڕیەشی لە بەرامبەر(فریدریك)یش نیشان داوە(فریدریك)دەیەویست کە نرخی تەختە دارەکان بە چەك و کاغەز بداتن بەلام(ناپلیۆن)ئەوەی قەبوول نەکرد گوتوویەتی کە دەبێت پارەی هەموو تەختە دارەکان پینج لیرەیی بێت و لە پێش بار کردنی تەختەکانیش بدرێتن ئەوسا تەختەکان بار بکرێتن(فریدریك)یش ڕاستەو خۆ هەموو پارەکەی داوە کە ئەو پارەیەش بەشی کڕینی تەواوی ئامرازەکان و ماشێن ئالاتی(ئاشی)بایێ دەکاتن.

لەو هەل و مەرجانە داو بە درێژایی ئەو ماویەدا تەواوی تەختەکان زۆر بە گەلە گەلەوە بار دەکران ، لە دوای بردنی تەختە دارەکان کۆبوونەوەیەکی تایبەت لە تەویلەکە ئەنجام درا بۆ ئەوەی کە ئاژەلەکان چاویان بەو پارەیە بکەوێت کە لە(فریدریك)وەرگیراوە(ناپلیۆن)لە کاتێك دا کە خۆی بە هردو مەدالیەکانیەوە ڕازاندبۆوە ، زەردە خەنەی دەهاتێ و لە سەر قۆمەتە گیاییکەوە ، وەرکەوتبووو پارەکەشی لە تەنیشتیەوە لە ناو فەخفوریەکی چینیوە داندرا بوو و زۆر بەڕێك و گێکی تەواوی پارەکە لە ناو ئەو فەخفوریە چینیەوە ڕێز کرابوو ، ئاژەلەکان یەك لە دوای یەك دا زۆر بە ئارامی و بە لەسەر خۆییەوە بە لای ئەو پارەیە ڕەت دەبوون و بە سەلیقەیەکی زۆرەوە گوێیان قولاغ دەکرد و دەیانوڕوانیە ئەو پارەیەو لە پێشەوەی (ناپلیۆن)ەوە تێ دەگەڕین(باکسەر)لە پارەکان چووە پێشەوە ئەو پارە ناسك و جوانانەی بۆن دەکردوپارەکە خشگ و هۆڕی لێوە دەهات.لە دوای سێ ڕۆژان هەراو هۆریایەکی زۆر بەرگا بوو(ویمپەر)لە کاتێك دا ڕەنگی هەلبزرکا بوو ، بە گەلە گەل بە سواری دوو چەرخەوە هاتە ناو (قەلای ئاژەلان) ەوە دوو چەرخەکەی لە حەوشەکە دانا ، ڕاستەو خۆ چووە ناو خانوەکانی کە(ناپلیۆن)ی لێ بوو ، لە دوای ماوەیەکی کەم بووە بە مشت ومڕێکی زۆر ، کە لە ناو خانووەکە دەهاتە دەرەوە ، ئەم ڕووداوە وەك بۆمبێك لە ناو قەلای ئاژەلان دا تەقیەوە ئەو پارەیەی کە((فریدریك)داویەتی بۆ کڕینی ئەو تەختە دارانە هەمووی پارەی قوللابی و

قەلگ و ساختەن ئەوە دەنگی دایەوە کە(فریدریك)تەواوی تەختە دارەکانی بە خۆڕایی وەدەست کەوتووە(ناپلیۆن)ئاژەلەکانی کۆ کردەوە ، بە دەنگێکی سامناك و گڕ لە غروورییەوە فەرمانی لە سێدارە دانی(فریدریك) دەرکرد و گوتی:لە دوای دەستگیر کردنی(فریدریك) بە زیندوویی لە ناو ئاوی گەرم دەیکولێنین ، تەواوی ئاژەلەکانی ئاگادار کردەوە کە دەبێتن زۆر وریا بن ، چونکە لەوانەیە شتی زۆر خراگتیشر بێتە کایەوەو ڕوو بداتن ، ئەو هێرش و گەلامار دانەی کە لە لایەن (فریدریك) و کەسانی تر چاوەڕوان دەکرا لەوانەیە ئەنجام بدرێتن لەهەر کاتێکی دا کە بیانەوێت ئەوائەو کارە ئەنجام دەدەن ، ئیتر لە تەواوی ڕێگەو بانەکانەکانی (قەلای ئاژەلانەوە)گاسەوان داندران ، لەو کاتەشەوە چوار کۆتری گەیام نێریان نارده مەزرای(فاکسود)ەوە بۆ نوێ کردنەوەی دۆستایەتی کردن لە گەل(گیلکینگتن)دا .

لە بەرە بەیانی ڕۆژی دوایی دا هێرش بۆ سەر قەلای ئاژەلان دەستی گێ کرد ، لەو کاتەش دا ئاژەلان خەریکی خواردنی ژەمی بەیانی بوون ، دیدە بانەکانی گاسەوان بە گەلە گەل هەوالیان هێنا کە(فریدریك) لە گەل دۆست و یارانی خۆی وا لە دەرگای قەمتەرەکەوە هاتوونەتە ژوورەوەو هێرشیان هێناوە ، ئاژەلەکان بە خۆکەوتن و لە دوای ئامۆژگاریەکی زۆرەوە هێرشیان بۆ سەر مرۆڤە هێرش کەرەکان کردو گەلاماریان دان ، بەلام ئەمجارە وەك جەنگی تەویلە سەرکەوتنیان وەدەست نەهێنا ، مرۆڤەکان تەنیا گازدە نەفەر بوون ، شەش کەسیان لەو گازدە نەفەرە چەکدرا بوون و تفەنگیان بە دەستەوە بوو ، لە گەل نەزیك بوونەوەی گەنجا مەتریکی ئاژەلەکان لە مرپەکانەوە ئیتر لە لایەن مرۆڤەکانەوە دەست ڕێژی لە ئاژەلەکان کرا ، ئاژەلەکان خۆیان بەرامبەر بە پوللەی مرۆڤەکانەوە گێ ڕا نەگیراو لە دوای برینـدار بوونی هەندێ لە ئاژەلەکان ئیتر بەرەو دواوە کشانەوە ، هەرچەندە(ناپلیۆن)و(باکسەر)زۆریان هەول دا کە ئاژەلەکان نەکشێنەوە بەلام ئەەیان بۆ نەچووە سەرو ئاژەلەکان چوونە ژوورەکانەوەو زۆر بە وریایی و ئاگا لە خۆ بوونەوە خۆیان لە کەلێن و قوژبنەکانی ناو خانوەکان دا شاردەوە ، تەواوی قەلای ئاژەلان و خانوی (ئاشی بایێ)کەوتبوە ژێر دەستی دوژمنانەوە ، لەو کاتە دا(ناپلیۆن)سەری لێ شێوابوو ، نەی دەزانی کە چی بکاتن ، هەر دەهات و دەچوو و مرتەقی لێ برا یوو ، کلکی شۆڕ کردبۆوەو بەولاو ئەملای دا دەڕوانی و هەل دەبەزیەوە ، چاوی زەق بڕیبووە مەزرای(فاکسودە)ە وەو دەیگوت ئەگەر (گیلکینگتن)و هاوڕێیانی بە هانایانەوە بێن ئەوا سەرکەوتن هێشتان مسۆگەرە ، لەو کاتەدا چوار کۆترە

گەیامنێرەکان هاتنەوە ، یەکێ لە کۆترەکان گارچە کاغەزێکی گێ بوو کە بە قەلەم لە سەری نوسرابوو (تا چاوت کوێر بێت)

فریدریك و هەپاللانی لە دەورو بەری (ئاشی بایێ)وەستا بوون ، دەیانڕوانیە ئاژەلەکانەوە ، لەو کاتە دا ورتە ورت و ترسێکی زۆر گەیدا بوو ، ئەویش ئەوە بوو کەوا دوو مرۆڤی خاکەناس و گێمەڕە بە دەستەوە لە دیواری (ئاشی بایێ)بۆ خراگ کردنی نەزیك دەبوونەوە و ئەوسا(ناپلیۆن)هاواری کردو گوتی:هاوڕێیان ورەو بەرز بێتن ، ئەم کارە هەرگیز سەر ناپرێت ، چونکە دیواری (ئاشی بایێ) زۆر لەوە بە هێز ترە کە بە خاکەناس و گێمەڕەوە خراگ بکرێتن ، چونکە دیوراەکە ئەوەندە ئەستوورە کە هەفتەیەکی تەواوی دەوێت تا خراگ بکرێتن ، بەلام(بینیامین) کە هەموو هەنگاوەکانی مرۆڤەکانی زۆر بە باشی لە ژێر چاوانەوە گرتبووکەوا چی دەکەن و ئەوەی دەدی کەوا خەریکی هەلکەندنی چالێکن لە بن کۆلەگەی سەرەکی خانووی (ئاشی بایێ)دا بۆیەکە لمۆزی خۆی باداو گوێیە درێژەکانی بە شێوەیەکی گالتە گێ کردنەوە بادەداو گوتی:من وای بۆ دەچم ئەو چالەی کەوا لەوێ هەلی دەکەنن ئەوا گڕ لە مەوادی تەقینەوەی دەکەن ، ئەی نابینن کەوا ئەوان چی دەکەن؟ئاژەلەکان زۆر بە هەراسانیەوە چاوەڕوان بوون ، تا بزانن چی ڕوو دەداتن ، ئەوان توانای هێرش کردن و گەلامار دانیان نەما بوو ، لە دوای چەند دەقیقەیەك دیتیان کە مرۆڤەکان هەر یەکە لە شوێنێکەوە خۆیان شاردەوەو خۆیان مات دا ، هەندەی گێ نەچوو کە دەنگێکی ساماناکی تەقینەوەی باروت و گڕ لە ترس هات و لەو کاتەدا کۆترەکان هەلفڕین و تەواوی ئاژەلەکان خۆیان بە سەر زەوی داداو خۆیان مات کرد ، پاشان هەستانەوە دیتیان کە چڕە دوکەلێکی ڕەش لە دەورو بەری (ئاشی بایێ)دا بەرز دەبوەوەو لە گەل شنەی بادا بەو ناوەدا گەرت دەبوو ، ئیتر خانووی (ئاشیبایێ) هەروەك نەبووبێ وا بوو ، ئاساری لە سەر گاتاری نەما ، ئەو دیمەنە تالە ئاژەلانی زۆر بێ هیوا کرد و ترسێکی زۆرشیان لە خانەی خەیال دا تۆمار دەبوو ، ئیتر بیری تۆلە سەندنەوەش لە مرۆڤەکان بەو کارە نارەوایە لە دلیان دا دەچەسگاو هانی دەدان کە بەبێ ئەوەی کە چاوەڕوانی فەرمان بکەن گەلامارو هێرش بکەنەوە سەر مرۆڤەکان ، ئیتر خوێنیان وەجۆش هات و خۆیان گێ نەگیراو ئەمجارە هەموویان بە تێکڕای هێرشیان بۆ سەر مرۆڤەکان بردەوە ، بیری تۆلە سەندنەوەیان لەو مرۆڤانە ترسان لەو هەموو ڕێژنەی پوللە بارانەی مرۆڤەکانیان بەلاوە هیچ نەبوو ، بەرەو پێشەوە چوون ، شەڕێکی دژوارو توندو تیژ بوو ، مرۆڤەکان تا توانیان ئاژەلەکانیان دایە بەر پوللەوە ، ئیتر کەوتنە ناو یەك ئاژەلەکان بە قۆچ و لەققەو قەمپارە بە هێزەکانیان و

چڕنووکی تیژیانەوە بەرەنگاری مرۆڤەکان بوونەوە ، مرۆڤەکانیش بە کوتەك و خوتورمەی دەستیانەوە بەر بوونە گیانی ئاژەڵەکانەوە ، گایەك و سێ مەڕ و دوو قاز کوژران ، ئاژەڵەکانی تریش زۆریان بریندار بوون ، تەنانەت (ناپلیۆن)کە لە گشتەوەی جەبهەکەوە بوو ، چالاکیەکانی جەنگی بەڕێوە دەبرد ، بە هۆی ساچمەیەکی گوولەی مرۆڤەکانەوە سەری کلکل قرتا بوو ، مرۆڤەکانیش لە زەرەرو زیان بێ بەش نەبوون ، سێ کەسیان وەبەر لوشکەی گڕ لە هێزی باکسەرەوە کەوتبوون و سەرو کەللەیان زۆر بە خراگییوە شکا بوو ، ورگی یەکێکیان وەبەر قۆچ لێدانی گایەك کەوتبوو یەکێکیش وەبەر قۆچی (جسی) و (بلوبل)کەوتبوو شەروالەکەی گارچە گارچە بووبوو ، لە کاتێك دا کە هەر نۆسگە زەبەللاحەکانی گاسەوانی (ناپلیۆن) لە گەنای گەرژینەکانەوە بۆسەیان دانابۆوە و ئیتر بە حەگە حەگ و مرەمرەیێکی ترسناکەوە هەر چوار لای مرۆڤەکانیان ئابلۆقە دا ، مرۆڤەکان کە چاویان بەوە کەوت ئیتر ترسێکی زۆریان لێ نیشت و زەندەقیان چوو ، کە دیتیان دەورەیان گیراوەو ئەوەش جێگەی مەترسیەکی زۆرە(فریدریك) هاواری گاشەکشەی بە نەفەرەکانی خۆی کردو کە خۆیان لەوشەرە دووربخەنەوە ، لە دوای ماوەیەکی کەم زۆر ترسنۆکانە ڕایان کرد و ئیتر ئاژەڵەکانیش بە دوایانەو بوون تاکو لە کێلگەی قەلای ئاژەلانیان وەدر نانەوە ، بە لەققەو قەمگارو چڕنوو ك و گەزەو قۆچەکانیانەوە دوا مرۆڤیان لە ناو گەرژینە دڕکاویەکانەوە بە گرە گڕ دەر گەڕاندو ڕاویان نان و دەریان کردنە دەرەوە ، هەرچەندە کە ئاژەڵەکان لە خۆیندا سور هەل گەڕابەبوون و شەنگ و هێزیان لە بەر برا بوو ، بەلام سەرکەوتوانە لەو شەرەش دا بە لاکەلاکەوە بەرەو شوێنی خۆیان گەڕانەوە ، دیمەنی ئەو شەرەیان و قوربانیەکانیان لە بن گەرژین و ئەملاوئەولادا دیار بووکە گەلێ لە ئاژەلەکانی دەهێنایە گریانەوە ، بە گەژارەیەکی و زۆرو بە دلتەنگیەوە لە لای کەلاوەی (ئاشیبایێ)ی وێرانە کراو ڕاوەستا بوون ، خانووی ئاشەکە ئاتاری لە سەر گاتاری نەمابوو ، ئەمجارە وەك جاری پێشو نەیان دەتوانی کە سود لە بەردەکانی دێوارەکە وەربگرن ، بە شێوەیەك تەقێندرابۆوە کە تەواوی گایەکان و ئەستونەکانی خانووەکە بە تەواوی ڕوو چووبوونە زەویەوەو بە خاك یەکسان کرا بوون ، تەقینەوەکە ئەوەندە بە هێز بوو کەبەردی دیوارەکان دەها مەتر لە شوێنی خانووەکەی دوور کردبۆوە ، بە شێوەیەك بوو کە دەتگوت (ئاشی بایێ)هەر نەبووە ، لەو کاتەدا کە ئاژەلەکان لە دەورو بەری شوێنەکەی ئاشەکەبوون (سکۆئیلر)سەرو کەللەی گەیدا بوو ، ئەو بەبێ بەلگە لە تەواوی شەرەکەدا لە هیچ شوێنێ دیار نەبوو و خۆی شاردبۆوە ، بە هەلگەڕین و هەلبەزین و کلکە لەققەو زەردەخەنەو لە خۆ ڕازیانە هاتە لای ئاژەلەکانەوە ، لەو

کاتەشدا دەنگییێکی بە هێزی تەقینەوەی تۆگێك بیستراکە لە لایەن خانوەکان هاویشترا (باکسەر)گرسی وگوتی:ئەوە بۆ تۆگ داوێن؟(سکۆئیلر) هاواری کرد وگوتی: جەژنی سەرکەوتن و گیرۆزی دەگرین(باکسەر)لە کاتێك دا کە خۆین لە ئەژنۆکانی دەچۆڕایەوەو نالێکیشی لە قاچیەوە کەتبوو و سمەکانی قەلشی بوون و دوازدە ساچمەی تەواو لە قاچەکانی چووبوونەوە خوارەوە گووتی:چە سەرکەوتنێك؟ لەوەرام دا(سکۆئیلر)گوتی:هاوڕێ چۆن دەلێی چە سەرکەوتنێك؟مەگەر ئەوە نیە کە نەیارانی خۆمان لە قەلای ئاژەلانەوە ڕاو ناوەو دەرمان گەڕاندوون؟هەرچەندە دوژمنان(ئاشی بایێ)ی ئێمەیان ئاوا بە سەر یەکا دا تەگاندووە و ئەو هەموو ڕەنج و ئازاری کە دوو سالی تەواو کێشاومان ئاوا بە فیڕۆیان داو ئاشییان خاگوور کردین ، چە گرنگیەکی هەیە؟جارێکی تر بە هەول و تێکۆشانی خۆمانەوە بە شێوەیەکی لە بار ترو چاکتر (ئاشی بایێ)دەسازینەوە(سکۆئیلر)لە سەری ڕۆیی و گوتی:هاوڕێ بۆ تۆ ناتوانی کە ئەو هەموو گەورەیی و سەرکەوتنەی کە ئەنجاممان داوە هەستی گێ بکەیت ، ئەم هەموو زەویەی کەلە سەری وەستاوین و لەژێر چنگی دوژمنان دابووە ئێستاکە لە ژێر سایەی سەری (ناپلیۆن)ەوە هەموومان ڕزگار کردەوەو هی خۆمانە.(باکسەر) گوتی:ئەها یانی ئەوشتەی کە لە پێشان هی خۆمان بوو لە دوژمنانمان سەندەوە.(سکۆئیلر) گوتی:بەلی مانای سەرکەوتن ئەوەیە ، ئاژەلەکان بە لاکە لاکەوە چوونەوە حەوشەی تەویلەکەیانەوە ، ساچمەکانی ژێر گێستی جەستەی (باکسەر)زۆری ئازار دەدا ، ئەو لە پێش هەموو شتێکەوە هەر لەو کاتەوە بە یادی دیسان ساز کردنەوەی (ئاشی بایێ)و ئەو هەموو ڕەنج و ئازارو ماندووبوونەوە بوو ، بە هەست وبیرو خەیالیەوە خۆی ئامادەی کار کردن دەکردەوە ، بەلام بۆ یەکەمجار ئەوەی هاتەوە یادی کەوا یازدە سالی تەواو بە سەر تەمەنیەوە دا دەڕواتن ، ئەوەش شتێکی سروشتیە کە شەنگ و هێزی جارانی نەماوە.

ئاژەلەکان کە جارێکی تر ئالای سەوزی خۆیان بە شەکاوەیی دیت و دەنگی هاویشتنی تۆگەکەیان دیسانەکە بیستەوە کە هەفت پوللەی تەواو بۆ سەرکەوتن هاوبشترا و گوێیان لە ووتەکانی (ناپلیۆن)بۆوە کە بە هەول و تێکۆشان و کارەکانی ئەوانیەوە هەل دەگوت و گیرۆزبایی لەو هەموو سەرکەوتنانەی لێ دەکردن ، ئەوانیش ئەوەیان دەهاتە بەر چاوان کەوا بەڕاستی سەرکەوتنێکی گەورەیان وەدەست هێناوە دلیان شاد دەبوو ، ئەوسا شەهیدەکانی قوربانی ئەو شەڕەسەرکەوتووەیان زۆر بە ڕێزو حورمەتەوە بە خاك دەسگارد ، (کلۆر)و(باکسەر)تەرمی ئەو شەهیدانەیان ڕا دەکێشاوخودی (ناپلیۆن)بەگەورەیی خۆی لە مەڕاسمی ئەو بە خاك سگاردنەدا بەشداربوو.

دوورۆژی تەواو جەژن و شادییان بۆ سەرکەوتنەکانیان گێڕاوگرت ، ئاوازی سرودو گۆرانی و بەزم و تەواوی ئەو ناوەی گرتبۆوە ، گەلێ وتارو قسەو باسیان گوت و زۆریان بەزم وگۆوەند گێڕا ، تۆگەکان بە یادی سەرکەوتنەوە هاویشتران ، بۆ هەر ئاژەلێك سێوێك و هەر بالندەیەك سەد گرام دانەوێلەو بۆ هەر سەگێك سێ دانە گسکوێت پێشکەش کران ، ئەو جەنگەیان ناو لێ نا جەنگی(ئاشی بایێ)وجەنابی (ناپلیۆن)نیشانەیەکی تازەی سەرکەوتنی دروست کردو بە ناوی نیشانەی ئالای سەوزی ناونا و ئەویشی پێشکەش بە خۆیەوە کرد ، باس و خواسی ئەسکەناسە ساختەو قوللابیەکان بە هۆی سەرکەوتنی ئاژەلان لەو شەڕەدا لەبیر چۆوەو لە یاد کرا.

لە دوای چەند ڕۆژێك گاش ئەو ڕووداوە ، بەرازەکان سەندوقێك ویسکیان دۆزیەوە کە لە نەزیك ئالاکەوە لە ژێر خاك دا شاردرابۆوە و دۆزیانەوە ، شەوی هەمان ڕۆژ دەنگ و ئاوازی مۆزیك و شادی لە خانوەکانی بەرازان دا بەرز بۆوە ، سەیر لەوەدا بوو کە هەندی وشەو ئاوازی سرودی قەلای ئاژەلانی ئینگلستان لە گەل ئەو هەراو بەزمە دا تێکەلاو بووبووو بە باشی لە دوورەوە دەبیسترا ، لە دەورو بەری کاتژمێری نۆی ئەو شەوەدا تەواوی ئاژەلان بە ئاشکرایی ئەوەیان دەربڕی و دەیانگوت:کە (ناپلیۆن)لە کاتێك دا کەوا کۆنەکلاوەکەی (جۆنز)ی لە سەر نابوو لە دەرگای خانوەکەیان دەهاتە حەوشەکەو بە ڕا کردن دەگەڕایەوە ناو خانوەکەیان ، بۆ بەیانی ئارامی و بێ دەنگیەکی تەواو ئەو ناوەی دا گرتبۆوە ، تەنانەت بەرازێکیشت نەدەدی کە لە جم و جۆل دابێتن ، نەزیکەی سەعات نۆی بەیانی بوو کە سەرو کەللەی(سکۆئیلر) گەیدا بوو ، زۆر بە هێواشی دەڕۆیشت و چاوەکانی بە تەواوی کز بووبوو و کلکی لە ناو ناو گەلانیەوە شۆڕ کردبۆوە ، بەتەواوی وای گێوە دیار بوو کە نەخۆشە ، هاتە لای ئاژەلان وگوتی هەوالێکی ناخۆش و دل تەزێنم پێیە و ئاگادارتان دەکەم ، ئەویش ئەوەیە کەوا هاوڕێ(ناپلیۆن)نەخۆش کەوتووەو زۆر نەساغەو لە سەرە مەرگ دایە.

ئەم هەوالە دلتەزێنە بووە هۆی سەرو سەدایەکی زۆر ، لە گشتەوەی دەرگاکان کایان ڕشت ، تەواوی ئاژەلان بە چاوی فرمێسکاویانەوە و ئارام ئارام لە سەر گەنجەکانیانەوە دەڕۆیشتن و لە یەکتریان دەپرسی و دەیانگوت ئەگەر خوا نەخواستە ڕابەرمان بمرێتن و نەمینێ چە قوڕ وەسەر خۆمان بکەین؟پرو پاگەندە وا بلاو کرایەوە کە (سنەوبال) توانی کاری خۆی بکاتن و خواردەمەنی(ناپلیۆن)ژەهراوی بکاتن ، لە دەورو بەری کاتژمێر یازدەدا(سکۆئیلر) جارێکی تریش هاتەوە لای ئاژەلان و ئەمجارە هەوالێکی

تـری بـۆ هێنـان ، ئـەویـش ئـەوە بـوو کـەوا(نـاپلیۆن)لـە دوا کـاری ژیـانی دافەرمانی داوە کە تۆڵەی ئارەق خواردنەوە لە سێدارە دان و مەرگە.

لە شەوی هەمان ڕۆژ دا(ناپلیۆن) حالی کەمێ باشتر بوو و هاتەوە سەر خۆی ، لە بەیانی هەمان ڕۆژی دوایی دا(سکۆئیلر) موژدەی چاك بوونەوەی (ناپلیۆن)بە ئاژەلان دا و گوتی لە شەوی دوایی نەخۆشیەکەی دا(ناپلیۆن) دەست بە کار بۆتەوە ، لە ڕۆژی دوایی دا ئەوە ڕوون بوەوە کەوا(ناپلیۆن) فەرمانی بە (ویمپەر)ی مرۆڤ داوە کە ئەو کتابانەی دەربارەی شەڕاب و مەی دروست کردنن و لە مەزرای(ویلگدن)هەن بۆ (ناپلیۆن)بیان کرێتن ، لە دوای هەفتەیەکیش گاش ئەو ڕوو داوە(ناپلیۆن)فەرمانی دا کە ئەو گارچە زەویەی گشت باغی مێوەجات کە بڕیار وا بووبکرێت بە لەوەڕگای ئاژەلانی گەك کەوتە و گیر ، کە بۆ جاری یەکەم دا گوتبویان لە بەر بێ هێزی ئەو زەویە دەبێت بکێلدرێتەوەو دووبارە شۆو وەرد بکرێتەوە ، بەلام لە پاشان ئەوە دەرکەوت کە فەرمانی(ناپلیۆن)ە دەبێت ئەو زەویە بۆ چاندنی جۆ بە کار بهێندرێتن ، لەو ڕۆژانەش دا پێش هاتێکی سەیر ڕووی دا کە کەسێ سەری لێ دەرنەدەچوو ، ئەویش ئەوە بوو کە لە سعات دوازدەی شەو دا کە شەوێکی مانگە شەو بوو ، لە گڕ دەنگی تێك شکاندنی شتێك هاتە بەر گوێیانەوەو کە ئاژەلەکانی لە خەو ڕاگەڕاند ، ئاژەلەکان بینییان کە لە دوای دیواری ئەو تەویلەیەی کە هەفت فەرمانەکەی لە سەر نوسرا بۆوە گەیژەیەکی شکاو کەوتووەتە سەر زەوی(سکۆئیلر)لەوێ لە لای گەیژەکەوە کەوتۆتە خوارەوە و لە خۆیەوە چووە ، هەر لە لەلای گەیژەکەوە ڕیشەیەکی نوسین و دەفرێکی ڕەنگی سگییش لەوێ کەوتووە ، سەگەلیش هەر لەو کاتەدا دەوری(سکۆئیلر)یان گرتبوو ، کە بە خۆیەوە هاتەوە ئەویان برد ، هیچ ئاژەلێك سەری لەو کارەوە دەرنەدەبڕی جگە لە (بنیامین)ی کەرە دێزە کە لموزی خۆی لە حەوا دەکرد و سەری تەکان دەدا کە وا دیار بوو شتێکی لەو بارەوە دەزانی و هەستی گێ کردبوو ، بەلام هچی نە دەدرکاند و دەری نەدەبڕی ، لە دوای ئەوەی کە (مۆریل)ی بزنە سگی حەوت فەرمانەکەی خوێندەوە ، ئەوەی بۆ دەرکەوت کەوا دیسان یەکێك لە حەوت فەرمانەکە بە شێوەیەك نوسراوەتەوە کە ئاژەلەکان بە هەلە لێی تێ گەیشتبوون ، تەواوی ئاژەلان وایان دەزانی کە کە مادەی پینج لە حەوت فەرمانەکە دەلێت(هیچ ئاژەلێك بۆی نیە کە ئارەق بخواتەوە)بەلام ئێستا وا دیارە کە چەند وشەیەکیان لە بیر چووەتەوە چونکە فەرمانەکە ئاوا دەلێت(هیچ ئاژەلێك بۆی نیە کە لە ئەندازە بە دەر ئارەق بخواتەوە!).

بەشی نۆیەم

زام و برینی سمە قەلشیوەکانی(باکسەر) ماوەیەك بوو لە ژێر چاوە دێری و هەتوان و چارەسەری کردن دا بوو ، دەست گێ کردنەوەو ساز کردنەوەی جارێکی تری (ئاشی بایێ)یێش لە دوای گرتنی یەکەم ڕۆژی جەژنی گیرۆزی دەستی گێ کرایەوە(باکسەر) تەنانەت ڕۆژێکیش ڕوخسەتی گشو دان و حەسانەوەی خۆی نەدەدا ، لە گەل ئەوەش نەی دەویست کە هیچ یەکێك لەو هەموو دەردو ڕەنجکێشانی برینەکانی بگاتن ، هەتا شەوێك بە تایبەت لە گەل (کلۆر)دا باسی ژان و ئازارەکانی برینەکانی خۆی کردو دانیشی بەوە نا کە بە هۆی ئەو برینانەو سمە قەلشیوەکانی تا بلێی ڕەنج و ئازاران دەکێشێتن ، ئەوسا(کلۆریش)لە ئالیکە جۆراو جۆرەکان دا هەندێ دەرمانی چارەسەرکردنی بۆ دروست کرد و لە سەر سمە قەلشیوەکانی (باکسەر)ی دانا(کلۆر)و(بنیامین)هەردوکیان سور بوون لە سەر ئەوە و دەیانگوت:کە دەبێت(باکسەر)کەمتر کار بکاتن چونکە ئەسپێش هەتا هەتا تەندروستی باش نابێت و ئەو هێزو گورەی جارانیش نامینێتن ، بەلام (باکسەر) ئەم قسانەی نە دەچووە گوێوە ، هەموو ئارەزوویەکی ئەوە بوو کە زۆر کار بکاتن و لە پێش گەك کەوتن و نەمانی خۆی دا (ئاشی بایێ)بە تەواو کراوەیی بە چاوی خۆیەوە ببینێتن .

یەکەمجار کە یاساکانی قەلای ئاژەلان بڕیاری لە سەر درا ، یاسای تەمەنی گەککەوتنی ئاژەلان بەمجۆرە بوو:هەر ئەسگێك یان بەرازێك تەمەنی بگەیشتبایە 14 سالان ئەو کاتە مافی گەککەوتەیی هەیە ، سەگەکانیش لە نۆ سالی تەمەنیان دا مافی ئەوەیان هەیە کە گەککەوتە بژمێردرێن ، بۆ مریشك و قاز و مراویەکانیش پینج سال بۆ گەککەوتەیی دیاری کرابوو ، بۆ مەڕەکانیش حەوت سال تەمەن بۆ گەککەوتەیی داندرابوو ، بۆ ئەو مەبەستەش تەواوی ئالیك و بژیوی لێ کەوتووەکان ڕەچاو کرابوو کە بیان درێتێ ، تا ئەو ماوەیەش هیچ ئاژەلێك خانە نشین نەکرا بوو ، هەرچەندە کە لەم دوا دواییانە داهەمیشە باس و خواس لەوبارەوە دەکراو باسیان لێوە دەکرد ، تازە بە تازەش ئەو لەوەڕگایەی گشتی باخچەی

مێوەجات کە بۆ لەوەڕانی ئاژەلانی گەککەوتە لەوە پێش دیاری کرابوو ، بڕیاری ئەوەی بۆ درا بوو کە بکێلدرێت و بکرێت بە شکارتەی جۆی تایبەتی و دەیانگوت:کە تەنیا گۆشەیەك لەو لەوەڕگایە گەرژین دەکرێتن و دەبێتە لەوەڕگای ئاژەلانی گەککەوتە ، هەر ئەسگێکی خانە نشین ڕۆژانە دەکێلۆ جۆی گێ دەدرێتن ، لە وەرزی زستانیش دا یەك کیلۆ وێنجەو گێزەرێکی بۆ بژیوی ڕۆژانە دیاری کراوەو دەیان درێتێ ، ئەگەر تواندرا لە کاتی گشو دانیش دا ئەوا سێوێکیان گێ دەدەن ، بیرەوەری ڕۆژی لە دایك بوونی (باکسەر)دروست لە دوای وەرزی هاوینی ئەو سالە بووکەوا دوازدە 12 سالی ڕەبەقی بە سەر تەمەنی دا تێ دەگەڕی.

ئەو سالە تا بلێی زستانێکی توش و سەخت بوو ، لەو ماوەیەدا ژیانی تەواوی ئاژەلەکان گڕ لە تەنگ و چەلەمەو ناخۆشی بوو ، تەنانەت ئازۆقەشیان وەکو سالی ڕا بووردوو نەمابوو ، بژیوی ڕۆژانەی ئاژەلەکان جگە لە بژیوی ڕۆژانەی بەرازەکان و سەگەکان هەمووی کەمتر ببوەوە ، لە گەل ئەوەش دا (سکۆئیلر)وەك هەمیشە هیچ گیرو گرفتێکی نەبوو لە بارەی ئەوەوە کە بە ئاژەلەکان بسەلمێنێ کەوا هیچ کەم و کوڕیەکیان نیە ، بەلام وا گێویست دەکاتن کە گۆڕانکاریەك لە بژیوی ئاژەلان دا بکرێتن(سکۆئیلر)هەمیشە لە جیاتی وشەی کەم کردنەوە ، وشەی گۆڕانکاری بە کار دەهێنا ، خۆ لە گەل بەرابەرکردنی ڕۆژگارانی(جۆنز)دا هەموو شتێك باشتر بوو(سکۆئیلر) لە کاتێك دا زۆر بە گەلە گەل دەدواو باسی باشتر بوونی ئەو ڕۆژگارانەی لە کاتی (جۆنز)ەوە باس دەکرد کەوا وێنجە و شێلم و چەوەندەر و گەلێ بژوی تر زیاتر بووەو هەروەها سعاتێك کەمتر لە و سەردەمانە دا کار دەکەن و ئاوی خواردنەوەش لە ڕۆژگارانی جۆنزەوە گاکتر بوەتەوە و تەواوی ئاژەلان تەمەنیان درێژ تر بوەتەوە ، بێچوەکانیان چاکتر گەروەردە دەکرێن و باشترن و تەویلەکان خاوێنترن و کاو جۆ و تەواوی بژیوی ڕۆژانە ئێستا زیاتر بووە ، ئازاری مێش ومەگەس زۆرکەم بوەتەوە ، ئاژەلەکان ئەو قسانەی(سکۆئیلر)یان باوەڕ دەکرد ، چونکە ڕۆژگارانی جۆنز لەوە خراگتر بووو سەردەمانێکی گڕ لە ئازارو نەهامەتی و تەنگ و چەلەمەیی بوو.

ئاژەلەکان ئەوەیان دەزانی کە ئەو ڕۆژگارانەی کە ئێستاش تێی کەوتوون تا بلێی سەخت و ناخۆشە و هەمیشە برسین و تێریش ناخۆن و جگە لە کاتی خەوتنیان هەمیشە کار دەکەن ، بەلام گومانیشیان لەوە دا نەبوو کە ڕا بوردویان لە ئێستاکێ خراگتر بووە ، چونکە لەوە پێش ئەوان کۆیلە بووینە بەلام ئێستاکە ئازادن و بۆ خۆیان کار دەکەن ، ئەمەش باشترین وڕاستترین بەلگەی ئەوە بوو کە ئەم سەردەمەیان لە ڕۆژگارانی(جۆنز)

باشترە ، (سکۆئیلر)یش هەمیشە ئەم وێنەیەی دوگات دەکردەوەو باسی لێوە دەکرد.

لەو سەردەمانە دا باشتر چاوەدێری خۆراك و ئازۆقە دەکرا ، ئاژەلان برسی بوون ، لە وەرزی گایزی ئەو سالە دا چوار دێلە بەراز بە یەکەوە ترەکی بوون ، نزیکەی 31سی و یەك تولە بەرازیان بە دونیا هێنا بوو ، کە هەر سی ویەك دانە تولە بەرازەکان بەلەك بوون و لە (ناپلیۆن)دەچوون ، لە بەر ئەوەش کە خودی(ناپلیۆن)تەنیا نێرە بەرازی ناو قەلای ئاژەلان بوو دەتواندرا کە ئەوە بگوترێت و بزاندرێت کە هەموویان ڕێی و ڕەچەلەکیان دەچێتەوە سەر کێ ، لە دوای ترەکینی بەرازەکان ، ئەوە ڕا گەیاندرا کە دوای کڕینی کەرگوچ و ئاسن و کەل و گەلی گێویستی تری خانوو دروست کردن ، قوتابخانەیەك دروست دەکرێتن ، کە ئەوەش بڕیار دراوە لە ناو باغ دا ساز بدرێتن ، ئێستا کودەلە بەرازەکان لە چێشتخانەکە دان و لە ژێر چاوە دێری خودی(ناپلیۆن)دا گەروەردە دەکرێن و لە ناو باخچەکەش دا هەموو ڕۆژێ وەرزشیان گێ دەکرێتن و یاری کردنی تولە بەرازەکان لە گەل هەموو بێچووەکانی تری ئاژەلان قەدەغە کرابوو ، لەو سەر دەمانەدا وا باو بوو هەرکاتێ کە ئاژەلەکان توشیان بە بەرازەکان دەبوو ئەوا خۆیان لە ڕێگەوە لاتەریك دەکردەوە تا بەرازەکان ڕێگەیان تەنگ نەبێت و ڕەت ببن ، ئەوەش بە تایبەتی لە کوچەو کۆلانە تەنگە بەرەکانەوە دەبوایە ئاژەلەکان خۆیان لا بدەن تا بەرازەکان ڕەت ببن ، لە گەل ئەوەش دا ببوە شتێکی ئاسایی و عادەت کە تەواوی ئاژەلەکان بە ناوی(ئیمتیاز)ەوە قەیتانێکی سەوزیان بە کلکیانەوە دەبەستا ، ئەو سالە تا ڕادەیەك قەلای ئاژەلان سەرکەوتنی وەدەست هێنان بوو هەرچەندکە پارەو پول کەمتر ببوەوە ، بەلام دەبوایە کە کەرگوچ و زیخ و چەو و ئاسن و چیمەنتۆی گێویست بۆ دیواری خانووی قوتابخانەکە بکڕ درێتن و پارەو پولیش گاشەکەوت بکرێتن بۆکڕینی کەل و گەلەکانی (ئاشیبابێ)ش و کڕینی مۆم و نەوت و شەکریش کە زۆر گێویست بوون ئامادە بکرێتن.

(ناپلیۆن)هەموو بەرازەکانی لە خواردنی قەندو شەکەر قەدەغە کردبوو ، چونکە دەیگوت خواردنی ئەو شییرنەمەنیانە هۆی قەلەو بوونە ، قەلای ئاژەلان زۆریان گێویست بە بزمارو دەزوو و ڕەژوو و سیم و وردە ئاسنەوە هەبوو ، لە گەل ئەمانەش دا دەبوایە کە گسکویت بۆ سەگەکان بکڕدرێتن ، بۆ ئەو مەبەستانەش بەشێك لە وێنجە و گەتاتە فرشران ، هەر بۆ مەبەستی مامەلە کردنی زیاتر وا بڕیار درا بوو کە هێلکەی مامرەکان لە هەفتەیەکدا بگاتە 600شەش سەد دانە هێلکەی تەواو و ئەوانیش هەمووی بفرۆشرێتن ، ئەو سالە سالێکی بێ جوجکەیی بوو ، بۆیەکە جوجەلە کەم بۆوەو ژمارەی

مامرەکان هەروەك خۆی ماوەو زیادی نەکرد ، تا ڕادەیەکیش ئالیکی ئاژەلان لە مانگی دوازدە دا کەم کرایەوە ، هەروەها لە مانگی ڕەشەمەش دا جارێکی تریش خۆراکی ئاژەلان کەمتر کرایەوە ، هەر لەو کات و دەمانەش دا ئەوە ڕا گەیەندرا کەوا هەلکردنی چراو فانوسیش بۆ ڕۆناکی قەدەغەیە ، ئەوەش بۆئەوەیە تا بتواندرێتن زیاتر گاشەکەوت بکرێت و مەسروفات کەمتر ببێتەوە ، ژیانی تەواوی بەرازەکان دیار بوو کە زۆر خۆشتر بووبوو ، هەمویان وەك دابەستە قەلەوو خرگن بووبوون ، لە دوای نیوەڕیەکی مانگی ڕەشەمە دا ، ئاژەلەکان بە تێکڕایی بۆنێکی خۆشیان لەو نەزیکانەوە دەکرد ، ئەوەش نەیان دەزانی کەوا ئەم بۆنە خۆشە چیەکەوا بە شنەی باوە بۆیان دێت ، ئەو بۆنەش لە لای بیرەسازەکەی گشتی چێشتخانەکەی ڕۆژگارانی (جۆنز)ەوە دەهات ، بەلام ئەو شوێنە لە دوای نەمانی (جۆنز)ەوە تەرك کرا بوو ، یەکێ لە ئاژەلەکان گوتی :ئەم بۆنە بۆنی جۆی کولاوە ، ئاژەلەکان زۆر بە قولی هەوایان هەلمژی و ئەو بۆنەیان دەکرد ، وایان دەزانی کەئەمڕۆ ئێوارە ژەمێکی گەرم و نەرم و خۆشیان هەیە ، بەلام هەرگیز هەوالێ لەو ژەمە بە تام و بۆیەی کە بیریان لێ دەکردەوە نەبوو ، لە ڕۆژی یەکشەمووی دوایی دا ئاگادار کران کە لە مەو دوا ، تەواوی بەرو بوومی جۆ تەنیا بۆ بەرازەکان تەرخان دەکرێتن ، لە کێلگەی گشتی باخەکەوە جۆ تۆ کرایەوە ، هەر بە زوویش بلاو کرایەوە کە بەشی هەر بەرازێك نیو لیتر بیرەیەو بەشی جەنابی(ناپلیۆن)یش بە تەنیایی 4 چوار لیتر بیرەیە کە ئەمەش بۆ (ناپلیۆن)لە ناو بەرداخە چینیە تایبەتیەکان دەکرێتن تا بیخواتەوە.

ئەو هەموو ناخۆشی و سەختی و ڕەنج و ئازارو کوێرەوەریانەی کە ئاژەلەکان خۆیان لە بەر ڕا گرتبوو لە گەل هاتن و وەدەرکەوتنی ژیانی ئەو ڕۆژانەیان دەگۆڕرایەوە ، ئەو سەردەمانەی کەئاوازی سرودو ڕێژەو وتار خوێندنەوە زیاتر گەرەی سەندبوو(ناپلیۆن)فەرمانی ئەوەی دا بوو کە لە هەموو هەفتەیەك دا جارێك خۆپێشاندان بۆ ڕێز گرتن لە جەژنی سەرکەوتنی قەلای ئاژەلان و گیرۆز کردنی ئەو ڕوداوەیە ئەنجام بدرێتن ، هەموو ئاژەلان بە تێکڕایی لە کاتی دیاری کراودا لە کار کردن دەوەستان و لە هەرچواردەورەی حەوشەکەدا وەکو سەرباز ڕێزیان دەبەستاو ڕێژەیان بۆ گیرۆزی قەلای ئاژەلان ئەنجام دەدا ، لە پێشەوەی هەموان جوجە کەلەشێرەکەی (ناپلیۆن)ی شەیگور زەن دەڕۆیی و ئەوسا ئەسگەکان و مانگاکان ئەوجا مەڕەکان و بالندەکان کە سەگەکانی (ناپلیۆن)لە هەرچوار دەوری ڕێژەکە دەڕۆیشتن و(باکسەر)و(کلۆر)یش ئالایەکی سەوزیان هەل دەگرت کە وێنەی سم و شاخیان لە سەر ئەو گەرچەمە کێشرا بوو کە بە خەتێکی جوانیش بژی هاوڕێ(ناپلیۆن)ی لە سەر نوسرابوو هەلیان دەگرت و

بە دروشمی بژی هاوڕێ ناپلیۆن بەڕێوە دەڕۆیشتن و هەموو ئەو شیعرو باس و وتارانەی کە لە ستایشی (ناپلیۆن)ەوە نوسرابوو بەرز دەکرانەوەو دەخوێندرانەوە(سکۆئیلر)ی گەبیگۆ و جانبازیش دەهاتە سەر شانۆ و ئیتر لە بارەی پێشکەوتنی قەلای ئاژەلان دەدواو ئەو هەموو شادی و خۆشیەی ئاژەلانی شێ دەکردەوەو بە دوورو درێژی باسی لێوە دەکردو بە هاوڕێ(ناپلیۆن)ی دا هەل دەگوت و پاشانیش کە لە وتار خوێندنەوە دەبۆوە ئیتر هەمیشە پوللەیك بەو بۆنەوە دەتەقێندرا.

مەڕەکان لە تەواوی ئاژەلەکان زیاتر پەیوەندیان بەو ڕێژەو قەلەبالغیەوە هەبوو ، هەندێکیش لە ئاژەلەکان لەو کاتەدا کە بەرازەکان سەرو گوێلاکیان دیار نەدەبوو ، ئەوا ڕای خۆیان دەردەبڕی و دەیانگوت کە ئەم هەموو کارانەی کەوا ئەنجامی دەدرێتن هیچ سودو بەرهەمێکی نیە و تەنیا کات بە فیڕۆ دان و سەرما خوردەگی و بێ هودەیە ، مەڕەکانیش بە دلێکی گڕ لە ڕازی بوون و ڕەزامەندیەوە بە باعە باعی نایبەت بە خۆیانەوە هاواریان دەکرد و ئەم درۆشمەیان چەند بارە دەکردەوە کە(چوار گاشەو دوو گا خراگە)ئیتر بەو دروشمە هەموو ئاژەلەکانیان بێ دەنگ دەکرد ، بە شێوەیەکی گشتی ئاژەلەکان لەم جۆرە جەژن گرتنە دا ڕازی و دلخۆش نەبوون ، چونکە باوەڕیان وا بوو کە کە تەنیا خۆیان خاوەنی ئەو کێلگەیەن و ئەو کارەی کەوا دەیکەن بۆ خودی خۆیانەو تەنیان خۆیان خاوەن کێلگەن و بەس ، ئەم هەموو کارانەی کە ئەنجامی دەدەن بۆ خۆیانە ، خۆ ئەم مەسەلەیەش شایانی بیر کردنەوەیە کەوا ئەم خۆ پێشاندان و ڕێژەو جەژن گرتن و ژمێرکۆی(سکۆئیلر) و هاویشتی تفەنگ و قیڕە قیڕی جوجە کەلەشێر و بەرز کردنەوەی ئالاو ئەو هەموو کات بە سەر بردنانە بەلای کەمەوە بۆ ماوەیەك ئاژەلان دەخافلێنێ و چەند ساتێکش تێنوتی و برسیەتیان لە یاد دەباتەوە.

لە مانگی نیسانی ئەوسالەدا ڕژێمی کۆماری ئاژەلان ڕا گەیەندراو بۆ ئەو مەبەستەش گێویست بوو کە سەر کۆمار هەل بژێردرێتن ، بۆ ئەو کارەش جگە لە(ناپلیۆن) خۆ هەلبژێردراوێکی تر نەبوو ، بۆیە ئەو بەڕای گشتی بە سەرۆك کۆمار هەلبژێردراو بوو بە سەرۆکی کۆماری قەلای ئاژەلان ، هەر لەو ڕۆژەی هەلبژاردنەوەدا ڕایان گەیاند کەوا بەلگەو مەدرەکی تازەیان دەربارەی هاوکاری(سنەوبال) لەگەل خواجە (جۆنز)ی خاوەن کێلگەی پێشوو وەدەست هێناوە ، کە تازە بە تەواوی ئەوە ڕوون بوەتەوەکەوا(سنەوبال)لە شەڕی تەویلەکەدا بە سودی دوژمنانەوە هاوکاری تەواوی نەیارانی کردووەو هەولی سەرنەکەوتنی قەلای ئاژەلانی زۆر داوەو بەبێ چەند و چوون دژی ئێمە جەنگاوە ، لە ڕاستی دا(سنەوبال) بە خۆی سەرکردایەتی مرۆڤەکانی

کردووە لەو هێرشە دا و بە دروشمی بژی مرۆڤ زۆر چالاکانە شەڕی دژ بە قەلای ئاژەلانی کردووەو لەو شەڕەدا بریندارییش بووە ، ئەو برینەی کە لە گشتی (سنەوبال)دا بووە ئەوە جێگەی قەمگاری خودی(ناپلیۆن)بووە.

لە ناوەڕاستی وەرزی هاوینی ئەو سالە دا لە دوای چەندین سالان ون بوونی (مۆز)ی قەلە ڕەشەی کەوی لە زەمانی (جۆنز)دا ، سەرو کەللەی گەیدا بۆوە ، هیچ گۆڕانێ بەسەر ئەو قەلە ڕەشەیەوە نەهاتبوو و هەر وەك خۆی مابۆوە ، دیسان بە هەمان ئاوازو شێوەی جارانی باسی سەرزەمینی شیرو هەنگوینی دەکرد و هیچ کارێکیشی نەدەکردن ، تەنیا لەسەر هەمان لقی درەختی پێشووهەل دەنیشت و بالەکانی لێك دەداو لە گەل هەرکێش هەلی بۆ ڕەخسا با ئەوا دەدواو باسی سەرزەوی شیرو هەنگوینی بۆ دەکردوبۆی دەگێڕایەوە و بە دەندوکە زلەکەیەوە هێمای بۆ ئاسمانان دەکرد و دەیگوت:لەو بەرزاییەوە ئالەو سەرەوە دوور دوورەوە ، ڕاستەو خۆ لە گشتی ئەو هەورانەوە ، زەویەك هەیە بە ناوی زەوی(شیرو هەنگوین)ئەو شوێنە بۆ خۆی بە هەشتێکەو کەوا ئێمەی ئاژەلانی ڕەنجبەر و گڕ لە نیگبەت و ئازارو بەدبەخت تەنیا لەوێندەرێ بۆ هەمیشە دەحەسێینەوەو لەو هەموو چەوساندنەوەو کوێرەوەری و ناخۆشیانەی ژیان دا ڕزگاریمان دەبێتن و ئیتر بۆ هەمیشە ئاسودەو ڕەها دەژین ، قەلە ڕەشەکە دەیگوت: لە گەروازێکی دوور و درێژ دا کە لەو بەرزاییە دا ئەنجامی داوە ، ئەم هەموو شادی و کامەرانیەی بە چاوی خۆیەوە دیوە کەوا تەواوی کێلگەکانی ئەو سەر زەمینە هەمیشە هەر سەوزە و گڕ لە زەنوێرو لەوەڕو خۆراك و شیرو هەنگوینە ، وێنجەو خۆراکی ئەو سەرزەمیەن هەرگیز دوایی نایتن و لە سەر تەواوی گەرژین و مەزراکان و دارو بارەکان دا کێك و کولیچەو قەندو نەباتی شیرین ڕوواوە ، گەلێ لە ئاژەمەکان ئەم قسانەی قەلە ڕەشەیان بە تەواوی باوەڕ کرد بوو ، بەلگەشیان بۆ ئەوە ئەوەبوو کەدەیانگوت: ژیانی ئێستایان گریتیە لە ڕەنج و ئازارو کوێرەوەری و نەهامەتی ، بۆیەکە دەبێ کە لە جیهانێکی تری ئاوا دا حەسانەوەو خۆش بەختی هەر هەبێتن و دوور بن لەم هەموو ڕەنج و ئازارانەیان ، کە هەموو یان لە شوێنێکی ئاوادا ئاسودە بن و بۆ هەمیشە تیادا بحەسێنەوە و شادمان و بەختەوەر ببن ، ئەوانەی کە باوەڕیان بە قسەی قەلە ڕەشەکە نەدەکرد و گالتەیان گێ دەکر ئەوە خودی بەرازەکان بوون کە هەمیشە بەرگێچی قەلە ڕەشەیان دەدایەوەو بە درۆیان دەخستەوە ، لە گەل ئەوەش دا مۆلەتی ئەویان دابوو کە لە مەزرای قەلای ئاژەلان دا بمێنتەوەو ڕۆژانەشیان بۆ قەلە ڕەشە دیاری کردبوو.

لەو کاتانە دا (باکسەر)یش قەلشی دەستەکانی چا ببۆوەو ئیتر زۆر لە جاران بە توانا ترو دلسۆزانە تر دەستی بە کار کردن کردەوەو شەوو ڕۆژ لە

کار نەدەوەستا ، تەواوی ئاژەڵەکان هەر وەك کۆیلە کاریان دەکرد و ئیتر وەستانیان لە هەول و تێکۆشان د بۆ کار کردن و ئارەقەی ڕەش و شین هەل ڕشتن درێعیان نەدەکردو و بەو گەڕی لە خۆ بوردنەوە کاریان دەکرد ، ئەمە جگە لە کارو بارەکانی گێویستی ناو مەزرا ، کارو باری دروست کرنەوەی ئاشی بایێ و ساختمانی قوتابخانە بۆ کودەلە بەرازەکان لە سەرەتای مانگی ئازاری ئەو سالە دا دەستی گێ کرابوو ، زۆر جاران لە دوای ئەو هەموو کارو بارە سەختانەی ئاژەلان چەند ساتێك بەبێ خۆراك دەمانەوە کە ئەمەش بۆ ئاژەلان ە خۆڕاگرتنان بەو شێوەیە لە کار کردن لە تاو برسیەتی و نەبوونی خۆراك دازۆر ناخۆش بوو ، تەنیا (باکسەر)بوو کە هەرگیز لە کار کردن دا کەم تەرخەمی نەدەکردو هەرچی کە دەشی کرد و ئەنجامی دەداو قەت وەسەر خۆی نەدەهێنا کە هێزو توانای ئەو کەم بووەتەوەو وەك جاران نەماوە ، هەرچەندە سەرو پۆتەڵاکی وەك جاران ڕێك و گێك لە بار نەمابوو بە تەواوی کز بووبو ، ئاژەلانی تر دەیانگوت:لە گەل وەرزی بەهاردا(باکسەر) دێتەوە سەرخۆ و قەلەو دەبێتەوە ، بەلام بەهاری ئەو سالەش هات و(باکسەر) وەك جارانی لێ نەهاتەوەو هەر لەڕ تر دەبوەوە و گەلێك جاران کە لە هەورازێکی سەخت سەردەکەوت ئەوا بە تەواوی هێزو توانایەوە هەولی ڕاکێشانی بارە سەنگینەکەی خۆی دەدا و بە ماندوو بونێکی زۆرو هەناسە بڕکێوە بارەکەی سەر دەخست ، ئەوسا لێیەوە دەردەکەوت کە ئەوە (باکسەر)ی جاری جاران نیەو ئەو هێزو توانایەی کە هەیبوو وا نەماوەو لە دەست چوەو تەنیا ئەو هێزو توانایەی کە ئەو ماویەتی و وا خۆی لە بەر ڕاگرتووە ورەی بە تین و نەگۆڕاویەتی لە بارەی کار کرنەوە ، ئەگینا زۆر بێ هێزبووبو ، لە کاتی گۆتنی دروشمەکەی خۆی کە هەمیشە دەیگوت(من زیاتر کار دەکەم)بە لێوەکانیەوە پێیەوە دیار بوو کە بێ هێز بووەو وەك جاران نەماوە(کلۆر)و (بنیامین) دیسانەکە ئاگاداری(باکسەر)یان دەکردەوە کە زۆر وریای تەندروستی خۆی بێتن ، کەچی ئەو گوێی بەوە نەدەدا ، دوازدە سالی ڕەبەق بە سەر ڕۆژی لە دایك بوونی (باکسەر)دا نەزیك دەبۆوە ، هیچ شتێك بە لای ئەوەو گرینگ نەبوو جگە لەوەی کە لە پێش لێ کەوتنی بەردی دیوارەکان بە تەواوی کۆ بکرێتەوە و ئامادە بکرێتن.

لە هاوینی ئەو سالە دا ، لە درەنگی شەوێك دا دەنگ و باسی ئەوە بلاو بوەوە کە (باکسەر)شتێکی بەسەر هاتووە ، لەو کاتە دا کە باکسەر شەو بە درەنگەوە هەستا بوو چوو بووە سەرکارو بە تەنیایی بەردی بۆ ئاشی بایێ دەکێشایەوە ، لە کاتی هەلگرتنی بارە سەنگینەکەیدا ڕاستەو خۆ دەکەوێت و بەردەبێتە خوارەوە لە جێگەی خۆی ناتوانێ ڕاست بێتەوە ، لەو دەمەدا کۆترەکانی خەبەرچین(باکسەر)دەبینن و ئەو هەوالە ڕا دەگەیێنن و

لە قەلای ئاژەلان دا بلاوی دەکەنەوە کەوا (باکسەر)لە سەر لا تەنیش کەوتووەو بەربوەتەوەو ناتوانی هەستێتەوە ، بە زانینی ئەو هەوالە زۆربەی زۆری ئاژەلەکان ڕوو دەکەنە شوێنی ڕوو داوەکە ، دەبینن کەوا (باکسەر)لە سەر خاك دا کەوتوەو لە نیوان داری مژانە و داشقەکەی بەردکێشانەکەیەوە ماوەتەوەو گیربووەو ناتوانێ هەستێتەوەو تەنانەت توانای سەر بلند کردنیشی نیەو چاوە بریقە دارەکانیشی بە تەواوی کز بووەو تەواوی سەرو پۆتەڵاکی لە ئارەقەی ڕەش و شین هەلگەڕاوە ، خوێن بە بازرقە لە دەمیا دێتە خوارەوە(کلۆر) ڕاستەو خۆ لە تەنیشتیەوە چۆکی دادەدایەوە ، لە باکسەری گرسی و گوتی(باکسەر)چۆنی؟ئەویش زۆر بە نائارامیەوە وەرامی دایەوە گوتی زۆر باش نیم و سیەکانم دێشێ و ئازارم زۆرە ، بەلام هیچ گرنگ نیە ، من وا بیر دەکەمەوە کە کارو بارەکانی ئاشی بایێ بە بێ منیش هەر تەواو دەبێتن ، بەرد بە ئەندازەی تەواو کۆ کراوەتەوە ، بە هەر جۆرێك بێتن من تا مانگێکی تر کار دەکەم ، ئەوەی ڕاستی بێت ماوەیەك بوو من لە بیری گەك کەوتنی خۆمەوە بووم ، وام بیر دەکردەوە کە (بنیامین)یش وەك من بە سالا چووەو لە گەل من دایە و دەبێتە هاو دەمم(کلۆر)یش گوتی:زۆر پێویستە کە بە گەلە فریای (باکسەر)بکەوین ، هەر ئێستا یەکێك بچێت هەوال بۆ (سکۆئیلر)بات و لەبارەی (باکسەر)ەوە ئاگاداری بکەن کە وەزعی باش نیە ، ئاژەلەکان بە تێکڕایی ڕایان کرد بۆ لای(سکۆئیلر)چوون تەنیا (کلۆر)و (بنیامین)لای (باکسەر) مانەوە(بنیامین)بەبێ ئەوە کە هیچ بلێت بە کلکە درژەکەیەوە مێشی لە خۆی پاس دەکرد(سکۆئیلر)یش لەو کاتەدا گەیشت ، بە دەریایەکی پڕ لە خەم و پەژارەو هاو دەردیەوە نگەرانی خۆی بۆ (باکسەر)دەردەبڕی و گوتی:هاوڕێ(ناپلیۆن) بە کار تێ کردنێکی زۆرەوە لەو دوورەوە خەمبارە بەوەی کە بۆ دلسۆزترین و کارامە ترین و بە وەفاترین خزمەتکاری قەلای ئاژەلان هاتۆتە پێشەوە ئاگادارە ، وا خەریکە چارەیەك بکات و (باکسەر)بنێریتە نەخۆشخانەی(ویلنگدن) ، ئەم هەوالە ئاژەلەکانی کەمێ شێواند و نا ڕحەتی کردن ، تا ئەو کاتەش جگە لە(مالی) و (سنەوبال) هیچ ئاژەلێکی تر قەلای ئاژەلانیان بەجێ نەهێشتبوو ، تەواوی ئاژەلەکانیش دژ بە ئەوە بوون کە هاوڕێ دلسۆز و خۆشەویستیان بکەوێتە ژێر دەستی مرۆڤەوە، بەلام(سکۆئیلر)گوتی: لە بەر ئەوەی پزیشکەکانی ئاژەلان لە مەزرای(ویلنگدن) چاکتر دەتوانن چارەسەری نەخۆشیەکەی(باکسەر)بکەن بۆیەکە ڕەوانەی ئەوێندەرێی دەکەین تاوەکو بە تەواوی چاك ببێتەوە(سکۆئیلر)بەو قسانەی باوەڕی بە ئاژەلەکان هێناو لەو کاتەش دا(باکسەر)کەمێ هاتەوە سەر خۆی و توانی کەوا لە جێگەی خۆی دا هەستێتەوە سەر پێیان و بە لاکە لاکەوە بەرەو تەویلەکە بکەوێتە ڕێگەوە،

بـە هـەر حـال گەیشـتەوە تـەویلـەکـەو لـەو شـوێنەی کـە(کلـۆر) و(بنیـامین) جێگەیەکی تایبەتیان لە پوش و پەراش و کا بۆڕاخستبوو و تـوانـی کـە کـەمـێ لەو شوێنەی تەویلەکەدا پشو بداتن و ئیسراحەتێ بکات.

(باکسـەر) دوو ڕۆژانـی تـەواو لـەو شـوێنە مایـەوە ، ئـەو شوشـەزلـەی دەرمانە سورەکەی کە لە سەندووقی داروخانەکەی حەمام دا هەبوو بۆ تیمار کردن و هەتوان کردنی جەستەی (باکسەر)یان هێناو(کلۆر)یەك دوو جاران ئەودەرمانەی بۆ باکسەر بە کار هێناو شەوانەش تاکو (باکسەر)خەوی لـێ دەکـەوت ئـەوا لـە لای (باکسـەر)دا دەمایـەوە و چـاوەدێـری لـێ دەکردو(بنیامین)یش هەر مێشولەی لە(باکسەر)پاس دەکردو لە دەورەی دەسوڕایەوەو دلسۆزانە خزمەتی دەکرد.

(باکسەر) لەلای ئەوانەوە دانی بەوەدا نا کە لەوهی پێش هاتوە هیچ نگەرانیەکی نیە ، چونکە ئەگەر چاك بێتەوە ئەوا دەتوانی سێ سالی تر تەمەن بەرێتە سەر ، بیری لەوە دەکردەوە کە هەر لە ئێستاوە ڕۆژانە لە کونجێکی لەوەڕگاکەوە ڕابوێرێ و بۆ خۆی ژیان بە سەر ببات، ئەمەش یەکەمین جار بوو کەوا(باکسەر)ماوەی بیر کردنەوەی هەبوو و دەیگوت: کەوا زۆر سورە لە سەر ئەوەی کە خۆی ماندو بکات و زۆر هەول بدات بۆ ئەوەی کە سێ پیتی ئەلف و بێتکە فێر ببێت.

(کلۆر)و (بنیامین)تەنیا لە کاتی تەواو بوونی کاری ڕۆژانەیان دا دەیان توانی کە لەلای (باکسەر)بمێننەوەو سەری لێ بدەن ، ئەو ڕۆژە لە دەورو بەری نیوەڕۆ دا بارکێشێکی گەورە بۆ بردنی(یاکسەر) هاتە ناو قەلای ئاژەلانەوە ، لەو کاتەدا کە تەواوی ئاژەلەکان لە ژێر چاوە دێری بەرازێکەوە خەریکی بژار کردن بوون لە ناو زەوی و زارەکان دا بوون ، لە ناکاودا تەواوی ئاژەلەکان لە زەرە زەڕی بە هێزی (بنیامین)حەپەسان و واقیان وڕ ما ، چونکە بۆ یەکەمین جار بوو کە(بنیامین)ئا بەو شێوەیەو بەو جۆرە بە زەرە زەڕو هەلبەزین و ڕاکردنەوە وببیندرێت کە ئاوا بە دەنگی بەرزیەوە بەو شێوەیە هاوار بکات و بلێ زووکەن بە پەلە وەرن وا(باکسەر) بۆ شوێنێکی نادیار دەبەن ، بە بیستنی ئەو هەوالە تەواوی ئاژەلەکان بە بێ ڕوخسەرت وەرگرتن لە سەر کاریان کە بەرازێک بوو،ئەوێیان بە جێ هێشت و بۆ لای(باکسەر)بەڕا کردنەوە ڕۆیشتن ، بینیان کەوا لە حەوشەکەی(باکسەر)دا داشقەیەکی گەورەو گرانی دوو ئەسپی ڕاوەستاوەو لە هەردولای داشقەکەوە چەند شتێك نوسراوە ، کابرایەکی چاوزەقی کلاو قیتی ڕەنگاو ڕەنگ بە سەرو بە پۆتەلاکێکی شەیتانیەوە لە سەرەوەی داشقەکە ڕوو نیشتووە(باکسەر)یش لە جێگەی خۆی دا نەماوە ، تەواوی ئاژەلەکان لە دەورو بەری داشقەکە کۆ بوونەوە ، هەموو بە یەکەوە گوتیان(باکسەر)خوات

لە گەل بێت و بە خێر بچیت(بنیامین)زۆر بە نا ئارامیەوە سمکۆلی دەکردن و لە تاو باکسەر دا لوشکەی دەهاویشت و ڕووی لە ئاژەلەکان دەکردو دەبگوت: هەی گەوجینە چما ئێوە نابینین کەلە تەنیشتی ئەو داشقەیە چی نوسراوە؟ ئەم جۆرە هەلچونەی(بنیامین)هەموو ئاژەلەکانی مات و بێ دەنگ دەکرد(مۆریل)ی بزنە سپی لە داشقەکە سوڕایەوەو لە نوسینەکەی سەرداشقەکەی ورد بوەوەو پیتەکانی حجە دەکردەوەو دەیخوێندنەوەو (بنیامین)بۆ لای (مۆریل)چوو ئەوی وەلا ناو دەستی بە خوێندنەوەی نوسینەکە کرد کەوا لە سەر داشقەکە ئاوا نوسرابوو(ئەلفەر سیمۆندی گۆشت فرۆش و گاکێش و سرێشمە سازو ئێسك و پیست و پەین فرۆشی مەزرای(ویلگدن) و ساز کردنی کۆلیتی سەگ و خۆراك فرۆشی سەگان) لە دوای خوێندنەوەی تەواوی نوسینەکانی سەر عارەبانەکە(بنیامین)گوتی: مەگەر ئێوە نازانن ئەمە یانی چی؟ وا باکسەر دەبەن بۆ قەسابخانە ، لەو کاتەدا هاوارێکی زۆر سامناك لە گەرووی ئاژەلەکان دا هەستاو ئەوسا داشقەچیەکە قامچیەکی لە ئەسپەکانی داشقەکە داو کەوتنە ڕێگەوەو یەکسەر بەرەو دەرگای حەوشەکە ڕۆیشتن ، ئاژەلەکانیش زۆر بە دلتەنگی و هاوار کردنەوە لە دوای داشقەکەوە بە ڕاکرند ڕۆیشتن(کلۆر)بە هەموو هێزو تەوژمیەوە ڕێگەی بەرەو پێشەوە کردەوە ، داشقەچیش خێرایی ڕاکردنی زیاتر کرد(کلۆر)هەولی ئەوەی دەدا بگاتە داشقەکەوە ، بەلام وەدوا کەوت ، بە هاوارێکی زۆر بلندەوە گوتی(باکسەر ، باکسەر) دیار بوو کە باکسەر ئەم هات و هاوارەی دەرەوەی بیستبوو بۆیەکە هێلە سپیەکەی سەر لمۆزی لە کەلێنێکی داشقەکەوە نیشان دا ، لەو کاتەدا(کلۆر) لە پڕژمی داو دیسان هاواری کرد(باکسەر باکسەر) و گوتی: وەرە دەرەوە دەیانەوێ بۆ کوشتنت ببەن ، ئیتر بارکێشەکە خێرایی هەر زیاتر دەکرد ، ئەوەش ڕوون نەبوو ئایا(باکسەر)گوێی لەو هات و هاوارەو قسەکانی(کلۆر)بووە یاخێر ، بەلام ساتێك پاش ئەمە(باکسەر)سەری لە پەنجەرەکە هێنایە دەرەوە ، دەنگی لەققەو تەقەی سمی (باکسەر) لە عارەبانەکە دەبیسترا ، وا دەردەکەوت کە هەولی ئەوەی دەدا داشقەکە بشکێنێ و ڕێگەیەك بۆ هاتنە دەرەوەی لەو داشقەیەدا بکاتەوە ، هێزو توانای (باکسەر) لەمەوبەر ئەوەندە بە هێز بوو کە دەیتوانی بە چەند لە قەقەیەك ئەو داشقەیە تێك یشکێنێ ، بەلام بە داخەوە کە لەو دوا دواییەدا بە هۆ پیری و تەمەنەوە ئەو هێزو توانایەی (باکسەر)وەك جاران نەمابوو ، لە دوای چەند کاتێك دەنگی لەققەو سم وەشاندنی (باکسەر)بڕا ، لەو کاتەدا ئاژەلەکان ڕوویان کردە ئەسپەکانی ڕاکێشەری داشقەکەو گوتیان: هاوڕێیان هاوڕێیان وا ئێوە برای خۆتان بەرەو مەرگ و نەمان ڕا دەکێشن ، بەلام ئەو دوو ئەسپە بارکێشە لەوە نەزانتر

بوون کەوا لە ڕاستی ئەو مەسەلەیە بگەن و تەنیا ئەوەیان دەزانی کە لە ژێر وەشاندنی قامچی ئەو مرۆڤە داشقەچیە گوێیان شۆڕ بکەن و خێراتر بڕۆن ، ئیتر سیماو تەبەشی باکسەر لە پشتی پەنجەرەکەوە دەرنەکەوتەوە ، پاشان ئاژەلەکان لە دوای دەرچوونی داشقەکەوە کە کار لە کار ترازابوو ئەوسا بیریان لەوە کردەوە کە دەبوایە پێش هەموو شتێك دەرگای قەمتەرە گەورەکەی قەلای ئاژەلان گالە بدەن ، ئیتر داشقەکە بۆی دەرچوو و زۆر بە خێرایی لە دەرگاکەوە دەرچووە دەرەوەو(باکسەر)یان بردو بۆ هەمیشە ڕۆیی و نەیان بینیەوە.

لە دوای سێ ڕۆژی تەواودا ڕا گەیەندرا کەلە دوای هەول و تەقەلایەکی زۆری پزیشکان (باکسەر)لە نەخۆشخانەی (ویلنگدن)دا مردووە ، ئەو هەوالەش لە لایەن (سکۆئیلر)ەوەڕاگەیەندراو گوتی:من بۆ خۆم هەتا دوا هەناسەی(باکسەر)لە سەر سەری ئەو بووم ، لە کاتێك داکە (سکۆئیلر)پایەکی بەرز کردبۆوەو ئارام ئارام فرمێسکی بە لا چاوانەوەدا دەهاتە خوارەوەو دەیگوت: کاریگەرترین دیمەن بەلای منەوە ئەو دیمەنە بوو کە (باکسەر)سەری هێنا بنا گوێی منەوە و بە دەنگێکی زۆر کز و ماتەوە دەیگوت: تەنیا خەمی من ئەوەیە کە نەم توانی (ئاشی بایێ) بە تەواوکراوەیی ببینم و ئاواتم وەدی نەهات، کە ئەو ئاشە بە چاوی خۆم ببینم وا کار دەکات، ئاخر من هەتا دوا هەناسەی (باکسەر)هەر لە لای ئەو مامەوە(سکۆئیلر) لە سەری ڕۆیی و دەیگوت: دوا وتەی (باکسەر) ئەوە بوو کە گوتی: هاوڕێ بۆ پێشەوە بە ناوی شۆڕشەوە ، بژی فەلسەفەی ئاژەلیەتی و هەر بژی هاوڕێ (ناپلیۆن) کەوا هەمیشە هەق هەر بە(ناپلیۆن)ە.

ئیتر لە دوای تەواو بوونی قسەکانی(سکۆئیلر)ڕاستەو خۆ ڕووی گۆڕاو سەیری ئەملاو ئەولای دەکردو بە چاوە زیتەکانی پڕ لە گومانیەوە چاوی بەولاو ئەملا دا دەگێڕاو ئەوسا گوتی: وا زاندراوە کە لە دوای ڕۆیشتنی (باکسەر)پرو پاگەندەیەکی زۆرگەوجانەکراوە کە گوایە بارکێشەکەی کە باکسەری بردووە ئەو داشقەی(سیمۆندەر)ی بارکێش بووەو (باکسەر)ی بۆ قەسابخاکە بردووە ، ئەمە جگە لە درۆو بوختان شتێکی تر نیە ، جێگەی باوەڕیش نیە کە ئاژەلێك ئەوەندە نەزان و بێ هەست بێت کە ئەم پرو پاگەندەیە باوەڕ بکات (سکۆئیلر)لە گەل هەلبەزینەوەی دا کلکی خۆی با دەداو بەولاو ئەملای دا دەڕوانی و زۆر بە تۆڕەیی و قینەوە هاواری کردو گوتی: ئێوە دەبێت کە تا ئێستا ڕابەری خۆتان باش نەناسیبێت ، ئەم ڕوون کردنەوەیە زۆر سادەیەو ئاسانە ، کە ئەو بەیتارە بارکێشە پێشان سەر بە قەسابخانە بووە ، هاوڕێ (ناپلیۆن)کڕیویەتی ، بەلام هێشتان ئەو نوسینانەی کە لە مەوبەر لە سەر داشقەکە نوسراوە هەر ماوەتەوەو ڕەش نەکراوەتەوە ،

هەر ئەوەشە کە بوەتە هۆی ئەم خەیالە گەوجەوە ، بەم ڕوون کردنەوە ئاژەلەکان کەمێ ئاسودە بوون ، کاتێ کە(سکۆئیلر) چۆنیەتی چاو لێ بوون و وەزعی(باکسەر)ی بۆ شێ کردنەوە کەوا چۆن خودی هاوڕێ(ناپلیۆن)بەبێ دوا کەوتن ئەو دەرمانانەو پێویستیانەی کە بۆ چارەسەری و دەرمان کردنی(باکسەر)ی لە کیسەی پڕ لە سەخاوەتی خۆی دا کڕیوە ئیتر شەك و گومانی ئاژەلانی بڕی و وا بۆی دەچوون کە هیچ نەبێت(باکسەر)بە هۆی ئەو چاو لێ بوونە لە دوا مەرگی دا خۆشخال و بەختەوەر بووە.

دوای ئەو ڕوداوە (ناپلیۆن)لە کۆبوونەوەی یەکشەموو دا خودی خۆی ئامادەبوو ، وتارێکی کورتی بۆ شانازی کردن بە(باکسەر)خوێندەوە و گوتی:بە داخەوە کە هێنانەوەی تەرمی(باکسەر)لە توانا دا نەبوو ، بەلام فەرمانی ئەوە دراوە کە دەستە پولێکی ڕەنگین و جوان لە پول و گیای قەلای ئائاژەلان ئامادە بکرێت و بۆ سەر گۆڕی(باکسەر)ببردرێت ، هەروەها بەرازەکان بڕیاریان داوە کە مێوانداریەکی زۆر باش بۆ بیرەوەری (باکسەر) بکەن(ناپلیۆن)بە دووبارە کردنەوەی دروشمە هەمیشەییەکانی (باکسەر)کە دەیگوت(من هەمیشە زیاتر کاردەکەم و هەق هەردەم بە(ناپلیۆنە)دوایی بە قسەکانی خۆی هێناو گوتی:لە جێگەی خۆیەتی کە هەر ئاژەلێك دەبێت ئەم دوو دروشمەی باکسەر لە گوێ بگرێت و هەمیشە بۆ بیرەوەری بیلێتەوە.

ڕۆژێك ماشێنی باری و عەتاری (ویلنگدن) هاتە ناو قەلای ئاژەلانەوە سەندوقێکی گەورەی دا ناو بە جێی هێشت ، لەو شەوەدا دەنگ و ئاوازێکی زۆر بەرز بوەوە ، پاشان سەرو سەدایەکی زۆر کە لە تێکچڕژان و لێکدان دەچوو دەهات ، دواییش کە دەورو بەری سعات یازدەی شەو بوو دەنگی شکاندن و پێک دادانی گلاس و پەرداخەکان بەرز بوەوە ، ئەو شەوە بەو شێوەیە بە سەر چوو ، بەیانی هەتا نێوەڕۆی ڕۆژی دوایی هیچ جم و جۆلێك نەبوو ، وا زاندرا کە بەرازەکان لە شوێنێکی نادیار دا هەندێ پارەیان بە چەنگ کەوتووە بۆ کڕینی سەندوقێکی تری ویسکی.

بەشی دەیەم

*

ساڵان وەسەر چوون و وەرزە سەرەتاییەکان هاتن و ڕۆیشتن ، تەمەنی کورتی ئاژەلانیش ڕادەبرد ، ڕۆژگارێك هات کە جگەلە (کلۆر)و(بنیامین)و(مۆز)ی قەلەڕەشەو چەند بەرازێکی تر سەردەمی شۆڕشیان لە یاد نەمابوو (مۆریل)و (جسی)و(بلوبیل)و (پێنچەر)یش بۆ هەمیشە دونیایان بە جێ هێشتبوو ئەوانیش نەمابوون ، خواجە(جۆنز)یش لە یەکێ لە بیمارستانەکاندا بە هۆی خواردنەوەی زۆری ئەلکولەوە مال ئاوایی لە جیهانەوە کردبوو(سنەوبال)هەر بە تەواوی لە یاد چووبۆوە(باکسەریش)تەنیا لە یادی هەندێکیان کە هەر لە زووەوە دەیان ناسی لە بیر ما بوو(کلۆر)ی ماینە سپیش بە تەواوی پیرو بە سالا چووبوو کەچەند سالێکیشی بە سەر پەك کەوتنی تێپەڕ بووبوو ، دەورانی پیری بە تەواوی پێوە دیار بوو ، لە ڕاستی دا تا ئەو کاتەش هیچ ئاژەلێك لێ نەخرا بوو ، لە مێژ بوو کە باس و خواسی ئەوە دەکرا کەوا گۆشەیەك لە یەکێ لە لەوەڕگاکان دا بۆ ئاژەلە پەککەوتوەکان دیاری بکرێتت و بیکەن بە شوێنی حەسانەوەیان(ناپلیۆن)ئەوەندە قەلەو بوو بوو سەنگینی ببوە(135)کیلۆ و (سکۆئیلریش) بە تەواوی گران بو بوو، کە لە قەلەویان چاوە زیتەکانی بە حاستەم دەتروسکایەوەو هەتا دەهات خینگەتر دەبوو(بنیامین)ی کەرەدێزەش ئەوەندەی گۆڕان بەسەر سەرو پۆتەڵاکیەوە نەهاتبوو، تەنیا لە دوای مردنی (باکسەر)ەوە کەمێ عەبوس بوو بوو، هەروەها دەورو بەری لمۆزیشی هەندێ بۆز بوو بوو ، ئەگینا سەرو سیمای(بنیامین) هەروەك خۆی مابوەوەو زۆر نەگۆڕا بوو.

مەخلوقاتی قەلای ئاژەلان لە جاران زیاتر بوو بوون ، لە گەل ئەوەش کە وەکو جاران زاوو زێ زۆر نەبوو ، بۆ ئەو ئاژەلانەی کە تازە هاتبوونە جیهانەوە ، قەلای ئاژەلان بۆ ئەوان وەك شتێکی ئەفسانەیی بوو ، تەنیا ئەوەی کە ئەوان دەیانزانی ئەوەبوو کە پشت بە پشت و زار بەزار

پێیان ڕاگەیەندرابوو ، تەواوی ئاژەڵانی کە تازە هاتبوونە ناو قەلاوە هەرگیز داستانی شۆڕش و ئەو ئەفسانەیان نەدەزانی و، قەت نەیان بیستبوو ، مەزرای قەلای ئاژەڵان جگە لە (کلۆر) سێ ئەسپی تریشی کە لەو سەردەمانە لەوێ بوون ئەوانیش ئەسپی نەجیب و ڕەسەن و کارکەر بوون و هاوڕێی گەلێ دلسۆز و باش بوون ، بەلام کەمێ گەمژەل و هێڕبوون ، بۆ خوێندەواری و فێر بوون باش نەبوون و تەمەل بوون، تەنیا فێربوونیان لە پیتی (یا)وە تێ نەدەپەڕی ، هەرشتێکیان دەربارەی ڕابوردووی قەلای ئاژەڵان و شۆڕشیان بۆ باس دەکردن ئەوا ڕاستەو خۆ باوەڕیان دەکرد ، لە گەل ئەوەش دا کە دیاربوو کە ئەوان شتێکی وایان لەوبارەوە دەستگیر نەبووەو تێی نەگەیشتوون.

مەزرای قەلای ئاژەڵان لە جاران باشترو ڕێك و پێکتر بووبوو ، بە کڕینی ئەو دوو پارچە زەویەی کە لە (پیلکیگتن)کڕدرابوو قەلای ئاژەڵان گەورەترو ان و پۆڕ تر بووبوو(ئاشی بایێ)ش کە لەو ئاخرو ئۆخرانە دا سەرکەوتوانە تەواو کرابوو ، هەموو ئامێرەکانی وەك زەوی کێلان ودروێنە کردن و خەرمان و کوزر کوتان و وێنجە بڕین کە هەمووی لە قەلای ئاژەڵان دا هەبوو ئامادەی کار بوون(ویمپەر)ببوە خاوەنی گالیسکەیەکی تەك ئەسپی ، ئاشی بایێ تەنیا بۆ ئارد هاڕین بە کار دەهات و هیچ کارەبایەکی لێ وەر نەدەگیرا ، تەواوی ئاژەڵان زۆر بە گرنگی خەریکی دروست کردنی خانوێکی تری (ئاشی بایێ)بوون ، بڕیار وابوو کە لە گەل تەواو بوونی ئەو ئاشەدا دیلەمۆی کارەبا پەیدا بکرێت و بە کاربخرێت.

ئەو هەموو پرو پاگەندەیەی کە ڕۆژگارێك(سنەوبال)باسی لێوە دەکرد و دەیگوت ژیانێکی پڕ لە شادی و کامەرانی و کارەباو تەویلەی ڕوناك و ئاوی ساردو گەرم و لە هەفتەیەك دا تەنیا سێ ڕۆژ کار کردن و ژیانێکی تەژی لە خۆشی و کامەرانی هیچ باس و خواسێکی لێوە نەبوو و نەهاتبووە کایەوە(ناپلیۆن)گوتبووی کە ئەم جۆرە قسانەو ئەو جۆرە ژیانە هەموو بە پێچەوانەی ئاژەلیەتیەو ، خۆشبەختی ئاژەلان لە ژیانی سادەو کار کردنی زۆر و تەمەنی درێژەوەیە ، قەلای ئاژەلان بە پێی لێ کۆلینەوە تازە بوو، کە باشترو دەولەمەنەد تر بوو بوو ، ئاژەلەکانی تر ئەوەیان نەدەزانی کەئەو گۆڕانکاریەی قەلای ئاژەلان هەر لە بەر ئەوەیە کە ژمارەی بەرازەکان و سەگەکان لە جاران زیاتر بووە ، ئەلبەتە ئەوە بەو جۆرە نەبووە کە بەرازو سەگەکان هەربە یەکجاری کار نەکەن و هەر بە ڕوالەت کاری خۆیان ئەنجام بدەن(سکۆئیلر)کە هەرگیز ماندو نەدەبوو ، ئەوەی بە باشی ڕوون کردەوە کە بۆ چاوەدێری و بەڕێوە بردنی کارو بارەکانی قەلای ئاژەلان پێویستیان بە ماندوو بوونێکی زۆرەوە هەیە ، شێوەی کارو بارەکانی

ئـەوانـیش جۆرێـك بـوو کـە ئـاژەلانـی سـادەو تـازە پـێ گەیشـتوو تێـی نەدەگەیشتن(سکۆئیلر)بە ئاژەلەکانی دەگوت:دەبێت بەرازەکان بە تێکڕایی بۆ ئەو کارو بارە مەڕموزانەی کە پێیان ڕادەگەیەندرێت کە (پەروەندەو پێش نوس و نامە بنچینەییەکان ئامادە بکەن و ڕێکی بخەن)بۆ ئەو مەبەستەش دەبێت زۆر خۆیان ماندوو بکەن و هەمیشە کاریان تیا بکرێت ، بەرازەکان هەمیشە پارچە کاغەزە گەورەکانیان بە تێ ڕامان و لێ مور بوونەوەیەکی زۆرەوە ڕەش دەکـــــردەوەو دەیـــــان نوســـــیەوەو ئـــــەوســـــا دەیـــــان سوتاند(سکۆئیلر)دەیگوت:ئەم کارە بۆ چاکتر کردنی کارو بارەکانی مەزرای ئاژەلانەو گرنگیەکی یەکجار زۆری هەیە ، هەرچەندە ئەوەش دیار بوو کە سەگەکان و بەرازەکان هیچ کارێکیان نەدەکردو ژمارەشیان هەر زێتر دەبوو ، هـیچ ئـالودەگـی و کـەم و کوڕیشـیان نـەبـوو ، ئیشـتهای خـۆاردن و خواردنەوەشیان زۆر باش و لە بار بوو ، ئەوان واتە سەگەکان و بەرازەکان ببونە نانخۆری جێگر.

ژیانی ئاژەلەکانی تر هەتا ئەو کاتەی کە لە یادیان بێت ئەوە تەنیا کار کردن و ڕەنج کێشان و ماندووبوونێکی زۆر بو،و لە گەل ئەوەش دا هەمیشە برسی و بوون و شوێنی خەوتنیان تەنیا لەسەر مشتێ کاوە بوو ، ئاوی خواردنەوەیان باش نەبوو هەمووی هی گۆماوەکان و ستێرەکان بوو ، لە ژێر ناخۆشی سەرماو سۆل و بەفری زستان و گەرمای هەناسەبڕی هاوین دا هەر کاریان دەکرد و ڕەنج و کوێرەوەریان زۆردەکێشا، ئاژەلە پیر و بە سالاچوەکانیش زۆریان لە خۆیانەوە دەکرد کە، وەبیریان بێتەوە کەئایا ڕۆژگارانی سەرەتای شۆڕش و ڕاپەڕینیان و دەرپەڕاندنی (جۆنز)لە قەلای ئاژەلان دا لەو کاتەش ئەوان هەر ئاوا بووینە و ئاوا ڕەنج و ئازاریان دەکێشاو یان لە ئەمڕۆکەیان باشتر بوون؟ بەلام بە داخەوە کە هیچیان وەبیریان نەدەهاتەوە و هیچ پێوانەیەکیشیان بۆ ئەو مەبەستەوە لانەبوو کە ئایا ژیانی ئەمڕۆیان لە گەل ژیانی ئەو کاتەیان بەراورد بکەنەوە، تەنیا ئەوەی کە هەیان بوو و ژمێر کۆیان بوو ئەوقسە پان و پۆڕەکانی(سکۆئیلر)بوو کە بە شێوەیەکی ڕك و ڕاست ئەوەی بۆ ئاژەلان شێ دەکردەوەو دەیگوت: کە ڕۆژ لە دوای ڕۆژ ژیانی قەلای ئاژەلان و سەرنشینانی باشتر و چاکتر دەبێت ، ئەو ژیانەی ئەم سەردەمانەی ئاژەلان بەبێ چارەسەری بوو ، هیچ گوڕانکاریەك نەدەهاتە کایەوە ، تەواوی ئاژەلەکان تەنانەت هەلی بیر کردنەوەشیان نەمابوو، تەنیا(بنیامین) بوو کە هەمیشە دەیگوت: تەواوی ژیانی دوورو درێژی ڕابوردووی لە یاد ماوە، ئەوەش باش دەزانێت کە جۆری ژیان هەر چونێك بێت، هەروا دەبێت و هیچ گۆڕانکاریەکی وەسەر نایەت،

ژیان نە چاکتر دەبێت و نە خراپتر ، برسیەتی و ڕەنج و ئازارو کوێرەوەریەکانی ژیانیش یاسای نەگۆڕاوی ڕۆژگارانن.

لە گەل ئەو هەموو زەحمەت و کوێرەوەریانەدا ئاژەلەکان لە هیچ کات و ساتێك دا ورەیان نەدەڕووخاو، بێ ئاوات و هیوا نەدەبوون ، هەمیشە شانازیان بە قەلای ئاژەلانەوە دەکرد و ئەوەیان هەر لە یاد مابوو کە هیچ نەبێت خۆیان خاوەنی قەلای ئاژەلانی خۆیانن و هەر ئەوان بە خۆیانن کە لە سەرتا سەری ئینگلستانەوە ئەو قەلایەی سەربەخۆیانەوە هەیە ، ئەوە بیرو باوەڕی هەموو ئاژەلانی قەلا بوو ، تەنانەت ئەوانەی کەوا تازەش هاتبوونە ناو قەلاوە هەر ئەو بیرو بۆچونەیان هەبوو ، لەو کاتەدا کە تەققەی تفەگەکە دەهات و ئالای سەوزی قەلا بەرز دەکرایەوە ئەوا تەواوی ئاژەلەکان بوون کە بەشانازیەوە هەستیان دەجولاو ڕۆژگارانی پڕ لە ئازایەتی و ڕاپەڕینیان و دەرکردنی(جۆنز)لەو مەزرایەوە و دانانی هەر حەوت فەرمانەکەو سەرکەوتنیان بە سەر مرۆڤانەوە بە تێکڕایی دەهاتەوە یاد و، جێگەی شانازی و باوەڕ بە خۆیان و یادکردنەوەیان بوو ، کەوا هەرگیز نا ئومێدی و ورەی نزم ڕووی تێ نەدەکردن و هێشتان خەون و خەیالاتی ڕۆژانی ڕابووردوویان لە ناو هەست و دەروون دا هەر زیندووەو پەروەردەیان دەکرد ، هەمویان باوەڕیان وا بوو کەوا ئێستاش ڕۆژێك دێتن و تەواوی قسەکانی(مێجەر)ی پیرە نێرە بەراز لە بارەی ژیانی ئایەندەی ئاژەلانی ئینگلستانەوە هەر وەدی دێت و ئەو ڕۆژەشیان لەوانەیە کە زۆر نەزیك بێت لێیان ، هەرچەندە ئەوەش دەبێت کە هیچ ئاژەلێکی ئێستای زیندوو تەمەنی نەگاتە ئەو ڕۆژەوە و بە چاوی خۆیەوە ئەو بەختەوەریانەنەیبینێت ، بەلام ڕۆژێکی ئاواش جا چە زوو یا درەنگ هەر وەدی دێت، هێشتان سرودی(ئاژەلانی ئینگلستان) بە دزی لە زۆربەی گۆشەو کەنارەکانی قەلای ئاژەلانەوە دەچڕێندراو بەلام جورئەتی ئەویان نەبوو کە بە ئاشکراو ئازادانە ئەو سروودە بچڕن و دەنگیان هەل ببڕن، تەوای ئاژەلانی ئەو ڕۆژگارانە ئەو سرودەیان دەزانی و لە بەریان بوو، ڕاستە کە ژیانی ئاژەلان سەخت و نالەبار بوو، کە بە هەموو ئارەزووەکانیشیان نەگەیشتبوون ، بەلام ئەوەیان زۆر چاك دەزانی کەوا هەروەك ئاژەلانی مەزراکانی تر نینە ، ئەگەر برسیش بن و کوێرەوەری و ڕەنج و ئازاریشیان هەبێت هیچ نەبێ ئەو ژیانەیان لە ژێر چنگی مرۆڤەوە نیەو بە دەستی مرۆڤ ناچەوسێنەوە ، خۆ ئەگەر کاری زێدەش بکەن ئەوا هەر بۆ خودی خۆیانەو بەس و هیچ بوونەوەرێکیان لە گەل دا نیە کەوا لە سەر دوو پا بڕوات و کەسێ ئاغای ئەویتر نیە و کەس بە ئەڕباب بانگی کەس ناکات و هەموویان لەم قەلایەدا چوار پان.

ڕۆژێکی سەرەتای هاوینی ئەو سەردەمانەبوو(سکۆئیلر) فەرمانی دا کە مەڕەکان لە گەلیا بچن بۆ ناو ئەو پارچەزەویە پان و بەرینەی کە کەمێ لە قەلاوە دوور بوو، ئەو زەویە پڕ بوو بوو لە شەتلی دارە بی، هەر وات دەزانی کە پاوان کراوە ، مەڕەکان لە ژێر چاوەدێری (سکۆئیلر)لە تەواوی ڕۆژ دا لەو زەویە دا لەوەڕان ، شەو (سکۆئیلر) گەڕایەوەقەلاو لە بەر ئەوەش کە هەوا بە تەواوی گەرم بوو بوو ، بە مەڕەکانی گوت کە ئەوان شەو لەو زەویەدا بمێننەوە ، مەڕەکان هەفتەیەکی تەواو لەو شوێنە مانەوە، لەو ماوەیەدا ئاژەلەکانی تر هەوالێکیان لە مەڕەکانەوە نەبوو، (سکۆئیلر)یش زیاتری کاتی خۆی لە گەل ئەوانەوە بە ڕێوە دەبردو دەیگوت: کە خەریکی ئەوەیە سرودێکی تازەیان فێر بکات، ئەم کارەش پێویستی بە جێگەی چۆل و ئارامەوە هەیە، کە بە باشی ئەنجام بدرێت.

شەوێکی درەنگان کە هەوایەکی فێنك و خۆش و دلگیری هەبوو، تازە گەڕابوونەوە، تەواوی ئاژەلەکانی تریش دەستیان لە کاری ڕۆژانەوە هەلگرتبوو، لە ناکاو دا کورژنێکی زۆر سامناکی یەکێ لە ئەسپەکان هات ، بە بیستنی ئەو کورژنەو سەدایە سامناکە ئاژەلەکان زۆر هەراسان و بێ دەنگ بوون، ئەو کورژنە دەنگی(کلۆر)بوو، جارێکی تریش (کلۆر)بە هەمان شێوەوە حیلاندیەوە، ئاژەلەکان ئەمجارە بە تێکڕایی وە هێرشیان بردە ناو حەوشەکە، ئەو شتەی کە(کلۆر)بە دیتنی حیلاندبووی ئاژەلەکانیش هەموویان دیان کەوا بەرازێك دەیەویست لە سەر دوو پێیان بڕوات، ئەو بەرازەش خودی(سکۆئیلر) بوو ، کە هێشتان شارەزایی لەم کارە دا پەیدا نەکردبوو ، تا بتوانێت بەو هەموو قورسی و قەلەویاتی خۆیەوە خۆی لە سەر دوو پێیان ڕا بگرێت، هەر بەو شێوەیەوە لە حەوشەکەدا خەریکی پڕۆڤە کردن و خۆ ڕا هێنان لە سەر دوو پا ڕۆیشتنەوە بوو، هەندەی پێ نە چوو کە ڕێزی درێژی تەواوی بەرازەکان کە هەموویان لە سەر دوو پێیانەوە دەڕۆیشتن لە ناو ساختمانەکەوە دەهاتنە دەرەوە، هەندێکیان لە هەندێکیان باشتر دەڕیشتن، چاکتر دەیان توانی کە خۆیان لە سەر دوو پێیان ڕابگرن و بڕۆن، دیار بوو کە یەك دووییکیان بە ئەندازەی تەواو نەیان دەتوانی ئەو کارە باش ئەنجام بدەن، هەر وەك بلێی پێویستیان بە دەست و گۆپالەوە هەبوو، لە ئاکام دا هەموو بەرازەکان لەو کارە واتە لە سەر دووپێ ڕۆیشتنەوە بە باشی فێر بوون و لە حەوشەکە دا دەخولانەوە، لە دوای چەند ساتێك حەپەحەپێکی زۆر ترسناك و قووقە قووقی کەلەشێرە شەیپورزەنەکان هات ، دیار بوو کە (ناپلیۆن)زۆر بە قان و قوونەوە لە کانێك دا تەواوی سەگەکان دەورەیان دابوو و هەمویان گوێچکەکانیان مووت کردبۆوەو ترسناکانە دەیان مراندو دەرکەوتن، تەواوی ئاژەلەکان بە دیتنی ئەو

دیمەنە تێك قڕژانەو سەیرە بێ دەنگ بوون و، زۆر بە ترس و لەرزەوە سەیری ئەو دیمەنەیان دەکرد، لە ڕێزی درێژی لە سەر دووپا ڕۆیشتنی بەرازەکانیان کە لە حەوشەکەوە پیاسەیان دەکردو دەخولانەوە بە نگەرانیەوە دەیان ڕوانی، لەو کاتەدا تەواوی ئاژەلەکان وەك ئەو دونیایەیان لێ سەرەو ژوور بوبێ وا بوون و لە یەك نەزیك ببونەوە و واقیان وڕ مابوو و ، لە دوای ئەوەی کە کەمێ ترس و لەرزیان لێ نیشتەوە و کەمێ هاتنەوە سەرخۆ ، هەرچەندە کە ئەوان ترسی سەگەلەکەیان هەرهەبوو، نەیان دەویرا کە شتێك بکەن و یان ڕەخنە بگرن، بەلام هەندێ لە ئاژەلەکان کە دلیان زۆر پڕ بوو بوو لە گەل ئەو ترس و لەرزەشەوە بیریان لە ڕەخنە گرتن و ناڕەزایی دەربڕین بەرامبەر ئەو کارە نا یاساییەی بەرازەکان دەکردەوە ، لەو کاتەدا مەڕەکان دەستیان کرد بە باعەباعی تایبەتی خۆیانەوەو دروشمی(چوار پا باشە دوپا باشتر)یان دەچڕاند و هەموو ڕیگەکانی ڕەخنە گرتنیان بەو باعە باعەوە لە ئاژەلان دەگرت و ماوەی هیچ ڕەخنە لێ گرتنێکیان نەدەدا ، بەرازەکان هەموویان گەڕانەوە ژوورەکانیان، لەو ماوەیەش دا(بنیامین)هەستی بەوە دەکرد کەوا لمووزی ئاژەلێکی وەشان کەوت و کە ئاوڕی دایەوەدیتی ئەوە (کلۆر)بوو کە ئەو لموزەی لەو هەنگوت و سەیری (کلۆری)کرد، بینی کە چاوەکانی زۆر کز و ماتە و ڕەنگی پیریەتی بە تەواوی پێوە دیارە و زۆرکەم بینا بووە، بەبێ ئەوەی کە هیچ بلێت(بنامین)ی بۆ لای خۆیا ڕاکێشاو لە گەل خۆی دا بردی بۆ تەویلە گەورەکە، ئەو شوێنەی کە هەفت فەرمانەکەی لێ هەلواسرا بوو، یەك دوو دەقیقە لە وێندەر وەستان، لە دیوارە دوکەلاویەکەو نوسینە ڕەنگ سپیەکان دا مووڕ بوونەوە و لە دوای کەمێك(کلۆر)هاتە دوان وگوتی: چاوەکانم بینایيان کەم بووە، تا ئەو ڕۆژگارانەی کە لاو بووم دەمتوانی کە تەواوی نوسراوەکان بخوێنمەوە ، بەلام ئێستا وام دێتە بەر چاوان کە دیوارەکە وەك جاران نەماوەو سیمایەکی تری هەیە وگوتی (بنیامین)پێم بلێ بزانم کە هەفت فەرمانەکە وەك جارانە یا خێر؟ بۆ یەکەمین جاریش بوو کە(بنیامین)ئامادەی ئەوەی بوو کە لە سەر یاسای ژیانی خۆی بێتە خوارەوە، ئەوەی کە لە سەر دیوارەکە نوسرا بوو بە دەنگێکی بەرز خوێندیەوەو ئەوەی کە مابوو ئەوەبوو کە نوسرا بوو (تەواوی ئاژەلان یەکسانن بەلام هەندێکیان لە هەندێکیان یەکسانترن) جگە لەو فەرمانە زیاتر چیتر لە سەر دیوارەکە نەمابوو.

ئیتر وای لێ هاتبوو کە لە ڕوانگەی ئاژەلەکانەوە هیچ شتێك سەیرو سەمەرە نەبوو، بۆ بەیانی کە دیان بەرازە چاو دێرەکان گۆپالیان بە دەستەوەیە و بۆخۆیان سەیری تەلەفیزیۆن دەکەن و ڕۆژنامە دەخوێننەوە و لە سەر دوو پایان دەڕۆن و(ناپلیۆن)یان دیت کەوا لە حەوشەکەوە

سەبیلەیەکی پایپی بە لالێوانەوەیە و ئەویش لە سەر دوو پێیان دا دەڕوات و پیاسە دەکات، بەرازەکان کەل و پەلی (جۆنز)یان لە دۆلابەکانەوە دەرهێناوەو هەموویان لە بەر کردوون و خودی(ناپلیۆن) چاکەتێکی ڕەش و پێلاوێکی چەرمی لە بەر کردبوو(مالۆس)ەشیك و جوانەکەی (ناپلیۆن)یش هەموو کەل و پەلە ئاوریشمەکانی خانمی(جۆنز)ی کە ئەو بۆ ڕۆژانی یەکشەموو دا لە بەری دەکرد و پێ دەچووە کەنیسەکەوە هێنا بووی و لە بەری کردبوو ، هەفتەیەك پاش ئەو ڕووداوانەوە گالیسکە تەك نەفەریەکان ژمارەیان لە ناو قەلای ئاژەلان دا هەر دەهات زیاتر دەبوو ، کۆمەلێك لە جوتیارە هاوسێکانی قەلای ئاژەلان بانگ هێشتن کرابوون و دەهاتنە سەردانی قەلای ئاژەلانەوە، تەواوی شوێنەکانی مەزرای ئاژەلان بە مێوانەکان نیشان دران، ئەوان واتە هاوسێکانی مێوان لە تەواوی شتەکانی قەلای ئاژەلان ڕازی بوون و بە تایبەتی (ئاشی بایێ)کە زۆریان ستایش لێ کردو بە دلیان بوو و پێیان هەل دەگوتن، تەواوی ئاژەلانی قەلا بە سەر گەرمیەوە لە ناو کێلگەی شێلمەکەوە خەریکی بژار کردن بوون، وا خەریك بوون کە تەنانەت سەریشیان بەرز نەدەکردەوە، ئەوەیان نەدەزانی ئاخۆ لە بەرازەکان یان لەخودی مرۆڤەکانەوە زیاتر هەراسانن، ئەو شەوە قاقای پێکەنین وئاوازی مۆزێك و هەراو هۆریا لە ناو خانوەکانی بەرازەکانەوە هەر دەهات و بەرز تر دەبۆوە، لە ناکاو دەنگی مڕە مڕ و هەراو هۆریا هەستی وریای ئاژەلەکانی شلەژاند، ئاژەلەکان ئەوەیان دەویست کە بزانن کەوا مرۆڤ و ئاژەل کە بۆ یەکەمجارە بە یەکەوە ڕونیشتوون ئایا بە مەرجی یەکسانیەوە لە تەك یەك دان یاخێر؟ دەیانەویست کە بزانن چی ڕووی داوە؟ هەموو ئاژەلەکان بە سینە خشکێوەو زۆر بە ئارامی و لە سەر خۆوە بەرەو باغەکە خشان و بەرەو خانووی بەرازەکان چوون، زۆر بە ترس و لەرزەوە لە پێش دەرگاکەوە وەستان و لەوێ مانەوە(کلۆر)هەندی کردی خۆی پێ نەگیراو بە هێواشی زۆر بە لە سەر خۆییەوە بۆ لای پەنجەرەکەوە چوو و، بۆ ئەوەی بزانێ ئەوان چی دەکەن، ئاژەلەکانی تریش زۆر بە هێواشیەوە لە دوای(کلۆر) ڕۆیشتن، ئەوانەی کە قەد بلند بوون و دەگەیشتنە پەنجەرەکەوە لەو دێوڕا سەیری ژووری بەرازەکانیان دەکردو لە کۆڕی گەرمی بەراز و مرۆڤەکانیان دەڕوانی ، بە هەردو چاوەکانی خۆیان ئەوەیان دیت کەوا مرۆڤ و بەراز بە یەکەوە ڕوو نیشتین و پێکەوە مێزگردی خۆیان لە سەر مێزێکی گەۆرەوە کە بریتی بوون لە شەش مرۆڤ و شەش بەرازی زەبەلاح دەورەی مێزەکەیان دابوو و لە سەر کورسیەکان ڕوو نیشتبوون(ناپلیۆن)لە سەرەوەی ئەو مێزەوەبوو و تەواوی بەرازەکان زۆر بە هاسانی لە سەر کورسی ڕوو نیشتبوون و. خۆیان زۆر بەباشی لە سەر کورسیەکان ڕا گرتبوو،

دیار بوو کە خەریکی کاغەزی قومار بوون و هەموویان بە یە یەکەوە قوماریان دەکرد، بە شێوەیەکی کاتی دیار بوو کە دەستیان لە قومار کردن کێشایەیەوەو دەستیان بە خواردنەوەو فڕ لێ دان کردو چەند پیالەیەکیان نۆش کرد و قەڕابە بیرەیەکیان بە تال کردو جارێکی تریش قەڕابە بیرەکەیان تەژی کرایەوەو ئەمجارەش گلاسە بیرەکان پڕ کرانەوەو ئامادەی نۆشین و هەلدان کرانەوە، کەسێ ئاگای لە سەرو پۆتەڵاکی ئاژەلانی ئەو دیوی پەنجەرەکەوە نەبوو(پیلکلینگتن)ی خاوەن کێلگەی(فاکس وود)لە کاتێ کە لیوانێکی پڕی لە بیرەکە بە دەستەوە بوو هەستایەوە سەر پێ و گوتی: دەمەوێ پێش ئەوەی کە ئەم بیرەیە نۆش بکەم و هەلیقولێنم بە پێویستی سەر شانی خۆمی دەزانم کە لێرەدا ڕای خۆم دەر بڕم و پێتان بلێم کە:بەلای منەوە بە بێ شەك و گومانەوە هەموو ئەوانەی کە شەڕەفی بەشدار بوونیان لەم کۆبونەوەیەدا هەیەو لێرەوە ئامادەن ئەوانیش بیر و بۆچونیان هەر وایە کەوا لەو پەڕی خۆشحالی داین و دەبینین ڕۆژگارانی تورەیی و ڕق و کینەو بێ باوەڕی بە یەکبوون، گەلیك ڕووداوی ناخۆش و تال و تفت و دلتەنگی وەدی هێناو ماوەیەکی زۆریشی بردو گەلێك بیرو باوەڕی ناڕاست و ناخۆش و دل تەزین هاتە پێشەوە ، زۆر ناڕاستی و کاری چەوت ئەنجام درا، وا بیر دەکرایەوە کەوا کێلگەیەکی بەراز بە ڕێوەی ببات و خاوەنی فەرمان و دەسەلات بێت ئەوا تەواوی بنچینەکانی ژیان تێك دەچێت و ئالۆزی و بلۆزی دێتە کایەوە و نا ئارامیەکی زۆر وەدی دێت و نەبوونی ئاسایش ڕوو لە هەموو دەرو دراوسێکان دەکات و تەواوی کرێکارانی هاوسێکان لە خاوەنەکانیان هەل دەگەڕێنەوەو چاو لە قەلای ئاژەلان دەکەن و بنەڕەتی ژیان بە تەواوی تێك دەچێتن، ئێستالێرەدا من ڕای دەگەیەنم و دەلێم کە ئەو هەموو بیر و بۆچونانە هەمووی ناڕاست بووەو و ئێستاکەش لە بەین چووەو نەماوە و هەمووی بن بڕ کراوە، ئا ئەم سەردان و چاو پێکەوتنانەو دانشتنانەی ئێمەو دۆستەکانمان لە قەلای ئاژەلانەوە ئەو هەموو ڕاستیانە دەسەلمێنێ و باری چۆنیەتی ژیانی ناو ئەم قەلایەش بەبێ گومان دەبێتە سەر مەشقی هەموو مەزراکانی ترەوە(پیلکینگتن)لە سەر باسەکەی ڕۆیی و گوتی: من لەوە زۆر دلنیام و دەتوانم ئەوە بلێم کە ئاژەلەکانی پلەی خوارووی کێلگەی ئاژەلان لە تەواوی مەزراکانی تر زیاتر کار دەکەن و کەمتر دەخۆن، هەموو ئەوانەی کە سەریان لەم قەلایەوە داوە ئەم ڕاستیە زۆر باش دەزانن کە تەواوی ڕەفتارو کردەوەکانی قەلای ئاژەلان بۆ ئەوە دەشێت کە ببێتە سەر مەشقی کردەوەکانی تەواوی مەزراکان(پیلکینگتن)ی خاوەنی مەزرای(فاکس وود) لە کاتێك دا پێکی بیرەکەی هەر بە دەستەوە بوو درێژەی بە باسەکەی دا و گوتی: ئیتر بە

پێویستی دەزانم کەوا دەبێت پیرۆز بایی لە ئێوەو خۆمان بکەین و بە بۆنەی ئەم هەموو سەرکەوتنانەو دۆستایەتی وئەو پەیوەندیانەمان لە گەل یەك داو ئەم دۆستایەتی و هاوکاریانەمان لە گەل قەلای ئاژەلان و تەواوی دۆستانمان دا هەمیشەیی بێت و زیاتریش پەرە بسەنێت، دەتوانم ئەوەش بلێم کە لە مەو دوا هەرگیز بەرژەوەندیەکانی بەراز و مرۆڤ دژ بە یەکتر نابن و هەول و تێکۆشانیان یەکێکەو هیچ جیاوازیەك لە نێوان بەراز و مرۆڤ دا نیە و تەواوی گیرو گرفتەکان وەك یەك وان و دەتوانم بلێم کە هەمووی لە کێشەی کارو کرێکاران دایەو وەك یەك خۆیان دەنوێنن، ئەدی کێشەی کارگەران لە هەموو شوێنێك وەك یەك نیە؟ وا دەردەکەوت کە (پیلکینگتن) ئەونده خۆشحال و شادبوو، کە ئەو نکتەیەی کە لە مەو پێش ئامادەی کردبوو باسی لێوە بکات و بیگێڕێتەوە نەی توانی کە بیلێت و هەموو وشەکانی ئەو نکتەیەی لە گەرودا گیر بوو بوو بۆیەکەش ئاوا سور هەلگەڕا بو ، لە دوای ئەوەی کە چەند جارێك قورگی خۆی پاك کردەوەو گوتی: ئەگەر ئێوە گیرو گرفت و دەردە سەریەکانتان لە گەل ئاژەلانی چینی خوارو هەیە، خۆ ئێمەی مرۆڤیش هەر ئاوا لە گەل چینەکانی خواروو بەو گیرو گرفتانەوە گیرمان خواردووەو هەمانە، ئەم نکتەیەی (پیلکینگتن)تەواوی کۆڕەکەی هێنایە بزەو هەراو هۆریاوە لە دوایی داگوتی: پیرۆز بایی و سوپاسی خۆم بۆ بەرازەکان دەردەبڕم کەوا توانیویانە بژیوی ئاژەلان کەم بکەنەوە و کاریشیان زیاتر بکەن و ئاژەلان بە سوخرەو بێگاری ڕا بێنن، لە کۆتایی قسەکانی دا (پیلکینگتن) گوتی: ئێساش داوام لە هەموو ئامادە بوان ئەوەیە کە ڕابوەستن و پێکەکانیان پڕ بکەنەوەو هەموو لە هەموو بە یادی سەرکەوتن و سەربەرزی قەلای ئاژەلان فڕ لەپێکەکانیان بدەن و نۆشی کەن، ئەوسا تەواوی ئامادە بوان لاقیان بەزەوی داداو بە چەپلە ڕێزانەوە گلاسەکانیان هەلنۆشی و (ناپلیۆن)بەو قسانە ئەوەندە خۆشحال بووبوو کە لە جێگەی خۆیەوە هەستایەوەو بەرداخەکەی لە بەرداخی (پیلکینگتن)دا، کاتێ کە هەراو هۆریاو چەپلە ڕێزان دوایی هات(ناپلیۆن)هەر لە سەر پا مابوەوە ، دەری بڕی کە ئەویش چەند نوکتەیەکی بۆ گوتن هەیە و پێشکەشی دەکات(ناپلیۆن)وەك هەموو جارێ ئەمجارەش بە کورتی و بە ڕەوانی و پاراوەیی گوتی: منیش لە لایەن خۆمەوە زۆر شادو بەختەوەرم بەوەی کە سەردەمی خراپەو بێ باوەڕی و دلپیسی لە یەك کردن و دوژمنایەتی ئێمەو دراوسێکانمان نەماوەو ئێستا بە سەر چووە، ئەو ناحەزانەی کە پروپاگەندەیان دژی قەلای ئاژەلانەوە دەکرد کە گوایە ئێمەی ئاژەلانی قەلا،کێلگەکانی تر بە شۆڕش و ڕاپەرین هان دەدەین و گیرو گرفت بۆ دراوسێکانمان ساز دەکەین ئێستاکە بە تەواوی ڕوون

بوەتەوە کەوا ئەم قسانە ڕاست نەبوون و درۆو دەلەسە بووە، لە مەو پێش و ئێستاش ئەوەی کە ئێمە گەرەکمانە تەنیا ئاسایش و هێمنی و ئاشتی بووە، حەزمان بەوە کردووە کە هەمیشە ئاشتی لە نێوان تەواوی دراوسێکانمان دا هەبێتن، ئەم قەلایەی ئێمە کە خۆم ڕابەرایەتی دەکەم جگە لە پڕۆژەیەکی بەرازان هیچ شتێکی تر نیە، لە گەل هەموو ئەوانەش دا ئێستاکە زۆر بە دلنیاییەوە دەلێم کە هیچ گیرو گرفت و خراپەو خراپە کاریەك و باوەڕ بە یەك نەکردن و دژایەتی یەکتر کردن لە نێوان دا نیەو نەماوەو هەمووی لە ناو چووە(ناپلیۆن) گوتی: لەم دواییەدا شێوەی ڕابەرایەتی کردنی قەلای ئاژەلان گۆڕاوە ، چونکە لەم ڕۆژانە دا ئاژەلەکانی پلەی خوارووی قەلامان ڕەوشت و ڕەفتاری گەوجانە و پڕو پوچیان نیشان داوە و پێی هەلساون ، هەتا ئیمڕۆکە ئاژەلان یەکتریان بە ناوی هاوڕێ بانگ دەکرد ، بەلام ئێستا ئەوە ڕێگەی لێ گییراوەو بەو شێوەیە نەماوە، لە مەو پێش هەموو ڕۆژێ یەکشەموان ئاژەلان لە پێش کەللە سەری بەرازێکی نێرە، بە ڕێژە ڕەت دەبوون و ڕێزیان لێ دەگرت، ئێستاکە ئەوە نەماوەو ئەم کارەش ڕاگیراوە کەللە سەری بەرازەکەش لە گۆڕ نراوە(ناپلیۆن)لە سەری ڕۆیی و گوتی: مێوانانی بەڕێز لەوانەیە ئەو ئالایە سەوزەی کە لە سەر بانەکەدا دەشەکێتەوە سەرنجی ڕاکێشا بن و لێی ورد بووینەوەکە وێنەی سم و شاخێکی لە ناو دا کێشراوە ، بەلام ئێستاکە ئەوەش نەماوەو لامان داوە، بڕیاریش وایە کە ڕەنگی ئالای قەلای ئاژەلان هەر سەوز دەمینێت(ناپلیۆن) ڕووی لە (پیلکینگتن)کردو گوتی:گەلێك سوپاسی ئەو هەموو فەرمایشات و پەیڤانەی(پیلکینگتن)دەکەم کەوا لە وتارەکەیان دەربارەی دۆستایەتی و هاوکاری کرن و یەکێتی فەرمویان، تەنیا ڕەخنەیەکی بچکۆلانەم هەیە ئەویش ئەوەیە کە ناوی کێلگەی ئێمەی بە (قەلای ئاژەلان)برد، هەلبەتە ئەوان ئەوەیان نەدەزانی کە ناوی (قەلای ئاژەلان)دەگۆڕ درێت و وەکو جاران بە ناوی کێلگەی(مانر)ەوە ناو دەبردرێت و ناوی (قەلای ئاژەلان)لە سەر نەخشە ڕەش دەکرێتەوەو ناوی دەبێتەوە(کێلگەی مانر)لە کۆتایی پەیڤەکانی(ناپلیۆن) گوتی: گلاسەکانتان مشت بکەنەوەو هەروەك (پیلکینگتن)منیش داوالە هەموان دەکەم کە گلاسەکانتان هەل بدەن و بە سەلامەتی و ێشکەوتن و سەربەرزی (کێلگەی مانر)ەوە هەلی قورتێنن و بینۆشن، ئەمجارەش بە گلاس لێك دان و قاچ بە زەوی دادان بە یەکجاری هەلیان نۆشی و خواردیانەوە فڕیان لێ دا.

ئیتر کۆڕی بەرازان و مرۆڤان هەتا بلێی گەرم و گوڕ بوو ، بە شادی و خۆشیەکی زۆرەوە ڕوو بەڕووی یەکتر دەیان خواردەوەو نۆشیان دەکردو گلاسەکانیان لێك دەداو بە تەواوی سەرگەرم بووبوون، ئەم وێنەیەو ئەم

دیمەنە سەیرو سەمەرەیە و ئەم ڕووداوانە لە لایەن ئاژەڵەکانی ئەو دیوی پەنجەرەکەوە کە تەماشای ئەو هەموو هەراو هۆریاو بەزم و ڕەزمەیان دەکردو گوێچکەکانیان لەو کۆڕە مرۆڤ و بەرازەدا موت کردبۆوەو هەستیان بەوە دەکرد کەداهاتوویەکی زۆر سامناك و پڕ لە مەترسیان چاوەڕوان دەکات و لە پێشیانەو زۆر کارەساتیان بە سەردادێت ، لەو کاتە دا ئەوەیان دەهاتەوە یادەوە کە چۆن ئاوا بەم شێوەیە سەرو پۆتەڵاکی بەرازەکان بە تەواوی گۆڕاوەو وەکو جاران نەماون؟(کلۆر)بە چاوە کز و کەم بیناکانیەوەئەملاو ئەولای دەڕوانی و لە سیماو وێنەی بەرازەکان مووت دەبوەوەو لەو بەرازە بۆ ئەم بەراز مۆڕەی دەکردو دەیبینی کە هەندێکیان پینج بەرغەبابەن و هەندێکیان چوار بەرغەبابەن و هەندێکیان سێ بەرغەبابەن و(کلۆر) نەیدەزانی کە چی ڕووی داوە ئایا لە بەرازەکان گۆڕانکاری ڕووی داوە یاخۆد خۆی گۆڕاوە، بە هەموو هەول و توانایەکیەوە بیری دەکردەوەو لەوانی دەڕوانی کەچی بۆی نەدەکرا کەوا هیچیان لە هیچیان جیا بکاتەوە، چەپلە ڕێزان و هەراو هۆریای کۆڕی بەرازو مرۆڤەکان کەمێ ئارامتر بوەوەو لە سەر مێزی قومارەوە ڕوونیشتنەوە.

ئاژەلەکانیش لەو دیو پەنجەرەکەوە زۆر بە هێمنی و ئارامی و لە سەر خۆیی و هێواش هێواش بەرەو دوا کشانەوە ، هێشتان چەند هەنگاوێکیان نەهاویشتبوو کە دەنگی شیرە شیرو هەراو هۆریا بلند بۆوەو کە لە لای کۆڕەکەوە دەهات، ئاژەلەکانیش دیسان بۆ لای پەنجەرەکەوە گەڕانەوەو ژوورەکەیان ڕوانیەوە تاکو بزانن کە چی ڕووی داوە، کە سەیریان کرد بۆیان ڕوون بۆوە کە دەمەتەقێ و خۆ گیف کردنەوەلە یەکتر لە سەر مێزی قومار داپەیدا بووە، یەکێ دەینەڕاندو ئەویتر مستی لە مێز دەدات، ئەمیان گومان لەو دەکات و ئەویان ئەم بە درۆ دەخاتەوەو هەموویان وا خیسە لێك دەکەن و کۆڕەکەیان بە تەواوی شلەژاندووە، پاشان بۆ ئاژەلەکانی ئەو دیو پەنجەرەکەوە ڕوون بوەوە کە هەردو لا بەرازو مرۆڤەکان فێلیان لە یەکتر کردووەو هەردوولا بە فێلی یەکتریان زانیوە و ئەو هەموو مشت و مڕەیان لە سەر هەندێ بووە.دوازدە دەنگی پڕ لە تووڕەیی و ترسناك. بەرز بۆوە کەوا هەموو دەنگ و هاوارەکانیان یەکسان بوون و بە یەك دەچوون، هەتا بلێی سەیرو سەمەرەبوو ، هەموویان هەر وەك یەك وابوون ، هیچیان لە هیچیان جیا نەدەکرانەوە و تەواوی ئاژەلەکان لەو دیوی پەنجەرەکەوە واقیان وڕ مابوو سەیری ژوورەوەیان دەکرد نەیان دەتوانی کە بە هیچ شێوەیەك بەرازو مرۆڤ لێك جیا بکەنەوە، چونکە هەموویان وەك یەك وابوون و وەکو یەکیان لێ هاتبوو، ئیتر هەرگیز نەکرا کە بزانن کامە مرۆڤەو کامەش بەرازە.

تەواو ئەحمەد دەشتی 1982.9.1 پیران شار.

ئاورێك و سەرنجیك لە دواوە

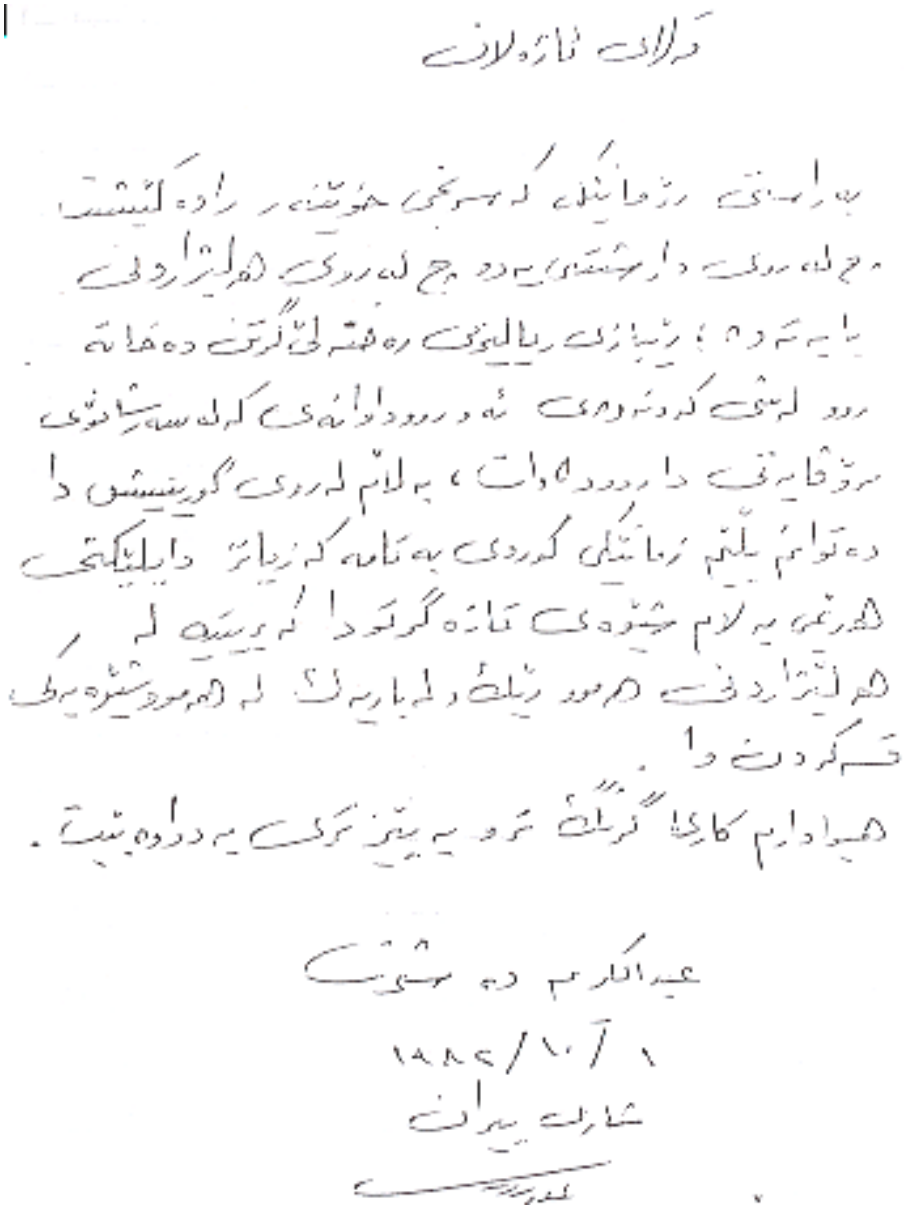

ئەوسالەکە سالی 1982 بوو لە ئێران لە شاری خانە بووین، دلمان زۆر خۆش بوو کە لە ناو قەوم و نیشتمانی خۆمانین، هەرچەندە بە ئاوارە ناو دەبراین بەلام لە ڕاستی دا کە لە ڕۆژهەلاتی کوردستان بووین هیچ جیاوازیەکمان لە نێوان شارەکەی خۆمان و شاری خانەوە نە دەبینی، جگە لە هەستی کاریگەری ناپاکی دوژمنانی داگیرکەرەوە کە زۆر جاران بە سەر خەلکی ساویلکەو پێ نەگەیشتوو و نەزانەوە زال دەبوو، جارو بارە بریندار دەکراین و ناحەزان بە چاوێکی ناڕاستەوە و زۆر بە هەلە سەیریان دەکردین، ئەوانەی کە دلیان پڕ لە قڕێژو ناڕاستی و ناڕەوایی بوو، خەمیان پێ وەر دەکردین، بەلام هەستی پاکی دلسۆزان و خاکپەروەرانی ڕاستەقینە کە زۆر

زال بوو بە سەر ناڕاستی دا دلی هەمیشە شاد دەکردین، دۆستانی خۆشەویست و مەردو مەردانەی شاری پیرانشار هەرگیز لە یادمان ناچێتەو، ئەو براو خوشك و خزمانەی ئەو شارە قارەمانە هەمیشە چاوو هەست و دل و دەرونمانن، بەیادی هەموو ئەو خۆشەویستانەوە ڕێزو خۆشەویستی و سلاوی بێ پایانم هەمیشە پێشکەش بە هەموان دەکەم، قسەی خۆش و نکتەو باس و خواسی ڕاست و دروستی ڕۆلە دلێرو مەردانی پیرانشار واتە شاری خانە هەرگیز لە یادمان ناچێتەوە، ئەو سەردەمانە من و هەڤالێ ئازیزم کاکە جەبار حاجی بەیەکەوە بوین و کەریم دەشت براشم لەوی بوو،لەوێ لە یەکێ لە قوتابخانە ڕاهنەماییەکانی ئەو شارەدا من و کاکە جەبار ماموستا بووین،کەریمیش لە قوتبخانەی ئامادەیی پیرانسار مامۆستا بوو،ئێمە کە لە مازەندەرانەوە دوای سالەها نامۆیی گەڕاینەوە،لە ناو خاك و نەتەوەکەی خۆمان و هەتا بلێی دلخۆش بووین، لە گەل ئەو دۆست و ئازیزانەماندا هەرگیز خۆمان بە نامۆ نەدەزانی ، من و کاکەجەبار حاجی نەمر،هەردەم بەیەکەوە بووینو ئەویش هەر ماموستا بوو لەو قوتابخانەی کە منی لێ بووم، کەریم دەشتیش لەوێ بوو، لە قوتابخانەی سانەوی بە ماموستا دامەزرا بوو، بە دڵ و بە گیان خزمەتمان بە ڕۆلە ئازیزەکانی خانە دەکرد، دلمان بە یەکەوە زۆر شاد دەبوو، ئێمە لە دەربەدەری ڕا هاتبووین، لە مێژ نەبوو کە کەریم دەشتیش بە مال و منداڵانیەوە ئاوارەی ئێران بوو بوو و لە شاری خانە گیرسابۆوە، هەرسێکمان بڕیارمان دا کەهەول بدەین چەند کتێبێك وەربگێڕینە سەر زمانی شیرینی کوردی و لە داهاتوودا ئەم کارەمان پێش بخەین و بیکەین بە دەزگایەکی گەورەی وەرگێڕانی پەڕتووکە بە نرخەکان بۆ سەر زمانی شیرینی کوردی و بەم کارەمان بتوانین خزمەتێك بە کتێبخانەی کوردی بکەین، ئەو حەمکە پەڕتووکە بە نرخانەی کە لە هەموو بابەتێکەوە بە زمانی فارسی دەست دەکەوێت و لە هەموو زمانەکانی دونیاوە وەرگیڕ دراونەتە سەر زمانی فارسی، ئێمەش ناوی خوای لێ بینین و ئەو خزمەتە مەزنە بکەین کە بە شتێکی زۆر گرنگمان دانابووو و هەولی سەرکەوتنی خۆمان لەو بارەوە دەدا کەبە ڕاستی ئەنجامی بدەین ، وابوو دەستمان بەو کارە کرد، من ئەم ڕۆمانەی (قەلای ئاژەلانی جۆرج ئۆرویل) و ڕۆمانی (برا کوژی نیکۆس کازازانکی) و (نامۆی ئەلبێر کامۆ)م هەلبژاردن کە وەریان بگێڕم و جەبار حاجی (زۆربای نیکۆس کازازانکی) هەلبژاردو کەریم دەشتیش (ئازادی یامەرگی نیکۆس)و ئاوای وەحشی جاکلەندەن)ی هەلبژارد و دەستمان کرد بە گۆڕینی من هەر زوو قەلای ئاژەلانم تەواوم کرد و هەر لام مابۆوە، کەریم دەشتیش تەواوی کردو کە تا ئەو سالانەی لای من مابۆوە، کە گەڕامەوە کوردستان بۆم بردەوە بە هیوام کە ئەو کتێبە بە نرخەی چاپ

کردبێت، بەلام جەبار حاجی دەستی لێ شل کرد بوو دوایی کە لێك هەلبڕاین جا نازانم تەواوی کرد یاخێر. بە هەر حال دڵمان زۆر خۆش بوو بەو کارە گرنگە، وا بوو لە یەك دوور کەوتینەوە، من کەوتمە ئەوروپاو ژیانی دوورە وەلاتان کە سەخت ترین ژیانی منەو دەتوانم بلێم مردنەو ئەوەی کە لە وەڵاتی خۆی دوورکەوتەوە بەلای منەوە دەمرێت، لە هەموو شتێ بێ بەش دەبێت، من هەروا دەزانم کە بەرەو نامۆیی چووم بەرەو مەرگ هەنگاوم ناو لە دۆست و یارانی ئازیز و کۆڕی خەبات و تێکۆشان دوور کەوتمەوە، کە لەم نامۆییە دا زۆر جار دەلێم بریا هەر زوو لە سالانی شۆڕشی ئەیلولی مەزندا لە ژێر ناپالمی دوژمنانی کوردستانەوە مردبام، بەڵام ئەم ژیانە پڕ لە کوێرەوەری و نەهامەتیانەمان لە دووری خاکی شیرن و ڕەنگین هەرگیز نەدیبا، قەت لە یاران و ئازیزانی خۆمان دوور نەکەوتباینەوە ، بەلام ئەوەی کەخۆزیاو بریایە تازە بێ سودەو هەرگیز ناگەڕێتەوە. ئیتر هەموو هیواو ئاوات و نیازێکی کەبە دل و گیانەوە هەم بوو و سالەها سال نیازم بوو و خۆم دەکردە قوربانی ئەو ئاوات و نیازانەم هەمووی لە غوربەت ونامۆیی دا لێم ون بوون، هەرچەندە کە هەرگیز ڕەش بین نەبوویمەو قەتیش کوردستانی ئازیزی خۆم لە بیر ناچێتەوەو ئەو ئاوت و نیازانەی کە هەمە لە غوربەتیشەوە خەباتی بۆ دەکەم و تا دوا هەناسەی ژیانم هەر گەش بینم و باش دەبینم و پێشم وایەکە کوردو کوردستان هەر ڕزگار و سەربەخۆ دەبێت و کوردیش وەك هەموو گەلانی جهان بە ئاواتەکانی خۆی شاد و خەندان دەبێت. هەرچەندە کە من پێم وایە کە دوور بوونەوە لە خاک و قەوم و کەسان و ژیان لە ئاوارەییدا مەرگ و نەمانە و مرۆڤ هەرگیز ئۆخەی لە ژاینی خۆی لە نامۆیی دا ناکات. زۆر بر داخەوە کە من نەم توانی لە دوای تەواو کردنی گەلای ئاژەلان بە چاپی بگەیێنم،بەڵام هەر کۆڵم نەدا لە ڕێگای ئەم خزمەتە مەزنەوە، پێم وایە کە ئاوارە بوونیش هۆکارێکە بۆ نەگەیشتن بە ئارەزوەکانەوە، بۆیەش بوو کە نەم توانی ەلای ئاژەلان بە چاپی بگەیێنم ، وا ئێستاش بە هیوام کە لە سایەی سەری کوردستانێکی ئازاد و حکومەتی هەرێمی کوردستانەوە، لە سایەی ئەو هەموو دەسکەوتە گرنگانەی کوردستانی ئازیزمەوە بتوانم کە ئەو بەرهەمانەی کە تا ئێستا خۆم پێوە ماندوو کردووەو بیخەمە بەر دەستی ئازیزانی کوردو بکەوێتە کتێبخانەی کوردەواریوە ئامادەیان بکەمەوەو بیان نوسمەوەو چاپیان بکەم، کە ئەم داوایەشم لە دەزگای ئاراسی سەرکەوتوو هەیە کە بۆ ئەو مەبەستە بتوانن یارمەتیم بدەن و بەرهەمەکانم بۆ چاپ بکەن، کە ئەمەش جێگەی سوپاس و ڕێزو خۆشەویستیمانە بەرامبەر ئەو هەموو خزمەتگوزاریانەی چاپەمەنی کە بە ئاواتەوەم ئەو دەزگایە و تەواوی دەزگاکانی تری چاپەمەنی هەمیشە

هەر پێش بکەون و کوردستانی ڕەنگینیش هەر سەربەخۆو ئازدو ڕزگار ببێت، داخیشم بۆ نەمر جەبار حاجی کە زۆر بە زوویی جوانە مەرگ بوو و نەی توانی دوای ئەو هەموو سال ئاوارەیی و خەبات وتێکۆشان لە کوردستانی ڕزگار کراو تێر بحەسێتەوە و زۆر بە زوویی گیانی پاکی بەخشی بە کوردو کوردستانی،کە ڕۆلەیەکی ڕۆشەنیرو خزمەتگوزارو پاک وبێگەرد بوو بۆ گەل و نیشتمانی خۆیەوە، جەبار حاجی ڕۆلەیەکی تا بڵیی بەتوانا و لی هاتوو دلسۆز و نیشتمانپەروەرو خزمەتگوزاربوو ، بەوپەڕی دلسۆزی خەبات و تێکۆشانی لە پێناو ڕزگاری کوردو کوردستانەوە دەکردو خاوەن بیرو باوەڕێکی ڕاستەقینە بوو، پێشمەرگەیەکی دلسۆزی ڕێبازی بارزانی نەمربوو، لەگەل گەلێ لەو کەسانەی کە بە بۆچوونە ناڕاست و ناڕەواکانیان لە تەواوی ئەو سالانەی کە لە خانە بووین توشمان بەو جۆرە کەسانەوە دەهات کە هێرشیان دەکردنەیە سەر و سوکایەتیان بە گەورە مەردانی کورد دەکرد،بۆیەکە توشمان بە مشت و مڕێکی زۆرەوە لە گەل ئەوان جۆرە کەسانەوە دەهات،کە هەمیشە بەرپێچی ئەو نا ڕەوایی و بوختان و گوتنانەمان دەدایەوە کە زۆربە شانازی و سەربەرزیەوە،بەرگریمان لە بیرو بۆچوونی خۆمانەوە دەکرد، ئێستاش و هەتا مردنیش بەرگری لەو ڕێبازە مەزنە دەکەین و هەرگیز لێی پەشیمان نین و بە هۆکارەکانی سەرکەوتنی کوردو کوردستانی دەزانین، هەزاران سلاو لە گیانی پاکی هەموو ئەشەهیدانەی کوردو کوردستان کە لە ڕێگای نیشتمانەوە بوونەتە قوربانی،هەروەها هەزاران سلاو گیانی پاکی سەرکردەی نەمرو هەمیشە زیندوومان مستەفا بارزانی نەمر و کاك ئیدریسی جوانەمەرگ و هەموو ئەوانەی کە هەرگیز لە یادمان ناچنەوەو پێشمەرگەی کوردو کوردستان بوونە، بژی کورد بژی کوردستان.

ئەحمەد دەشتی بەرلین 2002

QELAY AJELAN

ROMAN
GRGORWIL

WERGER
EHMAD DASHTI

CHAPI YEKEM